

DR•ERDEY•FERENC

SACERDOTIUM AETERNUM

KORDA•RT•KIADASA

DR. ERDEY FERENC:

SACERDOTIUM AETERNUM

LELKIGYAKORLATOS ELMÉLKEDÉSEK
A BUDAPESTI KÖZPONTI
SZEMINÁRIUMBAN
1939—1940-BEN

BUDAPEST, 1940.
KORDA R. T. KIADÁSA.

Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr.
4930/1940. Imprimatur. Strigoni, die 18. Juli 1940. Michael
Török vicarius generalis subst.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bpest, Csepregy-u. 2.

O sacerdos: tu quis es?
Non es a te, quia de nihilo!
Non es ad te, quia es mediator ad Deum!
Non es tibi, quia soli Deo vivere debes!
Non es tui, quia es omnium servus!
Non es tu, quia Deus es!
Quid ergo es? Nihil — ad omnia!
O sacerdos!

ELSŐ RÉSZ

SZENT MAGÁNY

SZENT MAGÁNY ÖLÉBEN

Nehéz idők.

Megnehezedett az idők járása felettünk! Ha széjjelnézünk a világban, mindenfelé sötét felhők gyülekeznek. Vihar van kitörőben, rettenetes vihar. Már évek óta nyomja lelkünket a közeledő veszélynek érzése. Hacsak egy kicsit figyeljük azt, ami körülöttünk történik, lehetetlen észre nem vennünk, hogy az Egyháznak igen súlyos, igen nehéz megpróbáltatással teli éveit éljük. Évek óta hol itt, hol ott lobban fel az egyházüldözések sötét, gyűlölködő szelleme. Hol itt, hol ott csap fel magasra az égbe a felgyújtott szentélyek füstje és tüze. Hol itt, hol ott dördülnek meg a fegyverek és porba hullanak Krisztus vérén megváltott testvéreink: hívek, oltártestvérek, leviták egyaránt. Levezetik őket a szemináriumok közös kertjébe és inasgyerekek, suhancok rajtuk próbálják ki fegyvereiket.

Mi lesz velünk?

És a veszedelem mintha közelednék! Mintha itt kopogtatna már a mi ajtónkon is. Lehetetlen, hogy az ember szíve, a levitáknak szíve össze ne szoruljon akkor, amikor Krisztus köntösét tépik széjjel! Ezekben a nehéz időkben az emberek keblét valami fojtó

érzés és aggodalom tölti el. Az ember szíve összeszorul és önkénytelenül is kérdi: dehát mi lesz mivelünk? hova megyünk? mi lesz papi életünk útja, ha ilyen nehéz időknek nézünk elébe? Önkénytelenül is a halál gondolata szorongat és szokszor, valljuk be, mikor az Egyház üldözéséről szóló híreket olvassuk, nem tudunk szabadulni ettől a rettenetes gondolattól!

Menjünk meghalni Krisztussal!

Eszünkbe jut sokszor isteni Udvözítőnk, az ÚrJézus története: meg akarják Őt kövezni, de még nem érkezett el az Ő ideje, és elmegy a Jordánon-túli tartományba, és ott éri a hír: Uram, akit szeretsz, beteg. Nem habozik hanem mondja: Menjünk, Lázár alszik, menjünk, hogy felköltsem! És tanítványai megrettenve a halál veszedelmétől, így szólnak hozzá: Imént akartak megkövezni, ne menj át Judeába, Betániába! Ha alszik a beteg, majd felébred, majd csak meggyógyítják őt. De Jézus nyíltan mondja: Meghalt Lázár, elmegyek és felkeltem őt. Látván az Úr határozott szándékát, az apostolok nem ellenkeznek többé, hanem mennek vele. Gondolatukat és érzésüket Tamás, aki kettősnek hivatik, foglalja szavakba: „Menjünk mi is, hogy meghaljunk ővele!” Ján. 11, 16.

Menjünk élni Krisztussal!

Sohasem felejttem el, hogy mikor ezen elmélkedtem kispap koromban, Prohászka püspök elmélkedési könyvéből, mélyen megragadta a lelkemet, amit ő ezekhez a szavakhoz hozzáfűzött; azt mondja a lánglelkű fő-

pap: én kijavítanám az Apostol szavát és azt mondanám: menjünk, hogy mi is éljünk Ővele! Igen, a háborúnak, a veszedelemnek, az egyházüldözésnek a veszélye a halál gondolatát hozza közel a mi lelkünkhöz és a szívünkbe nyilal Tamás szava: Menjünk meghalni vele! — De én most, a szent lelkigyakorlatok kezdetén, szeretném a lelkekbe harogni: ne a halál gondolatával foglalkozzunk, hanem *menjünk, hogy éljünk Krisztussal!* A lelkigyakorlatok alatt sokszor szoktak elmélkedni bűnről, halálról, különíteletről, utolsó ítéletről, poklóról és mennyországról, de én inkább azt mondom, hogy hagyjuk most ezeket az elmélkedéseket, amelyeket már sokszor megfontoltunk, most egy a szükséges: menjünk, hogy megtanuljunk Krisztussal élni, mert, aki ezt tudja, az majd tud meghalni is Krisztussal! Aki jól tud élni az örök Főpap kívánsága szerint, az majd az Ő akarata szerint tudja befejezni is papi életét. Minél nehezebb idő jön, annál nehezebb lesz élni Krisztusért. De akármilyen halálveszedelem vegyen is körül, nekünk élnünk kell és hirdetnünk Krisztus gondolatát, és ha Isten is így akarja, ezen élet közben tudunk majd meghalni Krisztussal.

Szálljunk magunkba!

Minél zajosabb a világ, minél nagyobb a tülekedés és veszedelem, annál inkább érzi a lelkünk annak a szükségét, hogy jó volna egy kis csend és béke. Lelkünk igényli a magábaszállást. E nehéz idők sürgetik, hogy egy kicsit számot vessünk magunkkal. Némuljon el a világ zaja! Halkuljon el minden körülöttünk, még a mindennapi élet roboto-

lása is, amely itt folyik e szentelt falak közt. Halkuljon el most minden és vonuljunk a szent magány ölébe! Sokszor nem kint dúl a vihar, sokszor ott bent a léleknek, a szívnek a mélyén dúlnak a viharok, nagy problémák, ágaskodik a *régi ember* és birkózik az *új emberrel*. Vannak problémáink, melyeket meg kell oldanunk, mielőtt kimegyünk az életbe, hogy éljünk Krisztussal és szolgáljunk neki. Erre való a szent lelkigyakorlat: magány kell, hogy ezeket a nagy problémákat megoldjuk, a vihart lecsendesítsük! Ez lesz majd mindenkinek egyéni munkája és feladata! Ezt nem lehet közösen megbeszélni. Ennek megbeszélésére a lelkiatya bármikor rendelkezésre áll.

Számvetés ideje.

A lelkigyakorlat a számvetés ideje. Adj számot sáfárkodásodról! Mélyen a lelkünkbe markol Krisztus Urunk példabeszéde, melyben a gazdag királyi ember szétosztja vagyonát szolgálóinak és messze tartományba megy. Egyiknek öt, másiknak két, harmadiknak egy talentumot ad. Hosszú idő múlva előhívja őket és azt mondja nekik: „Adjatok számot sáfárkodástokról!” És, akinek ötöt adott, még ötöt szerzett, akinek kettőt, az is kamatoztatta. S az Úr megjutalmazta őket. De akinek egyet adott, az elásta a talentumot, mondván: „Uram, tudtam, hogy szigorú ember vagy és elástam a talentumot a földbe. Ime itt van, vedd vissza tőlem.” De nincs, megelégedve a királyi ember és azt mondja: „Vegyétek el tőle és adjatok annak, akinek tíz van.” Mt. 25, 14—31. Rettenetes példabeszéd! Más számvétel, mint az ószövetségi. Most Krisz-

tus gondolata és szelleme szerint és nemcsak a tízparancsolat tiltó parancsai szerint kell azt végeznünk, mert ez a számvétel sokkal szigorúbb és nehezebb! Hányszor gondoljuk balgán, hogy eleget teszünk a számvételnél, ha megvizsgáljuk lelkiismeretünket: vétkeztem-e a parancsok ellen! Elfelejtjük, hogy a számvétel a talentumok szerint fog történni.

A mi talentumunk.

Mik ezek a talentumok? Ezek nem 5—6000 P értéket jelentenek, hanem azokat a természetes és természetfeletti ajándékokat, amelyeket az Úrtól nyertünk. Azt a testi, szellemi épséget, melyet az Úr azért adott kinek-kinek, hogy kamatoztassuk. Jelenti azokat a kegyelmi ajándékokat, melyeket megkeresztelésünk óta annyszor és annyszor kaptunk az Úrtól. De én azt hiszem, hogy valamennyi talentum közt talán a legdrágább a megszentelő kegyelem állapotán kívül az a talentum, amelynek kamatoztatására idejöttünk e szent hajlékba, a Szentlélek zárt kertjébe, a szemináriumba. Ez a szent talentum a mi szent hivatásunk! Igen, ez az a nagy többlet, ez az az öt talentum, amely több, mint a másik kettőé együttvéve. Nekünk a szent gyakorlatok alkalmával erről kell számot adnunk, mert a papi hivatás egész lelki életünknek, belső életünknek, külső életünknek, jövődi papi életünknek legfőbb zsinórmértéke. Mindennek e körül kell forognia, mindennek ezt a szent célt kell szolgálnia: a szent hivatást, amely bennünket az Úr szentélyébe a szent papságra hív! Ez legyen a lelkigyakorlat alatt a mi számvetésünk zsinórmértéke.

Lelkigyakorlatunk zsinórmértéke.

Mikor azon gondolkoztam, hogyan építsük fel a lelkigyakorlatok vázát, hogyan végezzük ezt a számvételt, már-már a végén tartottam, mikor véletlenül kispap-jegyzeteim közül egy kis formula akadt a kezembe; azt vettem elő. Ezt szeretném vezérfonalul önök elé állítani. Nem tudom, hogy ki írta, melyik korból való. Így szól: „O sacerdos: tu quis es? Non es a te, quia de nihilo! Non es ad te, quia es mediator ad Deum! Non es tibi, quia soli Deo vivere debes! Non es tui, quia es omnium servus! Non es tu, quia Deus es! Quid ergo es? Nihil — ad omnia! O sacerdos!” Ez legyen lelkigyakorlatunk zsinórmértéke! Gyönyörűen össze van foglalva benne a papi méltóság szépsége, fensége, az a nagy méltóság, amely elragadtatásba ejti az ég angyalait és szentjeit, és amely még a Boldogságos Szűzanyának szeplőtelen szívét is kimondhatatlan örömmel és boldogsággal tölti el.

Védőszentjeink.

Éppen ezért arra gondoltam, hogy tekintsünk fel az égre és válasszunk védőszenteket! Az egész lelkigyakorlat védőszentjeül a Szűzanyát, az apostolok királynéját válasszuk! De mindenegyres napra legyen külön védőszentünk is! Az első napra legyen a hivatás lánglelkű, buzgó apostola: Szent Pál, aki azt mondja: „Isten szeretete sürget engem” és megy idegen országokba, idegen népek közé hirdetni Krisztus Evangéliumát. — A második napnak a védőszentje legyen a *doctor gratiae*, Szent Ágoston, aki legmélyebbre süllyedt és akit legmagasabbra emelt fel a kegyelem. — A

harmadik napra válasszuk az örökké mosolygós szentet, aki nemcsak szószéken beszél, hanem elmegy az ifjúsággal játszani Róma berkeibe és így vezeti a gyermekek szívét a jó Istenhez: Néri Szent Fülöpöt. A negyedik napra a nagy szeretet, a *szociális tevékenység apostolát*: de Paul Szent Vincét, kinek szíve tele volt jósággal és szeretettel. — És az utolsó napra válasszuk az „élő Tridentinumot”, a minta papot és főpásztort: Borromei Szent Károlyt. Kérjük pártfogásukat, könyörögjenek a jó Istennél, hogy mi ezt a zsinórmértéket, amelyet felállítottunk, jól átfontolva, lelkünkben újjászülessünk, hogy átalakuljon, és még jobban, még szebben kialakuljon a hivatás szentsége, fensége, tisztasága lelkünkben.

Itt jár az Úr, a Mester!

Mikor a szentgyakorlatokban minden elnémul, amikor nem akarjuk hallani sem a világ, sem egymás hangját, akkor láthatatlanul itt fog járni soraink között és meg fog szólalni a lélek mélyén Valaki, Akitől a mi szent hivatásunk származik: az örök Főpap, Jézus Krisztus! Azért kell tehát a csend és magány, hogy meghalljuk szavát, hogy szívünk-lelkünk felfogja mindenegyes mondatát, tanítását, parancsát, amelyet majd hozzánk fog intézni a lélek mélyén. Igen, az Úr Krisztus fog köztünk járni és Ő lesz majd, aki vezet bennünket a gyakorlatok útjain, el fog vezetni a megtisztulás útján az Ő oltárához, hogy Vele egyesülve annál méltóbban készülhessünk a szent papságra. S ha már elértünk Isten kegyelméből oda, akkor arra készít elő bennünket, hogy az Úr szállójébe

oly lélekkel tudjunk kimenni, milyen szívvel és lélekkel akart küldeni bennünket.

Jöjj, Uram Jézus!

Ó örök Főpap, Úr Jézus Krisztus, jöjj közénk és nyisd meg ajkad isteni tanításaidra, hogy kivessük lelkünkéből, szívünkéből a világ szellemét! Sógd meg nekünk Krisztus, a Te gondolataidat, mert csak arra akarunk gondolni, ami a Te gondolatod! Mondd meg, hogy mit akarsz és mit parancsolsz, mert készségesen akarunk követni! Örök Főpap, itt térdelnek előtted levitáid, Te hívtál meg bennünket, most is jöjj hozzánk és légy velünk minden egyes nap, minden órában és percben, hogy eljuthassunk a Te lelkednek, szívednek szentségéhez, ahhoz a szent tűzhöz, amely fellobbantja a mi keblünkben is azt a tüzet és lelkesedést, amely nem fél többé a haláltól, hanem Veled akar élni, hogy Veled tudjon meghalni!

KI VAGY TE?

O sacerdos, tu quis es?

Lelki számvetésünk első pontja ez az egyszerű kérdés: O sacerdos, tu quis es? Mi, akik a papi rend felvételére készülünk, vagy pedig oda már megérkeztünk, sokszor intézzük magunkhoz ezt a kérdést: O sacerdos, tu quis es? Erre a kérdésre kell nekünk komoly feleletet adnunk. Ez fogja majd kialakítani szívünkben és lelkünkben azt az öntudatot, amelyre szükségünk van szemináriumi éveinkben, de még inkább kint az életben.

Önismeret.

Amióta elhangzott a hét görög bölcs egyikének ajkáról: „ismerd meg magad”, azóta minden lelki életnek ez az alfája és omegája. Nem lehet a lelki életben előrehaladni, nem lehet kellőképpen előkészülni a papi hivatásra, ha hiányzik lelkünkben az önismeret. A lelki élet minden szabályának ez az első paragrafusa: *önismeret*, mert e nélkül eltévedünk a lelki élet útjain. Olyan a lelki élet, mint a sűrű nagy erdő, amelyben különféle utak és ösvények vezetnek; és ha valaki nem ismeri ezeket az utakat és ösvényeket, milyen könnyen rossz útra tér, milyen könnyen lép félre és eltéved! Az embernek önmagának

kell magát kialakítania. A modern irodalom tele van az akarat mindenható erejével. Tényleg az akaratnak döntő hatása van saját lelkületünk és jellemünk kialakításában. Valóban mindenki önmaga ura és mestere saját erkölcsi jellemének. Onmagunkból kell kialakítani az eszmei embert, az Isten gondolata szerinti papot s ehhez szükséges az önismeret. Ezért szükséges tehát, hogy mi is lelki életünknek, kispapi és papi életünknek első és főszabályává tegyük: megismerni magunkat, hogy mik vagyunk. Feleljünk tehát erre a kérdésre, hogy mik vagyunk mi?

Felelj, ki vagy!?

1. *Ember?* Igen, emberek közül választottunk, emberek közül hívott meg bennünket a jó Isten az Ő szent szolgálatára. De érzem azt, hogy nekem emberebb embernek kell lennem, mint azoknak, akik a világban maradnak.

2. *Ki vagy? Keresztény?* Ó, igen! Mi tudjuk, hogy Krisztus Urunk drága szent véréen váltott meg bennünket és lelki szemeink megpillantják Szent Vérét lelkünkön, de ugyanekkor tudjuk és érezzük, hogy többre hívtunk.

3. *Ki vagy? Krisztus követője?* Igen, mindegyikünknek lelkébe hatolt e szó: aki engem követ, nem jár sötétségben. Ján. 8, 12. Valamikor mindegyikünknek a lelke irtózott a sötétségtől és mentünk a fény felé, amely megigézte lelkünket. Krisztus nyomába léptünk és követői vagyunk, de érezzük, hogy több, mint egyszerű Krisztus-követők vagyunk.

4. *Kiválasztott?* Ó igen, sokak közül

választattunk ki, és ha visszanézünk régi bárántaink sorára, hányan voltak, akik talán jobbak, vallásosabbak, ájtatosabbak, mint mi és mégis az isteni kegyelem minket emelt ki, bennünket választott ki. Miért? Talán majd csak az örökkévalóságban lesz nyilvánvaló. Érezzük, hogy éppen ez a kiválasztottság emel magasabb polcra bennünket.

5. Igen, a mi kiválasztottságunk *a szent papságra* szól! Krisztus szolgálivá, helyetteseivé, titkainak sáfáraivá avat fel bennünket. Ha jól meg tudunk felelni majd erre a kérdésre: „ki vagy?” akkor lelki életünk iránya azonnal világossá válik. Ennek a feleletnek a tartalma, hogy mi vagyunk, a mi kispapi és papi öntudatunk és életünk tartalmát adja meg.

Kispapi és papi öntudat.

Sokat hallottunk kispapi és papi öntudatról. És bizonyos, hogy az életben rendkívül fontos szerepe van annak, hogy mi igazán tudatában legyünk annak, hogy mit jelent ez: én szeminárista, kispap vagyok, az Úr szolgálója vagyok. Ezt az öntudatot fogja kialakítani a felelet erre a szóra: ki vagy? A kispapi öntudat lényegében nem különbözik a papi öntudattól, mert hiszen ami lényege a papi öntudatnak, az a tartalma a kispapi öntudatnak is. Ami szépség és érték a papi öntudatban, ép az a lényege a kispapi öntudatnak is. Csakhogy a kispapi öntudathoz még valami hozzájárul: az a gondolat, hogy nekem még át kell alakulnom, hozzá kell alakulnom, hozzá kell hasonulnom ahhoz, ami ennek az öntudatnak mélységes tartalma. Hozzájárul az a nagy vágy: bárcsak minél előbb elérkeznék

az a szent pillanat, amikor engem Krisztus papjává, Krisztus katonájává kennek fel! Azért ki kell fejlődnom azzá, amivé Krisztus akar nevelni engem!

Minek tartanak engem?

Nézzünk körül a világban és kérdezzük meg azt, hogy mit tartanak felőlem. Ki vagy, te pap?

1. És azt feleli *a világ*: gyöngye, gyarló ember, aki éppúgy magadon viseled az emberi gyöngeségnek és gyarlóságnak minden vonását, mint mi: ember, aki talán sokszor mélyebbre buksz, mint mi! A világ a papban sokszor csak a gyöngeséget látja, bukdácsoló, önérdeket kereső, anyagiasságot embert, aki a kényelmes életet és a jó javadalmat keresi. Titokban vétkezik paráznasággal és minden más bűnnel, csak nem tudódik ki róla. Ember, akitől elhúzódnak az emberek, sőt igen sokszor bizalmatlansággal és gyűlölettel néz rájuk a világ.

2. Kérdezzük meg azokat, akik *az ellentáborban* állnak és azt mondják gyűlölettől lángoló lélekkel: parazitája az életnek, aki csak dűszkál a földi javakban és érzéketlenül nézi, hogy miképp szenvednek mellette a szegények és nyomorgók milliói.

3. *A kommunisták* azt felelik: rákfenéi a társadalomnak, amelyet ki kell irtani, ki kell vágni belőle. A nyáron olvastuk, hogy Stalin egyetlen levelet írt a pápának, amikor még népbiztos volt, közölte vele, hogy a népbiztosok gyűlése elhatározta, hogy megszünteti a pápaságot és az Egyházat a földön, mert a pápa a legnagyobb forradalmár, a

legnagyobb rossz, legnagyobb gonosztevője az emberiségnek.

4. Most kérdezzük meg testvéreim azt, aki feje az ellentábornak, *Lucifert*: minek tartod te a papot? És megfogja mondani és nem fogja tagadni: az én legnagyobb ellenfelem. Gyűlöletemnek minden érzése ellened irányul, ó pap, mert te vagy az oka, hogy én nem tudok véglegesen győzelmet aratni a földön! Te állsz utamba és megakadályozod, hogy mindenkit eltöltsék mély gyűlölettel Isten iránt!

Ilyennek tartanak bennünket, testvéreim! Így néz reánk a világ, az ellentábor, az ateisták tábora, a sátán, Lucifer. Hát ezek után nem roppan össze a lelkünk, hogy mi a *gyűlölet emberei* vagyunk?! Ha csak ezeket kérdeznénk meg, akkor nem mernénk megtenni a döntő lépést a szentélybe, akkor összeroppanna lelkünk és gyáván megfutamodnánk, amikor Krisztus harcát kell vívnunk az életben! Ó testvéreim, mást is megkérdezünk: ki vagy te pap?

Mit mond Krisztus?

Kérdezzük meg az Úr Jézus Krisztust! Az Udvözítő nyilatkozott a Szentírásban, Szent János Evangéliumában, mikor főpapi beszédét intézi apostolaihoz: „Amint engem szeretett az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg az én szeretetemben.” Ján. 15, 9. Ha a sátán gyűlölettel és haraggal néz ránk, Krisztus a szeretetet árasztja felénk. Úgy szeret bennünket, miként a mennyei Atya szeretette Öt, egyszülött Fiát és csak az a kívánsága,

hogy maradjunk még az Ő szeretetében. Gyűlölhet a világ, az ellenség rosszat mondhat rólunk, mi érezzük, hogy van egy szeretet, amely fenntart minket. Lényegünk az, hogy *a szeretet gyermekei* vagyunk, akiket az isteni Üdvözítő úgy elhalmoz és eláraszt isteni Szívének szeretetével, mint amilyen isteni szeretettel fordul a mennyei Atya Őfelé.

„Nem vagytok a világból!”

Krisztus Urunk rögtön e szavak után elmondja azt is, hogy miért gyűlöl bennünket a világ: „Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, e világ szeretné, ami az övé. De mivel hogy nem vagytok a világból, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl a világ benneteket.” Ján. 15, 18—19. Milyen éles vonalat vont az Üdvözítő a világ és Ő közé! Akik a világhoz tartoznak, azokat szereti a világ, de mivel mi innen vagyunk a vonalon, mert mi Őhöz tartozunk, szeretetének tárgyai, elkenyeztetett gyermekei vagyunk, ezért gyűlöl a világ.

„Nem nagyobb a szolga Uránál!”

És folytatja: Emlékezzetek szavaimra, amelyeket mondtam nektek: „Nem nagyobb a szolga Uránál.” Engem üldöztek, titeket is üldözni fognak, ha az én beszédemet megtartották, a tieteket is megtartják. Igen, testvérek, nekünk ezzel számolnunk kell, mielőtt odalépünk az oltárhoz, hogy örökre eljegyezzük magunkat Krisztussal. Üldözni fog a világ.

Nekünk ezt önként kell vállalnunk Krisztussal és Krisztusért. Aki nem tudja vállalni, nem méltó Hozzá!

„Nincs lólábam!”

Sohasem felejttem el, hogyan ismerkedtem meg az első jezsuitával, amikor kisszemináriumba kerültem, ahol jezsuiták a nevelők. Elém jött az első és így mutatkozott be: „Nincs lólábam és nincsenek szarvaim, pedig ön jól tudja, hogy minek tart és minek nevez bennünket a világ!” Azóta sokat elgondolkoztam azon, hogy mennyire tudatossá teszi a jezsuita rend az ő növendékeinek, tagjainak lelkében, hogy ők a világ gyűlöletének tárgyai. Nem leplezik azt kispapjaik előtt, sőt élesen szívükbe vésik, mert ez megacélozza, elszánttá teszi őket, hogy ne féljenek. És ha elsősorban őket éri az Egyház elleni gyűlölet, Krisztus élkatonáinak tartják magukat. Mikor összehasonlítom magamban az ő hivatásukat és a mi hivatásunkat, amikor rágondolok, hogy Krisztus előre megmondotta, hogy bennünket is gyűlölni fognak, akkor érzem, nekünk is tudatossá kell tenni magunkban, hogy a világ sohasem fog megalkudni velünk és: jaj, ha kedvesek vagyunk a világ szemében! Kispap éveinkben és egész papi életünkön keresztül legyen tudatunkban, hogy kiegyenlíthetetlen ellentét van a világ és mi közöttünk! Ebből tehát az következik, hogy nekünk azt az öntudatot, hogy mik vagyunk és hogyan szerepelünk a világ szemében, jól ki kell alakítanunk és állandóan szem előtt tartanunk. És pedig olyképen, hogy először vessük jól szívünkbe és lelkünkbe, hogy:

Hogyan tekint ránk a mennyei Atya?

A mennyei Atya az Ő örök isteni szeretetével és örök isteni tervében lát minket. Melkizedek rendje szerinti örök papokként szerepelünk. Isten egyszülött Fiának szolgálataiban fogunk állani és nem Isten dicsőségére, nem Isten nagyobb dicsőségére, hanem *Isten legnagyobb dicsőségére* kell hogy éljünk és szolgáljunk!

Hogy tekint reánk Jézus Krisztus?

Az Ő szeretetének gyermekei vagyunk. Azt mondja: nem mondalak már szolgáknak többé benneteket, mert a szolga nem tudja, hogy az Ura mit csinál, hanem barátainak nevezlek benneteket. Valami bensőséges, baráti kapocs áll fenn a papi lélek és Krisztus között.

Mik vagyunk a Szentlélek szemében?

Csatornák, amelyeken keresztül a Lélek kegyelme eljut az emberek lelkébe. Eszközök, akiknek lelkén keresztül fogja a Szentlélek az embereket lélekben megszentelni.

Hogyan néz reánk a Szűzanya?

A Szűzanya szemében mi az ő egyetlen, az ő drága szent Fiának szolgálói vagyunk. „*Márián keresztül Jézushoz*”, mondja a keresztény kegyelet. Ez a fő vonás Mária lelkében: mindenén keresztül csak Jézushoz, az én egyszülött Fiamhoz! És mivel mi vagyunk ennek a legfőbb eszközei, gondolhatjuk, hogy milyen gyöngéd szeretettel, milyen anyai gondoskodással néz ránk a Szűzanya!

Hogyan néz reánk az Egyház?

Egyházunk oszlopoknak tekint bennünket. Az egész Egyház ezeken az oszlopokon nyugszik. Az Egyház élete, működése, a Krisztustól reá bízott feladat teljesítése, teljesen a papság kezében van. Egészen a mi hivatásunk! Mindezt tehát mélyen vessük a lelkünkbe és ez legyen a kispapi, a papi öntudatunk tartalma, ez töltse el lelkünket, amikor a kispapi öntudatról beszélünk!

És előljáróm? Lelkiatyám?

De kérdezzük tovább: minek tart engem előljáróm, lelkiatyám? Ezt mondom: várományosnak, Krisztus hatalma és missziója örökösének. Mikor reánk néz, úgy érzi a szívében: néhány év múlva a te válladra fog nehezedni az a teher, amelyet most én viselek, és együtt fogunk dolgozni, szenvedni a lelkekért és az Egyházért. Azt érzi az előljáró, amit Istenben boldogult XI. Pius pápa érzett 1925-ben, amikor ifjúsági zarándoklaton résztvettünk és felvonultunk a Szent Péter sírjához. A Szent-séges Atya, az ő jóságos szeretetében nem tudta megvárni, míg szemtől-szembe látja magyarjait, hanem az ablakba állt és onnan nézett bennünket. Onmaga árulta el, mikor kis beszédet intézett hozzánk: „Láttalak, amint felvonultatok rendezett sorokban, mély áhítattal énekelve és megdobbant főpapi szívem, mert úgy éreztem, hogy Szent István, Szent László népe, az Egyház leghűségesebb népe vagytok ti!” Így dobban meg minden előljáró szíve, midőn lát bennünket a templomba felvonulni vagy munkába indulni. Munkában

vagy üdülésben, az Úr Jézus leghűségesebb gyermekeit látja bennünk.

Minek tart őrangyalom?

Menjünk még tovább a kérdésben: kinek tart bennünket az, aki életünk leghűségesebb osztályrészese? Mert van valaki, aki mindig velünk van és ott áll az utolsó pillanatig, mindig lát bennünket, bár mi sohasem látjuk őt e földi életünkben: a mi őrangyalunk! Keveset gondolunk arra, hogy a legbensőségesebb szeretet és baráti kapocs tart össze bennünket vele. Őrá bízott bennünket a Gondviselés születésünk első pillanatától kezdve, ő vigyázott ránk és minden imádságunkat felvitte az Isten színe elé. Sírt, mikor letértünk az Úr útjairól, ujjongott, mikor visszatértünk. Szent hivatásunkat legelőször ő ünnepelte. Ő fog elkísérni az oltárig, kikísér az Úr szállójába, ő lesz hűséges munkatársunk egész életünkön keresztül. Hogy néz ránk az őrangyal és mit tart rólunk? Testvéreim, ő, aki az Urat színről-színre látja, aki tudja, hogy milyen nagy méltóság a mi szent hivatásunk, hogy milyen szent hivatalra választott ki minket az Úr, igen, élettársunk ő, és bennünk *Krisztust* látja. Bennem Krisztus titkainak hordozóját, a „*második Krisztust*” tiszteli.

A papi öntudat ereje megnyilatkozik:

1. *Nehézségekben, kísértésekben.* Ez az öntudat, hogy minek tart engem az Atya, a Fiú, a Szentlélek, a Szűzanya, az Isten angyalai és szentjei, az Egyház, elöljáróim, őrangyalom, ez fog a kísértések nehéz óráiban erőt adni

lelkünknek. Lesznek sötét pillanatok, amikor a sátán minden erejét meg fogja feszíteni, hogy elszakítson minket Krisztustól és gyűlölettel töltsön el szent hivatásunkkal szemben. A kísértés nehéz órájában ez az öntudat nem engedi, hogy a sátán elszakítson bennünket Krisztustól.

2. *Az érzékiség és szenvedélyek fellobbbanásában.* Lesznek kispapi és papi éveinkben nehéz perceink és az érzékiség, a szenvedélyek tüzeiben megpróbáltatásaink; erőlködni fog bennünk a „régi ember”, hogy legyőzze az „újat”, az Úr Jézust. E nagy küzdelemben, amely mindig vissza-vissza fog térni, amíg ezt a törékeny és romlandó testet hordjuk magunkon, *ez az öntudat nem fogja megengedni, hogy erőt vegyen rajtunk az ellenség, a sátán, az érzékiség!* Lelki emberek vagyunk, a test küzd ugyan a lélek ellen, de nem szabad engedni, hogy a lelket legyőzze!

3. *A világ üldözése közepette.* Majd, ha a világ csúfolni fog, ha érezzük a megvettetést mindenünnen, ez az öntudat fog majd nekünk vigasztalásul szolgálni, hogy ne csüggedjünk el azért, mert megvetnek és gyűlölnék, hanem tartsunk ki hűségesen és bátran Krisztus mellett.

4. *Anyagi csapás idején.* És főleg bármilyen anyagi csapás érjen bennünket, ez a tudat, hogy az Isten embere vagyunk, nem engedi, hogy lesújtson a csapás. Ez az öntudat fog majd világosságot gyujtani lelkünkben ilyenkor, hogy megértsük a papi zsolozsma szavát: a nagy gazdagságot és a nagy szegénységet vedd el tőlem, Uram!

5. *A siker és dicsőség útjain.* De nemcsak ilyen nagy küzdelmek és veszedelmek idején fogjuk ennek az öntudatnak az erejét tapasztalni, hanem a dicsőségben is, mert talán majd lesznek sikereink és győzelmeink, akkor majd az öntudat megvéd bennünket az elbizakodottságtól. Akkor fogjuk tapasztalni, amit a nagy Szent Bernát, a középkor legnagyobb szónoka tapasztalt, amikor százezrek lelkesültek szaván és mentek Keletre, a keresztes-hadjáratra, aki, ha megjelent valahol, nem volt elég a hallgatóság befogadására a templom, hanem a város utcáin és terein hallgatták. Amikor legnagyobb szónoki sikereit aratta, a szószék szögletében meglátta a sátánt. Ez azt súgta neki: Látod, milyen dicsőséged van, nézd, mekkora siker, de te szent ember vagy, nem dolgozhatsz sikerért, hagyd tehát abba a beszédet, nehogy bűnbe ránts! Erre összeszedi magát a Szent és azt mondja: amit az Úr szerelméért kezdtem, azt teérted, csábító sátán, nem fogom abba hagyni! Igen, ez az öntudat: én, aki minden tettemben a Krisztus iránti szeretetből indulok, nem hagyhatom abba, nem kapathatom el magam a dicsőség miatt; Érte kezdtem, Érte folytatom és Érte fejezem is be!

Hogyan gyakoroljuk ezt az öntudatot?

1. *Elmélkedjünk sokat felettle!* Az Úr Jézus mondotta: „A száj a szív bőségéből beszél.” Mt. 12, 34. Elmondhatjuk Jézus szavainak analógiájára: a kispapi száj a szíve bőségéből táplálkozik. Nem lesz annak igazi kispapi öntudata, akinek üres a szíve attól, ami ennek az öntudatnak a tartalmát képezi. Sokat el-

mélkedjünk tehát róla, hogy telítve legyen a szívünk és mintegy túlcsonduljon tőle.

2. Gyakran *fel kell indítanunk magunkban*, mert különben a feledés homályába merül. Úgy tegyünk, mint Szent Bernát, ki sokszor kérdezte magától: „Mi végre jöttél?” Mi is kérdezzük meg magunktól: mivégre vagy itt a szemináriumban, miért csatlakoztál Krisztus zászlójához? Akkor ez a lelkesítő öntudat mindig meg fogja őrizni üdeségét, frissességét.

3. *Használjuk fel továbbá a megpróbáltatásokban, szenvedésekben*, mert akkor fog igazán megacélosodni, miként a vas is a tűzben edződik.

4. És végül, *sokszor mondjunk hálát érte!* Hála a jóságos Atyának, hogy tudatára ébredtünk annak, mire szánt bennünket, hála az édes Jézusnak, aki lelkünkbe véste, hogy Hozzá tartozunk, hála a Szentléleknek, aki lelkünkbe világított, hogy megértsük annak lényegét és belőle tudjunk táplálkozni!

„Úgy szeretlek én is titeket!”

Az Úr Jézus szavaival fejezem be: „Mikép a mennyei Atya szeret engem, úgy szeretlek én is titeket!” Ján. 15, 9. Ó drága szavak, melyekkel az Úr Jézus Szívének titkát tárja fel, apostolai és kiválasztottjai előtt! Azt kívánja most az édes Udvözítő, hogy megmaradjunk az Ő szeretetében és az iránta való szeretet ezt az öntudatot életerőssé tegye és olyan erősen fűzzön hozzá, hogy a sátánnak és a pokolnak semmiféle erőlködése és ármánykodása el ne tudjon választani Tőle soha, soha!

„NEM TI VÁLASZTOTTATOK ENGEM!”

Non es a te!

Non es a te! Senki sem köszönheti létét önmagának, senki sem dicsekedhetik azzal, hogy önmagától bírja mindazt, amije van: egészségét, tehetségeit, képességeit, életét, szívét, lelkesedését. Amink csak van, mindennünk a jó Istentől van. Senki nem bízhatik tehát önmagában. Alázat kell ahhoz, hogy az ember igazán emberebb legyen, hogy valaki igazán hithű keresztény legyen, alázat kell ahhoz, hogy valaki Krisztus követője, Krisztus papja legyen! Alázatos lelkület nélkül nem lehetek igazi kispap, igazi levita, igazi kiválasztottja az Úrnak.

Jöjj, kövess engem!

Ugyanez áll, testvérek a mi szent hivatásunkra is. Nem magunktól ered hivatásunk. Reánk is vonatkozik, amit Jézus mondott az apostoloknak: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket és én rendelvelek, hogy elmenvén, gyümölcsöket teremjetekek és gyümölcsötök megmaradjon.” Ján. 15, 16. A mi hivatásunk megismétlődése az Úr Jézus ama szép szavainak: „Jöjj, kövess engem!” A mi hivatásunk olyan, mint Szent

Péteré vagy Szent Andrásé: „Jöjjetek utánam és emberek halászaivá teszek meg benneteket.” Mt. 4, 19.

Te pap vagy mindörökké!

Szenteléskor azt imádkozzák felettünk: te pap vagy mindörökké! Szükséges tehát, hogy hivatásunkat az örökkévalóság világánál szemléljük. Így válik ez bennünk igazán tudatossá. De mai elmélkedésünk alkalmával ezt az örökkévalóságot ne úgy tekintsük, mint amelyik előttünk áll, és amelybe be kell lépünk, hanem visszafelé tekintve nézzük! Ha gondolatban, képzeletben visszaszállunk az idők szárnyán századokon, ezredeken keresztül és elérkezünk ahhoz a pillanathoz, amikor az egész föld és az egész mindenség keletkezett, még nagyon keveset mondottunk az örökkévalóságról. Azon túl szárnyaljon a lelkünk és szálljunk gondolatban vissza, amikor még nem volt a föld és nem volt a mindenség, amikor még nem volt az idő és a mulandóság, amikor egyesegyedül az örök Isten létezett: a mi szent hivatásunk már akkor elhatároltatott, már akkor úgy döntött az Isten, hogy bennünket ki fog majd emelni az emberek sorából.

Öröktől fogva kiválasztattunk.

1. *A mennyei Atya* az Ő örök világtervében szerepet szánt nekünk, egy munkakört, egy hivatást, nagy, nehéz és fontos feladat teljesítését. Azt akarta öröktől fogva, hogy mi az Ő világtervének egyik mozgatója, a világmindenség gépezetében egy tényező legyünk.

2. A *Fiúisten*, az örök és nem teremtet világosság, öröktől fogva úgy határozott, hogy kiemel majd bennünket a sötétségből és felvilágosít az Ő örök világosságával, hogy a mi értelmünk, elménk, lelkünk elteljék azzal a fényességgel, amely az Ővé, az örök teremtetlen igazsága. S úgy döntött öröktől fogva, hogy mi majd egykoron ennek a világosságnak a *fényvivői* legyünk az emberek között, hosszú időn keresztül.

3. A *Szentlélek Isten* örök időktől fogva úgy határozott felőlünk, hogy Ő, a teremtetlen szeretet, szeretetre gyujtsa szívünket, lelkünket. És ez a szeretet sűrűszen majd bennünket, hogy a jó Istennek éljünk, szolgáljunk és a Szentlélek megszentelő művének eszközei legyünk.

Elhatározatott!

Milyen távlatok ezek számunkra! Visszaszállni az idő előtti időbe és meglátni magam, amikor még nem léteztem és csak a jó Isten lelkében voltam, meglátni azt, ami majd lenni fogok! A nagy világtervben én is ott szerepeltem, akármilyen kicsike, akármilyen semmiség vagyok. Ki tudja még, hogy milyen nagy munkára vagyok kiválasztva?! Ki tudja, hogy milyen szerepet szánt nekem a jó Isten a földi életben? Ki tudja, hogy hány lélek örök üdvössége függ az én munkámtól, az én lelkületemtől, az én írásaimtól, az én ígéim-től? Ki tudja, hogy talán valamikor nagy szónok, híres tudós, vagy talán valamikor az Egyház oszlopa és az apostolok utóda leszek, vagy talán egyszerű, igénytelen falusi káplán vagy plébános, akinek a híre sohasem

halad túl a falu határán, de lelke a hívek lelkébe mélyen belemarkol, hogy őket Istenhez vezesse. Nem tudjuk mindezt; hiába nézünk fürkésző szemmel a jövőbe! Egy bizonyos: öröktől fogva kiválasztott az Úr, öröktől fogva elkülönített a jó Isten a többi teremtményektől, a világtól, hogy ne a magamé, ne a világé legyek, hogy szívem boldogságát ne az emberek közt találjam meg, hanem egyedül Őbenne!

Elkövetkezett az idők telje.

Jöjjünk közelebb!

1. Elkövetkezik az *idők telje*, amikor leszáll a második isteni személy, az Úr Jézus a földre, mikor a teremtés koronáját, az embert, vissza akarja vezetni az igaz útra, amelyről letért. Ki akarja békíteni őt az Atyával, hogy visszanyerje, amit elvesztett.

2. És amikor az Úr Krisztus a földön járt, apostolokat választott, mikor megalapította az Egyházat, már akkor gondolt miránk. Szeretettel szállt felém az Úr Krisztus szerető gondolata, mikor itt a földön járt és az Egyházra bízta a „depositum fidei”-t, amelynek egykoron mi is közvetítői és hordozói leszünk.

3. Ott szerepeltünk már mi az Udvözítő gondolatában, mikor vért izzadott az Olajfák hegyén és mikor lelkét megremegetteti az a gondolat, hogy sokakért hiába ontja véré, hiába hal meg a keresztfán! És ekkor vigaszul miránk gondolt, akikért nem hiába ontja véré, akik húségesek maradunk akkor is, amikor Krisztus köntösét tépik szét, amikor a lelkeket veszedelembe döntik.

4. *Mikor az Úr Krisztus ott függött a kereszten*, bizonyára gondolt reánk, akik valamikor azt a nagy áldozatot, amelyet most véresen bemutat a mennyei Atyának, vér nélkül fogjuk megújítani minden szentmisében. A Főpap, amikor az első nagy áldozatot bemutatja, hogyne gondolna azokra, akik olyan sokszor fogják ezt megismételni! Míg csörgődezett Krisztus szent Vére sebeiből, és végigcsorgott s lehullott a Koponyák hegyén, reánk gondolt a szenvedő Krisztus, akikért nem hiába hullik vére, akiknek lelkét lángragyújtja vérének tüze, akik ettől a szent bortól megtelnek szent ihlettel és Krisztusért szívesen fognak élni, dolgozni és szenvedni.

5. Reánk is gondolt az Udvözítő, *mikor megígérte a Szentlelkét*, az igazság Lelkét, aki majd eszünkbe fogja juttatni mindazt, amire ő tanított és meg fog segíteni bennünket, hogy mindvégig megmaradjunk az igazságnak hí séges sáfárai és hirdetői.

6. *És midőn feltámadása után apostolaira lehel és felruházza őket nagy hatalommal*, mikor felszenteli őket és elküldi, hogy tanítsanak minden nemzetet, már akkor az Úr Jézus szemei előtt ott vonult végig mindazok sora, akik ebből a hatalomból majd részesedni fognak és annak hordozói lesznek. Reánk is nézett akkor lélekben, és boldogan s örömmel adta a nagy papi hatalmat, mert tudta, hogy ennek a hatalomnak mi méltó szolgálai leszünk.

Gondolt reánk a Szűzanya.

Még mielőtt lettünk volna, sokat gondolt ránk az, aki az Úr Jézusnak a legkedvesebb volt, a Boldogságos Szűzanya, az apostolok

Királynéja, aki hosszú éveken át ott maradt még az apostolok körében és imádságos lelkével segítette őket a nagy misszió teljesítésében. Örömmel, szeretettel, boldogan nézett reánk, mielőtt lettünk volna, mert tudta azt, hogy az ő drága Fiának választottai vagyunk, örök szeretettel szeret bennünket és reánk fogja bízni önmagát és a lelkeket. Tudta a Szűzanya, hogy lesz idő, amikor majd tőlünk függ és reánk lesz bízva, hogy valóra válják jóslata: „Mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék”, mert, ha Krisztus papjai nem hirdetik a Szűzanya dicsőségét, méltóságát, akkor nem lesz majd nemzedék, amely boldognak hirdesse őt.

Közeledik a mi időnk.

És közeledik a mi időnk. Még nem voltunk a világon, de már itt voltak mindazok, akik-től függött, hogy legyünk. Akkor, midőn szüleink ott álltak az Úr oltáránál és örök hűséget esküdtek — ő testvérek — ez a házasságkötés, ez a szent frigy milyen nagy örömnep volt a mennyben, valami rendkívüli, valami különös nagy öröm és boldogság. Nagyobb, mint más ifjú párok házasságánál, mert az ég tudta már, hogy az Úr meg fogja áldani ezt a szent frigyét és ennek gyümölcse lesz egykoron az Úr szolgája. Igen, az Úr külön megáldja, külön megjutalmazza a szülőket azért, mert gyermeket adnak az Úrnak, szolgákat Krisztusnak és az Egyháznak! Majd csak az örökkévalóságban tudjuk meg, hogy mennyi áldás és kegyelem érte szüleinket azért, mert bennünket az Úrnak áldoztak.

Akik az égből gondoltak reánk.

Akkor, amikor ezt a nagy ünnepet ülte a föld és az ég, különös módon gondolt reánk Szent Péter, az Egyház feje, mert hiszen neki a mennyben gondoskodnia kell az Egyházzal és azokról, akik annak oszlopai és szolgálói lesznek. És gondolt reánk az égből Szent Pál apostol, mert szükséges, hogy az az apostoli láng, amelyet ő gyújtott meg, tovább is égjen a papságban és az emberek szívében. Gondolt reánk Szent József, az Egyház pártfogója, mert tisztéhez tartozik, hogy legyenek az Úrnak szolgálói, legyen szent papság és ne néptelenedjenek el az oltárok!

Mi lesz a gyermekből?

És elérkezett a mi születésünk ideje, az idők telje számunkra. Képzeljük el ezt a pillanatot: körülöttünk szüleink szerető jó-sága és boldogsága, az a nagy öröm, amelyről Krisztus Urunk is szólt az Evangéliumban: akkor, midőn új ember jön a világra, az édesanya elfelejti minden fájdalmát, vajúdását, mert új ember született a világra. Képzeljük el, hogy milyen szeretettel ölelt bennünket szerető édesanyánk először keblére. Hatoljunk be az anyai szív rejtekébe! A jövőbe néz és arra gondol: „Mi lesz e gyermekből?” Próbálja megfejtetni a jövő titkát, hogy vajjon az Úr minek választja ki majdan az ő szülöttjét? Vajjon tudott-e akkor édesanyánk behatolni abba a nagy titokba, amely öröktől fogva elhatároltatott felettünk? Vajjon le tudta-e rántani a leplet arról a sötét jövőről, amit az emberi értelem nem tud kifürkészni,

de Isten előtt nem volt titok. Látták az égben, tudta a Szűzanya, Isten angyalai és a szentek, hogy mi lesz e gyermekből. Mit szóltak? Hogyan üdvözöltek engem? Hiszen ő előttük nem volt titok szent hivatásom!

Megindul életpályánk.

És megindult a mi életpályánk, földi életünk első szakasza. Ébrednek képességeink, fejlődnek szellemi és testi erőink. Fejlődésünk, értelmünk lassú bontakozása kimondhatatlan örömmel tölti el édes szüleinket. Mosoly jelent meg édesatyánk arcán, végtelenül boldog volt anyánk, amikor először tudtuk használni képességeinket, amikor először szólaltunk meg. De figyeltek erre a szóra odafent a mennyben is, mert nagyon jól tudták, hogy ez a hang fogja majd hirdetni Krisztus Evangéliumát. Nagyon jól tudták, hogy ennek a hangnak milyen nagy szerepe lesz egy hosszú, földi, papi életen keresztül! Hány léleknek az üdve függ ettől a hangtól! Hány szomorú léleknek a megvigasztalása, elbukottnak a felemelése, az igazságnak a megismerése függ majd a mi szavainktól!

Ébrednek képességeink.

1. Hogy figyeltek az égben, mikor először ébredezett *értelmünk*. Mennyi sok minden függ ennek a kicsike embernek az értelmétől, esztől, mennyi isteni igazsággal kell gazdagodnia ennek az értelemnek, milyen sok isteni értéket, a tudásnak kincseit kell majd felraktároznia, hosszú tanulmányokon keresztül,

elmélkedések csendjében, hogy egykoron hirdethesse az igazságot az embereknek.

2. Milyen nagy ünnep volt, mikor először ejtette ki *ajkunk* a jó Isten nevét. Az édesapa, édesanya arra ügyeltek, hogy mikor mondja a gyermek: mama, papa. De az égből arra figyeltek, hogy ez az öröktől fogva kiválasztott drága lélek mikor ejti majd ki először ezt a szót: *én Istenem!* Mikor hagyja el ajkát az a szó, amely később életének tartalma, értéke, egyetlen célja és igazi boldogsága lesz, amelyért küzdeni fog egész életén keresztül, hogy ez legyen jutalma és koronája is.

3. Nemcsak jó, öreg tanítónk figyelt és örült annak, mikor az *első írás, az első fogalmazvány* kikerült a tollunkból, hanem felfigyeltek erre az égből is, mert ki tudja, hogy attól az írástól, amelyet a Szentlélek sugalmazására fogunk írni, mennyi lélek üdve függ, mennyi lelki érdek fűződik hozzá.

Aggódnak értünk az égből is.

Amint fejlődünk, amint belenőtünk, beleolvadtunk a világ életébe, nemcsak a szülőknek aggodalma növekedett, hogy valamiképen meg ne rontsanak, rossz társak tönkre ne tegyék a szülők reményét, hanem aggódtak értünk az égből is: milyen gonddal, aggodalmas szeretettel kísérték minden lépésünket, azokat a barátokat, akikkel barátkoztunk, játszadoztunk, akiktől jót, rosszat eltanultunk. Hogy figyelték az égből a hittan, a katekézisi tanulásunkat, első szentáldozásunkat: és milyen nagy fájdalom, kimondhatatlan szomorúság volt, mikor az első bűnt elkövettük, amikor talán nagyon is mélyre süllyedtünk. Hogy

könyöröghetett értünk Szűzanyánk, védszentünk, az apostolok és az égnek összes szentjei, hogy az Úr kegyelmezzen, bocsásson meg nekünk, és vissza ne vonja tőlünk a szent hivatás kegyelmét.

Közeledik a perc!

Ifjúságunkban ott fent az égben másképp néztek bennünket, mint itt lent a földön, ott már mindent a mi szent hivatásunk fényénél láttak. Mikor még gondtalan ifjak voltunk, mikor az élet keserűségét még nem ismertük, öntudatlan örömmel élveztük az élet örömeit, mélységes titok volt még számunkra hivatásunk. Amikor még nem is sejtettük, hogy valami nagy dolog fog velünk történni, már akkor tudta az egész mennyei kar, sőt várta, mert közeledett a pillanat, amikor az Úr szava meg fog szólalni lelkünk mélyén, közeledett a perc, amelyben Krisztus szózatot intéz hozzánk, amelyből megértjük, hogy mit akar velünk, mit határozott öröktől fogva felőlünk. És vajjon el fogjuk-e azt fogadni, vajjon mit fogunk válaszolni, meg fogjuk-e érteni és örülnünk-e majd neki, igent mondunk-e? Ez volt, amit vártak az égben minden szentek.

Először szólal meg a hivatás szava.

Megszólal az Úr, lelkünkben felcseng a hívó szózat: Jöjj és kövess engem! Jöjj és légy az én szolgám, értsd meg, hogy én öröktől fogva szerettelek, öröktől fogva kiválasztottalak magamnak, hogy elvond szívedet a világ szeretetétől és légy egészen az enyém, hogy én is a tied lehessek egészen!

Hogyan szólott?

Hogyan szólalt meg az Úr lelkünk mélyén? Miféle hang volt ez abban a szent percben? Talán csodás isteni szózat, mint amilyen a damaszkuszi úton felhangzott: „Saul, Saul, miért üldözesz engem?” Ap. csel. 9, 4. Ilyen csodás hang rázott-e fel életünk útjain, amely lelkünkbe dörögte, hogy az Úr kiválasztottai vagyunk és hiába rugdalódtunk az ösztöke ellen, mert Ő magának akart bennünket megtartani? — Avagy talán olyan csodálatos látomás volt, mint Szent Brunóé, aki lelke mélyéig meghatódott tőle és nem tudott szabadulni, míg mindenről lemondva, az Úrnak nem adta életét? Vagy talán sokkal egyszerűbb volt hivatásunk? Talán a plébánosnak vagy káplánnak lelkén keresztül hangzott el a hívó szózat? Vagy talán édesanyánk jámborságának visszhangja volt ez a hang, akit az Úr kiválasztott, hogy necsak test szerinti anyánk legyen, hanem közvetítse az Ő hívó szavát is? Ahányan vagyunk, testvérek, annyiféleképen szólalt meg a hívó hang bennünk! Akárhogy is hangzott el a hívás, csak egy értelme van mindannyiunk szent hivatásában: „Jöjj és kövess engem! Jöjj és légy egészen az enyém és akkor én is a tied leszek.” Krisztus szólalt meg bennünk, egyikünk-másikunk lelkében, midőn éretlen ésszel, kicsi, gyermeklelkülettel oltárokat építettünk és a szent tevékenységeket utánoztuk, mint Fourrier Szent Péter, aki kis oltára köré gyűjtötte gyermektársait és elmondta a vasárnapi szent prédikációt, amit a templomban hallott. Ez is Krisztus hangja!

Krisztus szava volt!

Igen, Krisztustól eredő szó a mi hivatásunk, nem tőlünk való! Hogy mennyire egyedül Neki köszönhetjük, azt mi sem mutatja jobban, minthogy látjuk, hogy mennyi édesanyának szívében, lelkében ébred a vágy: vajha fiát az oltárnál láthatná és soha nem tudja mégsem elérni. Ez mutatja, hogy hány osztálytársunk, barátunk látta ugyan a példát a plébánosban, káplánban, hittanárban, de nem hatolt lelkük mélyéig a szó, nem értették meg azt igazán, hanem csak mi. Csak egyedül hozzám csengett be az Úr szava.

Hogyan követtem?

Szólott az Úr és én rádöbbsentem arra, hogy mit akar tőlem, megértettem, hogy mire hív engem. Vajjon hogyan követtem, mit feleltem, hogyan fogadtam a szent meghívást? Vajjon örömmel „*Te Deum*”-ot zengtem-e és mentem elhagyni a világot, minden örömét, avagy talán haboztam vagy ellenálltam, mint az a szerzetes, akiről lelkiatyám a kisszemináriumban beszélt: ez amikor érezte, hogy az Úr szólni fog és hívja őt, azt mondta: ne szólj hozzám, mert úgysem tudok lemondani a világ örömeiről! És tusakodott az Úrral, miként Jákob, de végül is az Úr győzött! Avagy talán azonnal elszántuk ugyan magunkat, de később kezdtünk ingadozni, amikor a világ csábításai vagy fellobbanó érzékiség követelte az ember jussát? Vagy talán könnyelműen megindultunk és igent mondtunk és csak később vettük észre, hogy milyen áldozatokat és lemondást kíván az Úr ebben a szent hivatásban? Tudtunk-e ilyenkor táplál-

kozni a szent hivatás kegyelméből, vagy pedig csak az Úr irgalma emelt fel újra? Testvérek, erre kiki a saját lelkiismeretében adja meg a feleletet!

„Csend lön az égben.”

E helyett inkább másról beszéljünk most, amire akkor biztosan nem gondoltunk, amikor felhangzott az Úr szava. Ki gondolta volna, hogy akkor megismétlődik az a csoda, amelyről a Jelenések Könyve mondja: „És amint a hetedik pecsétet felnyitotta az Úr angyala, csend lön az égben, mintegy fél óráig!” Jel. K. 8, 1. Amikor az Úr felnyitotta a hetedik pecsétet, a mi szent hivatásunk titkát, csend lön az égben. Biztosan nem gondoltunk arra, hogy az egész mennyország várakozik és figyel arra, vajjon mit felelünk? Elfogadjuk-e Krisztus hívását, vagy nem?

Én elfogadtam!

Igen, elfogadtam! Igen, Uram, én igent mondtam! Isteni Mesterem, az én szívembe felhatolt szerelmednek nagysága és édessége! Az én szívemben felgyulladt az a szent láng, amely magával ragad és amelytől keserű nekem a világ öröme és boldogsága, és csak az lelkesít, hogy a Tied legyek! Lángolt lelkem, hogy Téged úgy szeresselek, hogy akármiről kell lemondanom, Uram, készségesen lábaid elé tegyem, hogy megköszönjem szent akaratodat, örök elhatározásodat, hogy engem, méltatlan, nyomorúságos, szegény, bűnös embert, a Te szolgálid sorába akarsz felvenni!

Felcsendül a hála éneke!

Egyszerre vége a csendnek a mennyben, felcsendül az angyalok és a szentek ajkán az öröm dala, mert igent mondtunk. Uram, azért vagyok most itt a szemináriumban, azért hordozom Krisztus köntösét, azért vetettem le a régi embert, hogy felöltözködjem beléd és én is „*alter Christus*” legyek! Ezért vagyok ma itt a szentgyakorlaton!

„LUPUS RAPAX.”

„Benjamin, lupus rapax.”

Az ősz pátriárka, Jákob, halálos ágyán fekszik. Isten világossága szállja meg lelkét és mondja: „Gyűljetek egybe és halljátok, Jákob fiai, halljátok atyátokat, Izraelt.” Gen. 49, 2. És jönnek fiai egymásután és az ősz pátriárka mindegyik jövődjéről elmond egy-egy látomást. Most a legfiatalabb következik, Benjámín. Azt mondja róla: „Benjámín ragadozó farkas, reggel zsákmányt eszik és este ragadományt osztogat.” Gen. 49, 27. A legnagyobb egyházatyák ezt a *ragadozó farkast*, ezt a „*lupus rapax*”-ot, Szent Pál személyében vélik feltalálni, aki élete kezdetén az Egyházat üldözi, este pedig, élete alkonyán, Isten kegyelmeinek zsákmányát osztogatja. A mai consideratióban, megfontolásban tekintsük e nagy szent életét, hogy benne lelki felüdülést leljünk, hogy lelkünk megtalálja a kegyelemnek azt az édes mézét, amelyből lelkesedést, erőt meritünk az apostoli életre!

Saul és István: jóbarátok.

Valóban, ez a nagy apostol, Szent Pál, Benjámín nemzetségéből való. Tarsusban születik. Római polgárjogot élvez. Jeruzsálembe kerül a főpapi iskolába. Tudjuk egyik védő-

beszédéből, hogy a nagy Gamaliel volt, aki az írás tudományába bevezette őt és társait, akik közül kettőt: Istvánt és Barnabást emeli ki. Szent Pál apostol, akit megtérése előtt Saulnak neveztek, akkor lép a történelem színpadára, amikor jóbarátját, Istvánt, ítélőszék elé viszik. A vád: eltért atyái hitétől és valami új szektának, Jézus nevű álprófétának hívei közé szegődött.

Megtagadja a jóbarátot.

Midőn a kihallgatás folyik, ő is hallja azokat az ígéket, amelyeket egykori jóbarátja mond bírónak: „Ti kemény nyakúak, körülmételetlen szívűek és fülűek! Ti mindenkor ellenálltatok a Szentléleknek, mikép atyáitok, úgy ti is. Melyik prófétát nem üldözték atyáitok? Megölték őket, kik az igazság eljövételéről jövendölének, kinek most ti árulói és gyilkosai lettetek, ti, akik angyalok szolgálatával vettétek a törvényt, de meg nem tartottátok.” Ap. csel. 7, 51—53. Hallja ezeket Saul, de nem indítják meg a szavak. Megkeményíti szívét, miként a bírók. A vénekkal érez együtt és lélekben kimondja az ítéletet. Hallja, amint István mondja: „Ime, nyitva látom az eget és az Emberfiát Isten jobbjára felől ülni.” Ő is úgy tesz, mint az öreg írástudók: befogja a fülét, mert valami ellenállhatatlan erő szól Istvánból és nem akarja, hogy az lelkébe hatoljon. S mikor a nép vénei rárohannak Istvánra, ő is ott van, megragadja a jóbarátot, talán elsőnek emeli fel kezét ellene. Szívesen kíséri a vesztőhelyre, szívesen segítene, de félretolják, mert még fiatal. Mikor észreveszik, hogy milyen készséges, akkor neki is adnak szerepet:

rábízzák a ruhák őrizetét. „A tanúk pedig lerakták ruháikat egy ifjú lábához, kit Saulnak hívnak vala.” Ap. csel. 7, 58. Szívesen teszi ezt a szolgálatot, sőt szívesen tenne többet is! Szívesen állna ő is közéjük, hogy velük együtt dobjon követ régi jóbarátjára, aki megtagadta atyái hitét. De most megjárta!... Úgy kell neki! Megérdemli!... És hallja István utolsó szavait: „Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” U. o. 59. „Jézus?” Ez bizonyára annak az ál-prófétának a neve!... Amint így magában forrong, István lerogy, Saul világosan látja: halántékon találták, vége van! Hallja utolsó szavait: „Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül!” U. o. 60. Hallja, mikor István Jézus nevét veszi ajkára, de e név és szó nem hatja meg most a lelkét, hanem inkább még nagyobb gyűlöletet ébreszt fel benne.

Most kezdődik a „*lupus rapax*” szerepe.

Bosszút liheg.

István halála mintha felvillanyozta volna. Kiolthatatlan gyűlölet ébred lelkében Jézus követői ellen. Ezek veszedelmes emberek, mert nemcsak kedves barátját, Istvánt, rontották meg, hanem napról-napra százakat és százakat. Sőt tanításuk már messze országokba is elterjedt. Ekkor nagy elhatározást tesz: elmegy és irtani fogja őket úton és útfélen! Összefogatja és Jeruzsálembe hurcoltatja őket. Szenvedélyes lelke nem hagy nyugtot neki. Nem is titkolja, elmondja társainak, volt tanítómestereinek. Az egész város megtudja, hogy kéréssel fordult a papi fejedelmekhez és felhatalmazásukat kérte, hogy Damaszkuszban mindenkit, aki magát Jézus követőjének

vallja, összekötöztessen és megkövezésre ide hurcoltasson. Meg is kapja a felhatalmazást. Nemcsak Jeruzsálemben, hanem Damaszkuszban is fontos, hogy ez a hitehagyó szekta megsemmisüljön!

Saul, Saul, miért üldözesz engem?

Megindul és alig várja már, hogy a szír fővárosba érjen. Már látja is falait és lelkében örvendez a vérengzésen. Híre *messze megelőzte őt*, ott már remegnek a keresztények Saul nevének hallatára. De remeghetnek is! Hiszen már Jeruzsálemben is ő volt a lelke az üldözéseknek. „Amidőn azonban az úton megy, történék, hogy Damaszkuszhoz közeledett s hirtelen fényesség ragyogá őt körül az égből.” Ap. csel. 9, 3. Mi ez? *Miféle rendkívüli fény!? Egyszeribe elvakította!* Oly rettenetes hatással volt reá, hogy „leesék a földre. Szózatot halla, mely azt mondá neki: „Saul, Saul, miért üldözesz engem?!“ Ő szólott: „Ki vagy, Uram?” Az meg: „Én vagyok Jézus, akit te üldözesz. Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalódnod.” U. o. 9, 4—5. Jézus?! *Igen emlékszik*, ez az a név, melyet Istvántól hallott, ez az a név, melyet annyira gyűlölt! S milyen ereje van ennek a névnek!? E névre *térdre kényszerül* az égen és a földön minden. Ő is *térdre kényszerült*, pedig nem akart, nem... Nem! De nem tud ellenállni erejének, hatalmának! Oh igen, Jézus erősebb, hatalmasabb nála!... E gondolatra egyszerre megremegett! Egyszerre összetört! Kezében van, ki van Jézusnak szolgáltatva! *De legalább a szemébe néz neki!* Jaj, de milyen csodálatos fény ez, egészen megvakítja, nem lát semmit! Telje-

sen megvakult!... Egyszerre megroppant lelkében. „Remegve és ámulva kérde: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” U. o. 6. Ebben a szóban: *Uram*, benne volt már megtört lelkének minden keserősége és megalázottsága. Így még nem szólt róla és kísérete ámulva hallotta, mily szelíd lett egyszerre Saul szava! S szavának elsimuló szelídsége, megadása az Urat is válaszra indította: „Kelj föl és menj be a városba, ott megmondják majd neked, mit kell cselekedned!”

Most kezd látni, mikor megvakult!

Felkel a földről, felnyitá szemét, de többé semmit sem látott, mert a természetfeletti nagy világosság elvette tőle szeme világát. Úgy vezették be kezénél fogva Damaszkuszba. De jó most ez a nagy sötétség, mert nem akar semmit sem látni a világból. Neki befelé kell tekintenie, önmagába! Eddig volt hályog a szemén, amíg látott és most kezd igazán látni, amikor megvakult. Érezte Saul, hogy az az Úr, akinek irgalmába ajánlotta István az ő üldözőit, nagyon irgalmas és kegyelmes és meg tud bocsátani az üldözőnek. Benn Damaszkuszban Júdához térnek és szállást vesznek. Imádsággal és bőjtöléssel akar vezekelni, mert érzi, hogy vétkezett az Emberfia ellen. Amint bőjtöl és imádkozik, megint, mintha valami fényesség gyulladna lelkében. Vajjon újra látóvá teszi-e az Úr, mert úgy tűnik fel, mintha közelednék valaki: Ananiás nevű férfiú, aki vállára teszi kezét és látóvá lesz egyszeriben. Nem tudja, hogy látomás-e ez, vagy valóság?! Dörzsöli szemét, a látomás eltűnt, de ő még nem lát, azt azonban érzi, hogy most

valami változás fog bekövetkezni. Biztosra veszi, hogy a hatalmas Emberfia segíteni fog rajta. Nem is csalódott!

Meglátja hivatását.

Idegen férfiú jön, kinek neve Ananiás. Érdeklődik, hogy itt van-e Saul? Zavarba jönnek a házbeliék. De mikor Ananiás azt kéri, hogy vezessék be hozzá, bevallják: itt van és imádkozik. „Hála Istennek” — mondja Ananiás és Saul testvérnek szólítja, pedig tudja, hogy Saul mint „ragadozó farkas” és mint ellenség jött ide, de Isten megjelent Ananiásnak és kinyilatkoztatta neki, hogy megváltozott az ellenség. Ananiás felismeri: ez az a férfiú, akit látomásában látott. Bizalommal ráteszi a vállára kezét és Saul szemei felnyílnak. Mint a halpikkely, lehull szeméről a vakság. Tüstént megkeresztelkedik és azonnal visszanyeri nemcsak szemvilágát, hanem azt a másik világot, mely mostantól fogva az ő lelki világa. Mi mehetett végbe benne, amikor érezte a keresztvíz hűvösségét homlokán és szívében a Szentlélek tüzének melegét?!... Egyszerre érezte, hogy nemcsak az igaz hitre térítette meg az Úr, hanem nagy apostollá, a nemzetek apostolává is kiválasztotta, hiszen Ananiás megmondta, hogy az Úr nevét kell hirdetnie a királyok és nemzetek előtt.

Mi történt veled, Saul?

Mi történt lelkedben, hogy egyszerre kigyulladnak szemeid, hogy egyszerre előnti arcodat a pír? Miféle tűz égett bensődben, hogy egyszerre olyan vagy, mint a megszáll-

lott és a látnok? — Látnok lettem, a Szentlelket vettem, megtisztultam és valami különös belső tűz ösztönöz: Isten szeretete sürget engem, és nincs többé nyugtom, békeségem! Mennem kell, hogy hirdessem Krisztust a népeknek! Nem bírom többé, kényszerűség hajt és nem tudok ellenállni! Ott hagyok mindent, ami eddig szent és szép volt előttem s nekivágok a világnak! Testvér, tudd meg, hogy nem tudok többet ellenállni az ösztökének és nem tudok többé rugdalódnizni ellene! Engem rabságba ejtett Jézus, a Felkent, akinek áldott legyen szent Neve! E szent Név, mely előtt ég és föld meghajol, kényszerít, hogy én is hódoljak és menjek vezeklésből apostolkodni és szenvedni. Megyek... megyek hirdetni Őt!

És hiába tartották vissza, hogy ne menjen a zsinagógába, mert elfogják az írástudók, ő nem félt tőlük, bátran hirdette, hogy az Emberfia, az Úr Jézus, az igazi Messiás. Szavai lángot leheltek. Nem lehetett ellenállni. Keresztények, akik tudták, hogy miért jött és látták a kegyelem csodáját, megerősödtek hitükben. Azok, akik megmaradtak a régi felfogásban, csikorgatták fogukat, hiszen nagyon jól tudták, hogy mi szerepe volt Saulnak és miért jött Damaszkuszba.

A sivatag szeminaristája.

Mikor ezeknek gyűlölete általánossá lett és veszedelmet jelentett számára, akkor Saul az Úr szavára visszavonult a pusztába. Ha nem hirdetheti Krisztust, hát akkor a pusztacsendje, távol a világ zajától fog majd erőt önteni belé! S a három év alatt, amit itt tölt,

Istennel társalog, Krisztus maga oktatja és tanítja őt. Megszerette a csendet és az elmélkedést, mert ezalatt Istennel társaloghatott. Igen, Istennel, mert a Magasságbeli hányszor jelent meg neki!?... Most már szemébe nézhetett a Felkentnek s nem vakult meg tőle! Milyen irgalmas, jóságos hozzá! Tanítja és előkészíti apostoli munkájára és missziójára. Ó hányszor jött Krisztus és magával ragadta őt, kinyilatkoztatásokat adott neki, mint később bevallja: „Testben-e, nem tudom, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja, elragadtatott a harmadik évig! És tudom, hogy ugyanez az ember, testben-e, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja, elragadtatott a paradicsomba és titkos igéket hallott, melyeket embernek nem szabad kimondania!” Kor. II. 12, 2—4. Pál, hová ragadtatol?! Mit látsz te ott fenn, ahová ezentúl oly szenvedélyesen akarsz mindenkit magaddal ragadni és felemelni? Milyen kegyelmeket közöl veled az Úr, hogy ezentúl olyan lángbuzgalommal mégis hirdetni a Felkent nevét?! Ugy-e, csakis apostolnak lehetséges ilyen közel jutni Krisztushoz?!... Odacsatlakozom hozzád, hogy én is a sivatag remetéje és csendes szemlélődője, szeminaristája legyek, veled együtt. Mert én is nemzetek és népek apostola, lelkek megmentője akarok lenni! Én is részt kérek Krisztus papságából, nem a magam elszántságából, hanem Krisztus akaratából, mint te!

Caritas Christi urget me!

Ebben a magányban Szent Pál az Úr kegyelmét vette. Megy és teljesíti kívánságát, betölti misszióját. Először Damaszkuszba

viszi útja és hirdeti a Messiást. Azonban csakhamar megkezdődik üldözése. Alig hogy visszatér és hallják a zsidók a zsinagógában, máris összeesküdnek ellene s olyan nagy a gyűlöletük, hogy a keresztények már féltik Saul életét. Bátorságát azonban nem törli meg semmi, nem fél semmiféle veszélytől, üldözéstől. Lángot vétett lelkében az Úr szeretete és megy: „Caritas Christi urget me.”

A hívek kényszerítik, hogy meneküljön, Jeruzsálemben majd találkozhatnak az Apostolfejedelemmel. Az éj leple alatt leengedik egy kosárban és így kerül Jeruzsálembe, ahol újabb szenvedés vár reá.

A városba érkezve, senki sem hisz neki a keresztények közül. Félve elhúzódnak előle, mert tudják, hogy mennyire gyűlölte őket. Félték tőle, gondolván, hogy csak meg akarja őket téveszteni a báránybőrbe bújtatott farkas, aki Krisztus nyájának bárányait el akarja ragadni.

Találkozik másik ifjúkori jóbarátjával, Barnabással, aki nagy örömmel hallja, hogy Saul is megtalálta az igaz hitet. Bemutatja az Apostolfejedelemnek és megszerzi a keresztények bizalmát is, akik körében Saul nagy buzgósággal mondja el, hogy milyen kegyes volt hozzá az Isten. Az apostolok lelkét mély hála töltötte el. Felismerték ők is az Isten kiválasztott edényét Saulban. S mennyire ujjongott lelkük, mikor Saul melléjük szegődve bátran lépett fel és félelem nélkül hirdette Krisztust. Szavának nagy és mély hatása volt, mert tudták róla, hogy egykor ő is Krisztus ellenségei közé tartozott. De apostoli heve és buzgósága nem elégedett meg azzal,

hogyan Izrael fiaihoz szóljon: „Beszélt a pogányokhoz is és a görögökkel vitatkozott, de azok az élete ellen törtek. Mikor a testvérek erről értesültek, elkísérték őt Cesareába és elküldték Tarsusba.” Ap. csel. 9, 29—30. Innen Barnabás hívja őt Antiochiába. U. o. 11, 25. Egy álló évig volt itt és hirdette az Evangéliumot.

Az apostoli hatalom részese.

Antiochiában történt, hogy amint a tanítványok az Úr szolgálatát végezték, megszólalt az Úr és „mondá nekik: Különítsétek el nekem Saul és Barnabást a munkára, melyre meghívtam őket! Erre bőjtöt tartottak, imádkoztak, rájuk tették kezüket és azután útra bocsátották őket”. Ap. csel. 13, 2—3. Felszentelés után elküldték arra a munkára, amelyre az Úr kiválasztotta őket. És most következik annak a nagy jövődőlésnek második része, mikor szétosztja a zsákmányt és megindul apostoli útján. Hármasság útján bejárja a különféle népeket, nemzeteket. Sokat kellett dolgoznia, azonkívül sokat szenvednie, sokat küzdenie, de sem a fáradság nem fárasztotta el, sem a szenvedés nem törte meg, az üldözés nem félemlítette meg, mert állandóan ösztönözte az Úr szeretete.

Első apostoli útja.

Első útján történt Cyprus szigetén, Paphosban, hogy egy Barjesu nevű varázsló el-lene szólt, midőn Saul Sergius Paulus prokonzul előtt beszélt. Ez a fanatikus pogány igyekezett a prokonzul szívét Saul ellen hangolni, ő azonban a Szentlélektől eltelve

rendreutasította és megkorholta, hogy ellenáll az igazságnak: „Te, minden csalárdsággal és álnoksággal teljes ördögfia, minden igazságosságnak ellensége, nem szünöl meg az Úrnak egyenes útjait megrontani? Lám, az Úr keze ezért most rajtad vagyon, megvakulsz s egyideig nem látod a napvilágot!” Ap. csel. 13, 10—11. És azonnal homály borult a varázsló szemére és kinyujtotta kezét, hogy valaki vezesse. Így győződött meg a prokonzul, hogy Saul, akinek csodatevő hatalmat adott az Úr, az igazságot hirdeti. Ugyancsak Szent Pál első útján történt Lisztra városában, hogy egy szegény, erőtlén lábú embert csodásan meggyógyított. Mikor a népsereg látta, hogy Pál mit művelt, felkiáltott: „Az istenek olyanok lettek, mint az emberek s leszálltak hozzánk. Barnabást elnevezték Jupiternek, Pált meg Merkuriusnak, minthogy ő vitte a szót. Sőt, a város előtti Jupiter-tempomnak a papja bikákat és koszorúkat hozván a kapuk elé, áldozatot akart bemutatni a népsokasággal együtt.” U. o. 14, 10—12. Mikor azonban ezt észrevette Szent Pál, próbálta őket szándékukról lebeszélni: „Férfiak, miért cselekszitek ezt? Mi is hozzátok hasonló halandó emberek vagyunk s éppen azt hirdetjük nektek, hogy ezen hiábavalóktól térjete meg az élő Istenhez.” Ap. csel. 14, 14. Nagynehezen lecsillapítják a tömeget, hogy ne nekik mutassanak be áldozatot. De a nép hangulata mily ingadozó, Antiochiából és Ikoniumból néhány zsidó férfi utánuk jött, akik bosszút esküdtek Pál ellen, felizgatják ellene a várost. Ugyanazok, akik mint Istent akarták őt imádni, most megfogják, kivonszolják és megkövezik. Azt hitték a tanítványok, hogy Szent

Pál már meghalt, azonban az Úr csodálatos módon visszaadta az életnek. Felkelt és más városban tovább hirdette az Evangéliumot. Sem siker, sem megvesszőzés nem tudta eltéríteni attól, hogy teljesítse a rábízott missziót.

Második apostoli útja.

Második apostoli útján, Filippiben megtéríti Lídiát, egy leányt, aki jövendöléssel foglalkozott. Ám Szent Pál ezzel nagy ellenséget szerzett magának, mert Lídia gazdája, elveszvén a nyereségtől, melyet a jövendölésekből szerzett, bevádolta Pált az előjáróknál és felizgatta ellene a várost. Pált elfogják, megvesszőzik s börtönbe vetik. Mikor szenved, nem siránkozik és nem jajgat az ütések miatt, sem sebeit nem gyógyítja, hanem Szilással az egész éjszakát Isten dicséretében tölti el. Amint így magasztalják az Istent, hirtelen földrengés támad. Fölpattannak a börtön ajtai. Az őt azt hitte, hogy elmenekültek, azért félelmében meg akarja magát ölni, de az Apostol visszatartja és meggyőzi őt, hogy mindnyájan itt vannak. Mikor ez remegve leborul előtte, felemeli őt és azonnal hirdeti az Evangéliumot. A lánglelkű Apostolt nem töri meg semmiféle viszontagság, hanem csak arra vár, hogy hirdethesse az Úr ígét.

Pogányoknak hirdették az Evangélium.

Korinthusban Aquilas nevű sátorkészítőnél lakik. Szombatonként bizonyítja a zsidóknak, hogy Jézus személyében megvalósultak a jövendölések, beteljesedett az Írás, Ő a Messiás... Vannak, akik hallgatják, de sokan el-

zárják szívüket. Otthagyja most őket és a pogányoknak hirdeti az Evangéliumot, akiknek szíve mohóbban fogadja az igét.

De néha mintha mégis csüggedne!

A nehézségek közepette sokszor mintha csüggedést érezne, de megjelenik az Úr éjjeli látomásban és mondja: „Ne félj, hanem beszélj és ne hallgass. Azért vagyok Én veled. Senki sem nyúl hozzád, hogy ártson neked, mert sok népem van Nekem ebben a városban.” Ap. csel. 18, 9—10. Milyen csodás dolog! Az Úr biztatja. Még egyszer találkozunk ezzel a jelenséggel a harmadik útján, amikor mindenáron Jeruzsálembe akart menni, bár a hívek visszatartották, mert tudták, hogy összeesküdtek ellene. Amikor ellenségei elfogták, a következő éjtszakán az Úr melléje állott és mondotta: „Légy állhatatos, mert amint bizonyosságot tettél rólam Jeruzsálemben, úgy kell bizonyosságot tenned rólam Rómában is.” Ap. csel. 23, 11. Testvérek, milyen jószágos az Úr, nem hagyja el azokat, akik Érte dolgoznak, küzdenek és szenvednek! Melléje áll, mellette marad, erőt önt a csüggedőbe és nem engedi, hogy összeroppanjon.

Útban az Örökváros felé!

Ezen az útján, mint foglyot viszik Rómába. Vihar tör ki a tengeren, hiába az evezősöknek rettenetes erőmegfeszítése. Midőn már minden veszendőbe látszik lenni és mindenki kétségbeesik, egy valaki nem veszti el bátorságát, egy rab, akit most szállítanak Rómába. Ő biztatja a hajósokat, ő önt bátorságot az

utasokba. Megmondja, hogy meg fognak menekülni. Mikor a vihar még erősebb, a hajó összetörik, de mindnyájan kimenekülnek a szigetre, ahol gallyakat gyűjtenek a tűzhöz, hogy melegítsék tagjaikat. „Amint azonban Pál összeszedett egy csomó rőzsét és rárakta a tűzre, vipera mászott elő a melegtől és rávetette magát a kezére.” Ap. csel. 28, 3. Mindenki azt hiszi, hogy elpusztul miatta, de ő lerázza és az Úr csodája folytán életben marad. Semmi sem tudja letörni az Apostolt, mert az Úr lelke van vele.

Mindenkinek mindene.

Rómában nem szigorú a fogsága. Megengedik, hogy vendégeket fogadjon és beszélgessen velük. És még most is térít, hirdeti Krisztus Evangéliumát és írja leveleit híveikhez. Mindenkinek a szívét, lelkét Istenhez akarja vezetni. Nem fél újra a tengerre szállni, mikor fogsága végetér. Eljut a spanyol földre, onnan visszatér Rómába, ahol Szent Péterrel vértanúhalált hal.

Papi buzgóságnak példaképe.

Ez a nagy Szent, akinek kiolthatatlan a buzgósága, lelki ereje, legyen a mi példaképünk! Az ő lánglelke éledjen újra mind-egyikünk papi szívében! Fáradhatatlanok, rendíthetetlenek legyünk, mint ő, önzetlenek és készségesek az Úr szolgálatában. Ne dicsérjetelek engem, — mondja — nekem belső szükséglet az Evangélium szolgálata. Ha hirdetem az Evangéliumot, az nem dicsőségem, hanem szükség kényszerít és jaj nekem, ha nem hir-

detem azt. Ha szabadakarattal teszem, jutalmam van, ha pedig kénytelen vagyok tenni, akkor sáfárság van rám bízva. Kor. I. 9, 16—17. Nincs más akarata, csak az, hogy az Úr ösztökéjének ellene ne álljon és megy, ahova csak ragadja őt a kegyelem. Lánglelke égjen szívünkben, amely nem ismer nagy áldozatot, szenvedést, amikor a szent hivatás kívánja azt.

A lelki erő példaképe.

Főleg a nagy lelki erőt tanuljuk meg tőle, amely semmiféle szenvedés, üldözés és megpróbáltatás közepette sem torpan meg. Azt mondja: „Krisztus szolgálói ők? Mint kevésbbé okos mondom, én még inkább: számtalan fáradság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. A zsidóktól öt ízben kaptam egy híján negyven ütést. Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, éjjelnappal a mély tengeren voltam. Gyakran voltam úton, folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetembeliectől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben a városban, veszélyben a pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, fáradságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok bőjtölésben, hidegben és mezítelenségben, eltekintve attól, ami ezen felül van, naponkinti zaklatásom, az összes egyházak gondja. Ki szenved, ha én ne szenvednék? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?” Kor. II. 11, 23—29.

Az Apostol lelke újuljon meg bennünk!

Szent Pál nagyságára gondolva megszegyenülünk. El tudunk-e viselni ebből a rengeteg szenvedésből csak egyet is olyan szívvel, mint ő elviselte? Pedig ki tudja, nem kell-e majd nyomába lépnünk, nem kell-e megújulni Szent Pál apostolnak bennünk. Akkor kérjük, hogy úgy álljon mellettünk az Úr, mint mellette állt, és segítsen, erősítsen, mint őt bátorította. Különösen pedig a sok szenvedésben, üldöztetésben és megpróbáltatásban kérjük az állhatatosság kegyelmét úgy, mint ő. „Én áldozatként kiöntetem. Elköltözésem ideje közel van. A jó harcot végigharcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam, készen vár már reám az igazság koszorúja, amelyet megad nekem azon a napon az Úr, az igazságos bíró, sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik sóvárogják az Ő eljövetelét.” Tim. II. 4, 7—8. Igen, a mi számunkra is megadja az Úr a koronát, ha sóvárogjuk, kívánjuk és akarjuk az apostoli életet és halált.

„URAM, NEM VAGYOK MÉLTÓ!”

Ki vagy te pap?

A nagybőjtben a hamvazás liturgiája erre figyelmeztet: „Emlékezzél meg, hogy por vagy és porrá leszel!” Por és hamu vagyunk — mondja a legrégibb nyelvemlékünk. Mindez kicsiségünket, alázatunkat juttatja eszünkbe. A föld porából alkotta Isten az első embert, semmiből a port. Semmiből lett minden, az ember is, a pap is!

Semmiből!

Mit jelent ez: semmiből jöttünk létre? Jelenti azt, hogy valamikor egyáltalában nem léteztünk, egyáltalában nem volt meg az az anyag, amelyből a testünk jött létre. Egyáltalában nem létezett testünk, de lelkünk sem, amely élteti a testet. A pogány bölcselők úgy képzelték, hogy a lélek már a földi élet előtt létezett, de mi tudjuk a szent kinyilatkoztatásból, hogy a földi élet megkezdése előtt nem létezett a lelkünk. Semmiből vagyunk, ez annyit jelent, hogy nem használt fel semmiféle anyagot, formát az Isten, semmiből vagyunk testestől-lelkestől. Minden a jó Istentől van, tehát nem dicsekedhetünk semmivel, sem életünkkel, sem testi-lelki erőinkkel, sem pedig szent hivatásunkkal. Ez a gondolat alkalmas arra, hogy a felfuvalkodott ember lel-

kébe dörögje: te nagy semmi vagy! És mivel az a szent hivatás, amelyet a jó Istentől kaptunk, olyan nagy méltóságra, olyan dicsőségre emel fel bennünket, melyhez fogható nincs több e világon, nagyon közelfekvő a gondolat: vajjon nem fogjuk-e e miatt elbizni magunkat? Nem fogunk-e felfuvalkodni abban a nagy hatalomban és dicsőségben, amely hivatásunkkal jár? Azért nagyon szükséges, hogy jól átgondoljuk, átgondoljuk: miből lettünk? Miből lettünk? Semmiből! Te semmiből való ember, el ne bízd magad! Te, aki annyi hatalmat, kegyelmet kaptál, aki Isten szeretetét élvezed, ne tulajdonítsd magadnak: semmi részed, semmi érdemed ezekben!

Gyarló emberekből választattunk!

Azonban ne csak emberi mivoltunkat vegyük tekintetbe! Ha már mint ember, semmiből teremtetünk, mennyivel inkább megálázza az embert az a tudat, hogy bűnös és gyarló emberek vagyunk, bukott emberek, Évának gyermekei mindannyian. Örököltük a bűnt és a gyarlóságot. A megváltás kegyelme tisztára mossa ugyan a lelkünket a bűntől, Krisztus Vére tisztára mosta lelkünket a keresztségkor és minden gyónáskor, mégsem hegeszti be az összes sebeket, amelyeket a bűn okozott. Az eredeti ártatlanság állapotát nem kaptuk vissza, amelyet Ádám és Éva bűnükkel eltékozoltak. Az ember lelkét megtisztította ugyan Isten a bűntől, azonban a bűnös hajlamokat nem vette el. Ennek fülánkját ott viseljük gyarló természetünkben. A kegyelem gyógyítja ugyan ezt a hajlamot, de teljesen nem szünteti meg gyengeségün-

ket, a test és vér lázadása nem szűnik meg a lélek ellen. Sohase gondoljuk azt, hogy már olyan magasra emelkedtünk és oly sok kegyelmet nyertünk a pápi hivatás által, hogy már többé nem kell vigyáznunk és küzdenünk. Ne higgyük sohasem, hogy a mi szent hivatásunk olyan bástya, olyan pajzs, amely egészen megvéd minket a világ szellemétől, mely olyanokká tenne bennünket, hogy a világ romlottsága már nem is férközhetnék hozzánk többé. Kitérhet a vihar lelki életünkben! Ne gondoljuk soha, hogy mi elég erősek vagyunk szembeszállni a világ csábításaival, erősek elviselni minden rossz befolyást, minden keresztet és csapást! Ne higgyük, hogy nekünk nem árt a kor romlottságának bármilyen szemlélete vagy a gonoszsággal való érintkezés, ha azonnal nem is érezzük hatását, mert hiszen lehet, hogy a kegyelem rendkívüli erőt ad és csodálatos módon oltalmaz. De gyakran nem érezzük a kegyelemnek ezt a csodálatos hatását s ilyenkor az érzékiség, a romlottság, rossz környezet vagy példa, kétszeresen hat lelkünkre. Küzdünk a hullámokkal és felkiáltunk Szent Péterrel: Uram, segíts, mert elveszünk! Lesznek nekünk is ilyen próbáratevéseink, a szent hivatás nem ment fel a küzdelmektől. Minél magasabbra emelkedtünk, annál alázatosabbnak és kisebbnek kell lennünk az Úr előtt.

A bűn fertőjéből emelt fel a kegyelem!

De nemcsak a rosszra való hajlam, a bűn mérge van a mi emberi természetünkben, hanem sokszor követtünk el személyes bűnt is. A kiválasztott, akinek hivatása öröktől

fogva el volt határozva, — rettenetes elgondolni is — képes arra, hogy eltaszítsa a kegyelmet magától, hogy elszakadjon Istentől és elszakítsa azt a köteléket, amely az Úrhoz fűzi. Azokat a képességeket, melyeket Isten azért adott, hogy szent hivatásunk szolgálatába állítsuk, hogy az Urat szeressük és dicsőségét szolgáljuk, a bűnnek, ellenségeinknek szolgálatába állítjuk. Sokszor beteljesedik rajtunk: milyen kicsi ember és milyen nagy bűnös! Jóformán még talán nem is tudunk teljesen élni képességeinkkel, máris Isten ellen használtuk azokat! Milyen nagy szomorúságot okoztunk azoknak, akik tanúi voltak szent hivatásunknak, akik onnan fentről életünk mindenegyes mozzanatát figyelemmel kísérik. Eltakarja most arcát az őrangyal, fáj a Szűzanyának és milyen szomorú a védőszentünk, mily sértés a teljes Szentháromság-nak. Aki szívét közvetlenül az Úrnak adta, most ismét a világnak dobja azt. De ha még csak ez az egyetlen bűnös bukás volna a mi elmúlt életünkben, hacsak egyszer szennyeztük volna be szívünket, amelyet az Úr magának akart lefoglalni! Ó talán bűnt, bűn után követtünk el, talán az egyik bukással a másiknak útját egyengettük!? Végül is, ki tudná megmondani, hogy milyen sok a bűneink száma?! Talán már egészen szokássá, második természetünkkel vált a bűn, talán ellenségeivé váltunk az Úrnak, mint a nagy Apostol, Szent Pál, megtérése előtt?

Nem vagyok-e csak meghívott és nem választott?

És most vajjon elfordul-e tőlem az Isten jósága bűneim miatt? Azt tudjuk, hogy a kegyelem minden bűnbánónak, aki szívében megbánja bűneit, tisztára mossa lelkét, azonban: vajjon ezekkel a bűnökkel nem játszuk-e el a szent hivatásunk kegyelmét? Annyi bizonyos, hogy Ádám bűne eltékozolta az eredeti ártatlanság állapotát, azokat a szent kegyelmeket, amelyekkel a jó Isten felruházta őt. De vajjon nem így van-e ez most velünk is a szent hivatás kegyelmét illetőleg? Vajjon a sok vétek, a megszokásig menő bűn, nem hozza-e magával azt a rettenetes büntetést, hogy nem léphet többé az Úr szentélyébe az, aki ellenségeinek táborához csatlakozott? Az is bizonyos, hogy sokan, akik a bűn útjára léptek, el is veszítették hivatásukat. Könnyelműen játszottak a szenvedéllyel, mint a kis gyermek a tűzzel s nagy tüzet gyújtottak, mert felgyulladt szenvedélyeik perzselő tüze és nem tudták azt többé eloltani. Sokan nem őrizték eléggé szívük ártatlanságát és ezzel együtt elvesztették szent hivatásukat is. Az is kétségtelen, hogy a kispapi éveknek legnagyobb gyötrelme, legnagyobb szenvedése, hogy vajjon nem veszíthetem-e el hivatásomat és ha bűn terheli lelkemet, vajjon megengedi-e az Úr, hogy szentélyébe léphessek?! Kifürkészhetetlen az Isten rendelése. Sokan vannak a meghívottak és kevesen a választottak. Ha meggondoljuk, rettenetes aggodalom száll meg: vajjon én csak meghívott vagyok-e, vagy pedig választott is? Soha nem könyöröghetünk eléggé a jó Isten kegyelmei-

ért, adja meg, hogy hűek maradjunk hivatásunkhoz, odaléphessünk az oltárhoz és részesei lehessünk a szent papságnak! Mennyire alázatosnak és tisztának kell lennünk, hogy az Úr be ne zárja előttünk a szentély kapuit!

Csodás isteni irgalom!

Azonban csodás, kimondhatatlan az irgalom és kimondhatatlan az isteni jóság, mely nemcsak a tiszta lelkek sorából választja ki szolgáit a papságra! Csodás isteni szeretet, mely nem veti meg a bűnöst bukása és el-esettségé miatt! Csodás isteni szeretet, mely egészen a bűn mocsaráig tud lehajolni, hogy felemeljen Ágostonokat és az Egyház dicső oszlopaivá tegye őket! Akármilyen bűnösnek is érezzük magunkat, bármennyire marja lelünkkel elmúlt bűneink tudata, nagyobb mindig az Isten irgalma. Kimondhatatlanul nagyobb jósága, irgalmas szeretete, mint bűnösségünk, gyarlóságunk. Vajjon milyen utakon jártam én eddig? Tévelyegtem-e sokat a bűnben? Honnan emelt ki az Isten jósága, amikor a szent hivatást adta? Hányszor hajolt le hozzám a jó Pásztor? Tartsunk vizsgálatot lelkünkben!

Jobban szereti!

Ha vétkes úton jártunk, ha eltévelyedtünk volna, mielőtt meghívott szeretetébe, jusson eszünkbe a bűnbánó Magdolna esete. Emlékezzünk a jelenetre az Evangéliumban! Szent Lukács elmondja, hogy ez a bűnös asszony, akinek vétkét az egész város ismerte, megtudja, hogy az isteni jóság és irgalom felkereste Simon házáat és elfogadta a meghívást

az étkezésre. Elmegy ő is, nem meri felemelni szemét a bánat könnyei miatt, a fájdalom miatt, hogy az Urat olyan sokszor és nagyon megbántotta. Könnyeivel áztatta az Úr lábát, hajával törli le azokat és akkor hangzik el az Úr ajkán a példabeszéd, amelyből Simon megérthette, hogy akinek több bocsáttatik meg, az jobban szeret engem. „Azért mondom neked: megbocsáttatik sok bűne, mert nagyon szeretett engem. Kinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret engem.” Lk. 7, 47.

Bűnösök vigasza.

Ebben az evangéliumi részben legnagyobb vigasztalás rejlik mindazok számára, akiknek van miért siratni elmúlt éveiket. Mit jelent az, hogy: akinek sok bocsáttatik meg, jobban szeret engem, mint akinek kevés? Azt jelenti, hogy sokszor a bűnbánó, de megtért lelkek sokkal kedvesebbek az Úr előtt, nagyobb szentségre emelkednek, mint azok, akik mindig tisztán maradtak. Igen, mert ezeknél a bűnbánat nagysága annyira felemeli lelküket, annyira érezteti velük Isten szeretetét, hogy mélyebben belehatolnak az Úr Krisztus szentséges Szívének titkaiba, mint azok, akik sohasem érezték ezt az irgalmat. Ez nagy vigasztalás nekünk, amelyet eléggé nem köszönhetünk meg. Ha van siratnivaló az életünkben, akkor csak egy programmunk lehet a szent hivatás útján: hogy ezentúl jobban szeressük Krisztust, mint eddig szerettük! Ha eddig gyarló, bukdácsoló, bűnös lelkek voltunk, akkor most, mikor mi is visszatértünk, szebbeknek kell lennünk.

**Legyen nedves könnyeinktől
a szeminárium küszöbél**

Szent hivatásunkra való előkészületünket hassa át mélyen a bűnbánat szelleme, bűneink feletti siránkozás! Mindenkinek előbb meg kell tisztulnia, mielőtt megnyílnak számára a szent kapuk. Testvéreim, a szeminárium küszöbe legyen nedves a mi bűnbánati könnyeinktől! Mikor a szemináriumba, a Szentlélek elzárt kertjébe belépünk, hagyjuk kint a világban a bűnt és ne hozzuk e szent falak közé. Nekünk elsősorban megtérésre van szükségünk, olyanra, mint amilyen a mai nap védőszentjének: a nagy „lupus rapax”-nak volt. Olyan gyökeresen, teljesen, igazán és véglegesen kell az Úrhoz térnünk, mint Szent Pál, hogy be ne szennyezze ennek a szemináriumnak a levegőjét egyetlen bűnnek a lehelete sem. Nem lehet építeni a szemináriumban, nem lehet továbbfejleszteni a lelki életet, amíg a bűn súlya alatt görnyedünk, amíg minden bűnös hajlamtól egészen meg nem tisztultunk!... Milyen legyen hát lelki fejlődésünknek az iránya?

A bűnnek itt nincs helye!

1. *Elsősorban* a szeminárium ne legyen többé a bűnnel való küszködés helye. Szent hivatásunk egész megtérést, egész szívet kíván. Az édes Jézus is azért fordult hozzánk és emelt ki ezer és ezer ifjú közül, mert egész szívünket akarta, hogy ő is egészen adhassa nekünk szívét. Elvünk az legyen: hogy inkább meghalni, mintsem egyetlen tudatos és súlyos bűnt még egyszer elkövetni. Ha azt mondom:

súlyos bűnt, ezzel még nem mondtam, hogy milyen elrettentő dolog az, amit fed ez a szó: „súlyos bűn“! Szakadást, átpártolást jelent Krisztus ellenségeihez, Krisztus szeretetének visszataszítását jelenti! Ha valakinek a szívébe hatolt az Úr szeretete, gondolhat-e valaha is arra, hogy tudatosan kivesse szívéből Krisztust, kit úgy megszeretett, hogy egészen neki adta szívét, lelkét, életét?!

A lelki élet tudománya.

2. Másodszor legyen ez a hely a „scientia“ hajléka. Elsősorban a lelki élet tudományára gondolok, mert oly magas polcra emel hívásunk, amilyenre csak szenteket szoktak felmagasztalni. Tudnunk kell a szentek tudományát. Ez a tantárgy, amelyet itt mindenkinek kell ismernie, tudnia és gyakorolnia!

A szent tudományok hajléka.

3. Legyen ez a szenthely a „scientia sacra“ hajléka is! Mi azért vagyunk itt, hogy előkészüljünk a szentelésre, s később a papi misszióra azáltal, hogy lelkünket kialakítjuk a szentek tudományával és ismeretünket gyarapítjuk az isteni szent tudományokkal. A teológiai tudományokba lelket kell belevinnünk! Ne az vezessen bennünket, hogy szükséges rossz, hogy vizsgáznunk kell belőle, hogy kötelesség, feltétel, amelyhez az Egyház a szentélybe való belépést hozzáfűzte. Isten nekünk szent hivatást adott, tehát lelkünkben szent szomszágnak kell ébrednie minden iránt, ami Istenről szól. Meg kell Őt ismernünk! Tudnunk kell, hogy mire tanít, melyek

azok a szent igazságok, melyeket kinyilatkoztatott. Valamennyi teológiai tanulmányszak kivétel nélkül egy-egy lépéssel közelebb akarja vinni lelkünket Istenhez azáltal, hogy megmutatja: ki és mi az Isten.

Tudásszomj!

Éppen azért kiolthatatlan tudásvágynak kell eltöltenie lelkünket: megismerni az Istent, amennyire emberi elménk képes. Olyan lelkülettel érdeklődjünk minden iránt, ami az Istenre vonatkozik, mint nagy Szent Tamás kicsi gyermek korában. Amikor Monte Cassinoban tanulta az emberi tudás alapelemeit, tanulás után elvitték őket a nagy erdőbe, a régi kolostor köré játszani, de ő visszavonult. Megkérdezték, miért nem játszik? Erre ő azt felelte: „Mondd meg nekem, mi az Isten?!” És egész életének ez volt az alapkérdése: „Mi az Isten?” — hogy hirdethesse az embereknek. Ennek a kutatásvágynak kell eltöltenie a mi lelkünket is, hogy állandóan szomjúhozzuk az igazságokat. Megismerni az Istent a szent könyvekből, a különféle tudományszakokból, amelyet az Egyház kíván és előad. Olyan tudományvágý töltse be lelkünket, mint boldog-
emlékű nagy Prohászka püspökünk lelkét, amikor még olyan fiatal levita volt, mint önök. Azt mondták tanárai és nevelői, mikor a római szemináriumban készült a papságra és titokban megfigyelték, oly tudásszomj töltötte el a lelkét, hogy kiduzzadtak az erek a homlokán, mikor az Istenről tanult.

A lelki élet otthona.

4. Ámde legyen a szeminárium a *pietas* hajléka is, a lelki élet, a bensőséges munka, a tökéletességre való törekvés otthona! Ez legyen a legszentebb feladatunk befelé, a lelkünk belsejébe. A lelki élet gyakorlatai, a különféle ájtatossági gyakorlatok áthatják, átalakítják lelkünket, ha nemcsak a külsőséget látjuk benne, hanem meglátjuk a lelkét, a szellemét is. Legyen e ház a *pietas* háza, de ne olyané, mely csöpög az érzelgősségtől! Ne legyen az ima megszokott formula! Ne pergezzük le a rózsafüzér szemeit gépiesen! Amikor énekelünk, keresztutat járunk, mindezekben nyerjen szárnyat lelkünk, hiszen ott áll az Úr fölöttünk, ezeken keresztül akar velünk találkozni, akar megihletni és magasra emelni bennünket. Legyen a szemináriumban az ájtatosságnak minden gyakorlata a léleknek Isten felé való szárnyalása! Szabaduljon fel a lélek, oldódjanak meg kötelékei és emelkedjék a magasba.

Scientia et pietas!

Scientia et pietas: ez legyen a szemináriumban életünk mottója! Egész mivoltunkat hassa át semmiségünk, bűnösségünk tudata, amely alázatossá, tisztává tegyen bennünket és tanulékonnyá mindazok iránt, melyek isteni dolgok. Legszükségesebb erényeink legyenek ezek: mély *alázatosság*, semmiségünk, gyarlóságunk és bűnös voltunk tudata. Azután: nagy *lelkierősség*, mely nem önmagában bízik, és fel nem fuvalkodik, hanem azt mondja: „Mindenre képes vagyok abban, aki engem megerősít.” Fil. 4, 13. Azután a *tisztaság*,

mert az Úr szent, s azokat, akiket magához akar emelni, szenteknek akarja látni. Az Úr szentsége tükröződjék vissza szívünkön, lelkünkön, tanulékonyak legyünk minden iránt, ami az Úrhoz vezet és reá emlékeztet bennünket.

Az erények iskolája.

A szeminárium az erények iskolája. Tanuljuk meg valamennyit és szorgalmasan járjuk ezt az iskolát! Az erényeket nemcsak megismerni kell, hanem élni és gyakorolni, megtanulni! Minden erény közül leginkább a szeretet vezessen bennünket, mert ebben minden erény bennfoglaltatik és a legnagyobb szeretet maga az Isten, Kit, ha egész szívvel-lélekkel szeretünk, akkor Benne átváltozunk, megszentelődünk és „alter Christus”, „második Krisztus” lesz belőlünk!

SZENT HIVATÁS

Non es ad te!

Nagy eseményeknek, történeti átalakulásoknak az idejét éljük. Trónok roppannak össze, államok mennek tönkre, országok tűnnek el a térképekről. Most, mikor ilyen nagy átalakulásokat élünk, meg tudjuk érteni mai védőszentünknek, Szent Ágostonnak lelkét, tépelődését, rettenetes szenvedését, melyet akkor érzett, mikor 410-ben a gótok, az addig legyőzhetetlennek vélt római birodalmat átmenetileg részben elfoglalták s végigpusztították. A nagy római birodalom, a világ közép-pontja, a világ koronája, íme, az ellenség kezében, kiszolgáltatva a barbárok kényekedvének! A római polgár szemében hihetetlen, elképzelhetetlen esemény, rettenetes tragédia: összeroppan a világ. Ezt érezte Szent Ágoston is, aki jó hazafi volt és hazáját, a nagy római birodalmat, bár ismerte annak minden hibáját, gyengeségét, szíve legmélyén mégis szerette. És mikor nagyon lelkére nehezedett a rettenetes katasztrófa és elelmélkedett a csendes magányban, akkor született lelkében egy nagy gondolat: itt letűnik a régi világ és kell hogy felébredjen az új világ, az Isten országa.

Isten országa.

Ez a gondolat megragadta lelkét, szötte e gondolatokat és így született meg az örökké klasszikus munka: „*De civitate Dei*”. Ebben a műben a nagy püspök, Szent Ágoston, megrajzolja az Isten országának képét, amelyben minden az Isten körül forog. Theocentrikus alapon képzei a „*Jóság országát*”, mellyel szemben áll a „*Gonoszság birodalma*”. E két birodalom küzd egymással. Összeütközik a jó és a rossz, mert a rossz nem tud beleegyezni abba, hogy a jó uralkodjék. De ebből az összeütközésből, ebből a rettenetes csatából a jó fog győzedelmesen kikerülni. Isten országa fog győzni. Úgy jellemzi Szent Ágoston ezt a theocentrikus országot, hogy itt mindent az istenszeretet sugall, „*Isten szeretete, egészen az önmegvetésig*”. A másik országban az ember a központ, itt mindent az önzés, az önszeretet mozgat: „*önszeretet, egészen az Isten megvetéséig*”.

Ez a nagy mű határkő a régi és új történelem között. És valóban, az ezután következő kor annyit elmélkedett „Isten országáról”, hogy az egész középkornak az volt a politikai kódexe. Igen, a középkori ember a jó Istent helyezte az egész nyilvános élet középpontjába.

Az emberi ember országa.

De amikor jött egy új áramlat, a hitszakadás, amikor a rossz uralma háttérbe szorította az Isten országát, akkor ismét olyan jelszavakat hirdettek, amelyek szerint az ember középpontja a földi életnek és újra az embert helyezték az Isten elé. Mekkora hitehagyás, amikor

Isten országában nem Isten körül forog minden, hanem Krisztus helyébe az ember kerül. Az antropocentrikus felfogás hódítása ez. Nagy hűtlenség és hitehagyás volna, ha valaki megkísérelné az embert odaállítani az Egyház helyébe, Krisztus helyébe. Pedig vannak ilyenek, és pedig nem is kevesen! Láttuk azt, hogy a szent Evangéliumban Krisztus mennyire élesen szembehelyezi a világ szellemét az Ő lelkületével. Igen, a világ szelleme nem tudja megérteni Krisztust; tanításának belső lényege valami érthetetlen a világ előtt. Mi a világ szelleme? Nem más, mint az emberi „én”-nek a felmagasztalása, vágyaknak, kívánságoknak a kielégítése olyképen, hogy az egész élet és minden, ami az emberi életben van, szolgálja a mi életünket. A világ szellemének manapság ezt a formulát szokták adni: emberi ember. Vagyis: hogy az ember legyen mindenképen a középpont. Ez a felfogás jellemzi ma a vezetőket és alattvalókat. Királyok, fejedelmek, vezetők, miniszterek, hivatalnokok, kereskedők, szegények, munkások, mind-mind arra törekszenek, hogy boldoguljanak, hogy vágyaik teljesüljenek! Mindenki úgy viselkedik, mintha legalább is ő volna a világ közepe! Körülöttük forog minden, ők mindenkit lenéznek. Szent Ágostonnak az a látomása valósul meg: *önszeretet, egészen az Isten megvetéséig*. Maguk szolgálatába akarják állítani az Istent, vagy pedig egészen elsöpörni.

Ebből a világból emelt ki Isten.

Miért emlitem mindezt? Azért, mert így látjuk, hogy milyen környezetből emelt ki

bennünket az isteni jóság. Korunk gyermekei vagyunk. Ebben a világrendben, felfogásban, szellemben éltünk kint a világban. Ha talán nem is tudatosan, mégis a világ szelleme hatással volt mindegyikünkre. A világ fiai közül választattunk ki az Úr szentélyébe, elválasztattunk a népből és elkülönítettünk, mint Saul és Barnabás. Mi ebben a világrendben éltünk. Ha a vakációban hazamegyünk, vagy pedig, ha majd kikerülünk az életbe, ez a légkör vár reánk és vesz majd körül bennünket. Az emberek mind úgy éreznek és gondolkodnak, hogy önmagukat keresik, akár mondják azt, akár nem. Ez az önző világ lesz az a szőlőkert, amelyet nekünk művelnünk kell. A veszély ott van, hogy ez a szellem a mi lelkünkre is nagyon könnyen ráragad. Sőt, ami a legveszélyesebb, ez a felfogás, e gondolkodás belelopódzik még szent hivatásunkba is.

Hamis hivatások.

Ezért mondja a mai jelgénk: non es ad te; mert vannak egészen hamis hivatások is. Felmerülhet a kérdés: hogyan lehet ez, hiszen az Istentől jön minden hivatás? Igen, de nem szabad a hivatás jelzőt adni hamis hivatásnak. Ha Istentől jön is minden hivatás, mégis ott van a veszedelem, hogy később ennek a világnak szelleme megrontja azt, kikezdi nemcsak lelkületünket, hanem hivatásunkat is. Ezeknél a hamis hivatásoknál nem Krisztus hívó szava a hibás, hanem a világ; a Krisztustól eredő hivatásba valahogy belecsúszik a világ szelleme, mely odalopja Krisztus helyébe a saját „én”-ünket! Lássuk, melyek ezek a hamis hivatások! Lássuk, hogyan

kezdheti ki a világ szelleme, homocentrikus világnézete a papot, a levitát szent hivatása szempontjából.

Gazdagság vágya.

Egyeseknél a hivatás szent gondolatához hozzáférkőzik *a gazdagság vágya*. Krisztus hívó szava mellett lassan, észrevétlenül belopódzik a pénzkérdés. Mikor az apa így szól fiához, aki engedélyt kér, hogy pap lehessen: „Fiam, beleegyezem, hogy pap légy, ez a legjobb pálya, hiszen jó javadalmakra tehetsz szert, olyan karrierre, amilyenre nincs példa a világiaknál. Csak menj tehát, és legyen ambíciód felfelé törni!” Itt csúszik bele a pénzkérdés a legszentebb dolgokba! Mikor kérdezi a kispap: „Mit kapok az asszisztálásért?” — a pénz szeretete már beleférkőzött a lelkébe! Emlékszem, kispap koromban egyik társam elkezdte számlálni, hogy miféle javadalmak vannak az országban és a teológia, aszkétika, misztika, dogmatika, morális mellett szükségesnek tartotta szorgos tanulmány tárgyává tenni a javadalmak nagyságát is. Mennyire bántó, hogy egyesek pontosabban tájékozottak a jövedelmek kérdésében, mint a Szentírásban, melyet talán egyetlenegyszer sem olvastak el teljesen.

Egy kis nyugalom és kényelem!

Másoknak ez az ideáljuk a papi életről: a szent hivatás mellett egy kis kényelem, puhaság talán mégis csak megfér. Fáznak a nagy munkától, nem szeretik a kemény, nagy megfeszülést és áldozatot. Ezek úgy képzelik el a papi életet, mint láttam kiskoromban: a

plébánialak előtt pipált, üldögélt a jó plébános. Ezek azok a száraz gallyak, amelyeket a vihar legelőször letör az Egyház fájáról. Szívesen lemondanak ezek, akármilyen elvi álláspontból, a lelkükről, az Egyházzal, annak lelki értékeiről, csak nyugalmaikat ne zavarja senki!

Érdekhívások.

Vannak érdek-hívások is! Olyanok, melyeket nem Krisztus szeretete tüzel, amelyekben nem a lélekért való szeretet és önfeláldozás a fő, hanem valami más, földi érdek. Ne gondoljunk a legrosszabbra, az anyagiakra, hanem más szellemi érdekre. Ez az eset, mikor egyszerű földműves, iparos család sarja azért jön ide, hogy tanult ember lehessen, mert csak így nyerheti el a szükséges intelligenciát. Avagy talán a tudományok vonzzák őt és úgy véli, hogy másképpen nem érheti el a tudományokat. Vagy pedig valami más karrier mozgatja. Némelyiknek a lelkét a dicsőség, a hír vonzza, mert sehol sem olyan könnyű híres emberré válni, mint az egyházi pályán: így gondolja, hallja, látja talán a világ mai szemüvegén keresztül. Mindez a világ szellemének a belopódzása szent hivatásunkba!

Krisztus jó katonája.

De most már hallom a nehézségeket: hát nem szabad szeretni a kincset, a jövedelmet? Ha valaki lelkesedik a tudományért, hát ez rossz? Ha püspökségre gondol, az már bűn? Mit mond Szent Pál? „Bonum opus desiderat.” Felelem: a világ szelleme igenis megméltatja a Krisztustól kapott hivatást! *Non es ad te,*

ez hivatásunk fő és alapvető vonása! Nem azért kapunk, hogy önmagunkra irányítsunk mindent és legyünk a világ közepe. Én Krisztus katonája vagyok, a jó katona pedig oda megy, ahova küldik és azt teszi, amit parancsolnak neki. Kiszeminarista voltam, amikor Csernoch János kalocsai érseket kinevezték az esztergomi prímási székbe. Búcsúzáskor azt mondotta: úgy érzi most magát, mint a katona, aki parancsot kap: soha nem kérdezi, hogy hova és miért megy! Valaki a hátam mögött megjegyezte: könnyű belenyugodni a nagy jóvedelembe! Elkezdtem gondolkodni: főpásztor, és mégis valaki meggyanúsítja. Pedig milyen megdöbbenően igaz, amit mondott: a jó katona nem kérdezi, hogy hova és miért küldik, megy még akkor is, ha tudja, hogy ő lesz az élen, az első, aki leginkább életét veszítheti!

Teljes lemondás önmagunkról.

Hát akkor milyen legyen a tiszta és szent hivatás. *Non es ad te*: nem önmagát kereső, önző. Az igazi Krisztust követő nem állíthatja Krisztus helyébe saját személyét. Ha Krisztus hívó szavára igennel feleltem, akkor az első kötelességem, hogy kitisztítsam magamból a világ szellemét, ha esetleg ifjú koromban elkezdte volna lelkemet. Csak Krisztus kell és csak őt választhatjuk életcélunknak és feladatunknak. Neki kell feláldozni és felajánlani egész életünket. Ő legyen életünk középpontja! Tehát le kell nekünk mondani egészen önmagunkról. Teljes lemondás szükséges mindenféle téren, az egész vonalon: minden előnyről, hírről, karrierről, egyéni vagyonról és törekvésekről, mely ezzel a világszemlélettel reánk tapadt. Ez az a lemondás, melyet

Szent Ágoston így fejez ki: Isten szeretete, egészen az önmegvetésig, ez a lemondás legyen egyenlő saját megvetésünkkel. Szent Pál apostol mondja, hogy akár a kárhozatba is elmenne, úgy szereti azokat a halhatatlan lelkeket, akiket Krisztus drága, szent vérén megváltott. Ilyen lelkületű az igazi hivatás! Lemondani mindenről, még a boldogságunkról is, a lelkek üdvéért, akiket az Úr reánk bízott vagy reánk fog bízni. Ne magunkat szeressük, hanem Krisztust.

Mindent Krisztusért.

Hogyan állítsuk be hivatásunkba a magántulajdont, a vagyont, a magasabb állást? Csakis úgy, mint nagyon is alárendelt eszközöket, amelyek mind a főcélt, Krisztust szolgálják. Mindent Krisztusért! Valahogy azt kell megvalósítani, amire Szent Pál apostol figyelmeztet: „Az idő rövid; most már az van hátra, hogy... akik sírnak, mintha nem sírnának, és akik örvendeznek, mintha nem örvendeznének, és akik vesznek, mintha nem volna birtokuk, és akik élnek ezzel a világgal, mintha nem élnének, mert elmúlik ennek a világnak alakja.” Kor. I. 7, 29—31. Ez az egyetlen megoldás: úgy élni a javakkal és eszközökkel, melyeket hivatásunk hoz, mintha nem élnénk vele, hogy hozzá ne tapadjon szívünk. Ne legyen az középpont, hanem csak eszköz Krisztushoz! Lemondás kell önmagunkról! Mit jelent ez? Olyan szépen mondja Szent Pál: „Élek én, de már nem én, hanem él bennem Krisztus.” Gal. 2, 20. Krisztus él bennem és mozgat engem. Krisztus szeretete sürget engem, hív és nem hagy nyugtot. Sürget, teljes lemondást és tökéletes önzetlenséget sürget!

KÖZVETÍTŐ ISTEN ORSZÁGÁBAN

Isten országa.

Non es ad te, quia es mediator ad Deum!
Az egész teremtés célja és hivatása, hogy az Úr dicsőségét szolgálja. Nem tűzött a jó Isten más célt az ember elé sem, mint azt, hogy az Ő dicsőségét szolgálja. Omnia creasti ad te Domine! Minket is teérted teremtetted, Uram! Az ember azonban, amikor a bűnt elkövette, szembefordult az Istennel, az Istennek e szándékával, elszakadt tőle és büntetése az lett, amit önmagának keresett: Isten hagyta őt ebben az elszakítottságban. De az Isten jósága már akkor megkönyörült az emberen és megígérte a Megváltót, a Messiást. Eljön Ő és visszaállítja a viszonyt Isten és ember között. Az üdvösség története akkor érkezik fordulóponthoz, mikor Keresztelő Szent János hirdeti, hogy tartson mindenki bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa. Jézus is ezt a kifejezést használja: „Isten országa”, mikor híveiről, Egyházáról akar beszélni. „Isten országa bennetek vagyon”. — Lk. 17, 21. — mondja az Udvözítő. Mert az Isten országának első feltétele, hogy az ember megigazuljon, hogy kibéküljön Istennel és így vissza-kerüljön az elveszett kegyelem állapotába.

Közvetítő Isten és ember között.

Ebben az „Isten országában” az Úr Jézus a középpont és a főpap, a főtekintély, mert minden hatalom Neki adatott mennyben és földön. Ezt a hatalmat, tekintélyt, megbízást adja apostolainak, utódainak. Isten országában Krisztus szolgálja és helyettese a pap. Minden munkája, egész életbeállítottsága abban áll, hogy Krisztust helyettesítse, képviselje itt a földön. Papi méltóságának forrása épp az, hogy közvetítő Isten és ember között, tehát a földön képviselője legyen Isten országa ügyeinek, érdekeit szívében viselje és szorgalmazza mindenegyes cselekedetével, ténykedésével. Isten küldetésében jár a pap.

Krisztus követségében.

„Pro Christo legatione fungimur!” Kor. II. 5, 20. Ha nagy fejedelem elküld valamely követet idegen országba, akkor ennek a tekintélye, méltósága, jelentősége attól függ, aki küldötte. Minél nagyobb fejedelem követe, annál nagyobb a tekintélye. Ha tehát valaki követségben jár el, akkor nem annyit ér, nem annyi tekintélye van, mint amennyi az egyéni, személyi jótulajdonsága, rangja vagy méltósága, avagy bármilyen képessége. Mindez nem jön számításba, hanem csak az, hogy kinek a küldetésében jár el. Ha tehát mi Krisztus küldetésében járunk, ha a papi méltóságnak ez a jellemző méltó tulajdonsága, akkor mindaz a hatalom, méltóság, amely Őt megilleti, mindez a követének is kijár.

Istentől emberhez.

A pap tehát mint közvetítő Isten és ember között, először: Istentől az emberhez közvetít. Azért jön, mert hoz valamit az Úrtól. Igen, minden pap csatorna, amelyen Isten ajándékának, a kegyelemnek vize csörgedez; közvetítő, akinek lelkén, egyéniségén, szaván keresztül áramlik az Isten kegyelme; általa akar szétszítani minden ajándékot az Úr. Kincstárnok ez a közvetítő, nagy értékek fordulnak meg a kezén. Midőn Isten közvetítőnek kiválasztja őt, akkor reá bízva minden kincsét és hatalmát. Nála van Isten kincstárának a kulcsa, mellyel bármikor ki lehet azt nyitni az emberek számára. A közvetítő több, nagyobb, mint aki csak kincseket őriz, rejteget. Őre ő magának az Úr Jézusnak is, aki velünk akart maradni a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Ez a kincsek kincse is az ő őrizetére, gondoskodására, szorgalmára van bízva. Kulcsot ad át az Úr, amely egyedül nyitja meg az utat, hogy Krisztus eljusson a lelkekhez. De ő mégis több az őrnél! Minden kegyelmet ő közvetít, mert az isteni Gondviselés terveiben úgy határozott, hogy minden az ő kezén, személyén keresztül jusson a néphez. Még a legkedvesebb lelkek is, a kiválasztottak közül a legszentebbek is gondjaira vannak bízva és ezek az ő segítő kezén keresztül jutnak felfelé, az életszentség útján. Az Isten a pap lelkén keresztül áldja meg a híveket, személyén keresztül segíti meg, mikor bajban vannak. Ezért kerül sokszor bajba a nép, mert nincs ott a segítő kéz, melyet az Úr rendelt számára, nincs ott az önfeláldozó lélek, melyet a népért választott ki az Úr!

Emberektől Istenhez.

Azonban nemcsak Istentől az emberekhez közvetít a pap, hanem fordítva is: emberektől Istenhez is! Az emberi életben is úgy szokott lenni, ha valami nagy úrral van elintézendő dolgunk vagy kérelmünk, nem merünk közvetlenül eléje járulni; talán gyarlóságunk, kicsiségünk érzete tart vissza, vagy pedig annak hatalma, méltósága akadályoz. Ilyenkor keresni szoktunk valakit jóbarátaink közül, aki jó barátságban, ismeretségben van a nagy úrral és megkérjük, hogy járjon közbe az ügyünkben. Jól tudjuk azt is, hogy ha igazán szereti őt az illető, akkor meg fogja hallgatni a kérését és ha nem is a mi kedvünkért, de jóbarátunk kedvéért teljesíti is azt. A mi népünk is így érez. Isten országának népe is olyan nagynak, szentnek, felségesnek tartja a jó Istent, hogy nem mer a maga ügyével közvetlenül hozzáfordulni, hanem keres valakit. Kit? Valakit az Úr barátai közül, akit az Isten különös és kiváló módon szeret és barátai közé sorol. S ezt megtalálja a pap személyében és kéri, hogy legyen közvetítő az Isten színe előtt. Igen, minden kérésnek, mely a hívek szívében felébred, mi vagyunk a közvetítői!

Szent Monika kérése.

A mi életünkben ugyanaz történik, ami Szent Ágoston életében történt. Megtérése után, mikor már megérlelődött lelkében a terv, hogy egészen Istennek fogja szentelni életét, hazamenőben elmereng édesanyjával egy este a tenger partján. A csillagos eget nézi és lelkük az örök hazába röppen. S ek-

kor Szent Monika ezt kéri fiától: Ha az oltárnál leszel, imádkozzál majd édesanyádért!... Ez a pap! Az Úr trónusa előtt áll. Feladata, hogy az Úr színe elé terjessze a nép minden egyes bajos dolgát, minden egyes érzését.

Felkiáltójel.

Azonban ez a közvetítő nemcsak közbenjár Isten színe előtt és előterjeszti a kéréseket, könyörgéseket, hanem az Isten felé irányítja a lelkeket. Nemcsak közvetítő, aki a kéréseket az Istenhez viszi, hanem maga is halad az Isten felé, egész élete az Isten felé mutató felkiáltójel. Halad és viszi magával az Isten országának népét, azért mondja az Apostol: „Legyetek követőim, úgy, mint én is Krisztusé!” Kor. I. 11, 1. A pap élete, hogy mindig Isten felé törjön és ne is annyira szavaival, mint inkább az életével jelölje meg ezt az utat.

Imádkozik a nép helyett.

Közvetítő azáltal is, hogy imádkozik a nép helyett. Helyettesíti a népet imádságban. Isten népe szeretne sokat imádkozni, de leköti a napi élet sok gondja, sok terhe, munkája. Helyettük és értük imádkozik az Úr felszentelt szolgája. Neki erre van ideje! Ez a szent papi zsoltosma alapgondolata: az Egyház imája, amelybe az egész Egyház, az Isten népe bekapcsolódik lélekben s míg népünk a mindennapi kenyérért dolgozik, addig imádkozik helyettük a pap a szent zsoltosmában.

Isten és ember szeme ránéz.

1. Ebből az következik, hogy mikor a jó Isten letekint a földre, akkor először is pap-

jaira esik tekintete. Jósága, szeretete, kegyelme először a pap lelkét érinti. Azt várja tőlünk, hogy egészen az övéi legyünk, hűséges sáfárai országának és méltóképen képviseljük Őt itt a földön. Ezért hívott meg, ezért küldött maga helyett és oszt ki minden kegyelmet. Minden kegyelmi ajándék először a miénk, előbb érinti és szenteli meg a papi lelket. Mindaz a gazdag ajándék, amely az Isten kincstárában van, elsősorban a mi gazdagságunk.

2. Másodszor az is következik a közvetítő szerepből, hogy, ha a hívek az Isten felé néznek, akkor az ő tekintetük is elsősorban a papra esik. Isten láthatatlan, de akik küldetésében járnak, azok láthatók, mert a nép köréből vétettek. A nép testi szemeivel reánk néz és bennünk akarja meglátni a jó Istent. A nép egészen a papra támaszkodik vallásos életének minden mozzanatában, minden fázi-sában. Minden teher, ami a népet nyomja, az az ő vállára is nehezedik! Milyen erősnek, megingathatatatlannak kell lennie annak a papi vállnak, papi léleknek, akire az összes hívek gondja fog ránehezedni?!

A papi lelkület alapvonása.

„Mediator ad Deum“, ez fejezi ki a papi lélek alapvonását. A pap lelkülete tehát arra törekszik, hogy mindent a jó Istenre irányítson, vonatkoztasson és vezessen. Akármilyen kérdésről, ügyről legyen szó, amely valamilyen a paphoz tartozik, amelyhez hozzá kell szólnia, vagy melyben közre kell működnie, egyetlen szempont vezesse: ad Deum! Isten látószögébe állítva és feléje irányítva kell

belefolynia az életbe, legyen az akár lelki, akár külső emberi élet. Mindenkit az Istenhez vezetni, egyéneket, családokat, társaságot, ifjakat, öregeket, férfiakat, nőket. Ezért él és dolgozik.

Magasabban áll mindenkinél.

Mivel a pap közvetítő, éppen azért magasabban áll, mint a többi ember. Felmagasztaltatik olyan magasra, mint senki sem itt a földön. Mindenki szeme rajta pihen, mert magasban áll, hogy mindenki láthassa. Tehát neki lelkileg is magasabban kell állnia valamenynyinél. Ez azt jelenti, hogy a papnak szentebbnek, tökéletesebbnek kell lennie, mint akár-melyik hívő. Sokszor megalázódik a papi lélek a gyóntatószékben, mikor olyan kis gyalogságokról vádolják magukat az emberek, tiszta lelkek, amelyekről ő nem szokta magát vádolni; könnyekre fakad, mikor látja, hogy gyónója szentebb, mint ő. Neki kellene magasabban állnia, előljárnia az életével, Isten felé irányítani mindenkit, még a kiválasztott szenteket is!

Isten szentségét kisugározni.

A mediatornak Isten szentségét kellene sugároznia itt a földön. Isten tökéletessége kinyomatának kellene lennie, Istentől és Istentől mintázni életének mindenegyes vonását. Istennek kellene a mintaképnek lennie, amelyről életét és lelkületét lemintázza. Hiszen ő ismeri legjobban az Istent, ő van Vele a legbensőségesebb viszonyban!

Közvetítő a király és a nép között.

Valamikor a magyar történelemben a nádor volt a közvetítő a nép és a király között. Amikor idegen fejedelmek voltak királyaink, akkor a nádori méltóság igen nehéz feladatot jelentett, mert a király azt kívánta a közvetítőtől, hogy rendeleteit, parancsait erélyesen végrehajtsa, a nép viszont azt kívánta tőle, hogy hűségesen képviselje a királynál a nép legszentebb nemzeti érdekeit. E két tényező: a nép és király között sokszor őrlődött a nádor. Vigyázzunk, hogy a pap, a másik közvetítő: Isten és ember között össze ne őrlődjék. Vigyáznia kell, hogy valahogyan rajta is be ne teljesedjék, ami a nádorral a történelemben megtörtént, hogy ne legyen elég erélyes az Isten parancsainak a végrehajtásában és ne legyen elég hűséges a népnek minden ügyét az Isten elé terjeszteni. Mindkettőnek bizalmával, barátságával bírnia kell.

A levita is magasabban áll.

De nemcsak a pap, hanem a levita is magasabbra emeltetett a nép fölé, bár még nem kapta meg a nagy hatalmat, még nem bízta rá a papi küldetést a Gondviselés. A hívők szemében már a kispap is ugyanolyan „mediátor”-ként szerepel, mint saját papja. Ez a mi jó népünk nagyon kedves lelki vonása. A kispapban már látja azt, aki majd közvetíteni fog Isten és ember között.

Sohasem felejttem el: Svájcban kellett mondanom a primíciámat. Egy kis falucskában mutattam be az első és legszentebb áldozatot az Úrnak. Az öreg plébános kérte, hogy az ő szokásaik szerint tartsuk a primíciát. Kellett

egy oltáratya és egy oltáranya. Az oltáratya, egy egyszerű gazda ember, ízig-vérig katolikus. Elbeszélgetett velem. Szóba került egy kispap, aki kilépett. Mondtam neki, hogy jobb ez, hogy most gondolta meg, mintha később, felszentelt pap korában tette volna ugyanezt. Rám nézett, elkomorodott és szinte haragvó hangon mondta: „Tisztelendő úr, aki hivatást kapott és kilép, árulója, megtagadója a hivatásnak! Nem az számít, hogy felszentelték, vagy nem, hanem az, hogy az Isten hívta őt és most eldobta magától e szent meghívást és hűtlen lett.” Ilyen kemény leckét egy előjárómtól sem kaptam kispap koromban! Egy egyszerű gazda ember mondotta ezeket, akinek a lelkében a kispap Isten választotta volt.

Néplünk segítsége és támasza.

„*Mediator inter Deum et hominem*” — érezzük, hogy nagy felelősség! Nemcsak egyoldalú, hanem kétfelé kötelez: Isten és a nép részéről. De ugyanekkor a legnagyobb segítség és legnagyobb erő is, mert mind a két oldalról lelki segítséget és támaszt is nyújt a papi léleknek. A jó hívek nemcsak felnéznek a kispapra, hanem imádkoznak is érte. Minél buzgóbbnak, jámborabbnak, szentebbnek látják, annál jobban érzik, hogy imádkozó lélekkel kell kérni, hogy maradjon állhatatos hivatásához és egykor szentéletű lelkipásztora legyen népének. Sokan vannak híveink közül, akik megérzik az Egyház szándékát, amikor évente négyszer böjtöt rendel a papságért és azokért, akik a papság felé tartanak. Érzik a hívek, hogy imádságukkal a kispap mellett kell állniok, segíteni és

távoltartani mindent, ami lelküknek káros lehet. Nem is sejtjük, hogy mennyivel szigorúbban ítéli meg a nép a kispap világias viselkedését, mint a papét! Mintha jó népünk többet kívánna és követelne a kispaptól, mint a paptól, mert tudja, hogy minden sokkal nagyobb hatással van rá s rombolja a lelkét, mintha már kiforrott egyéniség lenne. Jó népünk szigorú felfogása kétségtelenül támasz, erő, melyet Isten azért nyujt, hogy valamikor jó közvetítők legyünk.

Isten segítő keze.

De ez a felelősség segít Isten részéről is. Minél jobban képviseljük Istent, Ő annál jobban szeret bennünket. Minél jobban tartozunk az Úrhoz és vezetünk mindenkit Hozzá, Krisztus is annál jobban azonosítja magát velünk, s nemcsak személyünkkel, hanem minden ügyünkkel, érdekünkkel, szent és igaz vágyunkkal. Ha igazán őt képviseljük, akkor ő is képvisel minket az Atyánál. Nem vagyunk tehát magunkra hagyatva, hanem az, akinek felajánlottuk szívünket, szeretetünket, egész életünket, az majd nekünk adja egész kincses-tárát, egész szeretetét, Isten áldását és segítségét!

„DOCTOR GRATIAE”

A mélységből.

A jó Isten hívó szava onnan felülről szólott a mi lelkünkhöz. Mikor megérintette lelkünket, talán még nagyon is a mélységekben jártunk, talán a bűnbánó Prófétának éneke töltötte el szívünket és lelkünket: „De profundis clamavi ad te, Domine! — A mélységekből kiáltok fel hozzád, Uram!” (Zsolt. 129, 1.) Ó Te szent, ó Te tiszta, Te dicső, hogy is tudtad megtalálni azt, aki a mélységben jár, aki mélyre bukott és ott kúszik a föld sarán?!

Tegnap megállapodtunk abban, hogy a napi consideratióban a napi védőszent életét elmélkedjük át. S most, mikor a szívünkben az az érzés támad, — hiszen a szentgyónás napja van — hogy „a mélységekből kiáltok hozzád”, akkor a mai nap védőszentje ezt százszorosán elmondhatta: A mélységekből kiáltok Hozzád, Uram! Szent Ágoston örök példakép és örök biztató mindazoknak, akik a szent hivatás alkalmával a mélységek útját járják. Szeretettel integet és biztat; elmélkedjük át az ő lelkének, életének útjait, hogy megtaláljuk az igaz utat a jó Istenhez, hogy megtanuljuk Őt dicsérni és magasztalni; Őt, aki olyan nagy jót tett velünk! Már a tegnapi védőszentünk, Szent Pál is, Krisztus üldöző-

jéből lett nagy, buzgó apostol, aki egymagában többet szenvedett, mint sok más együtt.

Szent Pál követője.

Szent Ágoston méltán nevezhető „doctor gratiae”-nak, mert hiszen egész élete a kegyelem hatása a lélekre. Azt írja róla Possidius, leghűségesebb életrajzírója: különös módon tisztelte, szerette, csodálta és követte Szent Pál apostolt. Nem is csoda! A két élet nagyon hasonló egymáshoz. Amint majd látni fogjuk, Szent Ágoston megtérésében nagy szerepet játszottak Szent Pál levelei. De méginkább annak apostoli lelke, buzgó tüze, amely új életre gyulladt fel a nagy hippói püspökben.

Szent anya, de pogány apa nevelői hatása.

Az első kérdés, mely lelkünkben felvetődik, amikor az ő életéről elmélkedünk: hogyan lehetséges az, hogy Ágoston olyan mélyre jutott, mikor az édesanyja egy szent. Hát Szent Monika nem tudta a hit kegyelmét, világosságát, az Isten szeretetét, a tiszta élet iránti lelkesedést a szívébe csöpögtetni?! Hisz az ő gyermeke volt! — Ne emeljünk vádat az édesanyák örök példaképe, Monika ellen. Jó édesanya, szent édesanya volt, aki gyermekeinek lelkébe zsenge gyermekkoruktól fogva belecsöpögtette az Isten szeretetét, azonban Monika nem volt az egyedüli, aki az ifjúra hatást gyakorolt! Tudjuk, hogy férje, Patricius, pogány ember volt, és pedig a javából: szilaj, kemény természetű, nyughatatlan vérű, durva és sokszor kegyetlen családjával

szemben. Monika, aki jó családból származott, mikor hozzá ment feleségül, életcélul tűzte ki, hogy ezt a pogány családból származó Patriciust Krisztus igája alá hajlítsa. Azonban úgy látszott, hogy csalódott, nem sikerült. Sokat, nagyon sokat kellett férjétől szenvednie és látszólag mindhiába, Patricius pogány erkölcssein semmit sem volt hajlandó változtatni. — És a pogány édesapa szintén hatást gyakorolt a fiatal Ágostonra! Ez a példa, melyet atyjában látott, nem jó irányba terelte őt.

Ifjúkori súlyos betegsége.

Mégis, — olvassuk Szent Ágoston vallomásaiban — mikor ifjú korában egyszer súlyosan megbetegedett, akkor Monika készült arra, hogy fia a keresztséget felvegye. Ágoston a láztól gyötörve kéri, hogy kereszteljék meg. Azonban jobbrafordul betegsége. Reméli, hogy felgyógyul és így elhalasztják a keresztséget, arra gondolván, hogy esetleg nagyobb hibákba sülyed és akkor a keresztvíz legalább lemossa azt is lelkéről.

Ifjúkori tévedései.

Édesapja példája, méginkább barátainak hatása csakhamar megmozgatták lelkében a rosszra való hajlamot. Bevallja, hogy nem szerette az iskolát, a görög nyelv terhére volt. Szórol-szóra így mondja: „Egy meg egy az kettő, kettő meg kettő az négy, jaj, de unalmas nóta volt nekem.” Vall. I. 13. Egész más-sal foglalkozott ilyenkor lelkében, ébredetek benne a különféle rossz hajlamok: torkosság, lopás, csalás. Különösképen az jel-

lemezte, ami később fő mozgatója életének, hogy első szeretett volna lenni mindenben. Azzal okolja meg ifjúkori tévedéseit és társai rossz hatását, hogy a rosszban is ki akart tűnni, és úgy égett lelkében az elsőség utáni vágy, hogy nem akart lemaradni a legrosszabb pajtása mögött sem. Megismeri a mitológiát. Mikor tanulni küldik, Madaurában megismerkedik sok mindenféle erkölcsromboló mesével. Ezek még jobban erősítik ébredező szenvedélyét, mely nemsokára fel fog lobbanni benne. Nemcsak ezek a mesék érdekelték, hanem cirkuszi mutatványok, színházi látványosságok — itt tanulta meg az erkölcstelen életet, melyet dicséretekkal halmoztak el. Itt látta kiszínezve a pogányok minden erkölcstelenségét, romlottságát.

Egy évig semmittevésben.

Azonban édesapja nem győzte a költségeket, visszahívta tehát, s otthon egy évig foglalkozás nélkül volt. Ez a tétlenség, semmittevés betetőzte azt, amit a szenvedélyek fel nem égettek még. Körülbolyongott társaival és egymásután követte el a csínyeket. Ő lett a vezér a rosszban.

A mocsár legmélyén.

Volt azonban szülővárosában egy jólelkű és jámbor polgár: Románián, aki szívesen segített rajta és hozzájárult ahhoz, hogy a tehetséges ifjú tovább tanuljon. Most tehát Karthagóba került tanulni. Itt teljesen elromlott. Bűnös társak, romlott személyek rajongtak körül és ezeknek rabja lett. Megismer-

kedett egy könnyelmű nővel, kivel hosszú időn keresztül bűnös viszonyt folytatott. Gyermeke is született: Adeodatus. „Ebből a viszonyból származott az én keresztem, mondja, féltékenység, harag, civódás, mely napirenden volt.” Bilincs ez, amely egészen a bűnhöz láncolta ezt a nagylelkű, nagyra-törő ifjút.

Az eretnokség hálójában.

Közben mindjobban belekerült a manicheusok hálójába. Ideig-óráig megnyugtatták lelkiismeretét, mert azt tanították: a végtelen Istenen kívül ott van a rossz isten és attól származik a test, az érzékiség és a bűn, az érzékiség kielégítése éppen olyan természetes, mint ahogy az ember jobbik természete magasabbra tör.

A rétori pályán.

Midőn elvégezte tanulmányait, tanítói munkát vállalt és tagadhatatlan, hogy otthon, Tagasztéban nagy lelkesedéssel fogadták, mert kitűnt szónoki képességeivel és nagy tudásával. Tagaszte, Karthagó, majd Róma és Milánó az állomásai ennek a rétori pályának. Karthágóba utánamegy anyja, sír és könnyörög, hogy jó útra térítse, de hasztalan, Ágoston kitér előle. Elszökik a városból Rómába. Innen Milánóba megy, ahol jobb körülmények közt folytatta munkáját. Lehetséges-e az, hogy egy nagy szellemet lekössön és gúzsba szorítson a bűn, az érzékiség? Nézzük végig az utat, melyet Ágoston az érzékiség bilincseibe verve tesz meg! Nézzük a mélységet, melybe zuhant, ahonnan az isteni irgalom menti ki!

A kegyelem első érintése.

Isten kegyelmének első ajándéka az volt, amikor 20 éves korában elolvassa Cicero: „*Hortensius*” munkáját, melyben a nagy szónok színesen ecseteli az igazságot. Ágostonban nagy vágy ébred az igazság megismerése után. Alig várja már a hírneves manicheista püspököt, Faustust, hogy nehézségeit megoldja. Amikor azonban azt látja, hogy Faustus egyszerű, tanulatlan ember, még a nehézség mibenlétét sem képes megérteni, nemcsak manicheista eretnekségéből ábrándul ki, hanem az igazságba vetett hitét is elveszti. Szkeptikus lett, semmi igazságban sem bízott többé! Úgy érezte, hogy nincs igazság, vagy legalább is az ember nem tudja azt megismerni. Évekig küszködött. Küzdelme most nem az érzékiség körül forgott, hanem szelleme ágaskodik felfelé és nem tud beletnyugodni, hogy nincs igazság és nem ismerhető fel.

A bölcsélet választóvíze.

Akkor került kezébe néhány plátói mű. Victorinus fordította őket, amikor dicsőségének tetőpontján állt. Kimondhatatlan hatást gyakorolt lelkére. Azt tudta meg ezekből, hogy még van menekülés a szépség hálójából. Ekkor ismeri fel, hogy a rossz nem önmagába létező valami, hanem az embernek szabadakarataából folyó műve. A plátói idealizmus lassankint kiragadja a tespedésből, most már bízott abban, hogy megismeri az igazságot. Felhasználta a Gondviselés azt a tudást, igazságot, amelyet a bölcselők a tudományok mélyéből nehezen kapargattak ki és

ez most lelkébe legalább egy kis bátorságot öntött, hogy ne csüggedjen. Mikor már egyszer megismerte az igazság italát, nem tudott többé betelni vele.

A Szentírás örök igazsága.

Tovább kutatott, és most már lassankint kezébe vette a Szentírást is, melyet régente már egy párszor felnyitott, de mivel olyan egyszerű, igénytelen stílusban volt írva, hogy össze se lehetett hasonlítani Cícero és a többiek nyelvezetével, mindig letette, nem tudta élvezni. Most azonban a Szentírásban mást vett észre a stílus mögött. Azt látta, hogy a szentírási igazságokban bent vannak azok az igazságok, amelyeket a bölcselők írásaiban felfedezett, sőt sokkal több: egész teljében az igazság. Azonkívül valami, ami a szenvedő, gyötrődő embernek megnyugvást hoz. Most főleg Szent Pál leveleit forgatja, végigolvassa, elmélkedik felette és mindjobban és jobban megismeri az igazságot, melyet Isten hirdetett az embereknek.

Victorinus rétor meglérése.

Közben, mikor mind nagyobb a lelki tusája, elmegy Simpliciushoz lelki beszélgetésre. Feltárja vergődését, nyomorúságát, elmondja nehézségeit, és Simplicius, a helyett hogy megoldaná, egy történettel felel: Victorinus esetével, akinek fordításaiból ismerte meg Plató bölcséleti műveit. Victorinus rendkívül művelt és minden tudományban járatos volt. A bölcséleti irodalomban sok művet olvasott el és bírálattal kísért. Ágoston szemében ez

a legnagyobb dicséret volt és bizalmat keltett lelkében Victorinus iránt. Simplicius elmondta ezután, hogy Victorinus, akinek gyönyörű stílusa, lánglelke egész életén keresztül a pogányság szolgálatában állt, csak öreg korában találta meg az igazságot, mikor megismerte Krisztus vallását. Azonban, mivel nagy tekintélye volt a szenátusban, nem mert nyíltan a keresztényekhez csatlakozni, hanem csak titokban; úgy érezte, hogy elég, ha lélekben velük tart. Simplicius elmondja, hogy egy nap eljött hozzá Victorinus. Négyszemközt azt mondotta Simpliciusnak: „Tudd meg, hogy keresztény vagyok!” Az felelte: „Sem nem hiszem, sem nem számítalak kereszténynek, amíg nem jössz a templomba.” Victorinus mosolygott: „Tehát a falak teszik a keresztényt kereszténnyé?” De még mindig nem mert eljönni. Végül, mikor olvasta, hogy aki megtagadja Krisztust az emberek előtt, azt Krisztus is meg fogja tagadni a szent angyalok és a mennyei Atya előtt, az öreg Victorinus összeroppant lelkében és rádöbbsent arra, hogy ha nem vonja le a következményeket és nem csatlakozik nyilvánosan a kereszténységhez, lehet, hogy Krisztus is meg fogja őt tagadni. Ezek után egyszer csak egészen váratlanul azt mondja Simpliciusnak: „Gyerünk a templomba, keresztény akarok lenni!” Örömmel fogadják, kioktatják a hitben és elkészül a keresztségre. A presbiterek tanácsolják Victorinusnak, hogy szűkebb körben tegye le a hitvallást. Ezt a módot azoknak ajánlották, akiknél félték, hogy szégyenlős természetük megzavarja őket. De ő nem fogadta el ezt az ajánlatot. Mikor az egész nép eljött a templomba, akkor odament az emel-

vényre és nyíltan, mindenki előtt tette le a hitvallást. Örömkialtások közt zúgtak a keresztények. A közlekedésben ez a kiáltás hangzott folyton: „Victorinus, Victorinus!” Majdnem szétszedték örömről és szeretetükben. (V. ö. Szent Ágoston vallomásai VIII. k. 2. fej.)

Küzdelem az érzékiséggel.

Ezt mondotta el Simplicius Victorinusról Szent Ágostonnak, mikor ez kételyei miatt eljött hozzá. E történet nagyon gondolkodóba ejtette Ágostont. Jobban és jobban érezte, hogy ő is úgy van, mint Victorinus. Jobban és jobban látta mindennap a keresztény igazságot, de még nem tudta levonni a következményt. Nem azért, mert félt attól, hogy hírnevén csorba esik, hanem más nehézsége volt: az érzékiség bűnéhez tapadó testisége, amely nem engedte, hogy szabaduljon tőle. Hosszú, kínos szenvedés és gyötrődés következett ezután. Már úgy gondolta, hogy ha meg is keresztelkedik, talán az érzékiségtől mégsem kell azért elválnia. Szent Monika is azon volt, hogy fia rendes és tisztességes házasságot kössön.

Pontianus látogatása.

Ekkor történt, hogy az isteni Gondviselés összehozta őt a császári udvar egyik igen magas tisztviselőjével, Pontianussal. Hívó keresztény lélek volt. Szeretettel fogadta Ágostont és elmondotta, hogy két katonatársával sétálni mentek, mikor a császár cirkuszban volt. A városon kívül egy kunyhóban keresztényeket találtak, akik csak külsőleg voltak szegények, de a lelkük gazdag volt.

Az asztalon könyvet láttak, amely Antonius-ról szólt. Mindhárman érdeklődéssel vették a könyvet és meglepődve olvasták, hogy nemcsak Szent Antal, hanem ezren és ezren, akiket Krisztus szeretete igézett meg, itt-hagyják a világ dicsőségét és elvonulnak a pusztába, és tiszta, Istennek szentelt életet élnek. Pontianus elmondta, hogy ezeknek a tisztalelkű remetéknek a példája olyan mély hatást gyakorolt a két katonatisztre, hogy azonnal elhatározták, hogy otthagyják a katonaságot és elmennek remetének. Mindketőnek volt már jegyese, akik, mikor a történetekről értesültek, maguk is szüzességet fogadtak Istennek!

Mit tud adni a császár, ha összehasonlítjuk azzal, amit Krisztus tud adni azoknak, akik Őt választották osztályrészül!

A legnagyobb küzdelem.

Ez még inkább felkavarta Ágoston lelkét. Megindult a nagy küzdelem. Érezte, hogy a jó Isten tőle is ezt az áldozatot kéri, hogy egészen tépje szét a rabbilincseket és ha ezren és ezren meg tudták tenni Krisztusért, miért ne ő is?! Most megint fellobbant az érzékiség lángja; színesen festi le: el tudnál hagyni mindeneket? Ezt zsongták a lelkébe: le tudnál mondani rólunk? Hol mosolyogtak, hol szemrehányást tettek, hogy ne hagyja el őket. Ebben a rettenetes küzdelemben szenvedett Ágoston, mikor barátaival ott a kertben beszélgetett. Gondolatai messze szálltak. Látták barátai, hogy valami forr a lelkében. De senki se merte megkérdezni. Szakadatlanul mellette volt Alipius, várta, hogy mi lesz az eredmény.

Tolle, lege! Tolle, lege!

„Mikor lelkem titokzatos mélységeit felkutatták, — mondja ő maga — rettenetes vihar támadt, amely nyomán eleredt könnyeim árja. Úgy éreztem, hogy egyedül jobb lesz könnyeimet elsírnom, hogy tehát szabadon kiszakadhasson minden könny és sóhajlás, felugrottam Alipius mellől és elmentem olyan messze, hogy jelenléte immár nem lehetett terhemre.” (Szent Ágoston vall. VIII. 12. feje.) Alipius ott maradt és csodálkozott. Azután elmondja: „Leroskadtam, azt sem tudom hogyan, az egyik fügefá alá s szabadon engedtem könnyeimet. Patakként omlottak szememből kedves áldozatul Neked, s... szakadatlanul panaszkodtam Neked: És Te, Uram, meddig, ó meddig haragszol egészen! Ne emlékezzél régi gonoszságainkra! Mert éreztem, hogy bűneim rabja vagyok és panaszos szóval kiáltoztam: Mikor lesz vége ennek az örökös holnapra hagyatkozásnak! Miért nem most mindjárt? Miért nem szakítja meg ez az óra életem gyalázatosságát? Így sóhajtoztam, s szívem a legkeserűbb bánat könnyét sírta. — Egyszer csak fiú, vagy leányhangot hallok a szomszéd házból. Énekelt és ezt ismételte: Tolle, lege! Tolle lege! Vedd és olvasd! Vedd és olvasd!” (U. o.) Ebben a pillanatban úgy érezte, mintha valami természetfölötti világosság szállná meg. Veszi a Szentírást, Szent Pál leveleit, ahol felnyitá, ott kezdi olvasni: „Nem tobzódásokban és részegeskedésekben, nem ágyasházakban és szemtelenségekben, nem versengésben és irigységben, hanem öltözzetek az Úr Jézus Krisztusba és a testet ne ápoljátok a kíván-

ságok szerint.” Róm. 13, 13. Nem akarta tovább olvasni, de nem is volt szükséges. Mikor a mondat felére ért, egyszerre égi világoosság szállta meg lelkét, látta, hogy a jó Isten ezt kívánja tőle! Felkelt és elmondta barátjának, hogy mi történt vele. Mindketten elsiettek édesanyját felkeresni. Monika pedig sirva köszönte meg Istennek, hogy meghallgatta imádságát.

A könnyek gyermeke.

Valamikor, 17 évvel előbb, álmában már megmutatta Isten Monikának a jövőjét: „Azt álmodta, — mondja Szent Ágoston — hogy vonalzófa élén áll, s ragyogó ruhában szép és vidám ifjú közeledik hozzá. Az rámosolygott, őt meg egészen megtörte szomorúsága, bánata. Az ifjú megkérdezte, miért szomorkodik... Anyám azt felelte, hogy romlásomat siratja; az ifjú azonban intett, hogy bizakodó szívvel legyen s egyben figyelmeztette, nézz körül figyelmesen, mert ugyanott vagyok én is, ahol ő. Mikor anyám körülnézett, ott látott engem maga mellett állni ugyanazon a vonalzon.” (Szent Ágoston vall. III. 11.) Monika el is mondotta ezt Ágostonnak, aki kinevette édesanyját és arra akarta azt magyarázni, hogy valamikor édesanyja is manicheus lesz. „Nem, — felelte Monika — nem így hangzott az a mondás: ahol ő, ott te, hanem: ahol te, ott ő!” (U. o.) Az álom most valóra vált. Nemcsak keresztény lett Ágoston, akiért Szent Monika 17 évig sírt és könyörgött, hanem egyszerűen mindenkire lemondott Krisztusért.

Elfordul a világtól.

Szent Ágoston a bűn útjáról megtérve, az Úr útjára lépett. El akart fordulni mindentől, ami eddig körülvette. Cassiciacumba vonult vissza társaival és anyjával, hogy készüljön a keresztségre. Úgy megszerette a magányt, az elmélkedést, imádságot, hogy mikor megkeresztelkedése után visszatért szülőföldjére, mindent eladott és csak egy darab földet tartott meg a mezőn, hogy azon egy magános lakot, egy szerzetesházat építsen. Három évig élt itt állandó imában, vezeklésben és elmélkedésben.

Csodálatos meghívása a papi méltóságra!

Mikor Hyppóba ment egy ismerőse meglátogatására, betért a béketemplomba. Éppen Valerius püspök beszélt. Különös intézkedése ez a Gondviselésnek! Arról panaszkodik, hogy öregedik és kezdi elhagyni az erő és az élet. Szükséges volna, hogy valakiről gondoskodják, aki betölti a püspöki tisztet és gondozza a híveket. Kérdezte, hogy ki volna alkalmas utódul? Most megismétlődik az a jelenet, amely Szent Ambrus hivatásánál történt. Valaki a tömegben Szent Ágoston nevét kiáltja és mikor észreveszik, hogy ott van ő maga is, azonnal körülveszik és azt mondják: „Ime, a legméltóbb ember, akit utódnak választatsz!” Hiába tiltakozik, hiába mondja, hogy mindenről lemondott és csak Istennek szentelte magát, Valerius az isteni Gondviselésre hivatkozva ráveszi, hogy fogadja el a meghívást és felszenteli pappá. Hogy megnyugtassa és hogy szívének vágya teljese-

jék, ad neki egy házat, ahol néhány társával együtt megkezdett szigorú életmódját folytathatja. Szerzetesi élet volt ez, mert amikor az Evangéliumot olvasta, úgy találta, hogy az Úr Jézus is az apostolokkal együtt teljes szegénységben és életközösségben élt. Ha tehát az Urat akarjuk követni, akkor nekünk is hasonlóképen kell tennünk.

Doctor gratiae.

Midőn Ágoston később püspök lett, akkor paptársaira való tekintetből engedett kissé ebből a szigorúságból, mégis megőrizte egész életén keresztül a visszavonultságot és szegénységet. Azt szokta mondani, mikor végrendelkezők az Egyházra hagyták vagyonukat: „Az Egyház nem teherszállító hajó!” Még építkezni sem szeretett, mert az mindig nagy szétszóródottsággal szokott járni. Legnagyobb szónok és a tévelygők rettenetes ellenfele volt. Ezek a tévtanok, amelyek ellen harcolt, a kegyelmet és annak szükséges voltát tagadták. Ezért vette védelembe a kegyelem tanát, s ezek az örökké becses és felülmúlhatatlan fejtegetései tették őt a „doctor gratiae”, a kegyelemtan tanító mesterévé! A nagy szellemű püspöknek híre, írásai és szentbeszédei lassankint túlszárnyalják Hyppo határait és az egész Egyház betelik lelkének kenetével.

Vezekelve a halálos ágyon.

„A mélységekből kiáltok hozzád, Uram!” — ez volt Szent Ágoston életének legbensőségesebb imája, amikor több mint 40 éves apostoli munka után halálára készült. Halá-

los ágyán arra kérte paptestvéreit, hogy másolják le a hét bűnbánati zsoltárt. Ezt akasztatta a falra és kérte, hogy ne szakítsák meg napirendjüket miatta, hanem dolgozzanak tovább. Csak az étkezésnél jelentek meg néha. Nem is tudjuk, hogy mivel töltötte utolsó perceit. A bűnbánati zsoltárokat imádkozta. Alázatosan, mint igazi nagy bűnbánó akarta befejezni életét, amelyből harmincegy esztendő a bűn sarában töltött, de negyvenet az Úr szolgálatában. Mégis a bűnbánat könnyeivel akarta lemosni vétkei élete utolsó perceiben.

A kegyelem közvetítőihez.

Sokszor a mi szívünkben is felfakad: „A mélységből kiáltok Hozzád, Uram!” Nyögünk és küszködünk a szenvedéllyel, amely minket is annyiszor ostromol. Béklyóba ver ideig-óráig. Szent Ágostonra gondoljunk, akit az Isten nem vetett el elesettségében sem, hanem kegyelmével magához emelte és megtette a kegyelmek gyermekének, a kegyelmek közvetítőjének, a kegyelem „doctorá”-nak. Ha mi is érezzük a bűn súlyát, ha kemény a harc a testtel és az érzékiséggel, mi is erre az isteni kegyelemre támaszkodjunk! Legyünk a kegyelmek gyermekei, közvetítői, hirdetői és akkor egykoron, az Úristen kegyelméből, az örök életnek is részesei leszünk!

ÖNZETLEN HIVATÁS

Non es tibi!

Mélyen megdöbbsentett, mikor egy jámbor lélek elpanaszolta, hogy az új káplán úr, aki csak nemrégén volt újmisés, azt mondta neki, hogy nem tud elég keveset dolgozni azért a kis fizetésért, amit kap. Ne gondoljuk azonban, hogy olyan kevés fizetést kapott volna, amelyből nem tudott volna tisztességesen élni és ruházkodni. Próbáljuk e szerencsétlen, fiatal paptestvérünk lelkiületét megérteni, próbáljunk lelki világába belehelyezkedni!

Igy gondolkodott: a munkának, melyet végzek, arányban kell lennie azzal a fizetéssel, amelyet kapok érte. Ámde olyan kicsi fizetésem van, hogy akármilyen lusta életet élek, mindig dolgoztam még annyit, hogy egyenértékű a kevés fizetéssel.

A béres lelkiületű pap.

Hasonló ehhez a felfogáshoz a hivatalnok és a béres lelkiülete. A hivatalnok állandóan azt nézi, hogy mennyit fizetnek neki személyi munkájáért. Arra gondol, hogy valamiképen előbbre menjen a fizetések ranglétráján és még mennyi évet kell dolgoznia, és akkor még egy magasabb fizetési osztályba lép. Mindíg arra törekszik, hogy minél könnyebb

életfeltételekhez jusson, és ha elvégzi is kötelességét, azért egész gondolatvilága a saját fizetése és a fizetési osztályokba való előlépés körül mozog. A béres még rosszabb, mert egyedül csak a pénzt nézi. Ha esetleg erősebb munkát kell végeznie, mint amilyenben megállapodtak, vagy valamivel többet kell dolgoznia, akkor már azt állítja, hogy nincs eléggé megfizetve. XI. Pius pápa 1935 december 20-án a katolikus papságról kiadott enciklikájában ezt a lelkületet is szóvateszi és mondja: a hivatalnokok a hivatalt ellátják ugyan, ám mindig a saját javukra, saját előmenetelükre gondolnak. De az a pap, aki azt hiszi, hogy olyan keveset sohasem tud dolgozni, mint amennyi fizetést kap, az már nem is a hivatalnok szellemével és lelkületével bír, hanem a béresével.

A pap munkájának felbecsülése.

Bizonyos tekintetben van valami igaz ennek az elégedetlenkedő fiatal káplánnak állításában, csak hogy egészen más értelemben, mint ahogy gondolta és mondotta. A papi hivatás és az ezzel járó munka, melyet az Úr szőlőjében kell végeznünk, olyan értékes, olyan drága, hogy semmiféle földi értékkel, kinccsel kifejezni nem lehet. Az igaz, hogy olyan nagy értékek forognak kezünkön és olyan nagy jótétéményt teszünk embertársainkkal, hogy ezért kellő jutalmat, földi értékekben, számokban kifejezhető ellenértéket nem lehet megjelölni, de még képzelni sem. Aki pénzzel akarná ezt megmérni, az lealacsonyítaná és semmibe venné azt, amit papi hivatásból kifolyólag végez.

Mit kívánsz jutalmul?

A papi munkának csak egyetlenegy ellenértéke van: az, amelyet Aquinó nagy Szentje mondott élete végén, mikor a kereszttövében imádkozott. Csodás módon megelevenedett Krisztus a kereszten, lehajolt hozzá, azt mondván neki: „Jól írtál Rólam, Tamás! Milyen jutalmat kívánsz érte?” A nagy Szent azonnal kész volt a felelettel: „Semmi mást Uram, csak Téged!” Annak a munkának, melyet az Úr felkentje végez, csak egy jutalma lehet: maga az Úr Jézus!

Mit gondol Jézus, övéinek gazdagságáról?

A papnak szelleme, lelkülete pénz és fizetés dolgában nem különbözhetik attól a szellemtől, amely az isteni Udvözítőt eltöltötte. Márpedig az Evangéliumban feljegyeztetett, hogy Jézus mit gondolt, érzett akkor, midőn erről volt szó. Azt olvassuk Márknál 10, 17—31., mikor a nagy tömeg látta, hogy az édes Jézus milyen nagy szeretettel hívja magához a kis gyermekeket, ott állt egy ifjú. Ez látva a Mester nagy szeretetét, fellelkesedett és odament az Úr Jézushoz, s leborulva mondta: „Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?” Jézus kitért a megszólítás elől: „Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, csak egyedül az Isten.” És felelte, hogy mit cselekedjék: „Tudod a parancsokat: ne törj házasságot, ne ölj, ne orozz; hamis tanúságot ne szólj; ne csalj; tiszteljed atyádat és anyádat.” És az ifjú nem volt megelégedve az isteni Mester beszédével: „Mes-

ter, mindezeket megtettem ifjúságomtól fogva." És most figyeljünk, hogy mit mond a Szentírás: „Jézus pedig rája tekintvén, megkedvelte őt." Itt álljunk meg egy kissé!

A Szentírás mondja, hogy az az ifjú, aki a tökéletességre törekedett, az Úr Jézus szívét megindította s az Úr megszerette őt. Isten szeretetének túláradó jósága a legnagyobb kiválasztottság kegyelmét akarja neki juttatni, apostoli hivatást akar adni neki: „Egynek híjával vagy, menj, add el, amid vagyon és add a szegényeknek, és kincsed leszen a mennyben. Azután jer, és kövess engem!" Itt ismerjük fel az Úr hívó szavát, mely a kiválasztottak ezreit gyújtotta lángra és ösztönözte a legnagyobb lemondásra.

És mi történt? A Szentírás mondja: „Elszomorodván az igén, búsan távozték, mert sok jósága vagyon." Elsompolygott búsan, mert nem tudott lemondani azokról a kincsekről, gazdagságról, amellyel bírt. Nem tudott szegény lenni az Úrral, és ezért nem fogadta készséges lélekkel a meghívást és nem is követte Őt... Mit tesz most az édes Jézus? Hosszasan utána néz, azután tanítványaihoz fordul és folytatja: „Mily nehezen jutnak Isten országába, akiknek sok birtokuk vagyon." A tanítványok álmélkodtak, Jézus pedig felelé: „Fiacskáim, vajmi nehéz vagyonban bízóknak Isten országába jutni! Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak bemenni Isten országába." Nincs kétség aziránt, hogy mi volt Jézus felfogása a gazdagságról, a kincsről! Megdöbbentek az apostolok, azt gondolták, hogy emberileg lehetetlen, amit Jézus azoktól kíván, akik tökéletességre törekszenek. Azonban Istennél minden lehet-

séges. A kegyelem minden áldozatra ad elég erőt az embernek, ha az Úr nagyobb tökéletességre hívja!

Nem szabad tehát szívünket-lelkünket a földi javakhoz kapcsolni. Nem szabad „rút haszonra vágyakozóknak lenni”! Tit. 1, 7.

Júdás-lelkek.

Júdás is 30 ezüst pénzért árulta el a Megváltót. Szomorúbb az, hogy Júdás esete sokszor megújul a papság életében. Ne felejtjük, hogy Júdást éppen a pénzhez való ragaszkodás tántorította el és szédítette meg annyira, hogy árulója lett annak, aki őt annyira szerette!... A papi szívnek sohasem szabad a pénzhez tapadnia! Aki önzően a pénzért dolgozik, az beszennyezi a papi lelkületet, és a papi munkát, melyet nem szabad pénzért végeznie.

És a jövedelem? A javadalom?

Ime, a nehézség, amelyet hallok az önök lelke mélyén: hogyan lehet mostmár ezzel összeegyeztetni azt a tényt, hogy a papságnak mégis van jövedelme? Sokszor nemcsak jövedelem, hanem nagyon is gazdag javadalom! — Ne kösd be a nyomtató ökrök száját! Ez is Isten akarata! Azt akarta, hogy apostolainak fizetése legyen és hogy a hívek gondoskodjanak róluk!

Azt kérded, mit akar Krisztus?

Hát megmondom: „Jer és kövess engem! A szolgálta ne akarjon nagyobb lenni Uránál!” Nemcsak a szenvedésekre értette ezt, hanem

az egész életsíkra s éppen a vagyonra is. Ez azt jelenti:

1. *Krisztus életét kell utánozni!* Láttuk Szent Ágoston életének példáját, aki éppen az Úr szegénységéért és az apostolságra való tekintettel választotta magának ugyanazt az életsorsot, a Mester és az apostolok szegénységének követését. Ezt állította oda magának és paptestvéreinek életcélul.

2. Ha megkapjuk azt, *amire szükségünk van*, táplálkozás, ruházkodás szempontjából, akkor nincs okunk és jogunk panaszkodni! De ha ezek hiányoznak is, — és elkövetkezhet az az idő, hogy valóban hiányozni fognak — akkor sem szabad elkedvetlenednünk, sem a buzgóságban megfogyatkoznunk! Szent Pál inkább két keze munkájával végezte a sátorkészítést, csakhogy ne legyen terhére híveinek.

3. Ha *több volna*, mint amennyire szükségünk van, sohasem szabad azt fényűzésre, luxusra fordítani, hanem Krisztus szellemében az Egyház különféle céljaira használni.

4. Ami ezzel összefügg: *ne gyűjtsünk magunknak oktalantul*. Az isteni Mester mondja: „Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol rozsdá és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben.” Mt. 6, 19—20.

Nem akarok szerzetes lenni!

De most újra hallom a nehézségeket: Jó, dehát én nem akarok szerzetes lenni! Nem tettem szegénységi fogadalmat, miért kellene nekem szegényebben élnem, mint a szerzete-

seknek? A világi pap a tulajdonjogát megtarthatja, tehát szerezhethet vagyont és élvezheti a tulajdon előnyeit. — Igen, a tulajdonjogát megtarthatja, de ez még nem egyenlő a gazdagsággal! — A szerzetesi tökéletesség nem a fogadalomban és nem a tulajdonjogról való lemondásban áll, hanem a szegénység szellemében. Aki leteszi a szegénységi fogadalmat és lemond a tulajdonjogról, de közben lelkében igények vannak és a legkisebb kényelemtől sem tud lemondani, az nem gyakorolja a szegénységet. A világi pap nem mond le a jogáról. De még kevésbé mond le a mennyei örökség jogáról, a mennyei kincsekről és jutalomról földi kincsekért... De, ha szereti a pénzt és hozzátapad a szívé, akkor elveszíti Krisztust és az örök jutalmat!

Mire szolgáljon a pénz és vagyon?

A pénz csak eszköz, csereérték. Tehát elsősorban minden papnak arra kell használnia, amire szolgál. A pap egész élete Isten felé tör, tehát neki a pénzt és minden földi javat egyedül csak Isten céljaira és dicsőségére szabad és kell felhasználnia! Hogyha az egyszerű hívőnek is nehéz lesz a leszámolás a földiekről, ha olyan nehéz bejutni a gazdagnak a mennyországba, amint mondja az Üdvözítő, akkor a papnak különösen nehéz elszámolása lesz a vagyonról. Hallani fogja az égi Bírótól: „Adj számot sáfárkodásodról!” — Milyen nehéz lesz annak a papnak, aki nem egészen az Úr szellemében és gondolatai szerint sáfárkodott!

Dehát hogyan sáfárkodják a pap?

1. A szegények legyenek a kedveltjeink, akikről gondoskodnunk kell. Azonban az a jó, amit velük teszünk, olyan legyen, amilyenek az Úr Jézus kívánja azt. Ne tudja a balkez, hogy mit csinál a jobb.

2. Másodszor a *katolikus intézmények különféle szükségletei* jöjjenek sorra, a szent missziók, hitterjesztés ügye és minden ügy, amely az Egyháznak szükséges.

3. Harmadsorban *saját intencióink*, amelyek szintén Isten dicsőségét célozzák, jó szándékok, célok.

4. Negyedsorban a *megengedett szórakozás*.

Apostoli életet élni!

Legyen a mi példaképünk Szent Pál! Akármilyen anyagi helyzet várjon is ránk, Szent Pál önzetlensége, tiszta lelkisége és apostoli buzgalma vezessen az anyagiak terén is! Olyan gyönyörűen írja le Szent Pál apostolnak ezt az önzetlenségét, lelkesedését a nagy Prohászka püspök elmélkedéseiben. Elmélkedjük át ezt! Szívjuk magunkba szellemét, hogy távol maradjon tőlünk minden anyagiaság, hogy megtanuljunk igénytelenül élni! Igaz, hogy a jogunk megvan, de a szegénység szelleme ott mutatkozik meg, hogy milyen igényeink vannak! Nem a szegénység a fontos, hanem, hogy olyan igénytelenek legyünk, mely a legkevesebbel is be tudja érni. Vannak sokan, akik koldussorban élnek, de olyan igényeket táplálnak szívükben, hogyha pénzhez jutnának, elveszítenék a lelküket. Itt kell az apostoli egyszerűséget gyakorolnunk. Ha

élünk is a javakkal, amelyeket a mai kor, a modern kultúra nyújt nekünk, amelyeket az Egyház ad nekünk, akkor is úgy élünk azokkal, mintha nem élnénk velük. Ne tapadjon hozzá szívünk, lelkünk! Isten dicsőségére használjuk fel! Apostoli egyszerűség és igénytelenség: ez legyen kispapi és papi életünk legszebb dísze és értéke!

A szegénység legnagyobb jutalma.

XI. Pius pápa azt mondja enciklikájában, hogy a papi szív, amely a családi lekötöttségtől és a földi dolgoktól való érdekeltségtől mentes, csak az ilyen szív tud igazán felgyuladni az Isten és az emberek szeretetétől. Ez pedig a szegénységnek legnagyobb jutalma.

Papi körökben szóba került, hogy milyen kevés jó pap van! Sok a pap, de kevés az apostollelkű pap! Jelen volt Prohászka, felállt s magából kikelve mondotta: Ne is adjatok nekem sok papot, csak tizenkét szegény, igénytelen apostolt, akiknek szívében ég Krisztus szeretete, akkor újra megtérítem az az egész világot! Tartozzunk mi is ehhez a tizenkettőhöz!

„SOLI DEO!”

„Mit fogunk kapni?”

A kérdés így szól: O sacerdos, tu quis es? — A felelet pedig: Non es tibi, quia soli Deo vivere debes! Az előző elmélkedésben láttuk, hogy a Mester mennyire megszerette azt az ifjút, aki a nagyobb tökéletességre akart eljutni, de nem tudta meghozni az áldozatot, melyet az Úr kívánt tőle. Eltávozása után megszólalt Szent Péter apostol s mondá: „Ime, mi elhagytunk mindent és követtünk Téged. Mit fogunk tehát kapni?” Jézus pedig mondá nekik: „Bizony mondom nektek, hogy ti, akik követtetek engem, az újjászületéskor, midőn az Emberfia az ő fölségének trónján fog ülni, ti is tizenkét széken fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett.” Mt. 19, 27—29. És hozzáteszi: „Mindaz, aki elhagyta házát, vagy fivéreit, vagy nővéreit, vagy atyját, vagy anyját, vagy feleségét, vagy gyermekeit, vagy földeit az én nevemért, százannyit kap és az örök életet fogja örökölni. Sokan lesznek az elsőkből utolsókká, és az utolsókból elsőkké.” U. o. 29—30.

Az apostolok meg akarták tudni, hogy mit kapnak azért, hogy elhagyták mindenüket és követték Krisztust. Most még azt mondja az Úr, hogy végtelen szeretetéből lesz jutalom, nagyobb, mint amilyent várhat az ember a

földön bármilyen nagy áldozatért, szolgálatért. De majd később, mikor a Megváltó a nagy áldozatot bemutatja, akkor megmondja nekik, hogy mi a hivatásuk igazi rúgója, és mi legyen apostoli életük belső feszítő ereje. Ne az, hogy jutalmat kapnak, hanem a szeretet vezesse őket!

Krisztus szolgálói, sáfárai!

Igaz ugyan, hogy Szent Pál szerint „Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálait és Isten titkainak sáfárait.” Kor. I. 4, 1. Igaz ugyan, hogy a papi hivatás Isten szolgálataiba állít minket, de ez a szolgálat mégsem hoz olyan viszonyt létre a papi lélek és isteni Mestere között, mint az a szolgálat, amelyet a földön szoktak végezni az emberek. Itt a földön valóban csak a bért nézik, csak a jutalomra tekintenek, az a mozgató. „Do ut des!” Odaadom erőmet, képességemet azért, hogy adj érte bért, ellenértéket! — Azonban mikor a papi hivatást megkapja az öröktől fogva kiválasztott lélek, akkor nem szabad többé arra gondolnia, hogy milyen jutalmat kap, bár kétségtelen, hogy az Úr százszorosan meg fogja jutalmazni azokat, akik lemondanak Érte valamiről. Azonban más kölcsönös szerep és viszony jön létre a szent hivatás kapcsán lelkünk és az Úr Jézus között.

Hivatásunk Krisztus részéről: szerepet!

Krisztus részéről hivatásunk lehet csodálatos, elbűvölő hang, lehet belső ösztön, lehet belső szenvedésből, kínlódásból, tisztulásból

feltörő vágy, lehet külső irányítás nevelő, szülő részéről, de akármilyen módon jusson is el hozzánk szent hivatásunk, annyi bizonyos, hogy mindig egy a lényeg: *Krisztus előbb szeretett minket*, előbb kiválasztott, mert örök szeretettel szeretett! Hivatásunknak tehát Krisztus részéről ez az örök szeretet a forrása. Az örök szeretet mintegy kicsordul és lelkünkbe ömlik és átjárja azt. Ez indítja meg azt az ifjú lelket, aki hivatást kapott az Istentől. Krisztus le akarja foglalni szívünket, lelkünket, egész szeretetünket, hogy mi szintén adjuk át magunkat szeretetből Istennek.

Hivatásunk az ember részéről: viszontszeretet!

Az ember részéről tehát a hivatás nem a jutalom elnyerése utáni vágyból származik, hanem az örök isteni szeretet gyullasztja életre és indít minket az Úr útjára, ez sugallja az áldozatokat, teszi könnyűvé a lemondást arról, amit az Úr Szent Péternek és a többi apostolnak felsorolt, mert a szeretet nélkül Krisztus igája nem volna könnyű és terhét el nem viselhetné vállunk.

Pünkösdi tüzes golyó.

Ennek a nagy szeretetnek, amely a szent hivatást lángra lobbantja szívünkben, gyönyörű példáját látjuk éppen annak a Szentnek életében, akit a mai nap pártfogójául választottunk: Néri Szent Fülöpben. Fiatal, 29 éves. Egész Róma ismeri. Szíve-lelke az Istenért dobog. Sok jót tesz, szegényeket, betegeket istápol, az irgalmasság cselekedeteit

gyakorolja. Elmerül pünkösdi ünnepén az imádságban és kéri Istennek azt a kegyelmét, amelyet az Úr Jézus a Szentlélek által küldött a földre. Ekkor valami rendkívüli dolog történik. Maga sem tudja hogyan, egyszer csak tüzes golyót, lángot vesz észre az oltár felett. Eleinte nem hisz szemének. Meglepődve látja, hogy a tüzes láng közeledik feléje. Jóformán magához sem térhet, mikor látja, hogy a tüzes golyó betér a keblébe és egyszerre olyan kimondhatatlan lángot gyújt, hogy nem bírja tovább. Odakap kebléhez és érzi, hogy ökölnyi nagyságú daganat van ott. Feltépi ruháját, a földre veti a láng és alig tudja tüzét elviselni. Mikor ezt először olvastam kispap koromban és elmélkedtem róla, nagyon megkapta lelkemet. Az én szívemet is átjárta ez a csodás láng és egyike volt klerikus éveim legnagyobb kegyelmeinek. Azóta is nagyon tisztetem és szeretem ezt a Szentet. Mi volt ez a tüzes golyó? Mi volt az a láng, mely ettől a naptól kezdve Néri Szent Fülöp élete végéig mindig oly nagyra csapott lelkében, hogy szívdobogást okozott, valahányszor az Isten szent Nevét hallotta, vagy rágondolt? Az az örök szeretet, mely a teremtetlen szeretet, a Szentlélek által jött szívébe és átalakította teljesen. Ez az a láng, amelyből a szent hivatás fakad, a mi hivatásunk is! Krisztus szeretete, amely nem hasonlítható földi lánghoz és tűzhöz! Ez a papi életnek rúgója: nem bérért szolgálni, nem a jutalmat lesni az Úrtól, hanem megnyitni szívünket és lelkünket, hogy jöj-jön és hassa át ez a tüzes láng, az Isten szeretete!

Átalakító ereje.

Ennek a tüzes lángnak nagy átalakító ereje van.

1. Aki a szent hivatásban ezt megkapja, annak először is *elvonja szívét mindattól, ami földi, ami teremtmény*. Úgy lesz, mint a lázas beteg, aki elveszti érzékét az édességek és a sós dolgok iránt.

Az isteni szeretet golyója nemcsak a vágyonhoz való vágyat oltja ki, hanem minden más földi dolog iránt is érzéketlenné tesz; minden, ami földi, ami jó és megengedett itt a földön, idegenné válik a szívben. Érzéketlenné válik szívünknek minden, ha egyszer Krisztus tüzes szerelme, tűzgolyó lángja érinti szívünket.

2. Másodszor, *elszakít bennünket a világtól*, annyira, hogy nem érdekel többé semmi, ami a világot érdekli. Mi azonban a jó Isten rendelése szerint nem zárkozhatunk a kolostor falai mögé, mert hivatásunk kiküld az emberek közé. Szükséges, hogy azért olyanok legyünk, amint az Udvözítő kívánta: „Ti nem e világból valók vagytok.” Ján. 15, 19. Valamiképpen azt kell nekünk is megvalósítanunk, amit Páli Szent Vince mondott az Isteni Szeretet Leányainak: „A ti klauzúrátok a szívetekben legyen!” Ez kell a mi szívünkben is: klauzúra, amely elszakít a világtól!

3. Ha befogadtuk a szent lángot, akkor arra fog bennünket ösztönözni, hogy a mi szívünk is *csak Istennek éljen: soli Deo!* A pap az Isten embere, mindenben Őt kell tehát keresnie, egyedül érte kell dolgoznia. Ez legyen az egyedüli indító oka, melyért teszi;

ez legyen kizárólagos célja, melyért él; ez legyen az egyedüli látószög, amelybe mindent beállít.

4. *Soli Deo!* Istené legyen *szívünk szeretete, lángolása!* Töltsön el az Isten szeretete, amely egyedül hozzá köt bennünket az érzelmek és vonzalmak minden szálán. Ne kösse le a papi szívet, melyet Isten kiválasztott önmagának, se barát, se ismerős, se férfi, se nő, se rokon, se idegen. Amikor első papi éveimet Svájcban töltöttem, az kapott meg legjobban, hogy ottani szokás szerint a pap nem barátkozik civillel. Mindenkiel jóban van, de különösebb barátságot nem köt laikussal. Különösebb módon nem érintkezik olyan körökkel, ahol baráti kapocs a fontos, nem pedig a lelkipásztori tisztt ellátása. Volt egy ismerősöm, aki néha elment laikussal szórakozni és később megtudtam, hogy nagyon szigorúan elítélték e miatt. Nálunk más a társadalmi szokás, nem is lehet mozgalmat indítani ennek az elkülönülésnek bevezetésére. Egy azonban mégis szükséges: egyedül Istennek legyen nyitva szívünk. Ha kell is kapcsolatot tartanunk a világ fiaival, mindig az vezessen, hogy Istennek és egyedül Istenért!

Szemináriumi életünk mottója.

„*Soli Deo!*” a munkában! Az a szeretet, amely csak az érzelemben nyilvánul meg, nem az igazi és nem elég erős szeretet, hanem csak az olyan, amely dolgozni és áldozni is tud azért, akit szeret. „*Soli Deo!*”, ez legyen első-sorban most, kispap éveinkben szemináriumi esztendeink mottója! Ez legyen célja minden

munkánknak, fáradozásunknak, törekvéseinknek! Sokszor elfelejti ezt az ember, a nagy cél sokszor elmosódik a mindennapi élet egyformaságában, de újítsuk meg napról-napra és többször is: egyedül Istennek akarok élni! Ez vezessen napirendünkben, amikor dolgozunk, tanulunk kell! Ez vezessen a lelki életben! Ha kétségeink, nehézségeink vannak, ez legyen a mi egyedüli erőnk és vigaszunk. Krisztus vonzotta szívemet, érte kell szenvednem és meghoznom ezt az áldozatot! Ha ezt egész konkrétan akarjuk megvalósítani, akkor összes képességünket életünkkel együtt kell Istennek felajánlanunk. Ha sokszor nehéz az önmegtagadás, a kitartás, a munka, akkor ez adjon erőt, ez adjon lendületet!

Minden erőnk és képességünk Istené!

Isten embere egészen azokban forgolódik, amik Istenéi. Istené legyen tehát mindenünk, amink van.

1. Elsősorban minden *szellemi tehetségünk*. Istennek áldozom értelmemet, minden tudásomat. Minden szellemi erőmmel Isten országát kell építenem és tovább szolgálnom. Azért kell tehát azt kiszélesítenem és gazdagítanom.

2. Egyedül Istent szolgálja *akaratunk*, ez a fő mozgató életünkben. Az értelem világot gyújt, de az akarat mozgat. Ezért nagyon erősnek kell lennie, mert ha elgyöngül, akkor összeomlik egész lelki életünk. Gyakran kell tehát acélozni, kovácsolni akaratunkat, hogy egyedül az Istennek szolgáljon!

Kisöpörni a fantáziát!

3. *Soli Deo*, Istennek szolgáljon képzelőtehetségünk. Mindig a jó Isten képével, emlékével legyen tele. Nagyon fontos, hogy ezt is Isten szolgálatába állítsuk, mert hiszen fantáziánk hozza magával a világból elmúlt életünk képét. Ezek a régi, rossz emlékek igen sokszor kemény harcot és tusát okoznak később is. Ki kell söpörni azokat az emlékeket, amelyek megzavarnak, vagy pedig kísértésbe visznek bennünket! Egyedül Istennek szolgáljon ez a képesség, mert minden kispaptragédia itt kezdődik, amint minden bűnnek lélektani motívuma is itt gyökeredzik.

Szépérvékünk.

4. Istent kell szolgálnia szépérvékünknek is. Sokakat vitt ez már az aposztáziára, mert az érzékiség szolgálatába állították. Pedig Isten azért adta, hogy a minden szépség forrását dicsérje és szolgálja! Ez a szépérvék olyan, mint a szem, amellyel Isten szépségét látjuk meg a vonalakban, alakokban; a harmóniát, amely kicseng és amely Istenhez emel bennünket.

Mikor nyissuk meg fülünket?

5. Istennek szolgáljon egyedül a fülünk! Isten hangjának zengzetes melódiája, ne pedig a világ csábító zenéje számára nyiljék meg a mi fülünk! Zárjuk el, ha a világ csábító jóslatokat suttog, de nyissuk meg, ha az Isten szól hozzánk! Elsősorban akkor, midőn Isten szent ígét halljuk, amiben különösen most, a szemináriumi éveink alatt van részünk. És

mivel ismernünk kell az igehirdetés technikáját, valljuk be, ha szentbeszédet hallgatunk: mindig azt néztük, hogy mennyire felel meg az a szabályoknak, alkalmazkodott-e a retorika törvényeihez! Kritikus lélekkel hallgattunk mindent! Nem azért adta Isten a fület, hogy kritizáljunk mindent, hanem hogy egyedül Istennek szolgáljunk vele. Akármilyen egyszerű is valamely szentbeszéd, lehet azért Isten akaratának és gondolatának közvetítője. Szent Tamás mondta egy fiatal noviciusnak: sohasem azt nézze, hogy ki beszél és hogyan, hanem mindig azt, hogy mit mond. Akkor megtaláljuk minden beszédben azt, hogy mit szól hozzánk az Úr e szavak által!

Ajkunk.

6. *Ajkunk* is egyedül Istennek szolgáljon! Istent dicsérje és soha olyan szó el ne hagyja ajkunkat, amely nem Istenért volna. Milyen nehéz sokszor éppen a szemináriumi években ajkunkat az Isten szolgálatába állítani! Mert ha megfigyeljük, tapasztalni fogjuk, hogy a sok vita, melyet folytatunk, sokszor csak olyan szavakat ajkunkra, amelyek nem mindig Istenért vannak.

A lélek ablaka.

7. Egyedül Istennek szolgáljon *a szemünk*, ez a drága és talán legfontosabb érzékszerv! Ezen keresztül érintkezünk a külvilággal, ezen keresztül látjuk a természet szépségeit, a színeket, vonásokat. Egyedül Istennek szolgálatába állítsuk és sohase nézzünk olyant, amellyel nem Istent szolgálnánk! Sokszor lát

valamit az ember, amit megnézni nem szabad! El kell nézni sokszor a dolgok felett, nem szabad meglátni, mert a világ szelleme leselkedik benne, a szemem keresztül a fantáziába és a szívbe akar jutni.

Kezünk, lábunk Istennek szolgáljon!

8. *Kezünk* egyedül Istennek szolgáljon! Munkánk feléje törjön! Ne legyünk sohasem fáradtak, mert ha Istennek és Istenért teszszük, amit teszünk, akkor a szeretet, amellyel Istennek ajánljuk, megkönnyíti a kéz szorgos munkáját.

9. *Lábunk* minden lépése csakis Istenért történjék, hiszen minden lépéssel közelebb jutunk Hozzá. Ne futkossunk a világ, az emberek jóindulata, szimpátiája után! Arra szolgáljon e képesség, hogy mozogni tudjunk, hogy állandóan Isten felé törekedjünk.

Életerőnk Isten szolgálatában.

És végül: egyedül Istennek szolgáljon a mi egész életünk! Itt elsősorban a földi életre gondoljunk! Istenért kell élni és Istenért kell ápolni a földi életet! Isten nem azt akarja, hogy betegeskedve mitsem tegyünk, hanem hogy egészséges, munkás élettel egyedül neki szolgáljunk. Ápolnunk kell életünket, nem azért, mintha a kényelmet szeretnénk, vagy talán valami érzéki vágy vezet bennünket, hanem egyedül az vezethet csak: Istené az életem, egészségem, munkaerőm! Innen a nagy aszkétikus elv az étkezésben, már a pogányok is rájöttek: nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk! Az

étkezést is ilyen magasabb szempont szerint intézzük! Pótolnunk kell az elveszített erőt, mert szükség van rá, hogy jobban tudjuk szolgálni az Istent. Ne a torkosság, a test kívánsága, a gyomor, hanem csakis az Isten szolgálata vezessen az étkezésnél.

Egészséges testnevelés.

Ugyanez a szabály minden testmozgásban, tornában, sportban: ne az élvezetvágyat vagy a világ divatját keressük, hanem amennyiben szüksége van testünknek egy kis felüdülésre, felfrissülésre, azzal is egyedül Istennek szolgáljunk. Az emberi erő, ha sokáig feszítik, megpattan, szükség van tehát egy kis pihenésre, felfrissülésre, de sohasem valami rendetlen, meg nem engedett vágy vezessen!

Szükség van az egészséges felüdülésre, melyet egyedül a torna, a testedzés hoz, de csak az Istenért! Ugyanígy van a szórakozásban is: egyetlen szempont, amely vezethet bennünket: az Isten tetszése. Itt is meg kell őriznünk a papi jelleget. Könnyű lesz megőrizni, ha egész lelkünket úgy alakítjuk ki, hogy egyedül Istennek szolgáljunk. Milyen nagy értéke van annak az életnek, amelyben minden lépést egyedül Istennek ajánlunk és az ő szolgálatába állítunk be! Igen, akinek szívében fellángol az a szeretet, amelyet a szent hivatással a jó Isten lelkünkben felgyújtott, annak nem kell nagyon erőlködnie, azt viszi magával a szeretet; Krisztus szeretete sürget, hogy egyedül Neki éljünk és Őt szolgáljuk egész utolsó lehetőségünkig!

OSZTATLAN SZIVVEL AZ ÚR SZOLGÁLATÁBAN

A legnagyobb erő.

Van-e nagyobb erő a villámnál, amely az égből lesújt? Van-e nagyobb erő az emberi értelemnél, amely a villámot felfogja és drótjába vezeti? Van-e nagyobb erő a robbantó lövedéknél, amely pillanatok alatt városokat rombol szét? Van! A szeretet ereje nagyobb mindennél!

Legenda az anyai szívről.

Kisapap koromban olvastam először és azóta sokszor olvasom a legendát az édesanya szívéről, szeretetéről. Dédelgette gyermekét, szeretettel nevelte. Sohasem esett nehezére az áldozat. Ha kétszer, háromszor fel kellett kelnie éjjel, az édesanya nem panaszolta el, hogy mennyi áldozatot hozott vele. Mikor felnevelte a gyermeket, rossz útra tért az ifjú. Bűnös személy rabja lett. A nő, aki szívét elrabolta, bilincsekbe fűzte, azt kívánta tőle egyik napon, úgy mutassa meg neki szerelmét, hogy hozza el az édesanyja szívét. Az elvakult ifjú elrohant és meggyilkolta édesanyját, kitepte az anyai kebelből annak jó-

ságos szívét és elvitte kezében a bűnös személynek. Amint futott az úton, megbotlott egy kőbe, elesett. Az anyai szív kicsúszott kezéből és messze gurult a porban. És hangot hallott az ifjú: „Nagyon megütötted magad, fiacskám?”... Ez az anyai szív szeretete, ereje, amely semmiféle áldozatot sem tart nagynak s mindig meg tud bocsátani!

Áldozatos lemondás.

A pelikán, miután nem tudta fiókáit táplálni, hosszú csőrével mellét hasította fel és önvérével táplálta őket. Itt is a szeretet önmagát áldozza fel. A szeretet a legnagyobb erő! Hatalmas tényező, mely mozgatja az élőlényeket és az embert. A szeretetnek legjelentősebb tulajdonsága, hogy annak, akit szeret, szívesen meghozza a legnagyobb áldozatokat is. Szívesen lemond arról, ami kedves, mert a szeretet útja az áldozatkészség. Maga Krisztus Urunk biztosít erről, mikor mondja búcsúzójában: „Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint ha valaki életét adja barátaiért.” Ján. 15, 13. Arról akarta biztosítani kiválasztott apostolait, hogy senki őt le nem győzheti abban a nagy, mérhetetlen isteni szeretetben, amelyben a legnagyobb áldozatot hozza meg értünk. A mi szeretetünknek is áldozatokban, tettekben kell megnyilvánulnia. Az igazi szeretet osztatlan szívét kíván!

Szeretetből Krisztus iránt.

Ez az osztatlan szeretet a keresztyénység szellemében minden isteni parancs nélkül is megteremtette a szűzesség és tisztaság erényé-

nek hősiés fokban való gyakorlását. Beszélt róla Krisztus, de nem adott parancsot: „Aki fel tudja fogni, fogja fell” Mt. 19, 21. Akinek megadatik a kegyelem, hogy szívébe hatol az Isten szeretete, az megérti a szeretet nyelvét és nem fog habozni, mikor érte áldozatot kell hozni. Az Egyház eleinte nem iktatta törvénybe a szent tisztaság hősiés fokban való gyakorlását és nem kívánta meg a nőtlenséget, de az apostoloktól kezdve mind a mai napig mindig többen és többen vállalták magukra a szent tisztaságot, szeretetből Krisztus iránt.

A történelem tanúsága.

Elég az Egyház történetét végiglapozni s máris meggyőződhetünk arról, hogy mindig többen és többen voltak, akik lemondtak Krisztusért arról a meleg családi otthonról és boldogságról, amelyet cserébe Krisztusért áldoztak fel. Ezeknek példája milyen nagy hatással volt az érzékiség bilincseiben vergődő Ágoston lelkére! De nemcsak reá, hanem az egész Egyházra és minden hívére. A tisztaság erényének hősiés gyakorlása a hívők lelkében született meg mint igény, és a papság, amely az ősegyházban nem volt még erre kötelezve, önkénytelenül megérezte, hogy Krisztus szeretete osztatlan szívet kíván. A hívek is nagyobb szeretettel és bizalommal fordultak az ilyen paphoz. Éppen ezeknek a híveknek lelki igénye és nagyobb bizalma készítette arra az Egyházat, hogy ezzel a kérdéssel komolyan foglalkozzék és döntsön.

Nem mellékszempontok a döntők!

Az Egyház elhatározásában nem azok az előnyök szerepeltek, amelyek együttjárnak a nőtlenséggel. Nem úgy gondolkozott, hogy a nőtlen papság függetlenebb, mert rokoni kötelek nem befolyásolják olyan nagyon; pedig tapasztalhatta a történelem során, hogy a rokoni kötelek mennyi kárt tettek a lelki életben. Nem az vezette az Egyházat, hogy a papság ne legyen lekötve a család és gyermeknevelés gondjai által, sem pedig az, hogy anyagilag könnyebb helyzetbe jusson. Nem ezek voltak a döntő érvek, hanem annak a megérzése és meglátása, hogy Krisztus szelme egész szívet kíván attól, akinek egyszer a szívéig hatolt, hogy: „Jöjj és kövess engem!” Nem lehet megosztani a pap szívét a család, feleség, gyermekek, hívek és a jó Isten között. A szeretet kizárólagossága megköveteli, hogy mentesek legyünk a földiek szeretetétől.

A túlzók tévedése.

Az Egyház, bár a nyugati részen törvénybe iktatta, a keleti részen nem kívánta meg a papi nőtlenséget. Akik a nyugati részen élünk, lassankint abba a tévedésbe eshetünk, hogy a tisztaság állapota a régibb, a tulajdonképeni természetes állapot és Krisztus megengedte, hogy a családi életben érzéki életet éljen az ember; mintha bizony a házasság szabadságlevél volna az érzékiség számára.

Ez teljes félreértése Krisztus gondolatának! Isten gondolatában a házasságnál nem az érzékiség szerepel, Krisztus nem azért emelte szentségi magaslatra, hogy szabadságlevelet

adjon az érzékiségnek, hanem mert az Isten örök tervében azt akarta, hogy az ember munkatársa legyen a Teremtő Istennek, azért hatalmat adott neki teremtő erejéből, hogy a maga elhatározásából képes legyen új emberi életet fakasztani és benépesíteni a földet. Ez volt az Isten gondolata! Ha a világ szeileme sárral és mocsokkal kente is be a házasságot, ez nem változtat Isten örök tervein! Mert a bűnrehajló természet annyi piszkot szórt a házasságra, azért emelte fel Krisztus szentségi magaslatra. Nemcsak a házasságkötés, hanem a házaselet maga is szentség. Szent élet, amelyben az emberek Isten munkatársaivá magasztaltatnak fel. Helytelen tehát az a felfogás, mintha az volna az alaptörvény, hogy az ember nőtlen legyen! Az alaptörvény az, hogy az emberek házasságban éljenek! Csak ha komoly, ha magasabb szempontok forognak fenn, akkor indokolt a nőtlen állapot. A papi nőtlenség a legmagasabb cél szempontjából vállalja ezt az áldozatot. Ez teszi érthetővé és sürgetővé, hogy a papság éljen egészen Krisztusnak és mondjon le a családi életről!

Kizárólagos szeretet.

Szent Pál apostol leveleiben egészen világosan kifejezésre juttatja ezt a gondolatot. Az első hívek és az Egyház ebből merítette felfogását a nőtlenségre vonatkozóan. Azt mondja a korinthusiakhoz, legkedvesebb híveikhez intézett levelében: „Akinek felesége van, arra gondol, ami a világé, hogy tessék feleségének, és meg van osztva.” Kor. I. 7, 33. Meg van osztva a szíve, a lelke azzal,

akit élettársul választott. Azonban az a nagy, szent hivatás, amely az Úr szentélyébe szólított bennünket, azt kívánja, hogy ne legyen megosztva a mi szívünk! Minél nagyobb a szeretet, annál kizárólagosabb. A legnagyobb szeretet egészen osztatlan szívet kíván. Ez lesz a legnagyobb szeretet, a legnagyobb tökéletességre való törekvés. Ezért kíván a nyugati részen egészen osztatlan szívet az Egyház.

Mit mond az ősz rabbi?

A természetes világban is így van már. Nem régen találkoztam városunk rabbijával, akivel még akkor ismerkedtem meg, amikor hitoktató voltam: egymás mellé kerültünk a konferenciákon. Mivel a középkori zsidó-bölcsélettel sokat foglalkoztam, néhány ide vonatkozó könyv iránt érdeklődtem s így közelebbi ismeretségbe jutottam vele. Amikor találkoztunk, unokáját vezette és mindjárt érdeklődött, hogy mennyire jutottam a középkori zsidó-bölcsélet kutatásában. Egyszer csak könnybe lábadt az öreg rabbi szeme és azt mondja: „Főtisztelendő úr, én fiatal korom óta, mikor a rabbi pályára készültem, mindig lelkesültem és kimondhatatlan vágyat éreztem a tudományok iránt. Dehát, tetszik látni, nálunk a családi élet teljesen lehetetlenné teszi, hogy az ember a magasabb tudományra időt, energiát és pénzt tudjon áldozni!” Még könnyesebb szemmel mondja: „Mindig csodáltam és mindig elismeréssel adóztam a katolikus Egyháznak, mikor előírja a papi nőtlenséget, mert e nélkül sem tudománynak, sem magasabb eszméknek nem

tudunk áldozni." Nem érdek csalta ajkára a szót! A tudományt vagy magasabb szellemi kultúrát szerető emberek mindig megértették az Egyház gondolatát. Mikor Kant életével foglalkoztam, erre akadtam: nem nősült meg, pedig evangélikus ismerősei nem győzték nógatni. Azt szokta ilyenkor válaszolni: „Csak egy szerelmem van, a filozófia; nem tudok lemondani róla.” Tehát már a természetes rendben is úgy van, hogy ha valaki valamely magasabb ideálnak akar szolgálni, szükségesnek érzi, hogy tartózkodjék a nősüléstől.

Mit mond Szent Pál apostol?

Mit kell akkor mondanunk a lelkek érdekéről, a lelkek világáról? A természetfeletti világrendben azt mondja Szent Pál: „Akinek nincs felesége, arra gondol, ami az Úré, hogy tessen az Istennek.” Kor. I. 7, 33. Ez nemcsak a papságról szól. Szent Pál itt minden lelki életet élő és a tökéletességre törekvő lélekről szól, és nagy igazság, amit mond: akinek nincs felesége, vagyis aki a tisztaság állapotában él, azokra gondol, amik az Úré, hogy hogyan tessen az Istennek. És kinek kell többet gondolni arra, hogy mik az Úré, és kinek kell jobban tetszeni az Istennek, mint annak, akit Krisztus a legjobban szeret és akit öröktől fogva kiválasztott magának? Abban a szóban: „Kövess engem!” — amit annak a tökéletességre törekvő ifjúnak mondott Jézus, nemcsak a vagyonról való lemondásról van szó, hanem hogy lépjen Krisztus nyomdokaiba, aki maga is szűztiszta életet élt.

Miért törnek derékba hatalmas cédrusok?

Ha nem tekintenénk azt a nagy, kimondhatatlan szeretetet, tüzes lángot, amely a hivatással együtt száll a szívünkbe, akkor nem tudnánk egészen megérteni a nőtlenséget, azt a tisztaságot, azt az áldozatot, amit az Úr kíván az ő szerelmeseitől! Isten szeretete azonban sürget bennünket, sürgeti az áldozatot. A papi nőtlenségnek és tisztaságnak egyetlen értelme: a szeretet. S ha néha látunk papi tragédiákat, magas cédrusok derékbatörését és mélyre hullását, mindannak csak egy oka van: megfogyatkozott szívükben a szeretet, a lángoló, izzó, osztatlan szeretet Krisztus iránt!

A coelibátus aszkézise.

Roppant egyszerű a coelibátus aszkézise! A családi szeretet helyett kapunk más, bizalmas kapcsolatot, szeretetet: Krisztus Urunk szeretetét! Addig, amíg a szeretet a papi szívünkben lángolóan ég és abban Krisztus osztatlanul trónol, addig erősek vagyunk, legyőzhetetlenek vagyunk. Amíg kizárólag Krisztus uralja a szívünket, addig nem környékezhet meg bennünket senki sem.

A Veszta-szűzek hivatása.

Elsősorban ebben hasonlít a mi papi életünk a Veszta-szűzekéhez. Római szokás szerint a Veszta-szűzek feladata az volt, hogy az istentiszteletre a tüzet ápolják. Ha véletlenül ki hagyták aludni, halállal lakoltak érte. A szent tisztaság azt a feladatot rója ránk: ezt

a tüzet, a lángoló szeretetet mindig élesztenünk kell, mert ha egyszer kialszik, halállal, a lélek halálával lakolunk érte.

**Ami nélkül semmiféle eszköz
sem hatásos.**

A bűnalkalmak kerülése, másneműek társaságában való óvatosság, zárkózottság, rossz képektől, olvasmányoktól való teljes elfordulás, önmagunk teste és érzékeink feletti örökös, minden más, természetes és természetfölötti eszköz csak akkor hathatós, ha szívünkben lobog Krisztus szeretete. Ha pedig nem lobog, akkor a legkisebb fuvallat, szellő, egyetlen tekintet vagy mosoly, csábító szó, meleg kézfogás, egyetlen hang elég ahhoz, hogy megingasson és bukásba dőntsön.

Nem kis feladat!

Az osztatlan szív és kizárólagos szeretet Krisztus iránt nem könnyű feladat. Nemcsak egyszeri elhatározásról van szó, amikor meg tesszük a döntő lépést az Úr oltára felé. Nemcsak egyszerű lemondásról van szó, hanem naponta kell keresztre feszítenünk magunkat Krisztusért. Vagyis nekünk ez a mi szent elhatározásunk állandó küzdelembe kerül, állandó harcot jelent, mert sem a kegyelem, sem Krisztus lángoló szeretete nem szünteti meg az emberi természet rosszra való hajlamait, csak gyöngíti azt. Néha bizony nagyon is kemény próbát kell kiállanunk. Állandóan örködni kell önmagunk felett.

A tüzet ki ne oltásátok!

Kisapap koromban Kempist díszkiadásban lapoztam, szép képekkel volt tele. Az első illusztráció, a címlappal szemben, mélyen a lelkembe hatolt és felújult a kemény viharok idején. Mit ábrázolt? Lélek volt megszemélyesítve, tógába öltözött női alakban. Rettenetes vihar tombolt felette, míg ő kis mécsest vitt, gyöngé és feltörő lángot. Védte a vihar ellen, hogy ki ne aludjék a tomboló viharban. Ez a hű képe a mi osztatlan szívünk szeretetének Krisztus iránt. Égő, izzó láng, de könnyű kioltani. Éppen azért: ki ne oltuk a tüzet! Igaz ugyan, hogy Szent Pál másképen mondja: „A lelket ki ne oltásátok!” Thess. I. 5, 19. De itt a Lélek alatt a Szentlelket érti. A Szentlélek pedig az örök és teremtetlen szeretet. Néri Szent Fülöp is a Szentlélek ünnepén tapasztalta azt a csodás, külső tüzet, amely átjárta szívét egész holtá napjáig. Az isteni személyes szeretet tüze tehát az, mely forrása, folytonos élesztője a mi szívünk szeretetének is. Az apostolok is csak a Szentlélek tüzes lángok alakjában való vétele után lettek bátrak, buzgók, erősek, lángolóak és osztatlan szívűek. Voltak közöttük olyanok, kik előbb házaseletet éltek, de a Szentlélek vétele után a szeretet tüze fellobbant és többé ki nem hamvadt. Osztatlan szeretetüket adták Krisztusnak a Szentlélek kegyelméből.

„Tüzet jöttem bocsátani a földre!”

Az isteni Udvözítő mondja: „Tüzet jöttem bocsátani a földre és mit akarok mást, mint hogy már felgyulladjon!” Lk. 12, 49. Mit mond?

Tűzbe jött borítani a világot! Gyujtani jött a lelkeket, a lélek tűzét! Ezt sürgeti elsősorban azoknál, akikhez intézte a szavakat: „Kövess engem!” Ez a csodás tűz lángba borítja egyszerű, gyöngé férfiakknak, szűzeknek szívét, életük derekán élő tetterős férfiak szívét, öregekét, özvegyekét egyaránt. Osztatlan szeretetet és egész szívet kíván az Úr meghívottjaitól. Az áldozat, amelyről lemondunk: gyengédség, hitvestárs, családi szentély örömei, százszor, ezerszer pótolva van azzal a gyengédséggel, amellyel Krisztus hajol papjainak a lelkéhez, mert azt akarja, hogy a család helyett Ő legyen, aki a gyengédséget nyújtja, Ő legyen támaszték az életben, vigasztaló a szomorúságban, erősítő a gyengeségben, Aki mindig körülvesz és melegsége, szeretete, gyöngédsége betölti a pap szívét, vezeti az élet küzdelmein keresztül és kiolt-hatatlan lelkesedést, apostoli tüzet gyullaszt lelkében. Ez a szeretet fogja majd lelkünket egykor megkoronázni, mikor felhangzik a szűzek dicsőítő éneke az égből!

„A SZENTSÉG MESTERSÉGE”

Mindenszentek délutánja.

Mindenszentek délutánja van. Kegyeletes szokás, amely délután, halottak napja előestéjén elvezet a temetőbe szeretteink sírjához. Az emlékezés napja ez! De ha van közöttünk valaki, akinek talán édesatyja, édesanyja sírhantja domborodik a temetőben, annak ez a mai délután kétszeresen belemarkol a szívébe, lelkébe.

Szentül élni, szentül meghalni.

Több mint negyedfél évszázaddal ezelőtt, mindenszentek délutánján eszébe jut Róma utcáin egy szegény hordárnak, hogy most mindenki elmegy a templomba halottaiért imádkozni. Régen volt már templomban, de az idén temették el édesanyját. Betér a legközelebbi templomba, a Chiesa Nuova-ba. Sokan voltak, nem tudott előbbre jutni a hátsó pitvarnál. Szentbeszédet hallott. Az beszélt a szószéken, akit egész Róma ismert és „il Santo”-nak nevezett. Ő is hallott róla. Meghúzódott hátul, a nagy oszlop mellett, és próbálgatott imádkozni édesanyjáért: Miatyánkot, Udvözlégyet, Hiszekegyet, de mindent összekevert, hiszen régen is volt az, mikor ő ezeket elhúnyt édesanyjától tanulta. Azóta se sokat mondogatta. Közbe-közbe fel-

figyel a prédikációra. Amint hallja a Szentet, legjobban megkapja a lelkét az, amit mindig ismételt a beszédben: „Szentül élni és szentül meghalni!” Mélyen megmarad ez a pár szó lelkében. Elmegy haza. Másnap végzi a dolgát. De mindig felébred a lelkében: „Szentül élni és szentül meghalni!” Éjjel álmában is erről álmodik. Nincs többé nyugta. Végre elhatározza magában: ha már egy mesterséget megtanultam: a hordárságot, nem árt nekem ez a másik, a szentség mestersége sem! Fogja magát és elmegy a Szenthez. Becsönget az Oratórium kapuján és mondja, hogy a „Szenttel” akar beszélni, mert meg akarja tanulni mesterségét.

„Taníts meg a szentség mesterségére!”

Bevezette a fráter Néri Szent Fülöp szobájába, mert tudta, hogy csak így nevezik az atyát az egész városban.

— Jó napot, Szentem! — így köszöntötte. — Eljöttem, hogy megtanuljam mesterségedet. Légy oly jó és taníts meg engem, hogy hogyan lehetek szent?!

— Tévedésben vagy, barátom, — válaszolta az — én nem vagyok szent és az is tévedett, aki azt mondta!

— Hát nem te vagy az il Signor Filippo?

— Igen, így hívnak — felelte a Szent.

— Akkor kérlek Szentem, taníts meg engem mesterségedre, hogyan lehetek én is szent.

Lelke mélyéig megragadta Néri Szent Fülöpöt ennek az egyszerű embernek ötlete. Magábaszállt egy pillanatra, Istenhez fordult.

Majd szemébe nézett a hordárnak és mondotta:

— Kedves barátom, tudsz olvasni?

— Olvasni? — kérdezte a hordár — igen, mikor még a barátokhoz jártam, akkor kellett olvasni az Evangéliumot, meg édesanyám szentképeinek az írását, de az már nagyon régen volt, azóta nem láttam betűt.

— Na, nem baj — mondotta Fülöp s kis könyvet vett elő könyvtárából és azt mondotta neki:

— Barátom, nem nehéz szentnek lenni, csak ezt a négy sort olvasd el!

— Ugyan ne tréfáljon! — szólt a hordár.

— No, no! — válaszolt Fülöp — olvasd csak el és próbáld utána megtenni!

Megígértette vele, hogy egy hét múlva vissza fog jönni.

Hát ennyi az egész?

Egy hét múlva valóban visszajött.

— Jó napot, barátom! Hát elolvasta a négy sort? — kérdezte Fülöp.

— Elolvasni nem nagy vicc, hanem megtartani! — válaszolta az ember. — Az volt, Szentem, a négy sorban, hogy Istent imádd, ne káromkodjál, ne részegeskedjél! Hát Szentem, ez nem volt könnyű, de megtartottam becsülettel. Kellott szorítani, de nem engedtem!

— Hát jól van, barátom — mondotta neki Fülöp. — Most már a szentség útjára tértél, és ha kitartasz, biztosíthatlak, hogy elérsz a célhoz! Most a másik négy sort kell olvasnod és gyakorolnod!

Elbeszégettek, majd azzal bocsátja útnak, hogy egy hét múlva ismét visszajön. Elmult azonban egy hét, de a hordár nem jött vissza. Még pár nap és már újra egy hét, Fülöp már nagyon várta új kliensét, de az csak nem jött. Elszomorodott: „Istenem, a megindulás könnyű, de nehéz a folytatása!” Imádkozni kezdett érte. Még be sem fejezte, mikor nagy lépteket hall a folyosón, botot is zörgetett. „Ez ő lehet!” — mondja magában. Még sem várta, hogy kopogjon. Szaladt és nyitotta az ajtót.

Négy sor lecke nehézsége.

Valóban ő volt! Össze volt roskadva, nagy botra támaszkodott. Tele kékülő sebekkel.

— Mi történt? Ki tette ezt veled? — kérdezte a Szent.

— Hát egy kicsit maga az oka ennek, Szentem! — nyögte az összetorpant hordár. — Elmondom, mert egyszerű a dolog! Az Albano útján mentem, nagy kosár volt a hátamon, tele csomaggal. Amint megyek, jön a hátam mögött egy ficsúr, kétkerekű kocsin. Mikor egészen közel jöttek a lovak és meglátták a kosaramat, megijedtek és az árokba fordították a kocsit gazdájával együtt. Majd felugrott a ficsúr, nekem támadt és elkezdett verni jobbról, balról. Elővette a korbácsát, a földre lökött, rúgott. Hát, Szentem, azon gondolkoztam, hogy széjjelroppantom minden csontját, hiszen van itt erő, két karomban! — Dehát nem lehetett!

— Miért? — kérdezte a Szent.

— A négy sor miatt! — válaszolta a hordár. — Az volt benne, hogy ne fizessetek

viSSza rosszat rosszal. Tegyetek jót azokkal is, akik megbántanak benneteket. Tartsd oda a másik arcodat is, ha valaki megüti az egyiket! Ez volt az oka! A ficsúr meg ütött-vert vagy tíz percig, azután ott hagyott a sárban, úgy szedtek fel. Kórházba vittek. Most engedtek el, első utam ide vezetett, hozzád!

A könnyebb, rövidebb út.

Fülöp mélyen a szemébe nézett az egyszerű embernek. Könnyekig meg volt hatva. Ennek az egyszerű, durvalelkű embernek az isteni kegyelem a lelkébe hatolt. Megölelte, megcsókolta sebeit és mondotta:

— Barátom, ajánlok könnyebb és rövidebb utat az életszentségre!

Nagyot nézett a hordár.

— Maradj itt, — mondá neki a Szent — lépj be az Oratóriumba, légy házi testvér és eljutsz hamarább az életszentségre!

Most meg a hordár csodálkozott nagyon: hogy őneki, az utolsó hordárnak ilyen mondaní, hogy szerzetes legyen és felvegyék?! Térdre rogyott és kérte Fülöpöt, ha jónak gondolja, ám vegyék fel. És ebből az egyszerű hordárból az Oratórium egyik legkiválóbb, az életszentségben elhunyt laikus testvére lett, aki különösen az alázatosságban, engedelmisségben és imádságban tűnt ki.

„Filippinum.”

A mai napnak a védőszentjéről már reggel is elmélgedtünk, azt hiszem, hogy ez a történet és néhány emlék az Oratórium lapjairól közelebb visz a nagy Szenthez. Negyven év-

vel ezelőtt történt, hogy itt, Budapesten s környékén néhány buzgó, fiatal pap összejött és azon tanácskozott: mit tegyenek, hogy ezt a veszni induló ifjúságot, a magyar haza jövőjét megmentésük? Mélyen meghatotta mind-egyiknek a lelkét, hogy milyen messze járnak a mai emberek Krisztus útjaitól. Legalább az ifjúságot mentjük meg. Ott volt köztük Solymos, Shvoy atya is és mások. Az egésznek lelki irányítója Prohászka volt. Elhatározták, hogy „Filippinum” néven kongregációs szerzetes rendet alapítanak, hogy a magyar ifjúságnak szenteljék életüket és így kiragadják a hitközömbösség és romlás karjaiból s új, szent nemzedéket neveljenek. Nem sikerült a terv. A szerzetesrend gondolata nem mindenkinek felelt meg, bár fogadalmak nélküli társulatnak tervezték.

„Regnum Marianum.”

Éppen ezért másképen alakult ki a helyzet: csak egyszerű egyesület lett és elnevezték: „Regnum Marianum”-nak. Igaz, aki legjobban szívében viselte: Solymos, összepakkolt és kivándorolt Amerikába, ott élte le buzgó papi életét. A „Regnum” tovább fejlődött. Sok buzgó, lelkes pap került ki soraiból. Nem sok évvel később csatlakozott hozzá Rektor atyánk, majd a Vicerector úr és mások. A „Filippinum” elnevezés feledésbe ment, de mégsem egészen, megmaradt a gondolata. Filippinumnak nevezték ugyanis, mert Néri Szent Fülöp példája ihlette őket. Mit találtak Fülöp életében, ami annyira szívükbe markolt? Talán azt, hogy Fülöp jóformán az egyetlen az összes szentek között, aki mindig

mosolygós volt, hogy egyike volt a legjobb kedélyű embereknek Rómában? Vagy talán méginkább az, hogy Fülöp nem a katedra magasságából, vagy a szószékről akarta nevelni az ifjúságot, hanem szerette annak mozgékonyágát, kivitte őket a halmokra, játszott velük. Mikor már jól belejöttek, akkor félrevonult és imádkozott a fiaiért. Azután elvitte őket egy közeli Mária-szoborhoz, elvégezték az ájtatosságokat. Lehet, hogy ez ihlette meg paptestvéreink lelkét: egy Szent, aki így szerette az ifjúságot, aki így örült az ifjak jókedvének és velük játszott, hogy szívüket odavigye a Szűzanyához.

„Il Pippo buono.”

Ez a nagy Szent flórenci származású s úgy szerepelt a hívek ajkán: *il Pippo buono*, a jó kis gyermek. Egyetlen hibát jegyeztek fel gyermekkoráról. A zsoltárt szerette énekelni hűgával. Egyszer nénje megzavarta őket. Ekkor durván kituszkolta őt, mert elfogta az indulat. Hamar elkerül hazulról. Gazdag kereskedő nagybátyja volt. Szerette volna, hogy ő is kereskedő legyen. De a pénzvágý nem fogta meg a lelkét. Ott hagyta az örökséget. Valami erős vágy űzte az Örökvárosba. Ott tengeti életét az instruálásból. Két nemesifjút tanít. Ami ideje maradt, azalatt végigzarándokolta a kegyhelyeket. Később betegeket ápol. Mindíg jobban terjed erényeinek híre. Ifjú még, de máris mindenki ismeri. Szent Ignác, aki egy ideig vezette lelkét, rá akarta venni, hogy lépjen a papi pályára, hiszen ilyen tisztalelkű, szentéletű ember odavaló. De ő nem tartotta magát méltónak. Csak ké-

sőbb, Persian Rosa, második lelkiatyja bírta rá, hogy a rendeket felvegye és fogadalom nélküli kongregációba lépjen. Lassanként Róma apostola lett belőle, pedig szíve nem oda kötötte.

„Róma a te missziód!”

Megkapta lelkét mindaz a sok szép hír, amelyet a jezsuita misszionáriusokról hallott, akik messze Indiában térítették a pogányokat. Oda szeretett volna kimenni. Feltárta lelkét Chettone Ágost, szentéletű ciszterci szerzetesnek, aki a városra mutatva mondá neki: „Fiam, itt van a te Indiád! Róma a te missziód! Itt rátalálsz a missziós munkára!” Isten akaratát látta ebben. Ettől kezdve egész papi buzgóságának Róma volt a tárgya. A Szentséges Atya is meghallotta működésének sikerét és a régi Vallicelli templomot adta át, hogy építse újra. Ez az újjáépített templom apostoli munkájának színhelye. Itt történt építkezés közben, hogy a hatalmas főgerenda kiesett a falból, de a Szűzanya karja csodás módon feltartotta.

Zarándoklat a Szent kegyhelyén.

Ide vitt engem is a kegyelet 1925-ben, az ifjúsági zarándoklattal. Azokat a szent helyeket, ahol Néri Szent Fülöp megfordult, sorra felkerestem. Megálltam hátul a Chiesa Nuova pitvaránál, ahol a hordár hallgatta Szent Fülöp beszédét. Néztam a szószéket, amelyről annyi szent ígét hirdetett. Aztán megnéztem a főoltárt, ahol annyiszor misézett. Ott történt, hogy egy nemes gróf után, aki szentáldozáskor hálaadás nélkül szokott eltávozni

a templomból, Szent Fülöp a ministránsokat küldte, hogy gyertyával kísérjék, akárhová megy. Méltatlankodva jött vissza a nemes szemrehányást tett Fülöpnek, hogy csúfot űz belőle. A Szent azt válaszolta neki: „Ha te nem adsz hálát, legalább az emberek adjanak hálát, akik találkoznak veled!” Megnéztem azt a szobát, ahol lakott. Itt gyűjtötte először össze néhány ismerőst, kiknek előadásokat tartott. Később nagyobb szobát kellett bérelnie, majd pedig egész hatalmas termet építettek, ahol állandóan, különösen az Egyház történetének lapjairól tartottak előadásokat, imádásokkal és énekekkel kísérve. Ez volt az Oratórium kezdete. Volt egy kis fülke szobája mellett, életének utolsó három évében itt mondta Szent Fülöp a misét. Minden szentmise alatt az átváltozásnál elragadtatásba esett és órákon keresztül a levegőben lebegve imádkozott. A ministráns eloltotta a gyertyákat és csak akkor jött vissza, mikor a Szent kis csengővel jelt adott neki.

Romlatlan teste.

1594-ben, 79 éves korában, beteg volt s a testvérek már készültek közeli eltávozására, midőn egyszercsak felül a betegágyán, látja a Szűzanyát, aki eljön, megvigasztalja és visszaadja egészségét. Lent, a templom egy másik kis fülkéjében misézhettem holtteste felett. Az oratóriánus atya örömmel mutatta meg holttestét. Egész szabadon van, csak üvegajtó takarja... Negyedfél százada annak, hogy meghalt, s bár szabadon áll, érintetlen és ép a teste. A kilencszázas évek elején elfeketedett kissé az arca.

„Il paradiso!”

A mosolygó és derűs lelkű Szent most már az örökkévalóság örömein örvendez. Ott van ő fenn, ahová vágyódott. Nem akarta elfogadni a pápától a bíborkalapot, mert „il paradiso”, a mennyország kellett neki! Az örökkévalóság nagy munkása segítsen és vezéreljen bennünket is, hogy mi is sokat tehesünk az „il paradiso”-ért és sok-sok lelket tudjunk az életszentség útján oda elvezetni.

„BARÁTAIM VAGYTOK!”

Nincs, aki szeressen!

Sokszor, nagyon sokszor olyan elhagyatottnak érzi magát a papi szív. Úgy ránehezedik lelkére a magány és úgy érzi, hogy nincs aki szeresse. Sokszor jön a kísértés: egyedül állok, ki vagyok zárva a szeretet köréből. Feláldoztam mindenemet, lemondottam mindenről, a világ szeretetéről s most nem érzem azt a gyengédséget, szeretetet, meleget, amelyet a pap szíve is megkíván. Úgy érzem, mintha egészen üres volna a szívem! Mit mondjunk annak, aki így érez, aki így sóvárog a gyöngédség és szeretet után? Vajjon megvigasztaljuk? Hiszen lemondott minden gyengédségről, győzze le tehát e vágyat?! Nem mondom ezt! Nem vigasztalom azzal, hogy mondjon le nagylelkűen minden szeretetről, minden gyöngédségről! Hiszen a szívet azért adta az embernek az Isten, hogy szeressen. Ezt a vágyat sem ok és cél nélkül küldi!

„Legyen örömdőlők teljes!”

Igenis sóvároghat a papi szív gyengédség és szeretet után, de nem az után, melyet ember tud adni az emberi szívnek. Isten azt akarta, hogy osztatlanul adjuk neki szívünket, hogy igazán érezzük át; hogy Ő a mi életünk tá-

masza! Benne találjuk meg azt a gyengédséget, melegséget és szeretetet, amelyet oly sokszor kíván a mi szívünk! Azt akarta az édes Udvözítő, hogy mi ebben soha ne kételkedjünk. Úgy akarta, hogy teljes legyen az örömünk. Ezért búcsúbeszédében, amint egyszer már elméltünk is rajta, azt mondotta: „Amint engem szeretett az Atya, úgy szeretlek én is titeket.” Majd folytatja: „Ezeket szóltam nektek, hogy örömöm teljék bennetek és a ti örömetök teljes legyen.” És hozzáfűzi ezeket a mélyértelmű szavakat, amelyeknek minden pap szívébe kellene írva lenni: „Ti az én barátaim vagytok! Már nem mondalak benneteket szolgálknak, mert a szolga nem tudja, hogy mit művel az Ura, hanem barátaimnak mondottalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek.” Ján. 1, 14—15. Azt akarja ezzel mondani az isteni Mester, hogy a baráti szeretet és kapocs nem egyoldalú.

Önzetlen baráti kapocs.

Nemcsak mi mondunk le mindenről, hogy szeressük Öt, hanem Ő is lemond a mennyei Atya trónjáról, hogy lejöjjön közénk, hogy velünk és bennünk éljen s közvetlen közelről érezzük nagy, isteni szeretetét. Krisztus Urunk szavainak értelme tehát az, hogy mi szent hivatásunknál fogva, szívünk osztatlan szeretete miatt, egészen más viszonyba kerülünk vele, mint a szolga. Mikor az apostolok hivatásukat elnyerték, az édes Udvözítő jutalmat említ, midőn kérdezték e felől, most azonban nemcsak a jutalomról beszél, végtelen szeretetét mutatja meg. Barátaivá

emeli azokat, akik eddig szolgák voltak. A baráti viszony pedig mindkét részről önzetlen, odaadó szeretetet kíván. Azért nyitja meg szívét az apostoloknak, hogy jelezze szeretetét, amely az Ő részéről, isteni Szívéből sugárzik rájuk, azért folytatja: „Maradjatok meg az én szeretetemben!” Ján. 15, 9.

Ápoljuk a baráti viszonyt!

Azonban nem elégséges tudomásul venni ezt a baráti viszonyt az Udvozítóval, hanem az igazi baráti kapcsolat állandó ápolást is kíván. Azt szokták mondani: az egymással való kölcsönös érintkezés mélyíti el a baráti érzést és igazi baráti szeretetet. Ha ez nincs meg, akkor a baráti szeretet elerőtlenedik és a végén egészen ellanyhul. Ugyanez a lelki szabálya annak a bensőséges baráti viszonynak is, amelyben Krisztus és papja él. Ha nincs meg itt is a gyakori érintkezés, nem mélyül el a barátság és teljesül a francia közmondás: loin des yeux, loin du coeur; ha valaki távol van szemeimtől, távol van a szíveimtől is.

Baráti érintkezés imádságunkban.

Ez a bizalmas érintkezés a mi papi lelkünkben az imádság, a gyakori Istenhez való felemelkedés által történik. Már első elemista korunkban tanultuk, hogy amikor imádkozunk, akkor Istennel beszélünk. Valóban, azóta sem tudunk az imádságról jobb meghatározást adni. Az ima beszélgetés Istennel, találkozás Istennel, találkozás azzal, akit egész szívünkben szeretünk. Éppen ezért az a

pap, aki nem imádságos lelkületű, lassankint kiesik Krisztus barátságából. Az a közmondás, amit az előbb idéztünk, rá is vas logikával vonatkozik. Ha a pap nem emelkedik fel gyakran Krisztushoz és nem találkozik, beszél vele az imádság kapcsán, akkor ez a bensőséges, meghitt kapocs csakhamar meggyengül. Ezért szükséges az imaélet a papi lélek számára. E nélkül nem tudja elmondani, hogy mi fáj és mi bántja. Uresnek, elhagyatottnak érzi magát és ezért sóvárog a gyengédség után. Természetes, hogy elhagyatott, hiszen nem fordul ahhoz, akit a világtól való elfordulásáért cserébe kapott.

Baráti kötelesség.

Az imádságos élet tehát a papi életnek egyik fontos és fő kötelessége. Kötelességnek mondom, mert a kapocs, amely Krisztushoz fűz, oly szoros, hogy kötelességet, a barát kötelességét rója rám. Amikor a papi imaéletéről beszélünk, akkor elsősorban nem a szóbeli imára gondolok, hanem arra a közvetlen, kötetlen beszédre, amelyben a lélek megnyilatkozik Istennek. Kell ugyan szóbeli imádság is, mert hiszen lelkünk sokszor nem tud felszállni Istenhez, s ilyenkor kell mankó, másnak szava, gondolata, kell imaszöveg. Sajnos, sokszor azt kell látnunk, hogy amikor felszentelik az ifjú levitát, azon a címen, hogy breviáriumát kell elvégeznie, sokkal kevesebbet imádkozik, mint előbb, mikor még kispap volt.

Hagyjuk a szívünket beszélni!

Szükséges a szóbeli ima, de még szükségesebb, hogy szívünk önként nyilatkozzék meg

az Istennek. Sokszor telve van a mi szívünk, ezt elmondjuk Krisztusnak, feltárjuk előtte szívünk redőit, úgy, mint a jóbarát elmondja a másiknak mindazt, ami a szívéen van, ami vele történik. Ez nem nehéz feladat. Ugyanúgy kell elmondanunk, mint ahogyan a földi jóbarátnak elmondanók, akit szeretünk és tudjuk, hogy minden érdekli, ami velünk történik. Jézus tudja ugyan, hogy mi történik velünk, hogy mi az, amire rászorulunk, de nekünk van szükségünk arra, hogy elmondjunk mindent, hogy megbeszéljünk vele mindent: mindennapi életünket, munkáinkat, terveinket, sikereinket, sikertelenségeinket, mindent, ami csak történik velünk. Ne mondjuk, hogy nem tudunk imádkozni! Csak annyit mondjunk: nézd Jézus, ma felkeltem, így és így! Lustán keltem, lustán imádkoztam, Veled kellett volna beszélgetnem, de elszórakoztam... és így tovább...

Mit felel a Mester?

Ha igazán imádságos lelkű a pap, vagyis ha az imában Jézussal mint barátjával találkozik, akkor meghallja hamarosan az Úr szavát is, aki minden iránt érdeklődik és töviről-hegyire ki fogja kérdezni: Vajjon mindenben engem kerestél-e? Törekedtél-e a legapróbb dolgokban is a tökéletességre, amint mondtam: legyetek tökéletesek?! — Próbáljunk így imádkozni! Azonnal megindul valami belső közlekedés, *communicatio vitae*. Azt mondják a lelki élet mesterei, hogy ez a közlekedés a barátság ápolásának legfőbb tényezője.

Szent zsolozsma.

Azonban ezen a bensőséges, közvetlen imán kívül van nekünk egy hivatalos imánk is: a szent zsolozsma. A breviárium az Egyház hivatalos imája. Szövege többnyire a Szentírás szavaiból van összeállítva, tehát inspirált, szent szöveg, maga Isten diktálta azokat. Pedig sokszor, midőn morzsoljuk a breviáriumat, nemigen érezzük, hogy olyan imádságok ezek, melyeket az Isten ihletett! A többi szövegek is, amelyek nem közvetlenül a Szentírásból valók, azok is az Egyház lelkét, hitét, szellemét fejezik ki és lehelik, csak lélekkel kell mondani azokat! Erre is áll, hogy: „A száj a szív bőségéből szól.” Szívünknek kell tele lennie azzal, ami a zsolozsmában van. Jó, ha néha a zsolozsma egyik-másik szövegét tesszük elmélkedés tárgyává.

Más imagyakorlatok.

A szent kánonok szerint a zsolozsma súlyos bűn terhe alatt kötelezi a papot. Vannak ezenkívül olyan imádságok és ájtatosságok, melyek szintén elő vannak írva, de nem súlyos bűn terhe alatt. Ilyenek a napi elmélkedés, rózsafüzér, lelki olvasmány.

Látogatóban a Mesternél.

Az elmélkedés nem gondolkodás, nem bölcsekedés, filozófia, a gondolatok analízise, hanem beszélgetés az Úr Jézussal. Sokszor panaszkodunk: nem tudok elmélkedni, mert rendkívül szétszórt az elmém, nem tudom koncentrálni a figyelmemet! Testvérem, ha elmég a jó baráthoz, elkezdesz beszélgetni

vele és elmondod neki mindazt, amire már régóta készültél s tanácsot kérsz tőle, ugy-e akkor nem jár máshol az eszed?! Ne gondold, hogy az elmélkedés más, mint látogatás a barátnál! Azért mondta az Udvözítő: barátaim vagytok, hogy legyen ez tudatunkban, mikor elmélkedünk. Odahúzódunk lábához, mint Mária, mikor Betániában meglátogatta az Udvözítő és hallgatjuk az igéket, tanítását, amellyel lelkünket táplálja. Ha nem értjük az elmélkedés anyagát, akkor Őt kérjük, hogy fejtse meg nekünk a titkot, világosítsa meg értelmünket és magyarázza meg az igazságot. Ne okoskodva beszéljünk Vele, hanem értelmünket, szívünket, kíváncsiságunkat, fantáziánkat vigyük oda és halljuk meg sugallatait, a kegyelem szavát, akkor mi is úgy leszünk, mint az emmauszi tanítványok: „Nemde, szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton és megfejtette nekünk az Írásokat.” Lk. 24, 32. Könnyű az elmélkedés, ha az valóban baráti lélek látogatása a nagy Isten-barátnál. Mária a jobbik részt választotta, mondotta az Udvözítő. Isten dicséretét érdemli tehát az elmélkedés. Megdicsérte Máriát az Udvözítő, mert Vele beszélgetett isteni dolgokról.

Akít Jézus legjobban szeretett.

A másik ájtatossági gyakorlat a rózsafüzér. Azt akarja az Egyház, hogy a papi lélek nagyon bensőséges viszonyban legyen azzal, aki az ő barátjának, Jézus Krisztusnak a legdrágább volt, akit legjobban szeretett a földön. Úgy van a földi barátságban is, hogy ha barátunk barátját nem ismerjük is, barátságunk révén őt is kezdjük tisztelni, szeretni.

Barátunk kedvéért mindenki kedves nekünk is, aki neki kedves. De kit szeretett az Udvözítő legjobban? Vajjon nem a Szűzanyát, aki legközelebb állt hozzá?! A kegyelem rendjében magasabbra emeltetett, mint az összes angyalok, és azért az angyaloknak is Királynéja. A szent rózsafüzér — az Egyház régi imája — legyen tehát baráti kapocs, amelyet Jézus kedvéért végzünk a Szűzanya tiszteletére. A Szűzanya és a papi lélek között szoros a kapocs. A Szűzanya földi küldetése, missziója annyira hasonlít a papi hivatáshoz és missziójához, hogy az egyházatyák szinte szavakat sem találnak dicséretére. A Szűzanya „igen” szava az égből hozza le az Igét, a papnak szavai a szentmisében, az átváltozáskor, égből hozzák a földre az Udvözítőt. Az Úr Jézus földi életében a Szűzanya gondjaira volt bízva, míg az Oltáriszentségben velünk lakó Úr Jézus a pap gondjaira bízta magát. A Szűzanya annyira kívánta, szerette és akarta mindazt, amit Jézus kívánt, akart és szeretett, hogy midőn Jézus felment a mennybe és az apostolok megkezdték működésüket, ő lelkesítette, buzdította őket és imádkozott értük! Ezért tisztelték Szűz Máriában a „regina apostolorum”-ot. Ez az a kapocs, mely bennünket is odavonz naponta társalogni a Szűzanyával. Jól tudjuk, hogy a rózsafüzér tőle ered. Kedves imája ez az Egyháznak és evvel már sok kegyelmet nyert, fontos és nagy győzelmekeket aratott a sátán felett.

Lelkiolvasmány.

Szó volt arról, hogy a teológián kívül van még egy tudományunk, amelyet külön itt a

szemináriumban, de mindvégig is tanulnunk kell: a szentek tudománya, amelyet a hordár is szeretett volna megtanulni Szent Fülöptől. Éppen ezért nekünk szükségünk van arra, hogy naponta foglalkozzunk a lelki élettel és táplálkozzunk azzal a táplálékkal, amelyet a szent élet kialakítására a lelkiolvasmányban nyerhetünk. A kánonok nem határoznak meg közelebbit a lelkiolvasmányra vonatkozólag, de a lelki élet rendszeres fejlődése és kialakulása szükségessé teszi, hogy gondosan válogassuk meg lelkiolvasmányainkat és rendszeresen állítsuk be azt lelki életünk programjába. Szükségünk van ugyanis az elmélkedésen kívül könnyebb lelki tápláléokra, melyet az olvasmány nyújt. Lelkiolvasmányaink kiválasztása legyen mindenkor lelki szükségleteinknek és igényeinknek megfelelő. Ha valami nem sikerül, akkor a Gondviselésről, ha szomorúság nehezedik ránk, akkor vigasztalót, ha gyöngék vagyunk, akkor erősítőt olvassunk! Legjobb lelkiolvasmány, amely a szentek tudományára legjobban megtanít, a szentek élete. Különféle fejtegetésekből megtanulhatjuk ugyan az elméletet, de hogy miképpen kell ezt aprópénzre váltani az életben, a legkülönfélébb körülmények között, azt a szentek életéből tanulhatjuk meg legjobban. Nemcsak a minden napra röviden megírt szentek életére gondolok, hanem a nagy és mély pszichológiával megírt életrajzokra, amelyekben az apró részleteket és körülményeket is látjuk, melyekben a szentek is éltek, küzdöttek, dolgoztak, míg szentekké lettek. Miközben ezeket olvasgatjuk, nemcsak egyszerű olvasmányt végzünk, hanem mélyül bennünk a szentek egyessége is. Az Úr Jézus

úgy akarta, hogy mindenki, aki Isten országához tartozik, akár a küzdő, akár a szenvedő, akár a dicsőséges Egyházhoz, az mind egy nagy lelki közösségben éljen: a szentek egységében.

Szentek követése.

Mikor olvassuk a szentek életét és kinyitjuk a könyvet, mondjuk: Szólj hozzám, te nagy Szent, szóljatok hozzám minden égi szentek; tanítsatok, és elevenedjék meg bennem lelketek! Hányszor olvassuk, hogy egyik-másik szent annyira megszerette egy-egy szent életét, hogy állandóan magánál hordozta, olvasta életrajzát és szinte betűről-betűre ismerte és megvalósította a maga életében is. Ha nem is lehet mindent úgy tenni, mint ők, egy azonban nagyon fontos minden szent életében: lelkülete, szelleme, amely nem más, mint az Úr Jézus lelkületének, szellemének újabb és újabb kinyomata. Ezt a lelkületet minden körülmények között mi is kialakíthatjuk magunkban. És ha ez a szellem bennünk is újra éled, mindig sugall és vezet a szentek útján minket is.

Mondd meg, ki a te barátod!

De e papi kötelezettségeken kívül, amelyeket az Egyház a lelkünkre köt, van valami, ami még bensőségebbé teszi a baráti kapcsolatot az isteni Mester és tanítványa között: a szentáldozás és az Oltáriszentség gyakori látogatása. Azért választotta az Úr Jézus a kenyérnek és bornak a színét, hogy rámutasson arra, miért akart itt maradni. Mikép a táp-

lálék átváltozik testünkkel, vérünkkel, éppúgy akarja az édes Jézus, hogy a szentáldozásban egybeforrjon a mi lelkünkkel. Igaz ugyan, hogy nem Ő hasonul hozzánk, hanem ellenkezőleg, bennünket akar magához emelni, hogy mi változzunk át őbenne. Ez az átváltozás az élet vonalán történjék, úgy, hogy a saját egyénisége, szelleme szerint alakítson minket. Mondd meg, hogy ki a barátod, és megmondom, hogy ki vagy te! Pap testvér, ki a te barátod?... Az Úr Jézus! Dehát akkor te isteni ember vagy! Ám ha a világban keresed a barátodat, akkor te is a világhoz tartozol, akkor nem vagy Krisztusé!

Baráti viszonyunk gyümölcsei.

Ennek a bensőséges, baráti viszonynak gyümölcse lesz:

1. *Megerősödik lelkünk, midőn ellankadunk.* Hányszor tapasztaljuk az életben, mikor valami baj nagyon lever és elkedvetlenedünk, hogy egy jóbarát mennyire meg tud vigasztalni, mennyire tud lelket önteni belénk. Azért mondja a latin közmondás: Vae soli! Nem jó annak, aki egyedül van, t. i. akinek nincs barátja. Jaj a papnak, akinek nem Krisztus a barátja!

2. *Bensőséges örömmel, boldogsággal tölti el a papi lelket.* Azért üres annak a szíve, aki nem imádkozik és nem imádságos lelkű, mert elzárja szívét isteni barátjának vigasztalásától és gyöngédségétől.

3. *Hőské avat bennünket.* Az emberi természet sohasem fog senkit hőssé avatni. Gyarló, nyomorultak vagyunk kivétel nélkül. Még az is, aki hő, azért hősködik, mert

vagy a harag, vagy más valamely szenvedély fellobbant benne, de ha elmúlik, hamarabb megfutamodik, mint az a katona, aki nem olyan nagyon hős. Egyedül csak az Isten barátsága, segítsége, a vele való folytonos kapcsolat, a teljes ráhagyatkozás és rátámaszkodás nevelhet nagy hőssé, olyanokká, mint Szent Lőrinc szerpap volt. Halálra ítélték, rostélyon sütötték eleven testét. Nem sírt, nem jajgatott, hanem himnuszokat zengett az Úrnak, majd megszólalt: „Most már megfordíthattok, az egyik felem már megsült, hadd süljön meg a másik is!” Ilyen hősi erő, bátorság csak abból a barátságból származhatik, melyben Szent Lőrinc élt Istennel.

4. *Ebből töltekezik lelkünk, midőn kiürül.* Ha új lelki táplálék nem jön, akkor valóban kiüresedik a lélek. Szükséges, hogy állandóan új és új kegyelem jöjjön a lelkünkbe abból a baráti viszonyból, amellyel egybe vagyunk kötve Jézussal. Sokszor éppen ez a belső viszony ragadja el az ember lelkét, ha nem is a harmadik égbe, mint Szent Pált, de az égiek szerelmére.

5. Az imádságos lelkű és Istennel legbensőségebb kapcsolatban lévő pap szívébe az Úr Jézus sokszor csöpögtet egy-egy *csöppet a mennyország öröméből és boldogságából.* Olyan érzés ez, amelynek kifejezésére nincs is szavunk. Hiába mondjuk annak, aki ezt nem élte át. Aki egyszer megízlelte, az tudja, hogy csak egyszer is részesülni ebben a kegyelemben, lelki adományban, amelyet az édes Udvözítő legintimebb barátainak ad, sok mindent elfeledtet; szenvedést, fáradságot és mindazt, amit a világ részéről kell szenved-

nünk. Szívesen szolgálunk továbbra, nagyobb áldozatok árán is.

Lelki megifjodás.

Az ószövetségben olvassuk: két fa, az élet fája s a jó és rossz tudás fája állott a paradicsomban. Az utóbbiról nem volt szabad tépniök az ősszülőknek, halálnak halálával tiltotta meg Isten. De az élet fájának gyümölcseihez rendkívüli kegyelmeket fűzött: fel-frissítette őket és így a test öregedését folyton ellensúlyozta, meg tudták tehát őrizni az ifjúi élet erőit. Ha a megváltás kegyelme nem is szerezte vissza az élet fáját, de a kegyelmi életben van ilyen gyümölcs, mint amilyen az élet fáján volt: isteni barátunk, az Úr Jézus Krisztus! Akik baráti viszonyban élnek vele, akik imádságos lélekkel érintkeznek vele naponta, azok lélekben sohasem öregszenek meg. Az Úr Jézus papja sohasem fárad ki a lelki életben, apostoli missziójában, hanem mindig új és új erőt merít abból a bensőséges viszonyból, melyben isteni barátjával él.

Madarat a tolláról...

Végül minden barát *nagy hatást gyakorol barátjára*. Ha igazán szeretik egymást, akkor mindegyik a maga képére és hasonlatosságára igyekszik alakítani a másikat. Madarat tolláról, embert barátjáról lehet megismerni. Ha Jézussal ilyen bensőséges viszonyban élünk, ha imádságos lélekkel találkozunk Vele, akkor szívünk az Ő szívével gyullad szeretetre s Ő egészen magához alakít bennünket. Így megvalósul, hogy mi is „alter Christus” leszünk.

„ENGEDELMESSÉGET IGÉRSZ?”

Promittis reverentiam, oboedientiam?

A papszentelésnek legutolsó ténye az, amidőn a felszentelt odatérdel a főpásztor elé, összekulcsolt kezét a főpásztor a maga keze közé veszi és a következő kérdést intézi hozzá: „Promittis-ne mihi et successoribus meis reverentiam et oboedientiam?” „Igérsz-e nekem és utódaimnak tiszteletet és engedelmességet?” És az ifjú levita örömtől kigyullt arccal feleli: „Promitto, megígérem!” A legfényesebb szentelés, a püspökszentelés hasonló esküvel jár. Esküvel ígér engedelmeséget az apostolutód Krisztus földi helytartójának, a pápának.

Krisztus táborának elrendezett serege.

Mindez az engedelmesség, amelyet a püspök és a pap tesz, Krisztus táborának elrendezett seregét tartja egyben. Én. én. 6, 3, 9. Valóban, az engedelmesség jelenti minden közösségben, egyesületben azt az egységet, erőt, szervezettséget, amely nélkül lehetetlen akármilyen szervezetnek, egyesületnek a kitűzött célt elérnie. Mert ahol több ember van együtt, ott a lelki kapocs, lelki egybeolvadás biztosítja azt, hogy mindenki elérje a célt. Ha pedig nincs meg az engedelmesség, akkor

nemcsak az egyes egyén, hanem az egész közösség eltér céljától. Az Egyházban az adja az erőt, hogy mindnyájan bekapcsolódunk abba a lelki egységbe, amely rendezetten és biztosan halad ama cél felé, melyet Jézus Krisztus tűzött ki eléje.

Az engedelmesség szükséges.

Azonban az engedelmisség nemcsak azért szükséges, mert e nélkül az Egyház ereje és egysége veszélyben volna, hanem azért is, mert ez Krisztus szeretetéből önként következik. Az engedelmisség annak a nagy szeretetnek legédesebb gyümölcse, melyről tegnap elméltünk. A Mester iránti osztatlan szeretet nemcsak azt sürgeti, hogy mindenről lemondjunk, elhagyjuk a világot, a családi életet, hanem azt is, hogy az engedelmisség által Krisztusnak vessük alá saját akaratunkat. Ezért mondja az Üdvözítő az Evangéliumban: „Maradjatok meg az én szeretetemben, valamint én is megtartottam Atyám parancsait és az Ő szeretetében megmaradok.” Ján. 15, 9—10. Nem lehet megmaradnunk Krisztus szeretetében, ha nem teljesítjük mindazt, amit Krisztus Urunk és az Ő nevében előjáróink kívánnak. Krisztus szeretetéből következik, hogy engedelmesen alávetjük magunkat mindannak, amit Krisztus parancsol és kíván tőlünk. Ha ezt nem tesszük, annak a jele, hogy nem szeretjük igazán Őt. A szeretet azt kívánja, hogy mondjunk le egészen magunkról. Az osztatlan szív lemond mindenről: külső és belső javokról, a legmagasabb szellemi jóról, akaratáról is.

A szeretet sürgető törvénye.

Annak kedvéért, akit szeretünk, megteszünk mindent szívesen, megfigyeljük, hogy mi a kívánsága a lelke mélyén és nagyon szívesen teljesítjük azt. Az isteni Udvözítő, az isteni barát azt akarja, hogy lemondván mindenről, ezt az áldozatot is hozzuk meg szeretetből. Személyünk, akaratunk áldozatát vigyük neki, úgy hódoljon neki akaratunk, hogy mindig az Ő akaratában maradjon meg!

A lelki élet tökéletessége.

Szent Tamás egészen fiatal teológus korában, midőn a párizsi egyetemen szenvedélyes vita és üldöztetés indult meg a szerzetesrendek egyetemi szereplése ellen, az előjárók megbízásából műveket írt e kérdésben. Az első munka egészen kicsi kis mű: „*De perfectione vitae spiritualis*”, „*A lelki élet tökéletességéről*” címmel. E könyv első része igen nagy mélységeket tár fel a lelki életről. Azt mondja, hogy minden embernek, minden léleknek, különösen az Istennek szentelt lelkeknek egy parancsot kell teljesíteni: Szeresd a te Uradat teljes szívedből, lelkedből és minden erődből! A másik parancs a testvéri szeretet parancsa: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. A felebarát szeretete az elsőből következik, az elsőben gyökeredzik. Azonban az istenszeretetben vannak fokozatok. Mihelyt az ember szívében fellángol a nagyobb szeretet, azonnal ösztönzi az embert, hogy a szeretet koloncait levesse magáról.

A szeretet koloncai.

Melyek azok?

1. *Külső javak, vagyon, birtok.* Ezek akadályozzák meg, hogy az ember ne tudjon nagyon lángolni az Istenért. Akik jobban szívükbe akarják zárni az Urat, az önkéntes szegénység által megszabadulnak ezektől a koloncoktól.

2. A másik kolonc az *érzéki szeretet*, az érzéki természet. Ha valakiben nagyon lángol a szeretet, akkor ettől a kolonctól is igyekszik magát megszabadítani és a szent tisztaság fogadalmát teszi.

3. Van még egy legnagyobb kolonc, legnagyobb akadálya a szeretet fellángolásának: ez a *mi akaratunk szeszélye*, szabadságunknak az a veszedelme, amely sokszor nem úgy törekszik, ahogyan az Isten akarja. Hogy az ember ettől is megszabaduljon, azért veti alá magát teljesen az Istennek, az engedelmesség fogadalmára által. Tehát ha a szeretet nagyobb fokára akarunk eljutni, akkor tökéletes engedelmességre van szükségünk. Szent Tamás a szerzetesség védelmében állította be ezt a három fokot. Mi, akik szintén az engedelmességet fogadjuk Krisztus földi helytartójának és magának Krisztusnak, mi is azért tesszük az engedelmességi ígéretet, hogy megszabaduljunk szabadságunk és akaratunk szeszélyeitől, és annál nagyobb legyen szívünkben a szeretet lángja.

A lélek „ennivalója”.

Feltűnő, hogy maga az Úr Jézus Krisztus is mennyire hangsúlyozta földi életében az

engedelmességnek a fontosságát. Többször kiemeli, hogy elsősorban az Atya akarata vezeti, ezért jött a földre. Az Atya akarata lelkének tápláléka. Emlékezzünk vissza a szamariai asszony jelenetére, mikor Jézus elmondotta rejtett bűneit és az asszony ráeszmélt, hogy ő nem lehet más, mint a Messiás, beszaladt a városba, hogy hírül vigye a többieknek is: megtalálta a Messiást. Közben megérkeznek a tanítványok a városból, magukkal hozzák az élelmet és mondják a Mesternek: egyél. Erre Krisztus azt feleli: „Van nekem ennivalóm, melyről ti nem tudtok.” Nem értették meg. Talán enni adott valaki? Feleli Jézus: „Az én ennivalóm az, hogy annak az akarátát cselekedjem, aki engem küldött, hogy elvégezzem az Ő művét.” Ján. 4, 34. Úgy állítja be az engedelmességet, mint a mindennapi kenyeret, táplálékot. Ez lelkének tápláléka, melyből erőt merít. Szent Pál hivatkozva a Zsoltáros szavaira, ezeket az igéket adja az Udvözítő ajkára: „A könyvtetekrcsben rólam van megírva, hogy megcselekedjem, ó Isten, a Te akaratodat.” Zsid. 10, 5—7.

A nagy világterv.

Két szempontból foghatjuk fel az engedelmességet: Isten és a magunk szempontjából.

1. *Isten szempontjából* nem más az, mint az a nagy világterv, melyet öröktől fogva elhatározott, és amely tervben Isten mindenkinek a szerepét öröktől fogva kijelölte. Ebben a nagy világtervben volt az Atya örök határozata, hogy a második isteni személy leszálljon a földre s a bűnbeesett embereket

megtanítsa az igazságra, kibékítse az Atyával, és visszavezesse hozzá. Ebben a nagy világtervben nekünk is meg kell keresnünk a magunk helyét! Van-e helyünk benne? Át-elméltük, hogy a mi szent hivatásunk éppen ennek a világtervnek egyik végrehajtása. Ha fellángolt szívünkben a szent hivatás lángja, ha tüzel Krisztus szeretete, akkor megértjük, hogy mindent teljesítenünk kell, amit Jézus Krisztus kíván, amit a mennyei Atya reánk bíz. Isten örök tervének ez a végrehajtása nem olyképp történik, hogy Isten újra és újra mindegyikünknek közvetlenül kinyilatkoztatná, hogy mit kíván tőlünk, hanem a nagy missziót az Egyházra, az apostoli kollégiumra és utódaira bízta. Azért ígérünk engedelmességet a főpásztornak, mert az ő rendelkezésében Isten akarata nyilvánul meg számunkra. Világtervében a számunkra kijelölt helyet az engedelmesség által foglaljuk el.

Mi az Isten akarata?

Álljunk meg csak egy pillanatra! Az engedelmességnek Isten szempontjából egy másik jelentősége is van. A papi életben sokszor nemcsak engedelmeskedni, hanem parancsolni, intézkedni, vezetni is kell. Ha parancsot adunk a lelkiekben híveinknek, ugyanakkor nekünk is lesznek kötelezettségeink. Azért át kell elméltünk, vajjon hogyan engedelmeskedjünk Istennek akkor is, mikor parancsolnunk kell? Valljuk meg, hogy sokkal nehezebb parancsolni, mint engedelmeskedni, nehezebb másoknak utat mutatni, mint haladni a kijelölt úton. Mi legyen a vezér-

elv, mikor intézkednünk kell? Azért küldte az Atya a Fiát, hogy teljesítse feladatait. A parancsnál is csak az az egyetlen szempont vezessen bennünket, hogy kikutassuk, mi az Isten akarata! Emlékszem, mikor aulista lettem, az volt az első lecke, amit kaptam, hogy elmondták nekem, hogyan szokott intézkedni a boldogult Várossy érsek úr. Ha valami igazán nehéz, fontos és bonyolult ügyben kellett döntenie és első pillanatra nem tudta, hogy mit csináljon, azt mondotta mindig az aulistának: tegye le kicsit az iratot és keressük a jó Isten akaratát, imádkozzunk! És ha mindjárt nem jött rá az Isten akaratára, akkor továbbra is elfektette az iratokat, mígnem végre imádság által megismerte az Isten akaratát. Nemcsak egy főpásztornak, hanem minden papnak az életében lesznek hasonló nehézségek, bonyodalmak, mikor bizony nem tudja, hogy mitévő legyen! Szálljunk magunkba és keressük Isten akaratát! Imádkozzunk, hogy Isten küldjön világosságot a nehéz és bonyolult ügyben, s csakis akkor intézkedjünk, ha megismertük, hogy amit tenni akarunk, az az Isten akaratával egyező!

Az engedelmesség áldozat.

2. *Mi az engedelmesség az embernek saját szempontjából?* Áldozat, lemondás akaratunk szabadságáról, hogy alárendeljük annak, aki előljárónk és joga van arra, hogy rendelkezék, irányítson bennünket. Ez az áldozat nehezünkre esik, mert legnagyobb kincsünket a földön, az akarat szabadságát veszi igénybe. Ha akaratunkat áldozatul hozzuk, bizonyos, hogy nem kis nehézséggel jár, különösen ak-

kor, ha valami más érdek is fűződik hozzá, amelyet szintén fel kell áldoznunk. De valljuk be, hogy általában véve sokkal könnyebb engedelmeskedni, mint parancsolni, mert az engedelmességben nem sokat kell megfontolni, körülbekinteni, hanem egyedül csak arra kell törekednünk, hogy lássuk a jó Isten akaratát és megtegyük készségesen.

Hatása lelki életünkre.

1. Az engedelmesség *növeli szeretetünket*, s mert a szeretet nem más, mint Istenben való részesedés, az engedelmesség mindig növeli bennünk Istenben való részesedésünket is. Ha tudunk készségesen lemondani akaratunkról, akkor érezni fogjuk, hogy mind jobban és jobban fellángol szívünkben a szeretet.

2. Másodszor az igazi készséges engedelmesség *növeli az erőinket is*. Nagy erő rejlik abban, hogy nem magam akartam, hanem előjáróim, feljebbvalóim, akik Krisztus helyettesei. Tudom, hogy a felelősség az övéké és nem az enyém. Sokszor látjuk a papi életben, hogy amikor magunk akartunk valamit és jönnek a nehézségek, letör az önvád: miért is akartam, miért nem volt több eszem?! Míg ha engedelmeskedem, akkor Krisztust látom a parancsoló személyben és ez megnyugtat.

3. *Sohasem tudjuk, hogy mi válik előnyünkre*. A papi lélek sokszor elszomorodik, ha nemvárt intézkedést, elhelyezést kap. Átesett a kezdet nehézségein, — mondja — s íme, most máshová küldik. Ilyenkor néha el-lanyhul. Pedig: „Én ültettem, Apollo öntöztött, de az Isten az, aki a növekedést adja.” Kor. I. 3, 6.

4. *Úgy használ fel bennünket az Isten előjáróink által, ahogyan akar.* Rendelkezhetik velem, és én megyek mindenhová! Nem ellenkezünk soha a legkevésbé sem. A végén legtöbbször belátjuk, hogy így mégis csak jobb volt, újabb és még szebb apostoli munkakör nyílik meg legtöbbször számunkra. Lám, milyen nagy az isteni Gondviselésnek az irgalma és milyen előrelátása van! Milyen nagy jót tehetünk, milyen nagy missziót valósíthatunk meg!

Hogyan engedelmeskedjünk?

1. *Készségesen.* Nem az az igazi engedelmes lelkület, mikor valakinek hosszú napokon át kell küszködnie, amíg végre aláveti magát előjárói akaratának, hanem az, amely készséges, könnyed. Ha engedelmességünk abból a szeretetből fakad, mellyel Krisztus iránt viseltetünk, akkor készségesen megteszünk mindent, amit kívánnak. Első helyemen történt, hogy bérálás alkalmával az udvari pap felállította a bérálkozókat saját elgondolása szerint. Az utolsó pillanatban a béráló főpap egészen más rendelkezést adott ki. Ágaskodott a segédkezők fiatalos természete. De az udvari pap ment és arcrebbenés nélkül, készségesen végrehajtotta az utasítást. Mikor ezt láttam, azt mondtam magamban: ekkora engedelmességet még nem láttam. Akkor döb-bentem rá, hogy milyen készséges áldozatot kíván a papi engedelmesség.

2. Másodszor engedelmeskedjünk *pontos-sággal*, különösen olyankor, mikor nagyon nehéz feladat van ránk bízva, mikor még nagyjából is nehéz megcsinálni, hát még ak-

kor aprólékos részletekben! A mindennapi élet aprólékos kötelességeinek teljesítésében kell a legnagyobb pontosság. Az a pontosság, amely sokszor a plébániai könyvvezetésben vagy egyéb irodai munkákban, szentségek kiszolgáltatásában, szertartások megtartásában szükséges, sokszor nagyobb áldozatokat kíván, nagyobb érdemmel jár, mint nagy dolgokban engedelmeskedni.

3. Engedelmességünk legyen *őszinte és nem farizeusi* engedelmesség. Necsak színre engedelmeskedjünk: mondjuk, hogy „igen”, aztán forduljunk egyet és utána — nem csináljuk. Őszintén vessük alá akaratunkat feltebbvalónknak.

4. Engedelmességünk legyen *tiszta szándékú!* Mindíg Isten kedvében akarjunk járni! Az engedelmesség nem a feletteseknek, hanem Krisztusnak szól. Amikor első felettesemnek engedelmeskedem, akkor is Krisztust nézem. Ami mozgat, az a szeretet az Úr iránt, aki most így kegyeskedett akaratát közölni velem, előljárom által.

Tekintélytisztelet.

Az engedelmességgel szorosan összefügg a tekintélytisztelet. A dolgok természeténél fogva közös gyökérből, a szeretetből táplálkozik. Magasabb rangúak, tanultabbak, öregebbek, tapasztaltabbak iránt mindannyian tisztelettel tartozunk. Erre nézve olyan találoán ír Szent Tamás néhány klasszikus tanácsot és parancsot, a Summa Theologica-ban II—II. qu. 49. a. 3.: az öregebbeknek és akik felettünk vannak, tanácsait hallgassuk tisztelettel, fontoljuk meg őszintén, készségesen és

objektíve. Tartsuk tiszteletben, amennyire lehet és valósítsuk meg. Mégsem mindig vagyunk kötelesek megtenni amit mondanak, bár tisztelni kötelesek vagyunk őket.

Kiknek jár a tisztelet adója?

1. Elsősorban a *magasabb rangúaknak* kell megadni a tiszteletet. Nagyon elterjedt hiba, amely sokszor szemináriumba és egyéb papi körökbe is beférkőzik: a kritizálás. Korunk a kritika kora. Mindent jobban akarnak tudni az emberek, mint más, a felette állók. A kritizálás szelleme ellentétben áll a magasabb rangúakkal szembeni köteles tisztelettel. Ha más a véleményünk, tartsuk meg, és csak akkor nyilatkozunk, ha kell, de akkor is tisztelettel, szerényen hangsúlyozva, hogy tiszteletben tartjuk a véleményét, de: még ez és ez is tekintetbe jöhet! Ne szegezzünk senkinek se dárdát, ne legyen éle annak, ha véleményt kell mondanunk valakiről! Különösen amikor egyházi elöljárókról, vezetőkről, beszédeikről, felfogásukról van szó, akkor különösen vigyázzunk, hogy ne vétsünk a tisztelet ellen.

2. *Elöljáróinknak járó tisztelet.* Hogy legyen bennünk a tisztelet szelleme, ahhoz szükséges, hogy *a hit szemével nézzük elöljáróinkat.* Isten helyettesei ők számunkra. Ebből következik, hogy nemcsak tisztelni kell őket, hanem egyszersmind szeretni is. Krisztus Urunk oly szigorú parancsot adott a szeretetről: „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.” Ján. 13, 35. Különösen áll a szeretetnek ez a kötelező ereje a

kispapra előjáróival szemben. Szeressük őket, főleg Krisztusért, és egyedül rajta keresztül.

3. A *tanultabbakkal szemben* abban nyilatkozzék meg tiszteletünk, hogy ne akarjunk okosabbak lenni, mint ők. Még ha többet tudnánk is, mint az illetők, ne hozakodjunk vele elő és ne kérkedjünk. Mindíg fáj az, ha éreztetjük szellemi fölényünket. A szegény embernek fáj, mikor a gazdag zörgeti erszényét, éppen úgy fáj, mikor a nagyobb tudású érezteti szellemi fölényét. Őrizzük meg a szeretetet azokkal szemben, akik nálunknál kisebb tudásúak, de felettünk vannak, és mindig adjuk meg a tiszteletet nekik, akkor összeütközés, éles vita, személyeskedés sohasem fog előfordulni papi életünkben.

4. Különösen pedig az *öregek iránt* kell tisztelettel lenni! A mai kor úgy állítja be a helyzetet, hogy szembe állnak egymással az öregek és a fiatalok, mert az öregek nem értik meg a fiatalokat, letörik őket; a fiatalok viszont elvesztették türelmüket és nekik mennek. Annyi bizonyos, hogy az ifjúságban több energia van, mint az öregekben, hiszen megvan még életük ereje, lelkesedése, ami idővel elkopik. De az is bizonyos, hogy az öregekben sokkal nagyobb a tapasztalat, az életbölcseiség. Csak egy megoldás lehet a józan ész értelmében, hogy adjuk össze erőinket. Az öregek a bölcs tapasztalatokat adják, az ifjúság pedig a fiatalos tetterőt, vállalkozást, s így nemcsak áldozatot tudunk hozni Krisztusért, hanem győzelmet is tudunk aratni.

Spártában érdemes megöregedni.

Pogány példára hivatkozom, Spártára, ahol közmondás volt: csak Spártában érdemes megöregedni, mert sehol sem tisztelték annyira az öregeket, mint ott. Mikor a sport történetével foglalkoztam, nagyon megkapott ez a közmondás és kutattam, hogy mi volt az öregek és fiatalok kapcsolata Spártában? Az öregek mindig a fiatalok között éltek. Ha látták, hogy valaki erősebben dobja a diszkoszt, mindjárt tapsoltak, örültek. Ez lelkesítette az ifjúságot, de meg is adták a tiszteletet: ha az öregek mondtak valamit, az szent volt, pedig keményen fogták a fiatalokat. Néha még meg is korbácsoltatják őket, hogy szokják hozzá a testük a veréshez, hogy ne sírjanak, ha az ellenség csapásait kell elviselniök.

Legfőbb tisztelet Krisztus helytartójának.

De ne erre a pogány példára hivatkozunk! Nekünk a gonoszság ellen kell harcolnunk! Fogjon össze ifjú és öreg lelkesedéssel, egyesüljön erős fiatal és bölcs öreg, és ketten győzelemre visszük Krisztus zászlóját. Első legyen, aki iránt tisztelettel tartozunk, Krisztus földi helytartója, a római pápa. Meghatott engem, hogy egyes népek, például a franciák mennyire szeretik, tisztelik őt, és ragaszkodnak hozzá. Hiszen Ő Krisztust képviseli! Ez a szeretet ne emberi legyen! Ne azért tiszteljük, mert itt járt közöttünk, megismertük, mert nagy egyéniség, hanem azért, mert Krisztust helyettesíti itt a földön, és akkor mindig meglesz lelkünkben nemcsak a tisztelet és szeretet, hanem egy más, nagy érzés, a szentek

egységének az érzése. Így fejezem be Szent Pál gondolatával: Mindannyian nagy lelki egységet képezünk, a szentek egyességét, amelyben a lelkek összeforrnak. Kor. I. 12, 12—31. Ha ez megvan, akkor nem lesz nehéz az engedelmesség, a tisztelet megadása, akkor mindannyian egy szív és egy lélek leszünk az Úr imáadásában, szeretetében és szolgál-
tában.

A LELKEK SZOLGÁLATÁBAN

. Vád a misztika ellen.

Kissé hosszasan elidőztünk a gondolatnál: egyedül Istennek élni! Most már menjünk tovább! Ki vagy te pap? Felelet: Non es tui, nem vagy a magadé! Nagyon megkapott engem, hogy P. Pierre Mandonnet O. P., a freiburgi egyetemen egyik történelem tanárunk azzal vádolta a misztikát, hogy tunyaságra nevelte az embereket. Egész kispap koromban, a szemináriumban, rajongtam a misztikáért. Nagyon lesujtott engem ez a bíráló. Így állította be: „Ha történetileg vesszük a kort, amelyben a legtöbb misztikus élt, akkor meg kell állapítani, hogy sohasem történt olyan kevés ténykedés a missziókért, főleg a külföldi missziókért, mint éppen abban az időben. Igen, mert a misztika nyugalmas szemlélődésre, nem pedig önfeláldozó és serény tevékenységre ösztönözte a lelkeket!” — Sokat gondolkoztam rajta, — ha valakit szíven talál egy állítás, akkor elrágódik felette. Az én megoldásom, melyet a magam lelkiismeretének találtam, az volt: ne történelmileg nézzük a dolgot! Nem okvetlenül szükséges mindent így nézni, mert itt más probléma is lappang azon megállapítás mögött, hogy akkor éppen legkevesebb történt a missziókért.

Kétféle típusú lelkek.

A probléma pedig ez: kétféle típus, kétféle lelkület jellemzi az embert: vannak olyan lelkek, akik csak befelé, elmélyülve élnek. Ezeknek a lelki világa a szemlélődő élet. Ezenkívül a másik típus a tevékeny, dolgozó, kifelé működő emberek típusa. Ezek nem nagyon szeretnek gondolkozni, elmélyedni, mert azt tartják, hogy a tett halála a gondolat! Kétségtelen, hogy a két típus megtalálható minden időben. Vannak korok, amikor az egyik, máskor a másik van túlsúlyban. Néha a szemlélődés a lelkek igénye, nem pedig a tevékeny élet, s ilyenkor lehet mondani, hogy ez a kor misztikus, kevésbé tevékeny, mint a másik.

Milyen legyek én?

Ez a probléma azonban kétségtelenül minden embernek problémájává lesz, elsősorban nekünk, papoknak. A probléma megoldásának az a nehézsége, hogy mikor az ember mint felszentelt pap kikerül az Úr szőlőjébe, késő van már akkor eligazodni. Mikor tehát az élet rákényszerít a probléma megoldására, akkor már régen ki kellett volna alakulva lennie, az egyik vagy a másik típusnak lelkünkben. Ilyenkor nincs már ideje az embernek, hogy lelkét formálja, előkészítse a praktikus megoldásra. Másszóval: most, a szemináriumi időben kell megoldani e kérdést! Milyen típus vagyok? Milyennek kellennem? Szabad-e belevetnem magam a szemlélődésbe, mint Szent Gertrúd, Szent Teréz, Keresztes Szent János? Vagy vessem magam a lázas tevékenységbe? Legyek egy Sonnen-

schein, aki tíz pap munkáját végezte s tíz éven keresztül a legsúlyosabb szívbetegséggel állandóan dolgozott s egyedül intézte Berlin szociális életét? Milyen vagyok én és milyennek kellennem?

Milyen vagyok?

Milyen vagyok én? — Erre itt közösen nem adhatunk feleletet. Önmagában kell eldöntenie kinek-kinek. Milyen a lelki alkatom? Úgy vagyok-e beállítva, hogy nem szeretek kifelé nyilatkozni, hanem inkább befelé élelem lelki világom? Az ilyeneknek az elmélkedés a legnagyobb öröm és boldogság. Vagy pedig éget a kor szükséglete, érzem, hogy nagy feladatok várnak az életben s alig várom, hogy mehessek? Mindenkinek a lelkiismeretvizsgálatban kell megállapítania mindezt.

Az Úr Jézus megoldása.

Hogyan oldjuk meg, melyik az ideális és hogyan alakítsuk lelkünket? Már az Evangéliumban megtaláljuk ezt a problémát és annak megoldását is. Maga az édes Jézus nemcsak érintette azt, hanem kifejezetten beszélt róla és megoldotta. Bethániában volt, Lázárék házában. Lázár két nővére, Mária, kiből hét ördögöt űzött ki és Márta fogadta szeretettel a Mestert. Mária, a bűnbánatban megszentelt lélek, odaül a Mester lábához és hallgatja az Úr igéit. Elmerül a szemlélődő életben. Márta pedig kint dolgozik, mert hiszen a legkedvesebb vendég van a háznál. Ilyenkor pedig igen sok munka akad a háztartásban. Sokat dolgozik, de nem győzi. Türelmetlenkedik,

majd így szól: Mester, nem gondolsz velem, hogy annyi sok dolgom van, és egyedül hagy a nővérem? És mit felel Jézus? „Márta, Márta! Sok gondod van és sokat vesződöl, pedig egy a szükséges! Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle! Lk. 10, 41—42. Tehát az örök üdvösség szempontjából, mikor arról van szó, hogy az ember lelke elmélyüljön az isteni igazságokban, akkor az Úr a szemlélődő életnek adja az elsőséget. Ez a jobbik rész, akinek ez jutott kegyelmül, el nem vétetik tőle.

Az isteni Mester példája.

Vajjon elítélte-e az Udvözítő ezzel a másikat? Megbélyegezte-e a tevékeny életet? Elutasította-e az ünnepi ebédet, melyet Márta készített? Nem, sőt, ha nem is nyilatkozott róla külön és kifejezetten, figyeljük meg, hogy oldotta meg az Udvözítő a maga életében. Az Úr Jézus mindkettőt egyesítette életében példájával, s nekünk, a világban dolgozó és ezért „világi”-nak nevezett papoknak ez a megoldás a követendő. Az isteni Udvözítő egész éjeken át imádkozott. Mihelyt a nagy munkában emberileg elfáradt, pihenése a szemlélődés, elmélkedés, lelki töltekezés volt. A jobbik rész: a Mester imája, elmélkedése. Mint Isten nem szorul rá, de emberi élete mindenkinek örök példa és ideál, első-sorban azonban papjainak élő és írott kódexe. Nem lett olyan misztikus, mint azok, akik a vádat kapták a tunyaság miatt. Az Udvözítőnek az volt a missziója az Atyától, hogy eljöjjön és keresse az elveszett bárányt, kibékítse a bűnbeesett embert a haragvó Isten-

nel. Tehát az Udvozító kivette részét a tevékeny életből is. Reggeltől estig tanított. Napról-napra ezrek, tízezrek hallgatták. Sohasem rekedt be, pedig heteken, hónapokon keresztül beszélt. Az Ő példája megmutatja a papnak, hogy hogyan oldja meg a problémát, milyen élettípust válasszon magának. Össze kell kötni a kettőt és a szemlélődő, elmélyülő életből kell meríteni azt, amit gyakorlatban alkalmazunk, megvalósítunk.

Az isteni kincsek osztogatója.

Olyan a világi pap munkája, mint a kertészé, mikor virágokat öntöz. Előveszi a kannát, előbb megtölti vízzel és csak azután tud öntözni. Nekünk is töltekeznünk kell elmékedés, elmélyülés által, az isteni malaszt vizével. Amikor megtöltekeztünk, nem szabad azt magunknak tartani, „non es tui!” Nem magadnak gyűjtesz! Nem azért adta az isteni jószág e nagy kegyelmet, hogy magadnak tartsd meg, hanem, hogy osszad széjjel. Nem szabad véka alá rejteni a kincset! Nem szabad elásni a talentumokat, hanem kamatoztatnunk kell, aprópénzre váltani és szétosztani azoknak, akik rászorulnak.

„Krisztus szeretete sürget!”

Az isteni szeretet törvénye nem hagy nyugtot, mert ha igazán úgy ég szívünkben az istenszeretet, mint ahogyan égnie kell, akkor „Krisztus szeretete sürget bennünket.” Kor. II. 5, 14. Sürget, hogy necsak magunknak tartsuk meg lelki kincseinket, hanem másoknak is osszuk szét. Nem mondhatjuk

azt, amit Kain mondott: Mi közöm testvérem-hez? Nem védekezhethünk azzal, hogy mi közöm neked ahhoz, hogy a többiek hogyan élnek és hogy éheznek az igazságot; hogy nekem van és neked nincs; hogy én az Úr útján járok, ő meg nem. Ezt nem mondhatjuk, mert a testvérek minden gondját reám bízta az Úr.

A szeretett apostol tanítása.

Szent János apostol levelében szépen vezeti le a testvéri szeretet kötelességét az isteni szeretet természetéből. Ján. I 4, 7—21. A szeretet Istentől van és mindaz, aki szeret, Istentől születik. Mert az Isten szeretet és a szeretet hozza le közénk Krisztust és a szeretet a mi hivatásunk forrása. Ez ösztönöz bennünket arra, hogy szent hivatásunkat és a kegyelmeket ne csak magunknak tartsuk, hanem tegyük közkinccsé. Az Isten-szeretet elvezet minket a papi buzgósághoz! Nem szereti az az isteni Mestert, aki tunya, és akinek a lelkében az igazi apostoli tűz és buzgóság nem lángol!

Szerzetes és világi pap.

E pontnál szemléljük röviden a szerzetes és világi papi lelkület között fennálló különbséget. A szerzetesi élet lényege: elvonulni a világtól, hogy a lélek magára találjon. Önmagadban elmélyülni, hogy a tökéletességre vezető úton minél előbbre haladj! — Ez volt a középkor fogalma a szerzetesről s ez a fel-fogás sugallta azt a szenvedélyes vitát és küzdelmet a párizsi egyetemen, melyről előbb szó volt. A szerzetes vonuljon el, sirassa a

világ bűneit és éljen tökéletes lemondásban! — Így fogalmazta meg a vallásos középkor a szerzetes életcélját. A világi pap lemond önmagáról, a világról, mindenről, Krisztust ölti magára, de hivatásának lényege, hogy mindent a hívekért és ne önmagáért áldozzon fel. Igaz ugyan, hogy a későbbi időkben, a XIII. század második felétől, a régi szerzetes eszméjét kiszélesítették és az Egyház bekapcsolta munkájukba az apostoli tevékenységet is. Szent Tamás a védőiratokban mondja, hogy minden jócselekedet lehet külön egy szerzet speciális célja, de fő életcélja mindig az marad, hogy elsősorban a maga tökéletessége felé törekedjék, hogy átadja magát az Istennek; a világi pap pedig átadja magát a népnek, mint azt Krisztus is tette.

A világi pap nem önmagáé.

A világi pap nem lehet önmagáé. Nem zárkózhatik el az élet különféle bajai, szenvedései és igényei elől. Nem mondhatja, hogy mit törődöm a világ sorsával! Elmenekülök a pusztába s csak a magam lelkének megmentésével törődöm! — Nem lehet! Hivatásod, hogy a bajon segíts, osszad szét a kenyeret, ha mások éheznek! Ezért hívott az Úr! A világi pap nem menekülhet el a világ romlottsága elől, neki ott a helye, ahol Krisztus és a lelkek érdekében dolgozni kell! Lehet ugyan, hogy valakinek oly beosztása van, hogy nem foglalkozik közvetlenül a néppel, mikor pl. nem lelkipásztorkodásra van beállítva, hanem más valami feladatra, tudományos, adminisztratív munkára, de lelkületének akkor is olyannak kell lennie: szolgálni

az Egyházat, a lelkeket! Együtt dolgozni Krisztussal, aki a lelkek megszentelése és megváltása miatt jött hozzánk s ezért akar itt maradni velünk a világ végéig. Akármilyen munkakörbe legyen beosztva a világi pap, mégis, ha igazán szereti Krisztust, együtt érez azzal, aki kint küzd, talán a legelhagyatottabb tanyán, de nem egyedül, mert lelki-
leg mindannyian egybeforrunk. Itt forrunk nagy lelki egységbe a szerzetes testvérekkel is, akiknek a speciális munkakörükön kívül az a missziójuk, hogy míg a világi papok az élet forgatagában dolgoznak Krisztus ügyéért, addig ők imádkozzanak értük a kolostor szentélyében!

Legyen jó atya.

A világi pap lelkülete olyan, mint a jó atyáé. Fárad a mindennapi kenyérért s ha megszerezte, felszegi és először éhes gyermekeinek, a családjának ad belőle, még akkor is, ha magának már nem marad. Nekünk is fel kell szegnünk a lelkek eledelét, és első-sorban azokról kell gondoskodnunk, akik a legéhesebbek. Krisztus családja a mi csalá-dunk. Az éhező gyermekek a mi papi gond-viselésünkre vannak bízva.

Az anyai szeretet példája.

Az édesanya gyermekeiről előbb gondos-kodik, mint magáról. Sokszor olvastuk és tapasztaltuk az életben: az édesanya mindig azt magyarázza gyermekeinek: fiacskáim, a legjobb falat a püspökfalat, az legyen az édes-anyáé! És elhittük gyerekkorunkban. Később jöttünk csak rá, hogy nem is a legjobb falat,

hisz azon van a legkevesebb hús, hanem azt akarta a jó édesanya, hogy a jobb falat a gyermeké lehessen. Ilyen legyen a világi pap lelkülete is. A legjobb falatot, a lelki élet legnagyobb kegyelmét azoknak osszuk szét, akik legjobban rászorulnak. Nagy az éhség Krisztus nyájában, szét kell osztani a jó falatokat.

Aminek nincsen frott kódexe!

„Non es tui!” Nem élhetünk magunknak! Lényegünk, hogy nem vagyunk magunké. Igen, de erre nevelnünk kell magunkat! Most kell megízlelni a szemlélődő élet édességeit, hogy feszítsen a krisztusi szeretet, hogy minél többet gyűjtsünk és jobban tudjuk öntözni a krisztusi palántákat. Higgyék el, hogy a papi aszkézisben nem a nőtlenség a legnagyobb áldozat, nem a bűnök elleni küzdelem, sőt nem a talentumok kamatoztatása, és a hibák leküzdése, nem egyéniségünk kiformalása a legnehezebb, hanem a papi buzgóság, mert ennek nincs kódexe! A bűnöknek van kódexe, az erényes életnek megvan az elmélete: a lelki élet könyvei szólnak róla, de a papi buzgóságnak hol a kódexe, aszkétikája, misztikája? Hol van szabályba foglalva, hogy mennyit tegyek, miért ne többet, és mennyit lehet tenni?! Könnyen áltathatjuk magunkat, hogy megtettük a kötelességünket! De ha buzgóbbak lettünk volna, többet tehettünk volna és nem egy, sem két, de talán száz és száz lélekkel többet menthettünk volna meg, akik most mind elvesztek, mert mi nem voltunk buzgóbbak! Az igazán buzgó pap lelkiismerete szorong és gyötrődik: hol van a határa az önfeláldozásnak? Hány lélek veszett el,

mert a papság nem volt elég buzgó és nem tette meg, amit meg lehetett volna tennie a kegyelem mértéke szerint?! Soha olyan buzgók nem lehetünk, hogy nyugodtak lehetnénk és mondhatnánk: megtettem, amit tehettem!...

Van-e még pogány?

Nem lehetünk oly nyugodtak, mint Csodatevő Szent Gergely, aki mikor elfoglalta püspöki székét Újcézareában, tizenhét keresztényt talált ott. Halálos ágyán megkérdezi a körülötte álló papságot: van-e még pogány a városban? Azt felelik neki: tizenhét. „Hála Istennek, — mondja — tizenhét keresztény volt, mikor idejöttem.” Mikor elfoglaljuk új helyünket, lehet, hogy csak tizenhét kegyelmi életet élő embert találunk ott, vagy talán még annyit sem! Vajjon elmondhatjuk-e majd mi is egy buzgó papi élet után: csak tizenhét él bűnben, az Úrtól elszakadva!...

Az utolsó eltévedt bárány.

Újmisémet Svájcban végeztem. A jó plébános, ahol szüneteimet töltöttem, nem engedett máshova menni. Szerettem volna kegyhelyre visszavonulni, de nem engedett. A falu 215—220 lélekből állott mindössze, saját erejéből és saját kezével építette fel a templomot. Az öreg buzgó lelkipásztor volt az első plébánosa. Nagy szeretettel vették körül. Vakációban bevezetett a paróchia titkaiba. Azt mondotta: „A multkor az erdőben favágás közben a ledől fa agyoncsapta egyik makacs hívem, aki sohasem akart szentségekhez járulni, íme, Isten ujja! Most már csak ket-

ten vannak, akik nem járnak templomba: az egyik egy nihilista, a másik egy öreg liberális. Hosszas rábeszélés és sokféle próbálkozás után végre sikerült az elsőt a húsvéti gyónásra, áldozásra révenni. Örömében a jó öreg plébános butéliás borral kedveskedett neki. Hátra van még az utolsó! Meghalt a felesége, azért eltúrte, hogy ott legyünk vele az asztalnál. Néha egy-egy szót morgott is hozzánk, azonban inkább a fiatal paphoz, mint a plébánoshoz szólt. Közben a jó öreg plébános próbálta megközelíteni a lelkét. De mikor a lélek üdvösségét, gyónást kezdi emlegetni, megdühödött, hirtelen felugrott, kidobott mindkettőnket, hogy lábunk se érte a földet. Szegény plébános bácsi még többször próbálkozott a megtérítésével, sikertelenül! — Mikor fogunk idehaza, nálunk odáig eljutni, hogy az utolsó eltévedt bárány után ennyit járjunk, hogy kidobassuk magunkat? Ez az a buzgóság, mely soha nem hagy nyugton! Egy-egy talentum elásása száz és száz lélek kárhozát jelentheti.

Da mihi animas!

Hogyan neveljük magunkat a buzgóságra? Ez az önnevelés annál a közmondásnál kezdődik: együtt érezni az Egyházzal, sentire cum Ecclesia! Mivel az Egyház egy Krisztussal, együtt kell érezni a Mesterrel, sentire cum Christo! Ezért kell nekünk az a sok imádság, belső baráti kapcsolat, elmélyülés, hogy belehatoljunk az Úr Jézus szentséges Szívének a titkaiba, hogy mi fáj neki, mit kíván, mit szeretne? Ha ezt tesszük, akkor látjuk, hogy Jézusnak csak egy vágya van: üdvözi-

teni minden embert kivétel nélkül, mert minden emberért hullatta véré a keresztfán. Azt akarja, hogy egyetlen ember se pusztuljon el, és szent Vére ne hiába folyt légyen a keresztfán. Ha tehát együtt tudunk érezni Krisztussal, akkor lassankint felébred a szívünkben a vágy: adj nekem lelkeket, da mihi animas! A krisztusi küldetés oda állít majd a lelkek közé, arra fog ösztönözni, hogy mind megmentsem, és egy se vesszen el közülük.

Példaképek.

Ha a példákat nézzük, legjobban megragad a lyoni szűz esete az őskeresztény világban. Egyszerű cselédleány, aki látva a város gonoszságát, annyira együttérez Krisztussal, hogy mielőtt gazdája fölkel, kora hajnalban üvegcserepekkel fölhasítja talpát és így megy a város utcáin végig, hogy vérével levezekelje az éjjel elkövetett bűnöket.

Kis Szent Teréz, aki szemlélődő szerzetesi rendnek volt tagja, annyira együtt érzett Krisztussal, hogy tűzbe ment volna a lelkekért, és mit tesz: a pogányoknak szenteli életét és mindig azokért imádkozik, mert úgy vélte, hogy amíg a többiek kint dolgoznak, addig ő ott könyörög és vezekel az oltár tövében, hogy minél áldásosabb legyen a missziós papok munkája.

Xavéri Szent Ferenc, mikor egész Indiát megtérítette és mindenhol beállította a virágzó missziókat, halálosan ott szenvedett a szigeten s nézte a nagy Kínát, a mennyei birodalmat, ahol annyi millió lélek várja a miszionáriust. Elviszi az üdvösséget számukra! De már csak a vágyak szárnyán tud átrepülni,

beteg, elhagyatottan utolsó perceit éli! — Ezek mind megérezték Krisztus vágyát, da mihi animas, cetera tolle!

Örök példaképünk az isteni Udvözítő, az Úr Jézus Krisztus legyen, aki mindenét feláldozta, legnagyobb buzgóság, szeretet lobogtatta lelkét, és életét is odaadta, csak hogy mindenkit megmentse. Tudta, hogy sokakért hiába hal meg, gúny és megvettetés lesz bére, mégsem sajnálta az áldozatot, nem utasította vissza a keresztet, hanem felfeszíttette rá magát önként, azokért, akiket szeretett.

A papi buzgóság parabolája.

Az isteni Udvözítőnek külön példabeszéde van erről: a jó pásztor. Azt mondja róla: nem olyan, mint a béres, aki csak pénzért dolgozik, és elszalad veszedelem idején. A jó pásztor, akinek sajátja a nyáj, nem fut el, ha jön a farkas, hanem megvédi a bárányokat. Ha egy eltéved, otthagyja a kilencvenkilencet és az egy után megy. Ha megtalálta, szeretettel, vállán viszi az akolba vissza. Az isteni Udvözítőnek a példája legyen papi buzgóságunk forrása. Merítsünk belőle annyit, mint a nagy apostolok és szentek.

„Az Ő lelke mibennünk!”

Szent Pál apostol mondja: „Ki szenved, hogy én ne szenvednék? Ki botránkozik, hogy én ne égnék?” Kor. II. 11, 29. Minden szenvedély, botrány, bűn, amit elkövettek az emberek, a legmélyebben érintette lelkét és nem nyughatott, amíg nem tehetett valamit értük, hogy megmentse őket. Szent János azt

mondja: „Abból ismerjük meg, hogy benne lakunk és Ő mibennünk, hogy az Ő lelkéből adott nekünk.” Ján. I. 4, 13. Igen, a jó Pásztor az Ő lelkéből adott nekünk, már most a szemináriumban, hogy áldozatos életünket mindig fejlesszük, töltekezzünk lelkével és készüljünk a papi életre, melynek áldásaiból ezren és ezren szabadulnak majd meg a sátán karjaiból, a kárhozatból, és újra megtalálják a mennyei Atyához vezető utat és az örök boldogságot. „Zelus domus tuae comedit me!” Zsolt. 68, 10. *Zelus animarum comedit, consumit me totum!*

A KERESZTÉNY KARITÁSZ ATYJA

Honnan választ az Úr?

Azt olvassuk a Szentírásban, hogy a Szentlélek ott fú, ahol akar. Ján. 3, 4. Valóban, az isteni kegyelem ott ihleti meg az emberek lelkét, ahol legkevésbé remélik. Ime, egy gondolat, melyet még nem érintettünk a szent hivatásnál: honnan választja Isten az Ő papjait? Vajjon a gazdag vagy a szegény fiúk köréből? Ott fú a Lélek, ahol akar, és az isteni Mester nem azt nézi, mikor hivatást ad, hogy milyen gazdagok a szülők, akiknek gyermekét hivatással megáldja. Sokszor jómódú, érdemes szülők gyermekét választja, sokszor pedig a legszegényebb sorsból emeli fel az isteni Mester a legnagyobb apostolait. Milyen nagy probléma, hogy egy szegény fiú tanuljon és felküzdje magát az Isten-szolgálatig! Volt idő, amikor — nálunk a szemináriumban ingyenes lévén a tanítás — sok szülő így gondolkozott: tanulhatsz, nem kerülsz semmibe apádnak! Szörnyű harc keletkezett ezek lelkében. Hivatás nélkül eljutottak az oltárig, sőt sokszor át is lépték a szentély küszöbét.

A legszegényebb sorsból választja Isten.

Azért emlitem meg azt a nagy Szentet, akit ma védőszentül választottuk, De Paul Szent

Vincét, mert ő a legszegényebb sorsból emelkedett a legmagasabb polcra, az Isten szemében! Olyan apostoli munkát végzett, amely teljesen megfelel annak a buzgóságnak, melyről elméltünk. Ez a szegény gyermek Ranguines-ben egy kis tanyán született, Franciaországban, 1576 április 24-én. Tizenkét éves koráig pásztor. Apja szegény földművelő. Éppen hogy csak meg tudtak élni. Nem volt semmi nagy terve, gondolata fiával. Később a ferencesek elemi iskolájába került.

Egy marék liszt és 30 garas.

Érdekes vonások tükröződtek már akkor lelkén. Egy alkalommal lisztet öröltetett az atyja. Ő vitte haza. Amint útközben szegény ember kéregetett, nem tudta megállni, és néhány marékkal adott neki. Az apja nem tett érte szemrehányást, ebben a vonásban ráismert a kisgyermek szeretetére felebarátja iránt és örült neki. A kisfiú 30 garast gyűjtött össze, ami egész vagyon a kis pásztor szemében. Találkozik egy szegénnyel, megajánlja és egész vagyonát neki adja. Egy marék liszttel és 30 garassal kezdte, s egész életében körülbelül ötvenmillió aranypengő adományt gyűjtött össze szegényei számára. Ő volt az, aki végigjárta az apostoli életnek minden útját, résztvett mindenféle apostoli munkakörben.

A haza atyja.

Legjobban jellemezte a szeretet, a nagy testvéri szeretet, amelynek egyik gyümölcse volt az irgalmas nővérek rendjének megalapítása: a szeretet leányainak a szerzete. Nem

leányait, hanem őt kell elnevezni a *keresztény karitás atyjának*. Igaz, hogy népe más nevet adott neki: *a haza atyja*, mert a harmincéves háború alatt, amely egész Nyugat-Európát végigpusztította, megjelenik és megszervezi a szeretet művét, hogy a szegény nyomorultak, akik a háború súlyát érezték, érezhessék a szeretet segítő kezét is. Ekkor rőtta le a dicső francia nép háláját iránta azzal, hogy elnevezte a haza atyjának.

A küzdelmes út kezdete.

De az út, amely eddig vezetett, hosszú és küzdelmes volt. Kiskorában mindenáron szeretett volna tanulni, de szegények voltak, semmijük sem volt. Mégis engedélyt kapott az apjától, hogy megpróbálja. Úgy küzdötte fel magát a teológus évekig, hogy a tonzúráig nem tudott az apjától semmit sem kapni. Dolgoztatott, tanított, mindent vállalt, csak hogy folytathassa tanulmányait. Mikor megkapta a tonzúrát, azt mondta az apja: „Rád szánom vagyonomat.” Két ökre volt. Beiratkozott a teológiai fakultásra. Azonban az ökrök ára hamar elfogyott. Tovább tanított, instruált, küzdött. Négy év alatt elvégezte a teológiát és pappá szentelték.

Az első diszpozíció.

A Gondviselés segítségére sietett. Alighogy újmiséis, örökölt 300 tallért. Igaz ugyan, hogy az adósoknál volt ez az összeg, hajóra szállt érte és Marseillesben meg is kapta a pénzt. Boldogan vitte haza. Rendbe akarta hozni vele adósságát. De megjött az első disz-

pozíció: rablók támadnak a hajóra! A legénység egyrészét megölik, az ő pénzét elveszik és megkötözve viszik Afrikába, rabszolgának. Ilyen diszpozíció kevés papnak jut!... Lásuk, hogy mit jelent a Gondviselés tervében!

Rabszolgasorsban.

Egyelőre nagy szenvedést! Tuniszba vitték. Kiállították a vásárba, lökték, futtatták, a szerint, hogy mire akarták megvenni a rabszolgát. Végül halászok vették meg. Nem soká dolgozott, mert újra eladták, és ekkor egy orvos vette meg. Elég jól tudta használni, okos volt ahhoz, hogy mindent megtanuljon, amit csak lehetett. Mégis, hamar túlradott rajta. Harmadik gazdája egy hitehagyott katolikus volt. Földművelésre fogadta fel.

Salve Regina!

Egy alkalommal kiment az úrnő ellenőrizni munkáját. Szóba állt vele, mert feltűnt neki, hogy milyen finom lelkű ember. Megkérte, hogy énekeljen neki valamit, az ő hitének, vallásának énekei közül. Szent Vince eleinte szabódik, de mikor látja, hogy úrnője komolyan veszi a dolgot, hát énekel. A 136. zsoltárt énekelte. Babilon mellett, Jeruzsálem után sír a próféta. Szívből énekelte; ez volt a sorsa! Hazáját siratja számkivetésében, mert apostoli, papi munkáját nem végezheti. Azután a reményét öntötte énekébe, a Salve Reginába. Oly áhítat, lelkeség hatotta át az énekét, hogy a mohamedán nő könnyezve hallgatta. Lelke mélyéig hatolt az ének. Nagybátran férje elé áll és mondja neki: „Nagy hibát

tettél, hogy elhagytad vallásodat, melynek ilyen gyönyörű énekei vannak!" Ez nem felel, de a szavak felzavarták lelkét. Nem volt nyugta. Tíz hónapig küszködött magával, míg végre, valószínűleg Szent Vince hatására, elhatározta, hogy visszamegy Nizzába, és magával viszi a nőt, aki keresztény akart lenni és a rabszolgát is, akinek megtérését köszönheti. Viszontagságos hajózás után, végre 1607 nyarán szerencsésen kikötnek Aigues-Mortes partjain és a renegát leteszi a hitvallást Avignonban, a pápai alkövet kezébe. Sőt később irgalmasrendi szerzetes lesz.

Udvari pap Párizsban.

Ez Vince papi életének a megindulása. A pápai alkövet, Montorio prelátus megismeri ezt a buzgó lelkű papot. Összeköttetésbe hozza a francia királyi követtel. Meghívást kap és Párizsba megy. Ott is marad. Eleinte nem tudja, hogy mit kezdjen. Nem látta világosan a Gondviselés útját. Harminc éves volt már. Először a betegeknel próbált elfoglaltságot keresni. Ekkor történt, hogy egyik lakótársa ráfogta, hogy 400 tallért ellopott tőle. Teljesen ártatlan volt, de félévig kellett szenvednie a rágalomtól, míg az igazi tolvaj jelentkezett. De a Gondviselésnek nagy terve volt. Barulle oratoriánus atya megismeri és az ő közvetítésével Valois Margitnak, IV. Henrik király feleségének udvari papja lesz. Vince ezt a magas állást missziónak tekintette. Egyszerű, igénytelen, keresetlen volt modorában és beszédében egyaránt. Igazi lelki ember, éppen ezért szerették. Egész Párizsban hozzámentek lelki tanácsért, útbaigazításért.

Hogy ismerte fel különös hivatását?

Egyik sorbonni egyetemi tanár, aki rendkívül sokat szenvedett hitbeli kételyei miatt, szintén hozzá ment. Meglepő és szinte érthetetlen, hogy sokszor azoknak a szenteknek életében találkozunk hitbeli kételyekkel, akik egyébként az életszentség magas fokán állnak. Például Lisieuxi Kis Szent Teréz életének utolsó félévében majdnem napról-napra szenvedett miatta. Szent Vince odaadással próbálta eloszlatni a tanár kételyeit. Nehezen ment. Ekkor hősi gondolata támadt: Letérdelt az Oltáriszentség elé és így imádkozott: „Magamra vállalom, csak őt szabadítsd meg!” Az Úr elfogadta. Egyszerre rászállt a hitbeli kétely minden fulánkja, s négy évig kellett küzdenie ellene. Mikor nehéz volt a küzdelem, akkor leírta egy papirosra a „Credo”-t, szíve fölé helyezte és azt mondta: „Uram, ha nagy kísértésem van, vagy véletlenül olyan hirtelenül jön, hogy nem tudok tudatossá lenni, kezemet odaszorítom keblemre és tudd meg, hogy hiszek, hiszek!” Nagyon sokszor kellett keblére szorítania a kezét. Mikor egyszer olyan rettenetes volt a küzdelem, hogy már alig bírt vele, letérdelt és megígérte az Úrnak, hogy Őt fogja tökéletesebben, lángolóbban szolgálni a szegényeken keresztül. Vajjon a régi kisgyermek lelkülete, a marék liszt és 30 garas emléke ébredt-e fel újra? Bizonyos, hogy a Gondviselés tervében ez az elhatározás egész életére döntő volt. Így lett ő a szegények apostola! Egy pillanat alatt teljesen és örökre megszabadult a kételyektől.

A buzgó plébános.

Az Úr elfogadta fogadalmát és most teljesítenie kellett. Úgy vélte, hogy legjobb lesz a szegényeket úgy szolgálni, hogy elmegy egy kis plébániára, amelyik nagyon szegény. Talált is ilyent, Clichy-ben, Párizs mellett, 1612-ben. Hamarosan rendbe hozta, hitéletét fellendítette, mindenkit megnyert Krisztusnak. Újjáépítette a templomot, vallási társulatokat szervezett és lefektette a katolikus iskolának alapjait. Olyan buzgók lettek az egyszerű hívők, hogy Vince szent lelkülete tükröződött mindegyik lelkén. Hitélet, szociális tevékenység terén olyan buzgó működést fejtett ki, hogy többet már Clichy-ben tenni nem lehetett. Pedig ő nagyobbra vágyott.

Elment egy másik plébániára, Chatillon-ba, hol főleg a szegénygondozás volt buzgóságának tárgya. Egy alkalommal a szószékről hirdette ki, hogy egyik nagyon szegény hívő betegen fekszik, senkije, semmije sincsen. Megkérte a híveket, hogy könyörüljenek meg rajta adományaikkal. Délután elment ő maga is meglátogatni a beteget. Feltűnt neki, hogy özönével jönnek az emberek. Majdnem az egész község a beteghez ment, aki nem tudta elfogyasztani a sok ételmet, amit irgalmas szívek hoztak neki. Szent Vince elgondolkodott: nem elégséges az érzés, a jóindulat, hanem meg is kell azt szervezni. Ebből a sok eleségből ez a szegény ember akár egy évig is megélhetett volna. Ekkor gondolta, hogy megszervezi a szegények felsegítését, s ebből a szervezethöz fejlődik ki a későbbi Szent Vince Egyesület, amely minden plébánián be van vezetve, az egész föld-

kerekségen. Ez adta a gondolatot arra is, hogy megszervezze azokat a buzgó leányokat, akik szívesen vállalkoznak szeretetszolgálatra. Ez utóbbiból fejlődött ki később az irgalmas nővérek rendje.

A gályarabok főlelkésze.

Csakhamar nevelő lett a Gondi-családnál. Ura a gályaraboknak volt főparancsnoka. Ez a körülmény vonzotta a családhoz. Nemcsak nevelősködött, hanem felhasználta Gondi gróf lelkületét, hogy megszervezze a gályarabok lelki ellátását. Anyagilag, lelkileg is nagyon sokat tett értük. Oly gyönyörű sikert aratott, ezeket a szegény nyomorultakat olyan szépen vezette Krisztushoz, hogy az egész országban híre terjedt. Eljutott a király fülébe is. XIII. Lajost annyira megindította ez a buzgó tevékenység, hogy 1619 február 8-án kinevezte a gályarabok főlelkészévé. Szent Vince nagyon örült is neki, mert ez olyan szép missziót, papi munkát biztosított számára, amelyben buzgalma megtalálta az alkalmat, hogy minél több testi-lelki jót tegyen.

A lazarista szerzet keletkezése.

De másra is eszköz volt a Gondi-család. Elmentek nyaralni. Volt a vidéken, Follvilleben, az amiensi egyházmegyében egy szép kastélyuk. Vincét is magukkal vitték. Egyik alkalommal jön valaki a szomszéd községből és kérleli: Gannesben egy szegény földműves a halállal küszködik, és nincsen, aki segítsen rajta. Szent Vince készségesen elment, ellátta a beteget, nagy lelki győtrelemtől szabadította

meg. Gondiné is meglátogatta. A beteg nagy örömmel mondta el, hogy milyen rettenetes lelki nyomorból mentette ki Vince, évek hosszú során rejtegetett bűneiből. Ez adta a nemes úrhölgynek a gondolatot, hogy biztassa Vincét, szervezze meg az elhagyott falusi népnek az apostoli missziót, hozza rendbe a szegény emberek lelki ügyét, ahol vagy nincs plébánia, vagy pedig olyan nagy, hogy nem tud velük foglalkozni a plébános. Nem sok buzdítás kellett. A jó Isten akaratát látta benne és hozzá fogott a szegény, elhagyatott falusi nép lelki megújításához. Misszióknak nevezte, s a missziós atyáknak, a lazaristáknak szerzete keletkezett belőle. Olyan nagy volt a siker, hogy munkatársakra volt szükség. Néhány lelkes oltártestvér csatlakozott hozzá; megérlelődött lelkükben az a gondolat, hogy maradjanak együtt és így szolgálják a missziót. A Gondi-család 45,000 frank alapítványt tett, hogy testet ölt-hessen ez az új gondolat. A Szent Lázárról nevezett priorságban telepednek le, s innen kapták a lazarista nevet.

„Reám zuhannak a város falai!”

Szent Vince visszakerült Párizsba, de nem szívesen. Sajnálta a szegényeket otthagyni. Azt mondotta: „Amikor Párizsba visszatérek és azokra a szegényekre gondolok, akik még szomjúhozzák az Evangéliumot, úgy érzem, hogy a város falai reám zuhannak és agyonnyomnak engem!” Igen, az apostoli lélek olyan nehezen tud egy másik apostoli területre átmenni, amikor tudja, hogy ott még nagy szükség lenne rá. De Párizsban is szük-

sége volt munkájára, először is a papságnak. Össze akarta őket hozni valamiképen. Minden kedden konferenciát hirdetett, s lelki irányításával lassanként átváltozott az egész papság lelkülete. A király, mikor halálos ágyán Szent Vincét kérte gyóntatni, azt mondotta: „Ha az Isten visszaadja egészségemet, Vince atya, senkit sem fogok püspökké nevezni, csak olyant, aki legalább három évig volt az ön keze alatt!”

Betörlik a fejét.

A király özvegye úgy határozott, hogy az egyházi ügyek és kinevezések lelkiismereti ötos bizottságába Vincét beválasztják. Itt sok harca volt, de lelkiismeretes egyenességének köszönhető sok buzgó főpásztor kinevezése. Egyszer azonban megjárta alaposan. A királynő egyik igen kedves udvarhölgyének volt egy pap fia. Az édesanya, a királyné bizalmasa, elég ügyes arra, hogy fiának egy püspöki javadalmat megszerezzen. Bemegy a királynéhez, aki behivatta Vincét és meghagyta neki, hogy állítsa ki az okmányt. Szent Vince nem szólt semmit. Tudta, hogy rosszéletű pap az illető. Visszaviszi az ívet üresen: „Nem szabad kinevezni!” A királynő jólelkű, vallásos nő volt, elfogadta álláspontját, de mondta: „Uram, menjen és maga mondja meg az anyának!” Szent Vince minden ellenvetés nélkül elment az asszonyhoz és megmondta neki. Erre az udvarhölgyet elfogta a düh (néha a gyöngéd női nem is tud dühöngeni), felkapott egy széket és a fejéhez vágta. Szent Vince sem nem jajgatott, dühös sem lett, csak zsebkendővel törölgette le a

vért e szavakkal: „Csodálatos dolog, milyen erős tud lenni egy anyában a fia iránti szeretet!”

Bátorsága a hatalmasokkal szemben.

Egyszerű, igénytelen ember volt Szent Vince. Nem félt Richelieux, sem Mazarin haragjától. Nyíltan megmondta a lelkiismeret törvényét, mikor senki sem mert a bíborosokkal szembeszállni. Mazarin még keményebb volt Vincéhez, mint Richelieux. Egy alkalommal történt, hogy a bíboros haragjában az egész várost büntetéssel sujtotta. Majdnem éhen pusztultak. Senki sem mert kimenni, mert a városon kívül pribékek álltak. Vince nyugodtan jár. Elmegy a bíbornokhoz és könyörög. Éhen csak nem pusztulhat ennyi ember?! Roppant egyszerű, igénytelen ember volt abban az időben, amikor nagy, klasszikus stílusú emberek éltek.

Missziós gondja.

Az ő lelkében született meg a talált szegény gyermekek gondozásának az eszméje és a szeretetmű megszervezése. Az egykori rab-szolga nem felejtette el a pogány népeket sem, ahol papi életét kezdte. Többízben arra használta fel az udvar bizalmát, hogy Algírban, mikor az francia fennhatóság alá került, megszervezze a missziókat. Később Madagaszkárba is küldött misszionáriusokat, pedig az éghajlatot alig bírták a lazarista atyák. Egymásután haltak meg, de Szent Vince újakat küldött. Mikor szemrehányást tettek neki, azt mondta: „Vajjon a kereskedő fél-e hajóra szállni, mert néha egy-egy hajó elsüllyed? A

katonák félnek-e rászállni, mert néha-néha meglékelnek egy hajót?" — A kínai, babilóniai és marokkói missziók gondolatával is sokat foglalkozott és e gondjait örökségképen hagyta a lazarista atyákra, akik manapság is ezekből a régi tradíciókból élnek.

Ki szónokol jobban?

Szent Vince, aki szegényeknek, gazdagoknak egyaránt prédikált, egyszer jelen volt egy papitársaságban Bossuet-vel együtt. Arról vitatkoztak, hogy ki a legjobb szónok jelenleg Párizsban? Egyesek Vincét emlegették. A többség a nagy Bossuet-nek hódolt, aki jelen volt és így szólt: „Senki sem bíró a maga ügyében, de engedjék meg, hogy ezúttal mégis az legyek. Uraim, tudják hogy ki a legjobb szónok? Én megmondom! A Notre Dame-ban prédikáltam. Láttam, hogy az egyik oszlopnál egyik zsivány ellopja a mellette állótól a pénztárcáját. Utánam Vince prédikált, és láttam, hogy a zsivány visszalopta a pénzt. Nos, mondják, ki a legjobb szónok?" . . . Nem a fény, a klasszikus forma a fontos! Igaz ugyan, hogy a klasszikus formában talán senki sem érte utól Bossuet-t, de az ígéhirdetésben nem ez kell, hanem a lélek. Senki sem helyezett ilyen szép pálmát emlékének, mint maga Bossuet, mikor ily őszinte bírálója volt önmagának.

„Confido, bizom!”

Ennek a nagy Szentnek, egyszerű papnak, aki az apostoli tevékenység minden területén nemcsak a legnagyobb buzgalommal működött, hanem intézményeket létesített a lelkek

javára, hosszú-hosszú volt az élete. 84 éves korában fejezte be azt, 1660-ban, és utolsó szava ez volt: „Confido, bízom!” Úgy éljünk és dolgozzunk, hogy halálos ágyunkon az égre szegezve tekintetünket, mi is mondhassuk: „Bízom, Uram Jézusom, isteni Mesterem és bízom most is Benned, bízom Benned utolsó pillanatomig!”

„OMNIUM SERVUS.”

Mindenkit megnyerni Krisztusnak!

„Non es tui, quia es omnium servus.”
Szent Pál azt mondja: „Magamat mindenkinek szolgájává tettem, hogy többet nyerjek meg.” Kor. 1. 9, 19. Átelméltünk már, hogy a pap nem önmagáé, hanem a lelkeké. Ennek a szolgálatnak egy célja van, melyet Szent Pál így jelöl meg: hogy mindenkit megnyerjünk Krisztusnak. Az a cél lebegett szemünk előtt akkor, mikor mindenkinek mindene lettünk, hogy szívüket közelebb vigyük az isteni Mesterhez, hogy ők is szeressék, szolgálják, és az örök haza felé irányuljon tekintetük. Ha a papi léleknek nagy szeretetre van szüksége embertársai, testvérei iránt, hogy olyan nagy áldozatot tudjon értük hozni, mint amilyenről elméltünk, ahhoz csak egy képe-síti, Jézus szentséges Szívének szeretete, mely úgy lánggra lobbantja szívét a lelkek iránt, hogy őket az Úrhoz irányítja. Tehát azért szeretem a lelkeket és szolgálom őket, hogy megnyerjem Krisztusnak, és ezáltal mutassam ki, mennyire szeretem Krisztust. Sok áldozatot kíván a papi élet, nagy lemondásokat, de nem közönséges közmondás: A jó papnak családja a hívei, azok a lelkek, akiket Krisztusnak megment, és úgy veszik körül, mint a jó gyermekek az édesapát.

„Példát adtam nektek!”

Mindenkinek mindene kell hogy legyünk, csak azért, hogy megnyerjünk mindenkit Krisztusnak! Az Üdvözítő maga mutatott példát erre, midőn megmosta az apostolok lábait és mondotta: „Példát adtam tinektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.” Ján. 13, 15. Tehát a testvéri szeretetnek, önfeláldozásnak példáját mutatta, hogy mi is tudjunk szolgálni, segíteni mindenkit, és ezáltal a segítség által szívüket az Úrnak megnyerni. Hol, mikor, miben szolgáljuk a lelkeket? A pap szolgálja a lelkeket: az áldoztatásban, gyóntatásban, a szószéken, a katekézisben, a nevelésben, a beteglátogatásban és a szegények gondozásában.

Nyujtsuk Krisztust az Eucharisztiaiban!

1. Az áldoztatásban. Azért teszem első helyre, mert ebben a szolgálatban jut legszebben kifejezésre hivatásunk. Krisztust nyujtani az őt éhező lelkeknek, aki ott csodás módon elrejti magát az Oltáriszentségben, hogy kenyér és bor színe alatt lelkünk tápláléka legyen. A papi kéz szolgálata nélkül nem jut el a tabernákulumtól a szívekig. Ha csak általában elgondoljuk, hogy milyen fenséges dolog Krisztust tartani a kézben és az éhes lelkeknek nyujtani, akkor e gondolatnak magával kell bennünket ragadnia! Legnagyobb ihletettséggel, összeszedettséggel, igazi szeretettel kell nekünk ezt a teendőt végeznünk, mert ez az egyike azoknak, ahol az ember legkönnyebben esik a gépiességbe. A breviáriumnál vagy más imádságnál, szolgálatnál tudjuk,

hogy nem szabad elszórakozni. De ha sokakat áldoztatunk, sokszor egészen gépiesen megy, pedig itt kell a legnagyobb ihletettség, hisz a papnak igazi aratása, legnagyobb öröme: adni Krisztust! Nemcsak szimbolum, hogy szívünkől, lelkünkől adjuk Krisztust, mert hiszen egybeforrt szívünk Krisztusával, és áldoztatáskor igazán lelkünket is adjuk oda.

A lelkek éheznek Krisztust!

Ha nem elméletileg gondolok erre a szolgálatra, hanem gyakorlatilag, akkor sok minden eszembe jut az életből, amit soha nem tudtam megérteni. Egyik nagyvárosi plébánián, ahol kispap éveimet töltöttem, mindig zsörtölődtek, hogy minden negyedóránál áldozni akarnak az emberek. Többször hallottam: nem szaladgálhatok folyton az oltárhoz! Első-pénteken, mikor olyan sok a gyónó, nem lehet őket otthagyni az áldozók miatt! — Miről volt szó? Olyan emberekről, hivatalnokokról, akik szinte lopva szaladtak, hogy legalább negyedórácskát tölthessenek a templomban, mert nem volt több idejük. A mindennapi élet, kötelesség, kenyérvétel sürgette őket. Ugy-e, mennyire méltatlan ezek miatt zsörtölődni? Hiszen örülni kellene, hogy ily áldozattal is eljönnek! Ezt akkor a plébánián nem értették meg, s mikor védtem az áldozók érdekeit, csakhamar leintettek! Pedig *salus animarum suprema lex esto!* Örüljünk, hogy a lelkek éheznek Krisztust!

Lehet beleszédülni?

Volt egy káplántársam Svájcban, aki egyáltalában nem áldoztatott. Azzal okolta meg vonakodását a principálisa előtt, hogy szédül, mikor sok fejet lát egymás mellett. Egészen biztos, hogy az az ember, aki szédül az áldoztatáskor, az nem gondol sohasem arra, hogy Krisztust nyujtja, hanem csak türelmetlenül siet, hogy mielőbb túlessék ezen a terhen. A nagy sietségbe beleszédülhet, de nem abba a fenséges ténybe, hogy Krisztust nyujtja!

Rettentő hatalom.

2. A legszebb papi ténykedések közé tartozik: szolgálni a lelkeket a *bűnbánat szentségével*, a gyóntatószékben. Olyan nagy hatalom az, amit az Úr reánk bízott: feloldani valakit bűneinek súlya alól, megnyitni előtte a mennyország kapuit, amely bezárult előbbi bűnei miatt! Erre a rettentő hatalomra magunk is keveset gondolunk! Pedig ha nem volna feloldozási hatalom, hány ember üdvözülne a földön? Ha jön testvéred és feléd nyujtja a kezét, mert egyedül te segíthetsz rajta, van-e lelked visszataszítani az ilyet? Ha sétálnál a folyó partján és testvéred fuldokolna, s neked csak ki kellene nyujtanod a kezedet, hogy kimentsed, volna-e szíved visszavonni azt és fuldokolni hagyni testvéredet?! Az egyik káplán elődöm nem szívesen ment ki a gyóntatószékbe. Ha hívták, előbb összeszidta az illetőt, hogy miért alkalmatlankodnak neki. Mikor odaküldtek helyébe, egy másik buzgó oltártestvérrel, lelkünkre kötötték, hogy gyógyítsuk az égő sebeket.

Nem kellett mást tenni, mint egyszerűen ki-
ülni szentmise előtt a gyóntatószékbe, és a
nélkül, hogy buzdítottuk volna a híveket a
gyónásra, maguktól is oly nagy tömegben jöt-
tek, hogy nem győztük a gyóntatást. A leg-
nagyobb jótétemény, amit csak tehetünk,
hogy a bűnös terhét levehetjük, a bűnt le-
törölhetjük és a sátán uralmát megszüntet-
hetjük. Mert ahány bűn, amelyet feloldoz-
tunk, annyi új határkő Krisztus birodalmának
kiterjesztésében, annyival szaporodik Krisztus
zászlaja alatt híveinek száma.

A lélek szolgálata levita éveinkben.

Vajjon a szemináriumban lehetséges-e a
lelkek szolgálata? Igen! A kispap-lélek imád-
kozzék sokat a bűnösök megtéréséért! Né-
zünk szeretettel és szent áhítattal minden
gyóntatószékre! Nemcsak azért, mert itt tisz-
tulunk meg mi is bűneinktől, hanem mert ez
lesz valamikor papi működésünk legfontosabb
munkatere. Főleg azért említem, mert nem is
annyira az a sok elmélet, hanem elsősorban
a lelki életről szóló tudomány és a jámbor-
ságról szóló könyveim és olvasmányaim, me-
lyeket kispap koromban gyűjtöttem, tettek
nekem a legtöbb szolgálatot a gyóntatószék-
ben és a lelkek vezetésében. Szemináriumi
életünk lelkisége, jámborsága, a lelki életben
való megfigyelés, tanulékonyság sokkal töb-
bet használ, mint sok-sok tudomány. Nem
mondom, hogy azokra nincs szükség! De
mégis, a gyónási esetek legnagyobb részében
nekünk a lelkünkől kell adni valamit, a
magunk tapasztalatából, melyet átéltünk, vagy
megfigyeltünk magunkon vagy másoknál. A

léleknek ez a szolgálata kispap éveinkben kezdődik. Minél jobban eltölt a lélek szolgálatának tudata, vágya, annál több kincset gyűjtünk most össze. A szentbeszédhez „silva rerum”-ot szoktak gyűjteni, de még inkább kell a szentség tudományának titkait ellesni, összegyűjtögetni, mert erre lesz legnagyobb szükségünk a lelkek szolgálatában.

Lélekszolgálat a szószéken.

3. Szolgálni a lelkeket a szószéken. A szószék az igehirdetés helye. Arra szolgál, hogy az Isten kinyilatkoztatott igazságait közöljük a hívekkel. Ha hasonlatot akarunk használni: ez a kenyérszegés helye, a kenyérszegése, mely a léleknek, a szellemnek szól, mert Krisztus mondotta: „Veritas liberabit vos!” Ján. 8, 33. Az igazság szabadít meg bennünket, az igazság, melyet Krisztus tanított, Egyházára hagyott, melyet az Egyház tovább tanít. Ez a szent igazság a mi üdvösségünk alapja. A hit ismerete nélkül nem lehet üdvözülni, nélküle nincs hitélet. A hitigazságokat hirdetni, embereket lelkileg és erkölcsileg felemelni, ez elsősorban a szószék szolgálata. A szószék nem arra való, hogy a magunk dicsőségét keressük és hiúságunkat legyezzessük. Nem virágos szólamok, cikornyás retorikai fordulatok a fontosak; ide is lélek kell, szentség kell! Ha mi azokat a szent igazságokat, melyeket hirdetünk, átéljük, átértjük, akkor minden szavunk a szív és lélek mélyből jön, s a Szentlélek kegyelmével, erejével fog hatni. Hallottam sokszor, hogy a mi korunkban, mikor azt hisszük, hogy az emberek nem törődnek lelkükkel és

vallásukkal, éppen a legjobban szomjúhozzák az igazságot, de nem a frázisokat, hanem a színtiszta, evangéliumi igazságokat. Tiszta bort a pohárba! — mondta egy laikus. Úgy értette: a tiszta evangéliumi igazságok szolgálatába álljon a szónok, akkor szívesen meghallgatjuk, akármilyen egyszerű szavakkal mondja. Az igehirdetésre való előkészülés elsősorban és főképen itt történik, kispapi éveink alatt. Nemcsak azért, mert itt tanuljuk a szónoklattant, a hitigazságokat, itt gyűjtjük legjobban a *silva rerum*-ot, hanem mert most van alkalmunk minden hitigazságot átélmélni úgy, hogy mélyen szívünkbe vésődjék, szívünkben legyen, hogy azután úgy tudjuk azt hirdetni, mint a magunk igazságát.

Lélekszolgálat a katekézisben.

4. Szolgálni a kicsi gyermekeket a *katekézisben és egyéb alkalmakkor!* Nagy dolog, fontos dolog szószékről hirdetni az Evangéliumot a felnőtteknek, de sokkal fontosabb és nagyobb jelentőségű a kicsinyekhez szóló katekézis, mert azok a hitigazságok, melyeket a kicsi, gyermeki szívekbe csöpögtetünk, melyekkel őket az életre előkészítjük, mindig alapja marad az illető vallási életének. A katekézis nem más, mint vallásos nevelés és oktatás, amelyből virágzó fa fog fejlődni, krisztusi élet fog felserdülni, kifejlődni. Ha ez hiányzik, milyen nehéz a szószéken vagy más fórumon pótolni. Ott áll az isteni Üdvözítő példája, aki mondotta: „Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket.” Mk. 10, 14. Krisztusnak, a gyermekbarátnak, aki egész nap fárad, pihenésre volna szüksége, de hozzák a

kisdedeket, s Ő azonnal feledi a fáradságot, sőt megrója az apostolokat, akik nem akarják hozzá engedni őket. „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyek országa.” Különösen a papi léleknek kell szeretnie a gyermekeket, mert a gyermekén keresztül eljuthat olyan szülők szívéhez, akik egyébként elzárkóznak a pap és az Evangélium elől.

Népszavazás játékból.

Emlékszem, teológus koromban valami furcsa zenét hallottam az utcán. Furulyazenekar hangjaira katonás lépteket. Több mint száz gyerek megy és régi, Napoleon-korabeli hangszereken fújja a marsot, és mellettük jobbról-balról két irgalmas nővér lépeget. Nem tudtam elképzelni, hogy mi lehet! De megtudtam, mert hat év múlva éppen hozzájuk vezetett a Gondviselés a plébániára. A kommún miatt nem jöhettek haza tanulmányaim befejeztével, s így ott lettem káplán. Az egész ifjúság vezetése volt a főkötelességem. Attól a nővértől, aki ott menetelt valamikor mellettük, tanultam legtöbbet az ifjúsági egylet vezetésében. Itt a fiúknál rendeztünk nagy népszavazást az egyes munkakörök betöltésére, mikor a plébános úr nem talált módot arra, hogy a forrongó időben híveinek lelkére kösse, hogy a lelkiismeret szava szerint, ne pedig agitátorok félrevezető ígéretei szerint szavazzanak. A mi fiaink a játékból rendezett szavazásnál megtanulták a szavazás erkölcsi felelősségét és azt otthon elmondták. Olyan hangulatot teremtettek, hogy az egész hitközösség arról beszélt. Így oktattuk ki a nagyokat

a kicsinyeken át a népszavazás erkölcsi súlyáról. A gyermekek révén sok mindent el lehet érni és meg lehet valósítani.

Egyetlen példa hatása.

A példa, amelyet adunk, amelyre oktatjuk őket, rendkívül nagy hatással van a gyermekekre. Néri Szent Fülöp pedagógiáját kövesük: magunk köré gyűjteni őket, játszani velük és megnyerni őket Krisztusnak. Egy vasárnap délután kifogytam a példából. Mit mondjak a körém gyűjtött gyermekeseregnek? Régi kis könyvet találtam káplán-könyvtáramban, néger gyermek napirendje volt benne. Elmondtam a magyar falusi gyerekeknek. Nem is hittem volna, hogy mennyire felcsigázom ezzel a fantáziájukat. Csakhamar az egész falu a négerekkel foglalkozott. Nyári idő volt, néhány napra szabadságra mentem szüleimhez. Szabadság után visszajövök, látom, hogy valami van a mellükön. Missziós jelvényt csináltak maguknak az én kis magyarjaim. Megalakították maguk között a missziós egyesületet, a nélkül, hogy erre külön buzdítást kaptak volna. Összeadták pénzüket, befektették és tekintélyes összegel gyűjtöttek össze. Az egyik gyerek, közepes tehetségű, sirva jön, hogy elmegy a négerekhez misszionáriusnak, de nem akarják gimnáziumba adni. Szülei jönnek, hogy a polgáriban megbukott és most meg fejébe vette, hogy gimnáziumba adják, mert ő missziós pap akar lenni! Mitevők legyenek? Magam se mertem nekik ajánlani, hogy a nehéz gimnáziumba adják, de a jó fiú addig sírt, míg meglágyította a szülők szívét és beadták a

jezsuita atyák intézetébe. És íme, mi történik? A bukott polgáristából színjeles diák lett, aki később maga is belépett a jezsuita rendbe és most már a felszentelés előtt áll. — Igen, kell foglalkozni a gyerekekkel, nem vész kárba a jó szó és az idő. Csak egy lebegjen szemünk előtt: nem a játék, sport, cserkészlet a cél, hanem ez: mindenkit megnyerni Krisztusnak! A többi mind csak eszköz!

Lélekszolgálat a betegágynál.

5. Szolgálni mindenkit *a beteglátogatásokkal*. A leggyengédebb szeretet vigyen el beteg testvéreinkhez. Mikor a betegség ágyhoz szegezi az embert, akkor legfogékonyabb a lelke minden vigasztalás és szeretet iránt. A papi működés sehol sem lehet olyan gyümölcsöző, mint éppen a beteglátogatások alkalmával. Ne várjuk meg azt, hogy hívjanak bennünket a kenet szentségének a feladására, hanem látogassuk meg önként, különösen a szegény, elhagyott betegeket. Igen, sokszor többet szenved a beteg lelke, mint teste. Látuk, hogy a szegény falusi ember éveken keresztül bűnt rejtegetett és véletlenül, hogy ott nyaralt De Paul Szent Vince, volt alkalma lelkét megmenteni. A beteglátogatásnál legyünk tele szeretettel és ne legyünk túlságosan komolyak. Nem kell megmondani mindjárt az első látogatás alkalmával, azért jöttünk, hogy lelkét rendbehozzuk, mert talán lesznek híveink, akik idegenkednek az ilyesmitől.

Mit lehet egy tréfával elérni?!

Olyan meglepő, frappáns példát láttam erre mindjárt első állomásomon. A plébánosom egykor ugyanott volt káplán. Jókedvű ember volt, a legfanatikusabb szocialista munkások is szerették, mert jól tudott velük eltréfálkozni. Mindenkiel szóba állt s addig anekdotázott, míg legalább — eltűrték. Mikor plébánosnak került oda, a kommunisták és szocialisták örültek legjobban. Volt egy főkolompos szocialista, kinek egyik leánya irgalmas nővér volt. Húsz éven át imádkozott édesapja megtéréséért — hiába! Mikor odakerültem, panaszkodott a plébános: „Nem tudom, mi lesz szegény emberrel. Most, hogy beteg, megkértek egy szentéletű kapucinus atyát, próbálja megtéríteni s rávenni a szentgyónásra. Kétszer próbálkozott a jó atya, de mind a kétszer elzavarta azzal, hogy tudja ő, hogy mit csinál.” A plébánosom szomorúan tette hozzá, hogy elmegy maga is a beteghez. Az ajtóban állva találkozott vele. Elmondott neki egy tréfát, s ő jót nevetett rajta. Meg is volt a hatása! Másnap reggel hívatta a szocialista és azt mondotta: „Eddig sokat tréfálgattunk, plébános úr, de most vegyük komolyan a dolgot, gyóntasson meg!” — Még aznap este be is fejezte életét!

Lélekszolgálat a szegénygondozásban.

6. Szolgálni a szegényeket mindenhol, mert mindig lesznek szegény nyomorgók, akik legjobban éheznek nemcsak a testi táplálékot, hanem a lelkit is. Annyira fontos ez a szociá-

lis munka, hogy egyetlen paptestvér sem mentheti fel magát. Jó, ha belekapcsoljuk a világiakat is, de fontos, hogy mégis mi tart-suk kézben; mert ha valakivel jót tettünk, annál készségesebben hallgat ránk. Éppen azért minden új helyünkön első dolgunk s gondunk legyen a szegényekről gondoskodni. Sokszor kevés ugyan az anyagi eszköz, de a jóakarát mindig segít, hogy felruházzuk a szegény gyermekeket, vagy valamilyen akcióban közreműködünk. Ezáltal ahány könnyet tör-lünk le, annyi lelket mentünk meg. Ilyenkor az Isten kegyelme csodásan működik. Az egyik plébánián, ahol akciót indítottunk a szegény gyermekek felruházására, az egyik fiú életében akkor kapta az első rendes cipőt. Nem tudott örömeiben nyugodni. Nagymise előtt kopogott ajtómon, éppen a szentbeszédre készültem. Amint belépett, megállt az ajtóban és egy szót sem szólt. Hívtam, de csak lenéz a földre; nem tudtam, mit néz. Végre mutatja: „Új cipőt kaptam!” — Ez a szegény kisfiú ma ugyanott egyike a legderekabb tanítóknak és a papság jobbkeze. Az ő segítségükkel tudott tovább tanulni, emberré lenni, és most sokszor többet dolgozik a plébánián, mint egyik-másik káplán.

A legnagyobb papi önatadás.

Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit megnyerjek Krisztusnak. Ez Szent Pál elve. Ez legyen a mi elvünk is! Ne feledjük, hogy az ilyen élet nagy szeretetet kíván az Úr iránt és nagy önmegtagadást. Ez a szolgálat egészen leköti a pap életét. Mert, ha rájönnek a hívek, hogy szerető papi szív fogadja őket,

úgy lefoglalják életét, hogy alig marad egy perc szabadideje. A szerzetes papokat védi a regula. Most elmélkedés, most közös gyakorlat van, nem lehet zavarni, nem fogadhat senkit. De a világi paptól nem kérdezik, hogy elvégezte-e az elmélkedést, breviáriumot. Szent beszédre, katekézisre készült-e már? Ha igazán krisztusi szellem ég benne, akkor egymás kezébe adják a hívek a kilincset s ilyenkor is mindig és mindenkit Krisztus mosolyával fogadni és mindenkinek ügyével türelmesen és megértően foglalkozni: valóban nagy aszkézis, a legnagyobb papi önmegtagadás! Nem cilicium és flagellum a világi pap állandó vezeklése, hanem az, hogy mindenkinek a szolgája. Éjjel vagy nappal bezörgethetnek hozzá: beteghez vagy temetni kell mennie, vagy tanácsért jönnek. Állandó és kemény önfegyelmezés kell ahhoz, hogy sohase veszítsük el türelmünket, hanem szívesen, sőt szeretettel fogadjunk mindenkit, hogy igazán Krisztus mosolya legyen az arcunkon, nemcsak mikor iskolába megyünk, hanem valahányszor bejön egy lélek, hogy szolgáljunk neki. Ha nem ég szívünkben az Úr iránti lángoló szeretet, akkor gyöngék leszünk ahhoz, hogy megvalósítsuk az elvet: „mindenkit szolgálni”! Ha azonban mindenkinek mindene lettünk, akkor egész bizonyos, hogy nagy lesz az a család, amely a földi család helyett körülvesz majd bennünket. Ha majd egyszer sírhantunkat hantolják, nem hervad el felette a virág soha!

„LEGYETEK TÖKÉLETESEK!”

A hegyibeszéd alapgondolata.

Az Úr Jézus életéből két nagy beszédet jegyeztek fel az evangélisták. Az egyiket hegyibeszédnek, a másikat búcsúbeszédnek nevezzük. Az elsőben az Udvözítő szellemét, lelkületét, azokat az alapvető parancsokat foglalta össze, melyeket mindenkinek követnie kell, aki hű akar lenni Hozzá. A hegyibeszédnek egész alapgondolatát az Úr Jézus e szavakkal adja: „Legyetek tökéletesek, mint mennyei Atyátok is tökéletes!” Mt. 5, 48. Ha e szavaknak formáját tekintjük és nem anynyira a tartalmát, akkor az első pillanatra feltűnik, hogy az Úr Jézus itt nem valami tanácsot ad; nem azt mondja, hogy: „nagyon szeretném, jó volna”, hanem: „legyetek” tökéletesek. Mikor ezt a *parancsformát* nézzük, akkor szemünkbe ötlük, hogy mennyire különbözik ez a parancs az ószövetségi tízparancsolattól, amely azt mondja: ne ölj, ne paráználkodjál és egyéb tilalomfákkal van tele. Valóban az ószövetségi parancs *tiltó*, az újszövetségi pedig *pozitív*. Az isteni Udvözítő egész tanítását szebb és jobb formába nem tudta volna összefoglalni, mint: „Legyetek tökéletesek, mint mennyei Atyátok tökéletes!”

Mindenkit kötelező parancs.

Jegyezzük meg mindjárt, hogy ez nem az apostoloknak és nem specialiter a papságnak szól, hanem mindenkinek, az összes híveknek, akik megigazultak Krisztusban. Általános krisztusi életszabály: tökéletességre törekedni, olyanra, mint az Atyáé az égben. Miért kell minden megigazultnak a tökéletességre törekednie? Azért, mert a megigazulás nem más, mint Isten élete bennünk. Jézus Krisztus szent Vére nemcsak lemossa vétkeinket, hanem egyszersem Isten kegyelmével, Isten életével gazdagít, abban részesít. Szépen kifejezi ezt Szent János evangélista: „Bárki vallja, hogy Jézus Isten Fia, abban Isten marad és ő az Istenben. És mi megismertük és hittünk a szeretetben, mellyel Isten irántunk viseltetik. Szeretet az Isten, és aki szeretetben marad, Istenben marad és Isten őbenne.” Ján. I. 4, 15—16. Ebből következik, hogy szükség-szerűen törekedni kell arra a tökéletességre, amelyben a mennyei Atya van, mert Isten nem tűri a szennyet, a gyengeséget, a tökéletlenséget. Azonban minket, az Úr választottait az érdekel, hogy miképen alkalmazható ez a parancs a mi életünkre. Senkinek sem szükséges olyan sürgősen és komolyan törekedni a tökéletességre, mint azoknak, akik legközelebb vannak Krisztushoz, akik a legbelsőbb baráti viszonyt tartják fenn vele. Aki azt akarja, hogy Jézus szerelme, a hivatás kegyelme erős legyen lelkében, annak minden akadályt el kell hárítania és magát az Úrnak teljesen át kell adnia, hogy tudjon haladni a tökéletesség útján Isten felé.

„Mint a mennyei Atya!”

Bár ez a parancs minden megigazult hívőt egyformán kötelez, mégis a papnak és növédkapnak sokkal többet kell megvalósítania a maga életében a mennyei Atya tökéletességéből, mert ő hivatásánál fogva Isten szeretetében különös módon részesült. Isten hívásunk miatt jobban szeret bennünket másoknál s azt akarja, hogy az Ő szeretete bennünk gyümölcsöző legyen. Ez az isteni szeretet sürgeti, hogy nekünk többre kell törekednünk, mint a világiaknak. Ám felmerül a kétely, lehet-e többre törekedni, mint a mennyei Atya tökéletessége? Az Úr szavai szerint nem, mert az Atya tökéletességét már nem múlhatja felül semmi. Miben különbözik tehát a papi tökéletességre való törekvés a világiakétól? Egyedül abban, hogy *a papnak a kötelezettsége nagyobb*, hivatásánál fogva neki közelebb kell állnia Istenhez, tehát a mennyei Atya tökéletességéből neki többet kell tanulnia.

Miben áll ez a tökéletesség?

Nem azokban a nagy lemondásokban, melyekről a papi hivatással kapcsolatban szoltunk. A mennyei Atya tökéletességének megvalósítása nem a kemény szigorúság a lelki életben, amely miatt egyszer a nagy Szent Bernátnak is bocsánatot kellett kérnie saját testétől, hogy fiatal korában oly szigorú böjtöt tartott s úgy elrontotta a gyomrát, hogy öreg korában megrokkant a munkaereje! Nem elragadtatások, rendkívüli imádságok, rendkívüli imamódok, csodák és rendkívüli kegyelmek képezik a tökéletesség lényegét!

A lélektisztulás útja.

Miben áll tehát a tökéletesség, melyre törekednünk kell?

1. *A lélek megtisztulásában.* „Szentek legyetek, mivel én szent vagyok.” Pét. I. 1, 16. Ez annyit jelent, hogy Isten nem tűr meg semmi szennyet lelkünkben. Ott kezdődik a tökéletesség, mikor a lélek megtisztul. Itt nem a kegyelem állapotáról van szó, hanem arról, hogy a léleknek s főleg a testnek minden rossz hajlamát le kell törni, hogy egész természetünk Isten felé hajoljon. Ez az igazi lélektisztulás! — A rossz természet ne ágaszkodjék többé bennem, hanem befogom azt is Krisztus igájába!

A megvilágosulás útja.

2. *A megvilágosulás.* Ennek lényege, hogy az összes erényeket megismerjük, megszeressük és gyakoroljuk. A megismerésre mutat a latin elnevezés: *via illuminativa*. Nem az a lényege, hogy valaki rendkívüli megvilágosításokban részesül, hanem annak a megismerése, hogy a mennyei Atya tökéletessége minden erényt magában foglal. Azonban nem elég az erényeket csak megismerni, hanem meg is kell azokat szeretni, főleg pedig meg kell valósítani. A tökéletességhez nem elég az összes erényeket úgy-ahogy megtanulni, hanem hősi fokban kell azokat gyakorolni. Itt, a hősiességnél kezdődik az életszentség.

Az egyesülés útja.

3. *A szeretetben való egyesülés Istennel.* Isten lényege a szeretet. Az összes erényeknek

ez a foglalata. Ne gondoljuk, hogy az egyesülés útja valami misztikus megvilágosítás és a szívnek Istenbe olvadása. Az egyesülés útjának alapja az, hogy ha a szeretet birtokba vesz bennünket, egészen biztos, hogy átalakít teljesen. Igaz ugyan, hogy ennek az átfarmálódásnak akadályai vannak, nemcsak belső világunk, szenvedélyeink részéről, hanem külső akadályai is. A lelki élet mesterei három akadályt sorolnak fel: a szemek kívánsága, a test kívánsága és az élet kevélysége. A szemek kívánsága a külső dolgok, kincsek bírására vágyódik: legyőzi ezt a szegénység. A test kívánsága az érzéki vágyak kielégítésére irányul: legyőzi ezt a tisztaság. Az élet kevélysége az akarat szeszélyeinek útját követi: legyőzi ezt az engedelmesség. Az a szegénység, tisztaság, engedelmesség, melyeket már átélméltünk, mindezeket az akadályokat elsöpri.

Szerzetesi és világi pap.

Itt meg kell állnunk! Igaz ugyan, hogy a szerzetesi élet főleg a fogadalmakhoz van kötve, a világi pap élete pedig ott kezdődik, ahol nincsenek meg a fogadalmak. De láttuk, hogy nem a fogadalom a lényeges, hanem a szellem a fontos. A szegénység, tisztaság, engedelmesség szelleme nélkül üres a fogadalom. Márpedig a szegénység, tisztaság és engedelmesség szellemét a világi papnak is gyakorolnia kell. Felmerül tehát a kérdés: mi a különbség akkor a szerzetesi és a világi pap között?

1. A szerzetes élete a szerzetesi szabályokon és a szerzetesi életközösségen épül

fel. Akár vannak, akár nincsenek fogadalmak, szerzetest és világi papot egyformán kötelezi annak anyaga. Egyébként sem minden szerzetben teszik le a hármass fogadalmat, mint pl. az oratoriánusoknál. Sokban csak az engedelmességre tesznek fogadalmat s a másik kettőre a szabályok értelmében kötelezik magukat. Viszont a világi papság is tisztaságban és engedelmisségben köteles élni!

2. A szerzetesség lényege ott van, mikor a *regulák megtartására* kötelezik magukat. Azok a szabályok, melyeket Szent Benedek adott, az Egyház ítélete szerint biztos úttjai az üdvösségnek, s aki azokat megtartja, egész biztosan eljut a mennyei Atyához.

3. A másik lényeges megkülönböztetője a szerzetesi és világi papnak a *szerzetesi közösség*, amely a tökéletességre való törekvésnek leghathatósabb tényezője. Megvannak ennek is a maga tövisei, mert mindenhol van surlódás, de ha Krisztus szelleme él a közösségben, akkor ez a legnagyobb erő! Olyan nagy erő, hogy a tridenti szent zsinat is ezt rendelte el a papnevelés alapjául. Szemináriumi életünk a Tridentinum és Borromei Szent Károly gondolata szerint a szerzetesi közösség, amelynek nevelő erejét a papnevelés nem tudja nélkülözni.

4. Olyan a szerzetes élete, mint a vonat, mely két vágányra van beállítva. Ha megindul a síneken, fut rajta a végállomásig. A világi kispap élete nem ilyen, hanem olyan, mint a pilóta élete! Fent röpül, nincs előre lefektetett vágánya! A szél, a vihar innen is, onnan is csapkodja, de sohasem szabad a földre lecsapnia. Ha leszáll, újra fel kell röpnie Isten felé!

Közös élet a világi papságnál.

A világi pap életében van mégis valami a közösségből.

1. Először Szent Ágoston gondolt arra, hogy a világi papoknak olyan közösségben kellene élniök, mint amilyenben az apostolok éltek az Úr Jézussal. Szent Ágostonnak ez a gondolata a szerzetesi életbe torkollott. Remeték és szerzetesek követték az ő reguláit.

2. Másik megnyilvánulása a közös életnek a káptalan. Valamikor ez is azt célozta, hogy a főpásztor, azokkal a papokkal együtt, akik körülötte vannak, dolgoznak, ezt a lelki közösséget élje. De később másfelé fejlődött ez is.

3. A harmadik, amely legközelebbről érdekel bennünket, az az életközösség, amelyben a plébános él a káplánnal. Nincs más regulája csak ez: Krisztus szeretete. Engedjék meg, hogy erről az életközösségről, amely majdnem mindegyikünknek sorsa lesz, néhány szót mondjak. E szóval, hogy „Testvér”, megmondtam, hogy milyen legyen a plébános-káplán viszony. Szeresse az öreg plébánost a káplán és viszont. Értsék meg egymást, közösen beszéljék meg teendőiket, sikereiket és sikertelenségeiket! Krisztus szeretete és szelleme uralkodjék a szívükben!

Az új káplán.

A sok elmélet helyett inkább példát említek. Ismerték Vass József miniszter urat? Mikor hazajött Rómából, nagy gondot okozott a főpásztornak, hogy hova disponálja ezt a tehetséges, nagy reményekkel kecsegtető, de kemény természetű fiatal papot. Megakadt a szeme az egyik esperesén, Csöngedy Gyulán,

aki igen szigorú és hajthatatlan kemény ember hírében állott. Felhívatta Várossy püspök úr magához a mokány adonyi plébánost: „Haza-jött Rómából egy kiváló fiatal papom, dr. Vass József. Nem tudom, hogy hova tegyem. Egyelőre pedig szeretném, ha a lelkipásztorkodásban is gyakorlatra tehetne **szert**... **Ha nincs ellene kifogása**, önhöz küldöm, Adonyba. Azonban vigyázzon rá, mert amilyen képzett és agilis, éppen olyan akaratos egyén, aki-vel nem minden plébános tudna boldogulni.” „Méltóztassék csak nyugodtan hozzám külden! — felelte a jó Csöngedy Gyula. — Rajtam még egy káplán se tudott kifogni. Majd-csak elbírom én Vass doktort is!” — A bölcs főpásztor tehát Vass Józsefet Adonyba küldötte hozzá. Igaz, hogy más szempontok is vezették ebben: Zichy Nándor gróf is ott élt Adonyban s a keresztény politika szálai nála futottak össze. Azt akarta, hogy ismerje meg a katolikus mozgalmakat, hátha kitűnő munkatér nyílik meg számára. A Gondviselés vezette ebben a főpásztort.

Én írom elő a napirendet!

Fogadás: „Vegye tudomásul a káplán úr, hogy nálam milyen a házirend! Ha a káplán először késik el a vacsoráról, kap vacsorát. Ha másodszor is elkésik, megkapja az ételt, de lekapja az esperes a káplánt. Ha harmadszor is elkésik, nem kap vacsorát a káplán. Vass József mégis megszerette az öreg, keményvágású, Krisztus szíve szerinti esperest. Sohasem kellett figyelmeztetni, csak egyszer. Arra hivatkozott akkor is, hogy nálam én írom elő a napirendet!

Egy télikabát története.

Viszonyukat csak később ismerte meg a világ, 1926-ban, mikor Vass miniszter volt. Választói, többek között Csöngedy, aki képviselő volt, Pesten ünnepelték őt névnapja alkalmával, egy kaszinóban. Egyszer csak megszólal a miniszter: „Halljuk az én volt principálisomat!” Csöngedy nem készült a beszédre, de azért elmondta egyszerű szavakkal, hogy egykori káplánját már fiatal korában mennyire becsülte és édesanyjával, meg nővérel úgy kísérte pályafutását, mely erősen felfelé ívelt, mintha a saját testvérük lett volna. Erre válaszolt a miniszter:

„Megbecsülöm én a volt principálisomat azzal, hogy beszédére azonnal válaszolok... Szigorú volt ugyan hozzám... De én éppen ezért a szigorúságáért vagyok neki hálás... Két esettel jellemzem az én eddig szigorúnak minősített plébánosom jószívűségét... Szakadó, havas esőben megállott egyszer egy egylovas, kukoricaszáruléses kocsí a káplán lakása előtt, hogy gyóntatni vigye őt a szomszédos Inánca községbe... Magamhoz vettem — beszélte a miniszter — az Oltáriszentséget és a szent olajat, és nyomorúságos kis városi kabátomba beburkolódzva, esernyő és télikabát nélkül feltelepedtem az egylovas, kukoricaszáruléses kocsikára... Ebben a pillanatban kilépett az én principálisom és szokott szigorúságával rám szólt:

— Hát maga így akar menni a szomszéd községbe?! Megveszi az Isten hidege!... No várjon! Ha már nincs télikabátja... Mindjárt hozom a magamét! — Bizony mondom, kedves uraim, — folytatta a miniszter — e nélkül

a kabát nélkül ma aligha volnék miniszter! Mert el kellett volna pusztulnom fiatalon... De ne tessék ám gondolni, hogy az én princípálisom ezzel beérte. Szó sincs róla! Sőt inkább folyton bántotta, hogy nekem bizony még az emlékezetes ináncsai kirándulás után sem lett télikabátom!... Egyik zord decemberi napon egyszercsak belépett hozzám az esperes-principálisom és mogorván azt mondja:

— Hallja, káplán úr!... Én már sokszor mondtam, hogy vegyen magának télikabátot, mert végre is megbetegszik. Nekem pedig a nélkül is elég a dolgom. Ne csináljon hát a plébániából még kórházat is!... Én ugyan beszélhetek magának! Látom, magán nem fog a szép szó! — Ezzel az én princípálisom rácsapott az asztalra és mint aki nagyon haragszik, dohogva, mérgesen kivonult a szegényes szobából. Én kissé megrémültem a kategórikus parancsra. De amint odapillantottam az asztalra, hát mit láttam?... Láttam, hogy az én princípálisom bizony ott hagyott az asztalon száz koronát!... Nosza rögtön Pestre utaztam és vettem magamnak olyan, de olyan télikabátot, amilyen a princípálisomnak még sohasem volt!... Most pedig, kedves volt princípálisom (a miniszter elbeszélésének ez volt a vége), én neked azóta tartozom a te száz koronáddal... Vártam, mindig vártam, hogy egyszercsak mégis eljössz a régi tartozásért. Várom még ma is, hogy jöjj el érte, mert én azt neked kamatostól vissza akarom fizetni!”

Testvéri szeretet kössön össze!

Látják e példából, hogy az életközösségekben van valami különös erő. Nemcsak a plé-

bános és káplánja között, hanem az összes paptestvérek között meg kell lennie ennek a bensőséges kapcsolatnak! Mindegyikünknek ugyanazt a szent hivatást adta isteni Mesterünk, mely egybekapcsol bennünket. Annál inkább szükségünk van erre a lelki kapcsolatra, minél inkább magunkra vagyunk hagyatva.

A legelhagyatottabbak.

Különösen legyen nagy szeretet és testvéri érzés azok iránt, akik egyedül vannak, főleg ha messzebb levő, elzárt helyen. Emlékszem, mikor a boldogult Várady L. Árpád érsek úr mondotta: „Az összesek közt legközelebb állnak a főpap szívéhez az ú. n. mezei papok, szegény, kopott reverendájú plébánosok, akik falukban, elzárt tanyákon egyedül működnek. Egyetlen intelligens ember sincs a faluban és sokszor annyira magukra vannak hagyatva, hogy nemcsak hogy gyónásaikat nem tudják elvégezni, hanem még sokszor halálos ágyukon is egyedül kell elbúcsúzniok az élettől!” Elsősorban ezeket vonjuk be a szeretetünkbe. Tekintsünk el egyéniségüktől. Az egyedüllét nehezebb, mint a szeretetesség, ahol lassankint lecsiszolódik az érdesség, de az egyedül élőknek nincs alkalmuk, hogy lecsiszolják. Nem látnak példát, nem buzdítja őket senki. Látogassuk meg őket! Kalocsa mellett volt egy öreg plébános, egyházmegyénk nesztora. Magános, zárkózott, morgós bácsi. Nem szeretett találkozni senkivel sem. Egyszer cserkész fiaimmal arra mentem. Azt mondtam a fiúknak, hogy menjünk el és üdvözljük az öreg plébános urat. Akkor lát-

tam, hogy milyen jólesett neki, hogy eljöttünk hozzá néhány szóra, pedig azt híresztelték róla, hogy nem szereti, ha meglátogatják. Szükségünk van arra, hogy egymás lelki kezét megfogjuk, akár fiatalok, akár öregek vagyunk, hisz Krisztus papjai vagyunk!

A szentek egyessége.

A másik közösség a lelkek közössége, a szentek egyessége. Az Egyház hiszi és tanítja a szentek egyességét. Most arra gondolok, hogy nekünk a szentekkel, akik a mennyországban, a győzedelmes Egyházban vannak, benső kapcsolatban kell lennünk. Az ég szentjei nincsenek távol a mi papi szívunktól és életünktől, hanem szerető testvérekként kísérik papi életünk fejlődését és apostoli működésünket. A tökéletességre való törekvésben, különösen amikor a megvilágosodás útját járjuk, mindig válasszunk ki egyet a szentek közül, aki éppen abban az erényben tűnt ki és ő ihletni, segíteni fog bennünket. Tapasztalni fogjuk, hogy nemcsak a példa tanulsága lesz a jutalma a lelki közösségnek, hanem védőszentünk elkísér majd annak az erénynek elsajátítása útján. Különösen ha egyedül vagyunk, akkor ezek a szentek olyan hűséges barátok, mint ahogy mondják, hogy a könyv hűséges barát. Akikhez lelki életünknek valamilyen emléke fűződik, akiknek példája hatott reánk, akiknek lelki küzdelmeiben magunkra ismertünk, olyan lelki kapcsolatba jutnak velünk, amely szorosabb, mint a szerzetesi közösség.

Lelki közösség Máriával.

Mindenekelőtt és legfőképpen éljünk lelki közösségben a szentek legkimagaslóbb Királynőjével: Szűz Máriával. Nemcsak arra gondolok, hogy a jó pap tisztelje és szeresse Szűz Máriát. Többre gondolok itt: éljen vele örök lelki kapcsolatban, olyanban, mint amilyent egy a szentek közül leír: Boldog Grignon Lajos. XI. Pius pápának ajánlották a Grignon-féle Mária-tiszteletet és kérdezték tőle, ismeri-e? „Nemcsak ismerem, felelte, hanem gyermekkorom óta gyakorlom.” *Mária titkának* nevezi a Boldog e különös kapcsolatot a lélek és Mária között, bár többnyire lelki rabszolgaságnak is szokták nevezni. Meg kell jegyezni: Grignon nem azt mondja, hogy rabszolgának kell lennünk, hanem olyan lelki közösségben kell élnünk a Szent Szűzzel, hogy úgy irányítson és rendelkezék felettünk, mint az úrnő a rabszolgákkal, akik feltétlen alá vannak rendelve neki. Ennek a jelölésére különféle kifejezéseket használ: legyünk tulajdona Máriának, éljünk vele lelki közösségben.

Synbiosis.

Prohászka püspök a „synbiosis” szót használja: együtt élni lelkileg Szűz Máriával. Élünk: Máriáért, Máriával, Máriában és Mária által: mondja Boldog Grignon!

1. *Máriáért*: nem mintha Ő lenne végcélunk, hanem úgy éljünk, hogy mindent feléje irányítsunk, mert Márián keresztül Jézushoz jutunk. Ő irányítsa cselekedeteinket Jézus felé.

2. *Máriával*: olyan belső közösségben élni, hogy mindent Vele együtt végezzünk. Külö-

nösen a papi életben igen felemelő élmény, hogy nemcsak én osztom ki Krisztust és az Ő kegyelmét, hanem a kegyelmek Anyja, Mária is közreműködik.

3. *Máriában:* ez a legnehezebben érthető és valósítható meg. Boldog Grignon úgy értelmezi, hogy egészen bent élni a Szűzanya lelki és gondolatvilágában, egészen úgy, mintha a mi gondolatvilágunk helyén az Ővé volna és fordítva. Hasonlattanál így lehet megvilágítani Grignon gondolatát: a rohanó patak sebes árja mindent magával ragad. Ez a patak a Szűzanya. Aki beleveti magát, azt magával ragadja és viszi magával a tengerbe: Isten felé.

4. *Mária által.* Ez a koronája és gyümölcse a Szűz Máriával való lelki közösségünknek. Mert a Szűzanya keze és lelke által lesz kedves munkánk az Isten előtt és vele, általa gyümölcsöző papi működésünk. Ennek kapcsán hasonlíthatjuk össze a kispap lelkét is a Szűzanyáéval.

Mária és a kispap.

Kétségtelen, hogy a Szűzanya élt legbizalmasabb viszonyban szent Fiával, Jézussal. Egészen bizonyos, hogy senki az élőlények és teremtmények között nem tudott úgy együttérezni Vele, mint ő. Márpedig akit Krisztus öröktől fogva kiválasztott azért, mert szereti, az nagyon kedves szent Anyjának is. Éppen azért, mert Jézus legjobban szeret minket, ezért kiváló módon szeret Mária is! Akik szent hivatást kaptunk szent Fiától, azokat belső viszonyra választotta ki Mária is. Akik Jézus barátai, azok barátai Máriának is. Kispap életünk úton van és fejlődik. Már-

pedig a Szűzanyának anyai szíve van és tudjuk, hogy ez milyen! Azt szereti legjobban, aki gyöngébb, aki jobban rászorul a segítségre és szeretetre. Éppen azért, mert gyöngék vagyunk, mert küzdelmeink vannak, mert még fejlődőben van a lelkünk és ki akarjuk alakítani magunkban az életszentséget, azért a Szűzanyának különösen gyengéd anyai szeretete a mienk. Talán jobban szereti kispapjait, mint az öregeket, mert jobban rászorulnak anyai pártfogására. Legyünk tehát mindannyian a lehető legbizalmasabb viszonyban vele! Éljük vele az életközösséget és akkor ott lesz velünk, amikor nehezek a teológiai tárgyak, amikor önfegyelmzésről, lemondásról, áldozatról van szó, amikor az apostoli élet útjain elindulunk, hogy megnyerjük a lelkeket Krisztusnak.

„Habemus bonum Dominam!”

Nagy tisztelője Fourier Szent Péter volt. Azért lépett az Ágoston-rendbe, hogy megreformálja azt. Papi életének legnagyobb sikere az volt, hogy megalapította szegény iskolásgyermek nevelése céljából a Misszonyunk rendjét. Akármilyen nehéz vagy kétségbeesett ügye volt, ezt szokta mondani: „Habemus bonum Dominum et bonam Dominam!” Halálos ágyán összehívta társait, akik imádkoztak érte. Az utolsó szó, mellyel elbúcsúzott tőlük, ez volt: „Habemus bonum Dominum”... — itt felnézett az égre: „et bonam Dominam” — és kilehelte lelkét, ment oda, ahol várta már jósaágos Királynője: Mária. Egy szép papi élet után mi is bizton tekintsünk az égre Mária nevével ajkunkon! Habemus bonum Dominam!

„ÉL BENNEM KRISZTUS!”

A modern pedagógia.

A modern pedagógia nagyra van önmagával. Először is megbélyegzi a régit, ami előtte volt és azt mondja, hogy az semmi! Akkor még csak úgy neveltek: fiam, légy jó, légy jó! — és ezzel mitsem mondtak. A modern pedagógia nem merül ki abban, hogy általában jóra figyelmezteti az ifjúságot vagy prédikálja a jót, hanem konkrétan kifejti, hogy miben áll az, melyet ha megvalósít, akkor jót tesz.

Krisztus pedagógiája.

Ha azonban a krisztusi pedagógiát nézzük, akkor mit szójunk a modern pedagógiáról? Én azt hiszem, hogy igazán mégis csak a krisztusi pedagógia vezet el bennünket a jóra! A szavak megmozgathatnak, a példa azonban magával vonz. A krisztusi pedagógia lényege az volt, hogy Isten maga példát adott nekünk. „Példát adtam nektek” — mondja Krisztus. Ján. 13, 15. „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű.” Mt. 11, 29. A megváltáson és megszentelésen kívül az is egyik szándéka volt az édes Udvözítőnek, hogy közénk jöjjön: meg akart tanítani saját példájával, saját életével, hogy miképpen kell élnünk az isteni gondolat szerint. Az Úr megválthatott

volna másképen is: egyszerűen valami ünne-
pélyes nyilatkozattal, avagy egy pillanatra le-
szállva a földre, isteni fölségének megnyilat-
kozásával és ezt ajánlhatta volna fel elég-
tételül az emberek bűneiért. Tudjuk, hogy
bármit is tett volna, mint Isten cselekedete,
végtelen értékkel bírt volna. Ő azonban más-
ként tette; szállt közénk, emberi természetet
vett magára, hogy az Ő pedagógiája szerint
vezessen a jóra. Nem azt mondta egyedül:
Fiacskáim, jók legyetek! — sem, hogy a meny-
nyi Atya tökéletességére törekedjete, ha-
nem a maga életével mutatta meg, hogy
hogyan lehet megvalósítani a mennyei Atya
tökéletességét. Mert „Én és az Atya egy
vagyunk.” Ján. 10, 30.

Él bennem Krisztus.

Ezt a mélységes gondolatot élte át Szent
Pál, mikor azt mondotta: „Élek én, de már
nem én, hanem él bennem Krisztus.” Gal. 2,
20. Megértette, hogy Krisztus példáját kell
követnünk, életét magunkban kialakítanunk.
S miközben így haladunk, lassankint átalaku-
lunk Krisztusban, sőt újjászületünk Krisztus-
ban. Nem a természet rendjében, hanem a
kegyelem természetfeletti rendjében lehetsé-
ges az, hogy mi egészen átalakuljunk Krisztus-
ban. Ha valakinek a lelkében kell, hogy ki-
alakuljon és újjászülessék Krisztus, akkor
elsősorban a papnak lelkében kell ennek meg-
történnie! Ezért nem túloz a mi kis prog-
rammunk, mikor azt mondja: „Non es tu.
quia Deus es!”

Krisztus-típusú papok.

Merész állítás: nem vagyok én, hanem Krisztus az, aki él bennem. Akik megértették a hivatás hívó szavát és mélységes tartalmát, azok rádöbbentek, hogy Krisztusnak mi volt a szándéka, amikor lélekközösségre akart lépni velük. Más típusú papoknak nem szabad lenniök, mint Krisztus-típusúaknak. Krisztus a mi példaképünk, lelkünk formája. Miként a formában alakul ki az anyag, úgy kell Krisztusban újjá alakulnunk. Krisztus erényeit ismernünk kell, élete lelki életünk kódexe, aszkétikánk, misztikánk, teológiánk, kincsünk és mindenünk! Ha mindez valóra válik a papságra hivatott lélekben, akkor „alter Christus”-ok leszünk.

Krisztus alakul ki bennünk.

„Fiacskáim, kiket fájdalommal szülök újra, míg Krisztus kialakul bennetek!” Gal. 4, 19. Így sóhajtozik Szent Pál. Lelkileg újjá akarja szülni gyermekeit, míg Krisztus kialakul bennük. Ez apostoli munkájának célja. „Alter Christus”-nak kell lennem, aki lelkileg újjászülettem Krisztusban! Kegyelmevel papságra hívtam, bensőséges barátságra léptem Vele, sok mindenről lemondottam, hogy osztatlan szívem az Ővé lehessen. Ha tehát kialakul bennünk Krisztus, akkor megszűnik bennünk az „én”. Akkor már „Ő” van bennem.

Deus es!

Non es tu, quia Deus es. Ha kialakul bennünk Krisztus, akkor valóban megszűnik az „én” és „Deus” lesz belőlünk. Ámde vigyáz-

zunk, és félre ne értsük e szavakat! Természetes, hogy nem olyan értelemben lesz Isten mibelőlünk, mintha mi is végtelen hatalmú, végtelen tökéletességű, mindenható lényekké válnánk. Ez véges teremtmény mivoltunknál fogva eleve lehetetlen! Mégis igaz, hogy „Deus es”, ha Krisztus kialakul bennünk, ha a Krisztussal való áthasonulás révén Istenhez hasonlónak válik életünk.

Vas a tűzben.

Még a természet rendjében is találunk hasonlót. A természet rendjében a tűz a szeretet szimboluma. Isten maga a szeretet. Éppen a tűz szolgáltat nagyszerű hasonlatot arra, hogy hogyan lehet átalakulni Krisztussal, hogyan lehet átistenülni. Jól emlékszem, gyermek koromban, mikor édesanyám vasalni akart, a régimódi vasalóknál egy vasnyelv volt, melyet először feltüzesítettek. Az a kormos, piszkos vasalóvas egyszerre átizzott. Eltűnt a tűz kohójában s annyira átizzott, áthasonult a tűzhöz, hogy nem is láttuk már később. Mi történt itt? A kormos, piszkos vasnyelv egészen átizzott, áthasonult a tűzhöz, egészen átvette annak sajátosságát, a nélkül, hogy megszűnt volna vas maradni. Megkapóan mutatja, hogy hogyan alakulhat át a véges ember a jó Isten végtelen szentsége, tökéletessége szerint; lelkünk Krisztusban, Krisztus szeretetében hogyan tüzesedhetik át, a nélkül, hogy megszűnnénk emberek lenni! A kegyelem rendjében lehetséges úgy átalakulni Krisztusban, hogy a végén valóvá válik: nem vagy te, hanem Isten vagy! A lelki életben sokszor tapasztaljuk, hogy a

kegyelemnek milyen csodás átalakító ereje van. Szent Tamás életéből tudjuk, hogy sokat dolgozott tudományos téren, sok tudós munkát írt, de még többet imádkozott. Mikor egy-egy kérdést nem tudott megoldani, az imádság, a feszület segítette. Mikor megkérdezték, hogy honnan szerzi a tudományt, a feszületre mutatott. Ezért hívták „Divus Thomas”-nak, „isteni” Tamásnak, mert a kegyelem isteni ereje alakította át értelmét. A kegyelem áttüzesíti, világítja a mi értelmünket is. Hányszor történik hasonló a mi kispapi életünkben. Kemény a tézis, nem tudjuk megérteni. Imádkozzunk és a kegyelem ereje megvilágosítja értelmünket, lelkünket, mint Tamását.

A kegyelem átalakító ereje.

Tapasztaljuk, hogy egyes erények nagyon nehezek, sőt egyesek egyenesen ellenszenvesek számunkra. Így például a lemondás, önmegtagadás, alázatosság. Az alázatosság annyira ellenszenves erény volt egyidőben, hogy egész eretnek mozgalomnak lett az alap-gondolata, mely kimondotta: nekünk nem alázatosság és szegénység kell, mert bűn és véték az, hanem az aktivitás, a tevékenység! Az Egyház kénytelen volt elítélni, mert nagy tévedés. Megtörténik, hogy nagyon nehéz és ellenszenves valami, és akkor jön a kegyelem és egészen átalakítja a lelket, az ellenszenves erényt kedvessé teszi számunkra. Látjuk Szent Pál életében: a gyűlölködést átalakította alázatos megadássá és szeretetté.

Krisztus tekintete.

Gondoljunk arra a jelenetre, mikor az Úr Jézus a főpap folyosóján végigmegy a kihallgatás után és látja az embereket és asszonyokat a tűz körül. És a Krisztus-tagadó Péter ránéz. Tekintetüknek egyetlen találkozása olyan nagy változást hoz létre Péter életében, hogy egyszeriben belátja tévedéseit, kimegy és keservesen siratja tettét. Krisztus Urunk egyetlen tekintete átalakítja, átformálja, mert isteni erőt rejt magában. Ez az erő űzött ki hét ördögöt a bűnös Magdolnából és az élet-szentség magas fokára emelte. Ha visszatekintünk lelki életünkre, bizonyára találunk egy-két ilyen élményt, a kegyelemnek ilyen ajándékát, midőn valamely erény gyakorlása rendkívül nehéz volt, és egyszerre megkapott az Isten kegyelme, reánk esett Krisztus tekintete és gyökeresen átalakított bennünket.

Ki áll legközelebb Krisztushoz?

Az Egyház tanítja, hogy minél közelebb áll valaki Krisztushoz, annál szentebb. Azért az Egyház a legszentebbnek Szűzanyát és Szent Józsefet tartja, mert ők voltak Jézushoz életében legközelebb. Ki áll olyan közel Krisztushoz a Szűzanyán, Szent Józsefen és az apostolokon kívül, mint a pap? Olyan közel állunk Hozzá, mint az apostolok, mint Szent József, mint a Szűzanya, mert: az apostolok hatalmában, küldetésében vagyunk részesek, Szent József példája gyanánt reánk bízott az Úrról való gondoskodás, és mint a Szűzanya, világrahozzuk Krisztust embertestvéreinknek. Ez a közvetlen, belső kapcsolat, amelyben a papi lélek a Főpappal van, ez

jogosít fel bennünket, hogy bátran állítsuk:
non es tu, quia Deus es.

Krisztusi öntudat.

Érezzük, hogy ennek a tudata mennyire átalakít bennünket Istenben, felemel, erőt ad a kísértésben és elválaszt a világ szellemétől. A pogány bölcselők elbizakodottságukban azt hitték, hogy az istenség megtestesítői. A kegyelem rendjében megtörténik, amit a stoikus bölcselő a természet rendjében tévesen hitt. A természet rendjében nem Isten valósul meg, hanem Isten gondolata. A kegyelem rendjében azonban Isten az Ő szentsége, szeretete, kegyelme szerint megvalósul lelkünkben. Áthasonulni Istenbe csakis isteni kegyelemmel lehetséges. A pogány bölcs tévedése felfuvalkodottá tette őt, de a kegyelem ajándéka, amely átalakít bennünket Krisztusban, a legmélyebb alázatosságra és odaadásra nevel bennünket. Ez a gondolat: „non es tu, quia Deus es”, erő és kegyelem forrása a papi lélek számára. Ezt azonban öntudatossá kell tenni magunkban!

Vértanú fia nem romolhat el.

A vértanú fia ott állt édesatyja holttesténél. Pogányok, gonosz, Krisztus-gyűlölő pogányok kioltották az édesapa életét. Bátran vallotta a vértanú apa, hogy Krisztust szereti és követi. Ezért döfte át szívét a pogány tör. Ott patakzik a vér szívéből és mellette áll a fia, letérdel, szivacsot vesz elő és beleitatja a vértanú apa vérét, majd a nyakába akasztja, és ettől kezdve ott hordja a szíve felett. Mikor anyja elküldi idegenbe tanulni, az

aggódó anyai szív már előre látja a sok veszedelmet, azért figyelmezteti fiát, hogy vigyázzon a lelkére. Erre ez kihúzza magát: „Anyám, vértanú fia nem romolhat el, nem vetheti magát oda a bűn szennyének!” — Testvérek, Krisztus drága, szent Vére, nem szivacsba itatva, nem keblünkön, hanem bennünk van és mi Őbenne. Krisztusok vagyunk, mert Krisztusba hasonultunk át. Az Ő Vére szívárog ereinkbe, szívünkbe, lelkünkbe és reánk nyomja bélyegét. Az az öntudat, hogy Krisztus Vére van szívemben, ereimben, Krisztus lelke a lelkemben, élete az én életem, ez az, ami papi öntudatom tartalma, lényege és ereje!

„Istenek vagytok!”

Az Udvozító életének utolsó szakában megjelenik a templomban. Templomszentelés ünnepe van. Sokan jönnek össze és türelmetlen a nép, mert szeretné tudni, hogy ez, aki názáretinek vallja magát, ez-e a Messiás? Hozzá mennek és mondják: „Meddig tartod lelkünket függőben? Ha te vagy Krisztus, mondd meg nyíltan.” Ján. 10, 24. Jézus így felel: „Mondtam nektek és nem hiszitek.” „Én és az Atya egy vagyunk.” U. o. 25, 30. Mivel Istennek vallja magát, azért meg akarják kövezni őt. Akkor mondá nekik: „Sok jó cselekedetet mutattam nektek Atyámtól, azok közül melyikért köveztek meg engem? Felelék neki a zsidók: Jótettért nem kövezünk meg téged, hanem a káromlásért, mivelhogy ember létedre Istenné teszed magad. Felel nekik Jézus: Nincs-e megírva a ti törvényetekben: Én mondtam: istenek vagytok? Ha

azokat mondotta isteneknek, kikhez az Isten ígéje szólt, és az Írás föl nem bomolhatik: mikép mondhatjátok arról, kit az Atya megszentelt és a világra küldött, hogy istenkáromló, mivel azt mondtam: Isten Fia vagyok? Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem; ha pedig cselekszem, és ha nekem nem hisztek, higgyetek a tetteknek, hogymegtudjátok és belássátok, hogy az Atya énbennem vagyok, és én az Atyában." Ján. 10, 32—38. Az ószövetségben tehát akikhez az Isten ígéje intéztetett, azokra szállt a kegyelem s isteneknek neveztettek. Hozzánk nemcsak a kinyilatkoztatás intézett szöveget, hanem maga az Ige jött le közénk, testet öltvén. Velünk Krisztus lakik, nemcsak úgy, mint az első tanítványokkal; hogy velük járt-kelt, hanem velünk, az újszövetségi papsággal abban a belső életközösségben él, amelyet így foglalhatunk össze: Istenben vagyunk, élünk és mozgunk. Isten bennünk és mi Istenben. Krisztus képmásai, Istennek barátai, titkainak sáfárai vagyunk. Tehát nem vagyok már én, hanem Isten vagyok! Istenben átalakultam egészen, hogy egyedül az Ővé legyek!

„ÉLŐ TRIDENTINUM.”

Csak szegényekből lesznek szentek?

A tegnapi consideratio-ban olyan élet-pályát kísértünk végig, amely a legnagyobb szegénységből indult meg és a papi pálya rögös, nehéz útjain az életszentség magaslatai felé ívelt. De ne gondoljuk, hogy csak a szegények közül választja ki az Úr azokat, akikre nagy feladatokat akar bízni! Nemcsak azok közül, akik sok nélkülözésen mennek keresztül! Sokszor fordítva is áll. Azoknak a körében, akik igazán jól élnek, vagyonilag, összeköttetések révén a legjobban szituáltak, szintén megihlet a kegyelem lelkeket, és kiemelkednek a környezetből, anyagi javakból, és az életszentség magaslataira jutnak el. Ilyen szent a mai napunk védőszentje: Borromei Szent Károly. Ma este, halálának 350 éves évfordulóját, holnap pedig névnapját ünnepeljük.

Negyven évvel kezdődik az élet?

Egy amerikai egyetemi tanárnak, Pitkinnek könyve került a kezembe, címe: *Negyven évvel kezdődik az élet*. Azt fejtegeti, hogy fiatal korában tele van az ember tetterővel, lelkileg is izmos, negyven évig viszi az élet nehéz terhét és kemény igáját. De negyven évvel befejezi az életnek azt a részét, amikor

nagy terhet tud elviselni, és utána már kevesebb az energia, és ettől kezdve már inkább irányítania kell az életet, nem pedig annak terheit viselni. Az öregeké az életbölcsetség, tapasztalat, irányítás, a fiataloké az életterhe, a nehezebbik rész, mert az irányításban, vezetésben nélkülözik a tapasztalatot. — Borromei Szent Károly minderre rácsófol!

Kis apát.

Ha ifjúságát nézzük, ennél klasszikusabbat alig találunk. Hétéves, mikor apátságot kap. A Tridentinum előtti idők szokásait, visszaéléseit ismerjük! Előkelő, gazdag családból való volt, juttattak neki apátságot teljes jövedelemmel. Meglepő, hogy e kicsi gyermek rendet teremtett az apátságban. Megszünteti a visszaéléseket, a jövedelmeket nem engedi beolvasztani a család egyéb jövedelme közé és egyházi célokra fordítja. Bámulatos, honnan ennyi bölcsetség, lelkeség!? Igaz, hogy édesanyja nagyon vallásos, mélyenérző lélek. Lehet, hogy az ő szellemének, lelkiületének hatása ez.

Fiatal bíboros-államtitkár.

Mikor elvégzi az egyetemet, 22 éves. Ekkor éri a meglepetés, hogy anyai nagybátyja pápa lesz, IV. Pius néven. Azonnal meghívja unokaöccsét Rómába, és 22 éves korában bíborosnak teszi meg. Örült neki, hogy Rómába mehet. Megfelelő társaságba került. Előkelően öltözködik, eljár társaságokba is, igaz ugyan, hogy ha csak kissé is kétértelmű szó hangzik el, azonnal felkel és eltávozik,

de az életszentségnek egyéb jeleit még nem látjuk. A következő évben, 23 éves korában az egyházi állam adminisztratív protonotáriusa. Olyan bölcseséggel és körültekintéssel intézkedik, hogy nemcsak a nagybácsi, hanem az egész világ figyelmét magára vonja. A tridenti zsinattal kapcsolatos munkássága a legérdemlegesebb. Ő szorgalmazza végrehajtását.

Tetterős érsek.

26 éves korában kinevezik milánói érseknek. Azonnal szeretne volna egyházmegyéjét elfoglalni, de a pápa nem engedte. Ott tartja még magánál és azt mondja, hogy küldjön vikáriust. Egy évig kormányozza a távolból. Egy év múlva sikerül kieszközölnie a pápától, hogy elfoglalhatja egyházmegyéjét. Mint legatus a latere hagyja el Rómát, a szent várost és megy 27 éves korában Milánóba. Most kezdődik oly apostoli buzgóságú élete, melynek alig van párja. Első teendője: megismerni a híveket. Egész egyházmegyéjét végigjárja. Meg akarja ismerni jobbkezét, a papságot, és azokat a viszonyokat, amelyekben élnek.

A Tridentinum végrehajtója.

Lassanként összeállítja nagyszerű tervét egyházmegyéje hitéletének felemelésére, fellendítésére. A legtöbb helyen, mint akkoriban az egyházmegyekben általában szokás volt, nagyon sok visszaélést talált. A Tridentinum sok tekintetben hozott szigorú szabályokat, de végrehajtása nehezen indult meg. Ő azonnal megkezdte a reformok végrehajtását, a

visszaélések megszüntetését, és bizony sokszor nem talált sem a papságnak, sem a híveknek tetszésére. De nem engedett.

Lánglelkű apostol.

Fáradtságot, imát, böjtöt, mitsem kímélt, önmagát pedig legkevésebbé. Nem ismert sem személyes kivételt, sem egyéb szempontokat. Erős kézzel valósította meg tervét. Rendszabályozza saját püspöki palotáját is. Eddig sem volt fényűző, de szerette a főúri és előkelő viseletet, most azonban mindent leegyszerűsít. Eladja drága ruháit, bútorokat, ékszereket, mindazokat, amelyeket feleslegesnek talált a lelkek szolgálatában. Ezekből kórházakat, szemináriumokat, intézményeket létesített. Minden vagyona kevésnek bizonyult. Ugyesen, okosan, egyéni relációt is felhasználva: a városi tanácsot iparkodik segítségére hangolni, különösen mikor karitatív intézményekről volt szó. Bámulatos, hogy a fiatal főpásztor milyen nagy bölcseséggel, energiával, tudással és gyakorlati érzékkel nyúlt hozzá ezekhez a nehéz kérdésekhez. Sok visszaélést talált a különféle szervezetekben. különösen a női szervezetekben, ahol a régi szabályok szigorúságát igyekezett helyreállítani. Igaz ugyan, hogy sok keserűséget, sőt üldöztetést is szerzett magának. Nem törődött azonban vele. Figyelemmel kísérte az ellene irányuló szervezkedést, hogy kellő időben védekezni tudjon. Nem rettentette meg semmi.

Nehéz megpróbáltatással.

Milánóban és környékén voltak rossz népszokások, orgiákba süllyedt ünnepélyek,

melyeket szintén szeretett volna megszüntetni. A nép azonban makacsul ragaszkodott azokhoz, s mikor észrevette, hogy Károly mindent a legszigorúbban meg akar szüntetni, ellene hangolódott. A város vezetőségéből egy-két gyenge jellemű szívesen engedett a nép akaratának, hangulatának, lassankint az egész város vezetősége a néppel együtt a főpásztor ellen fordult. A tanács elhatározta, hogy a legerélyesebb intézkedésekhez nyúl. Harcba szállt a bíbornokokkal, és pedig olyképen, hogy az egyházi bírakat letartóztatták, elzárták. A bíboros aronai kastélyát elfoglalták a katonák, és így valóságos rabságba esett. Azonban nem ijedt meg. Első intézkedése az volt, hogy az izgatókat és felelősöket kiközösítette. Természetes, hogy e miatt még magasabbra csapott a gyűlölet lángja. Most egy másik kísérletet tettek ellene: mindenféle hamis jelentéseket küldtek a spanyol királynak és a Szentszéknek. Híre járt már, hogy a Szentszék sem helyesli Károly eljárását, és a király is ellene nyilatkozott, tehát úgy látszott, hogy minden összeomlik. Akik bennszorultak a kastélyban és megosztották sorsukat Szent Károllyal, azt ajánlották, hogy minden emberét és befolyását használja fel arra, hogy kellő időben és jól informálja a Szentszéket és a világi hatóságokat. Ő azonban azt felelte, hogy nem él ezekkel az eszközökkel. A maga eljárásának igazolására nem siethet addig, míg nem kérdezik, és csak az imádság, böjt és vezeklés eszközeihez nyúlt. Mikor már úgy látszott, hogy minden összeomlik, egy pillanat alatt kiderült az ég és minden veszély elmúlt felette. A Szentszék minden érdeklődés nél-

kül az ő eljárását helyeselte, ugyanígy a spanyol király szigorú megdorgálásban részesítette a vezetőséget. Károly ügye teljesen tisztázódott.

Isten büntető ostora.

Mégis volt egy fájdalma. Bár győzött a kérdés jogi szempontjából, meg hogy nem volt már többé rab, a nép azonban nem tágított. Nem akarta abbahagyni a szokásokat, melyek mindig bűnben végződtek. Még jobban megmakacskodtak. Mikor Szent Károly látta, hogy a szép szó nem használ, szigorú intelmet intézett hozzájuk: Vigyázzanak, mert az isteni harag fenyítő pálcát vesz a kezébe! Tény az, hogy rövidesen ezután pestis ütött ki a városban, és pedig olyan hatalmas és félelmetes, hogy a városi tanács, mely azt a hosszú üldöztetést rendezte, egy nap alatt elhagyta a város környékét. A tehetősebbek szintén elmenekültek. Szent Károly helyén maradt. Kezébe vette a város minden ügyét. Kastélyából mindent eladott, kórháznak rendezte be. Maga végezte nemcsak a betegek kezelését, hanem az összes közhivatali intézkedéseket is azokkal a városi tisztviselőkkel, akik alacsonyabb rangban voltak, és nem volt módjukban elmenekülni.

Az irgalmasság hősi apostola.

Most kezdődik a keresztény szeretetnek olyan példája, amely szinte ritkítja párját. Nemcsak intézkedett, gondoskodott a járvány idejére, hanem maga sajátkezüleg ápolta és látta el a betegeket saját kastélyában és a kórházban. Mindenki félt a nagy ragálytól,

még az ápolók is, sokan el is pusztultak, Károly azonban nem félt. Szinte emberfeletti bátorsággal gondozta őket és mindenkit el látott utolsó kenettel és az Oltáriszentséggel. Megható volt látni, mikor a fiatal bíboros maga viszi az Oltáriszentséget betegőt beteghez, maga áldoztatja meg azzal a mély áhítattal, lelkülettel, mely elragadott minden szemlélőt. Érezte, hogy Krisztust adja oda útravalóul.

A nagy vezeklő.

A járvány azonban nemhogy gyöngült volna, ellenkezőleg, növekedett. Összehívta a nép vezetőit. Hatalmas bűnbánó körmenetet hirdetett, amelyen ő ment az élen mezítláb, vezeklő ruhában, kötéllel nyakán, hatalmas feszületet vonszolva a vállán. Könyörögtek és imádkoztak irgalomért a Mindenhatóhoz. Az isteni irgalom ennek a vezeklésnek, önfeláldozó hősiességnek a láttára megkönyörült a városon. Elmúlt a járvány. Visszamentek a vezetők. A nép csak most eszmélt arra, hogy milyen nagy bűn az Isten szemében szembe szállni azokkal, akik az Úr útjára akarnak vezetni. Végre is engedelmeskedtek, és beszüntették a bűnös népszokásokat, mulatságokat.

Apostoli útja.

Egyházmegyéjének legtávolabbi részeit is bejárta, így Svájcot is. A protestánsok sokat dolgoztak ellene. Előre szervezkedtek, de mikor megjelent az egyszerű, lángbuzgalmú, szeretettől égő lekipásztor, akkor látták, hogy mennyire ámitották őket, mikor rágal-

makkal igyekeztek ellene hangulatot keltetni. Kiábrándultak és annál készségesebben csoportosultak köréje, s megvalósították minden utasítását. Károly buzgalma nem ismert fáradságot, nem ismert határt. Szeretetének lángja igazán magasan égett. Minden vezeklést szívesen vállalt. *Salus animarum suprema lex esto*, a lelkek üdve számomra a legfőbb törvény! Ez vezette a munkájában. Ennek áldozta életét.

Apostoli életalkony.

Még nem volt nagyon idős. Húsz esztendeje kormányozta a milánói egyházat. 1584-ben, mindenszentek előtti héten visszavonult lelkigyakorlatra, mert szokása volt, hogy ezen a héten végezze el. Mindenszentekre készen szokott lenni. Most is az volt a terve, azonban a Gondviselés másképen intézkedett. A lelkigyakorlat második felében lázba esett. Hiába siettette, alig tudtak vele hazautazni. Kissé megkönnyebbült megszokott környezetében, az orvosok azonban látták, hogy a betegség súlyos és nem sok ideje van már hátra. Ekkor az Úrnak vérrel veritékező képét hozatta be, betegágyával szemben akasztatta fel és kérte a betegek szentségét. Mély áhítattal, bűnbánó szívvel vette fel. Hamuval hintett cilíciumot vett fel. Este kilenc óra tájban kedves mosollyal kiadta a lelkét.

Szent mosollyal megy az égi hazába.

Szent Károly életének legjobb jellemzése az a homília, melyet az Egyház imádkozik ünnepén a harmadik nocturnusban. Nagy

Szent Gergely pápának egyik homíliájában azt a részt magyarázza, amelyet a bevezető elmélkedésben szemléltünk a talentumokról. „Ha többet kaptunk, ne felejtsük el, hogy szigorúbb számadás vár reánk. Annál inkább alázatosnak és buzgónak kell lennünk, minél inkább érezzük, hogy felelősséggel tartozunk.” Ebben a pár mondatban legszebb jellemzését kapjuk Szent Károlynak. Gazdag volt, talentumai voltak, érezte a felelősséget. Alázatos és buzgó volt. Olyan alázatos volt, hogy mikor Rómába ment mint milánói bíboros-érsek, és találkozott az utcán egy egyszerű pappal, Néri Szent Fülöppel, letérdelt és kezét csókolt neki. Apostoli buzgalma határtalan: minden javát, kincsét, tehetségét, életét és erejét az Isten szolgálatára fordította. Apostoli lángbuzgalma emésztette fel fiatalon, 46 éves korában. Mikor más csak kezdi, ő már befejezte erényekben gazdag életét! Ilyen alázatos és buzgó élet után a halál nem lehet más, mint szent mosoly, mely az egekbe hatol.

„NIHIL, — AD OMNIA.”

A semmi.

O sacerdos, tu quis es? — Az utolsó felelet: Nihil, — ad omnia! O sacerdos! A Miaszszonyunk alapítónőjéről, tiszteletreméltó Le Clerc Alexiáról mondja az életrajzírója, báró A. Gandelet, hogy minél inkább emelkedett belső tökéletességben és életszentségben, annál inkább érezte a maga semmiségét. Egy napon, mikor a nővérek cellájába mentek, látták, hogy a feszület alá egy kis papírdarabra e három szót írta: „Le rien, l'ignorance, le péché.” Sokáig nem tudták ennek titkát. Egyszer azonban a sok kérdésre megmagyarázta: milyen semmi, tudatlan és bűnös ő, és mégis mennyire szereti az Üdvözítő, aki lehajol semmiségéhez, megkönyörül tudatlanságán és felemeli a bűnből! — Mi is most, mikor az utolsó elmélkedéshez érkeztünk, írjuk fel, de ne papírra, hanem a lelkünk mélyére: le rien, „a semmi”. Minél jobban át-elmélkedtük a papi méltóság nagyságát, minél jobban a szívünkbe hatolt, hogy milyen nagy kegyelem a szent hivatás, amelyre Isten öröktől fogva kiválasztott bennünket, milyen nagy kegyelem, midőn szeretetének melegét árasztotta ránk, bensőséges barátságába fogadott, annál inkább éreznünk kell, hogy milyen semmik vagyunk. Minél magasabbra emel

bennünket a szent hivatás, melyet Krisztustól kaptunk, annál mélyebben kell megalázni magunkat. Hol jártunk, mikor először szólalt meg lelkünk mélyén a hivatás szava? Ehhez a nagy kegyelemhez, ajándékhoz képest, melyet az Isten adott, mi csak semmiség vagyunk.

El ne bizakodjunk!

Egy percre se bízzuk el magunkat azért, mert e nagy méltóság jutott nekünk osztályrészül! Soha, egy pillanatra se gondoljuk, hogy mivel a szent hivatás, a kisebb vagy nagyobb rendek Istenhez vonzottak, már túl vagyunk a küzdelmen és lelkileg érettek, felnőttek vagyunk, hogy már nincs szükség óvatosságra, önmagunk iránti szigorúságra, aszkézisre, a lelki élet megszokott eszközeire! A mi semmiségünket, nyomorúságunkat el ne felejtjük soha, mert a szent hivatás egymagában nem változtatja meg emberi voltunkat, nem tesz szentekké bennünket, hanem kívánja, hogy kialakítsuk a tökéletes, szent ember típusát.

Magnificati

Alázatosság és szerénység jellemezze egész egyéniségünket, annál nagyobb mértékben, minél inkább átérezzük szent hivatásunk magasztosságát! Úgy érezzük, mint a Szűzanya, mikor megértette Erzsébet üdvözlő szavaiból, hogy mi történt vele, az alázatosság dicshimnusa tört ki ujjongó lelkéből: „Magnificat anima mea Dominum!” Lk. 1, 46. Minél jobban érezte a Szűzanya azt a méltóságot, melyre felemeltetett, annál alázato-

sabb, szerényebb, igénytelenebb volt. Ő legyen a mi példaképünk! Minél többet kapunk, annál alázatosabban viselkedjünk, annál óvatosabbak legyünk, mert minél drágább a kincs, annál könnyebb elveszteni; minél magasabban áll valaki, annál nagyobbat zuhanhat.

„Ad omnia!”

De a „*nihil*”, a „*semmi*” minden lehet: „ad omnia!” Mert a pap: nihil *ad omnia*! Szent hivatásunk erejénél fogva lehetünk legbuzgóbb kispapok a szemináriumban, lángbuzgalmú apostolok az Úr szőlőjében. A mi életünk is átváltozhatik egészen Krisztusban és nem lesz nehéz kialakítani magunkban az Ő arcának típusát. Második Szent Pál apostolokká válhatunk, ha lelke újjáéled bennünk; Szent Ágoston bűnbánó lelkületével arra a lelki magaslatra juthatunk, amelyen ő volt. Lehetünk olyan mosolygó, vidám szentek, mint Szent Fülöp, vagy a szeretet nagy apostolai, mint Szent Vince. Lehetünk a buzgóság és a reformok olyan nagy apostolai, mint a nagy bíbornok, Borromei Szent Károly. Lehetünk olyan ragyogóak, mint a csillag, szépek, mint a szivárvány, ékesek, mint a bíbor, fényesek, mint a nap! Isten kegyelme, a szent hivatás erejénél fogva mindenre képesít, amire kiválasztott bennünket.

Nagy távlatok az Úr útjain.

„Ad omnia” azonban nemcsak a lelki élet magaslatait jelenti, hanem azt is, hogy nagy távlatok nyílnak meg az Úrnak égbe vezető útján. De egyúttal nagy kötelességet is jelent!

Jelenti azt, hogy nekünk készséges, engedelmes szívvel mindenre készen kell lenni Krisztus küldetésében. Az Úr szőlőjében nagy munka vár reánk. Sokszor halljuk, hogy a mai kor mennyire eltávolodik Krisztustól. Nos hát a mi feladatunk lesz újra visszavezetni, buzgóvá tenni népünket!

„Mindenne alkalmas.”

Egyik barátomról jelentették előjárói a főpásztornak, mikor szemináriumi tanulmányait befejezte: olyan kispap, — írták — aki az egyházmegye mindennemű munkájára, bármilyen legyen is az, alkalmas és készséges. Testvérek, „ad omnia” ezt jelenti: az egyházmegye mindennemű munkájára alkalmas és készséges! Sok mindenféle munkakör vár reánk az életben. Hogy éppen melyiket szánja nekünk a főpásztor Krisztus nevében, nem tudjuk. De ne is nagyon törjük rajta a fejünket, hanem azt a munkakört, ahová állít, mindig készségesen, egész szívvel-lélekkel lássuk el. Úgy készüljünk, hogy valóban mindenre alkalmasak legyünk, akármilyen munkakör várjon is ránk az egyházmegye körülményeihez mérten. Soha ne válogassunk, hogy hol kényelmesebb, hol nagyobb a lehetőség a sikerre. Nem ezek a fontosak, hanem csakis az, hogy mindenre, amire Krisztus küld és amivel az Ő helyettese megbíz, egész szívvel, készségesen menjünk, olyan buzgalommal, mint az apostolok, mint a szentek. Minél jobban elszomorítanak a mai idők, minél inkább terjed a bűn, minél jobban torlódnak a nehézségek, amelyek sokszor olyan reménytelenné teszik a jövőt, annál jobban

bízzunk mi Krisztusban, aki meghívott és e nehézségek legyőzésére küldött bennünket. Ne essünk soha kétségbe, legyünk elkészülve mindenre, „ad omnia”, még a legrosszabbra is! Amíg erőt érzünk magunkban és csak kicsi lehellet van bennünk, addig mindent megtenni, mindenkit Krisztushoz vezetni!

Lángbuzgalom.

A lángbuzgalom, melyről a Szentírás azt mondja: „Zelus domus tuae comedit me” Zsolt. 68, 10., töltse be életünket. Legyen:

1. Lángbuzgalom az *összes munkakörben*. Nehéz vagy könnyű, egyszerű vagy bonyolult a feladatunk, mindig Szent Pál lelkületével fogjunk hozzá!

2. Lángbuzgalom a *lelkek szeretetében*. Minden emberen lássuk meg Krisztus kiontott Véré, amelyet mindenkiért kivétel nélkül ontott. A hit szemével kell néznünk a lelkeket, hogy meglássuk, mennyire szerette Krisztus őket és milyen nagy áldozatot hozott értük, még azokért is, akik gyűlölik, akik távol járnak tőle. Sokan vannak, különösen manapság az ilyen elvetemedettek, de mi ne a bűnt, a gonoszságot nézzük bennük, hanem a lelket, melyet Krisztus megváltott a keresztfán, amelynek megmentéséért nekünk is meg kell feszítenünk minden erőnket!

3. Lángbuzgalom vezessen a *lelkek vezetésében*! Milyen sok lélek lesz, akik eljönnek hozzánk és betegségüket, lelki inségüket azért fogják feltárni bizalommal, szeretettel, mert ők is Krisztust látják bennünk.

4. Lángbuzgalom égjen bennünk az *Isten házának gondozásában*, az oltár szolgálatá-

ban, a liturgiában, mindenben, ami az Úr házához tartozik.

5. Lángbuzgalom az *Egyház és a lelkek minden érdekében*. Együttérezni az Egyházzal, mert az Egyház Isten országa, az Ő teste, az a lelki egység, amelynek Krisztus a feje, és amelynek mi olyan szerve vagyunk, mely életet közvetít tovább.

Készen mindenre!

Mindenre készen kell lennünk, még a legrosszabbra is. A nélkül, hogy nagyon sötét képet rajzolnánk, senki előtt sem titok, hogy a gonoszság milyen diadalát üli napjainkban. Egyik egyházüldözés a másik után: Mexikóban, Spanyolországban, Oroszországban. Ami Keleten történik, ki tudja, meddig marad meg határai között. Ne legyünk próféták, de mindenre készüljünk fel. Az a lángoló szeretet, amely Krisztus szívéből reánk lövel, amely kiválasztott és felemelt bennünket, vajjon nem kívánhatja-e azt a legnagyobb szeretetet, amelyről Ő mondotta: „Nagyobb szeretete senkinek sincsen annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” Ján. 15, 13. Krisztus, a mi nagy lelki barátunk követelheti tanújelét szeretetünknek!

A legnagyobb talentum.

Kedves testvérek! A lelki gyakorlatok végéhez érkeztünk! Foglaljuk össze annak egész menetét, minden lelki kincsét. Szándékosan a talentum példabeszédéből indultunk ki, mert nem a halállal és a földöntúli dolgokkal akartuk lekötni a figyelmünket. Nem az az érzés töltötte be szívünket, hogy „*menjünk meghalni Krisztussal!*”, hanem „*menjünk élni*”

Krisztusért!" Az életre, a papi életre hívott Krisztus, azért a legnagyobb talentumot, a szent hivatást kell zsinórmértéknek felállítani. Az isteni kegyelem megvilágosította értelmünket és megismertük, hogy milyen nagy kegyelem ez, amelyet keblünkben hordozunk. Nézzük meg mégegyszer, hogy mik is vagyunk? O sacerdos, tu quis es? Non es a te, quia de nihilo! Non es ad te, quia es mediator ad Deum! Non es tibi, quia soli Deo vivere debes! Non es tui, quia es omnium servus! Non es tu, quia Deus es! Quid ergo es? Nihil, — ad omnia! O sacerdos!

„Bernarde, ad quid venisti?”

Mikor Szent Bernát, a nagy apát rádöb-bent hivatására, olyan nagy buzgalom fogta el, hogy nem akart egyedül szerzetbe vonulni. Felkereste tehát barátait, és olyan lelkesen beszélt nekik a szent hivatás magasztosságáról, hogy azonnal harmincat vitt magával a kolostorba. Mikor már ott volt, mintha lelohadt volna az első buzgalma. Nem! Abban a lelkesedésben, kegyelemben, melyet a hivatás tüze ébresztett lelkében, mindig meg akart újulni, azért mindennap, reggel is, este is, napközben is, meg-megállt és azt kérdezte magától: „Bernarde, ad quid venisti?” Most, mikor a nagy kegyelem újra lángra lobbanította szívünket, ez legyen a végső elhatározás: amíg a szemináriumban vagyunk, mindennap, reggel, este és napközben kérdezzük magunktól szüntelen: Miért hívott ide Krisztus? Azért, hogy mindenkit Hozzá vezessünk és Isten dicsőségére, nagyobb dicsőségére, legnagyobb dicsőségére szolgáljon életünk!

MÁSODIK RÉSZ
RECOLLECTIO

A SZENT HIVATÁS KÖTELEZ

Csúcsok felé.

Mikor az ember hegyvidéken felfelé tör, a csúcsok felé, mindenegyres lépés kemény, fáradságos munkába kerül. Minél meredekebb a hegyoldal, annál jobban megizzad az ember, amíg magasabbra jut. Amikor egy-egy fordulóhoz érünk, a fáradságtól is, meg az ösztöntől is űzve, egy pillanatra megállunk: visszanezünk arra az útra, amelyet eddig olyan nagy fáradsággal tettünk meg. És olyan jól esik ilyenkor látni, hogy a fáradságos hegyoldalnak tekintélyes jórészét megmáshattuk már. A lélek méginkább kitágul és örül, amikor a gyönyörű kilátás szemünk elé tárul. És minél magasabbra megyünk, minél jobban érezzük a hegymászás fáradságát, annál szívesebben pihenünk meg egy-egy fordulónál, annál jobban gyönyörködünk abban a kilátásban, amely felülről mindig szebb és szebb képet nyújt. Ha a testvérek közül már megtette valaki ezt a fáradságos hegyi utat, bizonyára felújul emlékében az a szép kép. Menyynyire gyönyörködtünk annak szép vidékében, milyen nagy lelki élvezet volt felülemelkedni az emberi kicsiségek fölé! Akármilyen fáradságos és nehéz volt is a munka, ott fent úgy éreztük, hogy kárpótolva vagyunk érte: és az új szépségek, meglátások jobban űztek, hogy

ne pihenjünk addig, amíg a legmagasabbra el nem jutunk, ahonnan még szebb a kilátás.

Lelki magaslatok felé.

Igy vagyunk most is, amikor a szokásos húsvéti recollectio, lelkigyakorlatos megújulás alkalmával itt állunk és visszanezünk az elmúlt lelkigyakorlat óta megtett kemény, fáradságos útra! Minden lelkigyakorlat lelki magaslatok felé való törekvés, emelkedés. Mindenegyben ilyen alkalomkor elhatározzuk, hogy ezentúl sokkal készségesebben, határozottabban, következetesebben fogunk felfelé törekedni, a lelki magaslatok felé. De testvérek, én azt hiszem, hogy ha a lelkigyakorlatok általában ilyen hathatós eszközei, indítékai a lelki életnek, mennyivel inkább az a lelkigyakorlat, melynek tárgya az elmúlt szent magányban elmélkedésünk anyagát nyújtotta! Az isteni Gondviselés úgy akarta, hogy az idén az őszi és húsvéti recollectió lelkigyakorlat vezetője egy személy legyen. Én azt hiszem, hogy a Gondviselésnek ebben a rendkívüli intézkedésében az a szándéka rejlik, hogy ez egyszer még világosabban lássuk szent hivatásunkat abban a megvilágításban, amelyben a jó Isten tekinti azt, és hogy ez a lelkigyakorlat, amely a mi életcélunk, hivatásunk körül forog, most annál nagyobb nyomatékkal vezessen bennünket a lelki magaslatok felé. Hiszen semmiféle lelkigyakorlat, semmiféle téma nem érint olyan közélről bennünket, mint éppen szent hivatásunk.

Szent hivatásunk magaslatán.

És most, amikor ehhez a fordulóhoz érkezünk, úgy érezzük magunkat, mint a hegymászók; jól esik egy pillanatra megpihenni, mert kemény, fáradságos utat tettünk szent hivatásunk magaslatai felé. Jól tudjuk, hogy ez a stáció nem az utolsó, hanem még nagy út áll előttünk, amíg eljutunk a befejezésig, és azután az életben még inkább, mikor valóra válik, amit hivatásunk rejt magában. Oly jól esik nemcsak megpihenni, hanem levonni magunk számára a hegymászás tanulságait is, végigtekinteni az úton, amelyen eddig haladtunk, hogy több indítást nyerjünk az ezután következő erőfeszítésre! De még inkább jól esik lelki szemünknek, ha egy kicsit élvezzük azt a kilátást, melyet a hivatás magaslata tár szemünk elé.

Találkozásunk az emberrel.

Ha visszagondolunk életünk eddigi folyására, azt hiszem, kivétel nélkül mindnyájan elmondhatjuk, hogy volt életünkben egy-egy találkozó, amely döntő hatással volt elhatározásunkra, lelki életünk vagy földi pályánk továbbvitelére. Ilyen volt minden bizonnyal találkozásunk „az emberrel”, találkozás sugárzó lelkekkel, akiknek szívük-lelkük tele volt kincsekkel, lelki értékekkel. Ezeknek fényes bűvkörében mi is megéreztük azt az erőt, amely lángolt belőlük. Ez találkozás volt *Isten küldöttjeivel*, akiket az isteni Gondviselés azért küldött, hogy találkozzunk velük, és megindítsanak akár lelkünk, életünk folyásában, akár szent hivatásunk útján.

De legnagyobb találkozásunk volt: az Úrral való találkozás!

„Quo vadis, Domine?”

Rossz hírek jönnek, sötét felhők tornyosulnak a fiatal Egyház egén. Néró császár, aki csak az imént foglalta el trónját, máris szigorú rendeletet adott ki, hogy megbosszulja magát a keresztényeken. Suttogják ugyan azt is, hogy gyáva megfélemlés volt az ő keresztényüldözésének alapja, mert a nép elkeseredése ellene fordult a város felgyújtása miatt, s ő most bűnbakot keres és a keresztényekre fogja saját vétkét. Összejönnek a keresztények és hosszasan tárgyalják, hogy mit tegyenek. Papok, leviták, hívek kérve-kérik a nagy Apostolt, Szent Pétert, hogy meneküljön a kitörő vihar elől, óvja az életét, mert nemcsak egy egyszerű emberéletről van szó, hanem az Egyház fejének életéről. Szent Péter azonban nem akarja a nyáját pásztor nélkül hagyni és kitenni az ellenség dühének. A hívek mégsem nyugodnak meg és hangsúlyozzák, hogy az egész Egyház az ő nyája, nemcsak a római hitközség. Végül is enged, és éjjel, a sötétség leple alatt elhagyja a várost. Megindul. Sötét éj van. Egyedül halad. Szinte ijesztően kopog saruja a nagy köveken. Az éj sötétjében némán és mereven merednek az előkelő rómaiak síremlékei: összeszorul a szíve, mi lesz az Egyházzal és övele? Mi lenne, ha most itt találkoznék valakivel? De kivel is találkozhatna ilyen sötét éjszakában... Mondjuk Néróval, Krisztus ellenségével?... Amint ezekkel a gondolatokkal foglalkozik, úgy veszi észre,

mintha valaki közelednék messziről. Amint közelebb jön, meglátja, hogy egy meglett férfi, határozott és méltóságteljes léptekkel jön vele szembe. Szeretne félre állni, egyik sármány mögé bújni, de már késő! Már igen közel van. Ki lehet ez az idegen, akivel itt találkozik, a Via Appián, az éj sötét leple alatt? Egészen mellette van... úgy tesz, mintha nem venné észre, tovább akar menni, de az idegen megáll... ránéz, mire ő is kénytelen felemelni fejét... Megismeri!... Találkozott Krisztussal: Quo vadis, Domine?" — kérdi. „Megyek vissza Rómába, hogy újra megfeszíttessem!" — feleli az isteni Üdvözítő.

Találkozás a Mesterrel.

Találkozás a Via Appián az Úrral, a Mesterrel!... Testvérek, ilyen találkozás volt már a mi Via Appiánkon is, az élet útján: az élet Mesterével. Mikor szent hivatásunk először csillant meg lelkünkben, mikor először öntudatra ébredtünk, mikor először megértettük a hangos szót, akkor ez találkozás volt az élet Mesterével, az Úr Jézussal! Kérdeztük-e: „Quo vadis, Domine? — Hová még, Uram?"... Talán kérdeztük, de ha nem kérdeztük volna, akkor sem ment el szó nélkül mellettünk az Úr, hanem megállt és megszólított. Bár nem emberi szó volt, mégis megértette lelkünk! Hangja, szava hívott bennünket szintén nagy küzdelemre, szintén szolgálatra, nagy áldozatra. Nekünk is oda kellett adnunk életünket, mert ezt kívánta az Úr, amikor találkozott velünk az élet útján.

Mit kívánsz tőlem, Uram?

Mit kíván tőlünk az Úr? Mi szent hivatásunk nagy feladata? Vajjon ugyanaz a kereszthalál lesz-e életünk befejezése, mint Szent Péternek? Ki tudja!... Annyit azonban tudunk, hogy áldozatra hív bennünket is az Úr, mint Szent Pétert, a keresztszáldozatra. Újra keresztre kell feszíttetnünk. A mi életünk Krisztus áldozatának folytatása. Szent hivatásunk állandó feláldozást, tökéletes keresztfeszítést jelent, nemcsak egy aktusban, hanem hosszú életen keresztül, napról-napra!

A recollectio alapgondolata.

Találkozás a Mesterrel, az Úrral! — ez a mi recollectió s lelkigyakorlatunknak is a gondolata. Most, amikor felfelé törünk szent hivatásunk magaslataira, ha találkozzunk az Úrral, most is azt kérdi az Úr: Vajjon megértettük-e az ő szavát, melyet a szent hivatás alkalmával intézett lelkünkhöz? Megértettük-e, hogy mire kötelez bennünket, mikor követésre szólított fel? Mire köteleztél, Uram, szent hivatásom erejénél fogva?...

Mire kötelez a szent hivatás.

1. Kötelez elsősorban követésre. A szent hivatás nemcsak szép, égi zene, mennyei harmónia, angyalok muzsikája a lélekben; a szent hivatás nagy, dübörgő szózat, amely kötelez arra, hogy kövessük! Mikor Szent Péter találkozott a Mesterrel, nem kérdezhetette, hogy mit kíván az Úr, mert abban a pillanatban, amikor a Mester mondotta: „Megyek újra megfeszíttetni” — azonnal megérezte, hogy

ebben a feleletben mit mond neki, mire kötelezi őt is az Úr. Amikor meghalljuk lelkünk mélyén a Mester hangját, mi is mindjárt megértjük, hogy az ő szava minket is arra kötelez: forduljunk meg életünk útjain és most már az ő nyomain menjünk, az áldozatok útján haladjunk! Nem azért adta a jó Isten a szent hivatást, hogy gyönyörű zenéjétől el legyünk bájolva és azután semmit sem tegyünk! Nem azért, hogy szent érzelmekkel dagassza keblünket és azután csak henyéljünk, hanem azért, hogy kövessük őt a kereszt viselésében. Azért adta, hogy menjünk utána az áldozatok keresztjét hordozva, amelyen fel kell nekünk is feszíttetnünk!

Megőrizni a reánk bízott kincset!

2. De a szent hivatás nemcsak követésre, keresztáldozatra kötelez bennünket, hanem *hivatásunk megőrzésére* is. Ugyanazon az úton, amelyen Szent Péter haladt, sok-sok férfi és nő, öreg és fiatal megy a katakombákba titokban, lopva, nehogy észrevegyék őket. Az üldöztetések idején a föld mélyén, a vértanúk sírjánál találkozhatnak, hogy a szent áldozatban részt vegyenek és imádkozhassanak. Amikor vége az áldozatnak, elmondja a pap, hogy sokan nem jöhettek el, de nem a betegség vagy félelem tartotta őket vissza, hanem a börtön, melynek mélyén sínylődnek. Segítséget kellene vinni nekik! Erőre van szükségük, az Úr szent Testével kellene megerősíteni őket! De vajjon ki meri elvinni hozzájuk a szent Eucharisziát? „Viszem én! Viszem én!” — jelentkezik Tarcizius, a serdülő ifjú, és benne megbízik a pap. Egy kisgyer-

mek nem fog gyanút kelteni! — gondolja. A kisfiú tudatában van küldetésének. Az Úr szent Testét ruhába göngyölítik, keblére helyezve, ruhája alá rejtí, és úgy indul el. Útközben találkozik játszótársaival, akik megkérdik: „Hová mégy, Tarcizius?” — „Miért vagy olyan komoly?” — „Légy vidám, jöjj és játsszál velünk!” — „Nem mehetek, most dolgom van” — feleli nekik. „Nem úgy van ám”, felelik a társak most már durvábban és kezdenek vele incselkedni, erőszakoskodni. Rángatni kezdik, hogy erőszakkal vigyék magukkal az új játszótársat. Tarcizius egészen megre meg, fél, hogy az Úr szent Teste kiesik és gyalázat tárgyává lesz, azért most még jobban odaszorítja keblére. De ezáltal elárulja titkát. El akarják tőle venni, de ő nem engedi, hűségesen meg akarja őrizni a reá bízott kincset! Gyanút fognak, hátha keresztény?? Azonban semmiképen sem tudják kebléről letépni Krisztus Testét, még akkor sem, mikor nagy kövekkel halálra sebezik. Szent Tarcizius megőrizte azt mindvégig. Egy keresztény katona jár arra véletlenül, aki mikor látja, mi történik, elúzi a gonosz társakat. Életét ugyan nem tudja már megmenteni, de Krisztus Testét megmenti a gyalázattól. A kis Szent megőrizte a reá bízott kincset: az Úr szent Testét, egészen a mártírhalálíg!

Kiktől óvjuk drága kincsünket?

E kis vértanúnak példája tanít és figyelmeztet bennünket, hogy a mi nagy kincsünket, szent hivatásunkat, melyet ugyancsak abban a zsenge korban bízott reánk az Úr, amelyben Tarcizius vállalkozott az Eucharisz-

tiának a börtönbe való vitelére, mi is megőrizzük.

a) Az élet országútján bennünket is fenyeget *rossz társak* incselkedése és erőszakoskodása. Először csak szép szóval próbálkoznak visszatartani, majd durván akarnak reánk hatni, míg célt nem érnek. Milyen gyakori nemcsak fiatal korban, hanem későbbben is, hogy társak, „jóbarátok” igyekeznek lelkünk-ből kitépni a drága titkot, melyet az Úr Jézus bízott reánk: *szent hivatásunkat!*

b) Ha nem a rossz társak, akkor jön *a világ*, annak romlottsága, rothasztó szelleme, mely nyaldossa szívünkben legdrágább kincsünket. És mindez nagyon nagy veszélyt jelent! Ha csak kis rést talál a hivatásos kispap szívéen, akkor máris beférkőzik, gyökeret ver és nem lehet tudni, nem rabolja-e el azt egészen.

c) De belül is vannak ellenségek. A rossz *hajlamokat* mindenki magában hordozza. Ha nem fékezzük, ha nem irtjuk ki őket, az a veszély fenyeget, hogy elfojtják *szent hivatásunkat*. Megőrizni tehát *szent hivatásunkat*, ez az, amire kötelez bennünket a Krisztussal való találkozás!

Előkészület az áldozatos papi életre.

3. Kötelez továbbá arra, hogy *előkészüljünk* az áldozatos papi életre. Előkészületünk legfontosabb feladata: kialakítani magunkban *a papi lelkületet*. A papi lelkület, a papi szellem kialakítása első kötelességünk kispap éveink alatt. A *szent hivatás* következtében, egész életünkön keresztül — kispap éveinkben éppen úgy, mint a szentelés után —

Krisztus papjaiként kell gondolkodnunk, éreznünk és cselekednünk!

Mit jelent a papi szellem?

Mit jelent a papi szellem, papi lelkület?

a) Jelenti elsősorban is: *sentire cum Christo*. „Sentire” azonban nemcsak érzelmet jelent, hanem egész gondolkozásmódot, gondolatvilágot. Egész gondolatvilágunkat úgy kell beállítanunk, mint amilyen Krisztusé volt. Egész érzelmevilágunkat meg kell tisztítani és meg kell szentelni, hogy érzelmeink és gondolataink az Úr érzelmeinek és gondolatainak másai legyenek. Cselekedetünket és gyakorlati életünket úgy kell irányítani, hogy minden tettünkben Krisztus cselekedjék helyettünk.

b) *Sentire cum Ecclesia*. Úgy kell gondolkoznunk, mint az Egyház, mert hiszen az Úr Jézus minden gondolatát, tanítását, kegyelmi kincseit az Egyházra hagyta. Krisztus tovább él az Egyházban, és nekünk, akik az Egyház szolgálatára vagyunk rendelve, úgy kell éreznünk, gondolkodnunk és cselekednünk, mint az Egyház. A papi lelkület akkor él, ha minden papnak gondolatvilága, érzésvilága és összes cselekedetei nem mások, mint az Egyház kicsiben. Ha ez bennünk tökéletesen sikerül, akkor van papi gondolkozásunk, szellemünk, lelkületünk.

c) *Sentire cum clero*. A papi lelkületnek újabb vonása, mikor a klérussal, Krisztus szolgáinak az együttesével együtt tudunk érezni. Milyen szomorú, mikor nincs meg az egyetértés a papságban! Egyesek szavukkal, cselekedetükkel, írásukkal lerontják azt, amit

mások építettek. *Sentire cum clero*, jelentse azt, hogy a katolikus papság: egy szív, egy lélek, egy értelem! Nincs több papság, csak egy van: Krisztus papsága! Mindnyájan ehhez tartoznak, tehát a klérussal egy szív, egy lélek legyünk.

d) *Sentire cum superioribus*. Elöljáróink kezébe van letéve hivatásunk és életünk vezetése. Az ő Istentől rájuk ruházott lelkiismereti feladatuk, hogy vezessenek minket. Ha a hit szemével nézzük őket, akkor Krisztus helyetteseit látjuk bennük. Rendezett táborban nem lehetséges, hogy bármelyik katona mást akarjon, mint a generálisa vagy bármelyik tisztje. Amit a vezér akar, azt kell akarnia mindenegybes katonának, és nem lehet okoskodniok! Kérdezzük meg Szent Pált, minek tart bennünket: Krisztus katonái vagyunk! Nem lehetséges tehát, hogy mást akarjunk, gondoljunk, mint elöljáróink, mert rendezett tábor, Krisztus milíciája vagyunk. Aki nem tudja magát fegyelmezni, aki nem tudja magát fékezni, nem való Krisztus milíciájába! Egynek kell lenni szívvel-lélekkel Krisztusban mindazokkal, akik Krisztusban egyek!

„Veritas liberabit vos!”

4. A hivatás továbbá *scientia-ra*, *tudományra kötelez*. Ez nehéz feladat, keresztt, melyre naponta rá kell feszítettelnünk. Minél nehezebb a tanulás, annál igazabb, hogy kereszttviselésre, halálra kötelezett az Úr! Hogy megértsük ennek jelentőségét, nézzük részletesebben! Miért kell a papi életre a tudomány megszerzésével előkészülnünk? Azért, hogy az igazságot lelkünk tárházába

gyűjtsük és valamikor az igazság kenyérével tápláljuk a reánk bízottakat. Igazság?! Mit tanított Krisztus erről? Azt mondotta: „Veritas liberabit vos!” Ján. 8, 32. Az igazság ment meg benneteket, az üdvözít titeket! Miért mondotta Jézus, hogy az igazság? Mert Ő az igazság forrása, Ő az örök igazság, aki leszállt a földre, hogy megtanítsa az igazságra. Aki tehát az igazságot kutatja s tanulja, kincset gyűjt magának és Krisztushoz közelebb jut. A scientia beletartozik lelki életünkbe. Nem kívülálló tényező. Tudomány, aszkézis, lelki tökéletesség: nem külső dolgok, éppen azért imádságos lélekkel kell kezdeni, végezni és befejezni. Annyira az ima legyen a tudományos életnek a főmotívuma, mint Szent Tamásnál. Az Isten iránti szeretet vezessen minden tanulásban, akkor nem lesz nehéz, mert aki szeretettel végez valamit, az nem érzi a munka súlyát, amint egy édesanya sem érezte, hogy milyen nehéz felnevelni gyermekét. Nem érezte, mert szeretett bennünket!

Homo pietatis.

5. Szent hivatásunk még *pietas*-ra is kötelez bennünket. A jámborság a papi életnek éppen olyan fontos tényezője, mint a scientia. Erre különösképen kötelez hivatásunk, hiszen a kispap: homo pietatis! Pedig a jámborság igen sokszor terhesnek tűnik, sokszor nem szereti a kispapi lélek. Miben áll a jámborság? Nem más az, mint lelki készség, amely-nél fogva szárnyra kél a lélek; minden vágya, hajlama, az Úr szolgálata. Az az igazi jámborság, mikor ez a vágy a léleknek törvénye, boldogsága. Ha azonban az Úr imádása, szol-

gálata teher valakinek, nem teljesítette hivatásával járó kötelezettségét! Jám-borságra kötelezett az Úr, mikor találkozott veled, de te nem engedelmeskedtél! Vigyázz, mert jól nem fejeződhet be az ilyen kispapi élet!

Találkozás, mely kötelez.

A szent hivatás: találkozás az Úrral. Olyan találkozás, mely kötelez bennünket arra, hogy kövessük az Urat a kereszt viselésében, egészen kereszthaláláig, önmagunk feláldozásáig! Kötelez bennünket szent hivatásunk megőrzésére a sok veszéllyel szemben, melynek ki van téve a „jó barátok“, vagy belső ellenség részéről. Kötelez arra, hogy papi szellemet, lelkiületet alakítsunk ki magunkban, hogy a scientia-t és a pietas-t megszerezzük.

Utolsó találkozásunk az Úrral!

Ha megnézzük az utolsó képet, melyet kápolnánk ablaka mutat, a papi élet befejezését, akkor lelki szemünk előtt áll az a nagy felelősség, amely szent hivatásunkkal jár. Az Úrral még egyszer majd találkozunk kell, még abban az esetben is, ha most hátat fordítanak nekik! Igen, halálunkkor találkozunk kell még egyszer Krisztussal! Akkor majd el kell számolnunk arról, amiről most elméltünk: hogy mire kötelez bennünket a szent hivatás! Eleget tettél-e kötelezettségeidnek? Egyszer még találkozni kell a Mesterrel, aki ifjúkorodban meghívott követésére, szolgálatára! És akkor minden percről, életed minden pillanatáról be kell számolnod, hogy hogyan feleltél meg hivatásodból folyó

kötelezettségeidnek! Most ezt a recollectiós lelkigyakorlatot fordítsuk arra, hogy erre az utolsó találkozásra, erre az utolsó elszámolásra minél jobban előkészüljünk! Eredményezze ez a lelki megújulás, hogy úgy tudjunk egykoron elszámolni az Úrral kötelezettségeinkről, hogy az utolsó találkozásnk olyan legyen, mint ahogyan ábrázolja a kép: ...Krisztus ölelő karja várjon az égben!

„AD QUID VENISTI?”

A recollectio főcélja.

Az őszi lelkigyakorlatok alkalmával az utolsó gondolatokban Szent Bernát mondásával foglalkoztunk, melyet szerzetbe lépése után intézett mindennap, napról-napra önmagához. Azt kérdezte mindig magától: „Bernarde, ad quid venisti?” Ez a kérdés az ő lelkében a szent hivatás tudatát mélyítette el. Arra sarkalta, hogy soha ne nyugodjék meg, ne álljon meg a meredek ösvényen, hanem mindig magasabbra és magasabbra törekedjék. Ez a kérdés: „Bernarde, ad quid venisti?” tudatossá tette lelkében az állapotbeli kötelességeket. Az állapotbeli kötelesség minden hivatásnál más és más. Más a szerzetesnél és más a családfőnél; más a tanárnál, aki a nevelés ügyének szenteli életét és más az államférfiúnál, aki a közügyeknek él. A recollectió lelkigyakorlatnak nem az a főcélja, hogy valami új gondolatot fejtsen ki, hogy a lelki életnek valami új törvényét állítsa lelki szemünk elé, hanem az, hogy az előző lelkigyakorlatok átélmélkedett igazságait tegye elevenné és tudatossá bennünk.

Megtettük-e állapotbeli kötelességeinket?

Az elmúlt lelkigyakorlatok alapvető kérdése az volt, hogy jobban megismerjük szent hivatásunkat és ebből kifolyólag állapotbeli kötelességeinket. Az tehát a mostani recollectiónak is a célja, hogy újra *megvizsgáljuk állapotbeli kötelességeinket*. Mi a kispap állapotbeli kötelessége? — Nem más, mint hogy készüljön a papságra! Tehát a mostani húsvéti recollectiós lelkigyakorlat alkalmával centrális jelentőségű az a gondolat, hogy: én mint kispap, hogyan feleltem meg állapotbeli kötelességeimnek? Hogyan kamatoztattam Istentől kapott talentumomat, szent hivatásomat, és miképpen teljesítettem abból folyó kötelességeimet?

Melyek állapotbeli kötelességeink?

A hivatásból folyó kötelességeket három nagy csoportra lehet osztani:

I. *A papi hivatás szellemének megőrzése és továbbfejlesztése*. Vajjon azt a szent kegyelmet, melyet az Úrtól kaptunk, úgy őriztük-e meg, hogy szelleme tovább éljen bennünk és tovább éltesse?

II. *Hogyan illeszkedtünk bele a szeminárium életbe*, annak a nevelő intézetnek szellemébe, amelyben elő kell készülnünk az oltár szolgálatára? Vajjon tudatosan felhasználtuk-e a szeminárium nevelő hatását? A közösség gondolata a papnevelés egyik legkomolyabb eszköze. Vajjon tudatosan kapcsolódunk-e ebbe a közösségbe?

III. *Hogyan fejlesztettük tovább lelki életünket?* Lelkünk mélyén törekedtünk-e a tö-

kéleltességre, melyre Krisztus meghívott és kötelezett? Lássuk most ezeket részletesen!

Hívatásunk szelleme mit sürget?

I. Először is nézzük hivatásunk szellemét! A papi lelkületnek kialakítása mit sürget?

1. Elsősorban is azt, hogy *meg van-e bennem a hívás szelleme?* E húsvéti recollectiós lelkigyakorlat alkalmával tisztába kell ezzel jönnünk! Tudatos-e bennem, amit annyiszor ismételtünk: „O sacerdos, tu quis es?” Tudatos-e bennem, hogy nem élhetek önmagamnak, hanem tökéletesen fel kell magam áldoznom az Istennek és a lelkeknek? Egyedül az Isten, az Egyház ügye vezet-e kispapi előkészületemben a legutolsó lelkigyakorlat óta?...

Nem fejlődött vissza?

2. Állapotbeli kötelességem másodszor azt a kérdést veti fel: *nem fejlődött-e bennem vissza a papi lelkület?* Megkaptam — igaz — az indítást, a kegyelmi lökést a lelkigyakorlatok alkalmával, de vajjon nem ernyedte-e el bennem az ereje? Vajjon nem estem-e vissza a régi ember gondolkozásába? Vajjon a világ érdekhajhászó, gőgös, irigy, indulatos, gyűlölködő szelleme nem ébredt-e fel újra bennem? És ha igen: vajjon egészen elhomályosította-e bennem a hívás lelkületét?...

Ápoltam-e hivatásomat?

3. Szent hivatásom szelleme sürgeti, hogy meggondoljam, mit tettem az utolsó lelki-

gyakorlat óta abban az irányban, hogy a papi szellem megerősödjék bennem. *Hogyan ápoltam pozitíve hivatásomat?* Felhasználtam-e olvasmányaimat ezirányban, vagy legalább érdeklődés mutatkozott-e bennem eziránt? Törődtem-e azzal, hogy papi lelküлетem fejlődjék és erősödjék? Iparkodtam-e megtudni, hogy milyen eszközök, könyvek tárgyalják a papi élet jellemző vonásait?

Megvalósítottam-e a mindennapi életben?

4. Meg kell fontolnom, hogy *hogyan iparkodtam ezt a szellemet megvalósítani a mindennapi életben?* Ennek a hivatásnak szellemében jártam-e el? Előkészület volt-e életem az Úr szolgálatára? Igyekeztem-e úgy berendezni mindenegyes dolgomat, hogy az valóban előkészület legyen? Nem voltak-e és vannak olyan hibáim, amelyek mindenkiben, de különösen a papban nagyon visszatetszők?

Nem hoztam-e szégyent szent ruhámra?

5. Őszintén, halálos komolyan meg kell fontolnom, *nem hoztam-e szégyent reverendámra?* Olyan volt-e minden beszédem, cselekedetem, sőt gondolkozásmódom, egész mentalitásom, mint Jézus Szíve szerinti kispapnál, papnál lennie kell? Olyan volt-e a napirendem, kötelességeim teljesítése, mint ahogyan a szent ruha és a hivatás ezt megkívánja?

Vannak-e új hibáim?

6. És végül kötelességünk ké teszi, hogy *vegyük elő a mult lelki gyakorlat óta kifejlő-*

dőtt új hibáinkat, újra életre kelt és kifejlődött rossz hajlamokat, melyek eddig nem voltak meg. Figyeljük meg, nem úgy voltunk-e, mint az a szerencsétlen testvér, akit két-három hete siratunk?! Aki kezdetben a legbuzgóbbak között volt, s amint haladt a korban, új és új hibák keletkeztek, amelyeket nem küzdött le, s amelyek néhány évvel a szentelés után a romlásba, az aposztáziába sodorták!

Testvérek, halálosan komoly kérdések ezek! Nem szabad csak átsurranni felettük! Az isteni Udvozító azt kívánja, hogy ezeket a kérdéseket vele beszéljük meg. Ezért mondtuk, hogy a lelkiprákórlat találkozás az Úrral!

A szemináriumi szent közösség.

II. *A másik nagy gondolatkör: a szemináriumi életközösségbe való beilleszkedésünk.*

1. Azt kell először is megfontolnom, vajjon az Egyház szellemében veszem-e ezt a közösséget, amelybe az Isten elhelyezett, hogy itt készüljek az oltár szolgálatára? Vagy pedig csak kényszerűségből vagyok itt? — Most kell leszámolnom az intézeti szabályokkal! Minden közösség köti az embert. Ezeknek a szabályoknak a célja és szelleme egy: előkészület az Úr szolgálatára! Aki ezeket megbecsüli, az a cél felé halad, s a cél mindjobban megvalósul. Aki ellenben nem becsüli, az előtt elhomályosodik a cél, nem tudja többé, merre vezet az út. Fegyelmezett embereknek kell lennünk! Ezt szolgálják a különféle szabályok, a szabályozott élet. Akiben él a szabályok szelleme, magától is ugyanazokat

a szabályokat tudná felállítani, ha azok nem is léteznének. Aki pedig nem látja világosan a hivatás útját, abban nem alakult ki a papi szellem. Nem fegyintézet a szeminárium, ahol bebörtönzött gonosztevőket javítanak, hanem „seminarium”, ahol az isteni ige „magvait” hintik, hogy kikeljen, öntözik, ápolják, hogy kiviruljon, virágozzék és gyümölcsöt hozzon. Önkéntes elhatározásból jönnek ide a választottak, Krisztus szeretete vonzza őket ide, de aki úgy találja, hogy laza kötelék fűzi a szemináriumhoz, abban meglazult a Krisztushoz fűző kötelék: a hivatás szelleme! Akit a szabályok nem kötnek, azt a hivatás szeretete sem köti. Aki nem akarja az eszközöket, az a célt sem akarja!

A szent közösség rúgója.

2. *A testvéri közösség rúgója a szeretet!*
Nagyon hangsúlyozok minden szót: az Egyház azért gyűjtötte össze a szemináriumba Krisztus választottjait, hogy kioltsa belőlük a gyűlölködés szellemét, és Krisztus szeretetét oltsa be helyébe! „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, — mondotta az Úr Jézus — ha szeretettel vagytok egymáshoz.” Ján. 13, 35. Mindenki komolyan nézzen magába! Thomas Hobbes angol filozófus mondotta: „Homo homini lupus.” Valaki pedig élcként azt tette hozzá: „Femina feminae lupior, sacerdos sacerdoti lupissimus.” Ha ez az élc valóság, akkor jaj annak, aki a gyűlölségnek helyet enged szívében! Az már nem Krisztus követője, tanítványa! Annak nincs helye itt! Csak Krisztus követőjének, Krisztus levitáinak van

itt helye! Szörnyű élc ez a közmondás! Ha ez valóság volna, hol volnánk akkor Krisztus szellemétől? Elmélkedjük át, mit tettünk e téren az utolsó lelkigyakorlat óta: tettünk-e valamit egyáltalán, hogy gyakoroljuk a testvéri szeretetet, hogy a gonosz érzelmekkel leszámoljunk? Szent közösségben élünk és ebben a közösségben a példa hatása rendkívül nagyjelentőségű. Gondolunk-e arra, hogy a szeretet és a kapocs, amely egybefűzi lelkünket, rettenetes komoly tényező? Gondolunk-e arra, hogy az intézet idősebb növendékei nevelik a fiatalabbakat példájukkal? Nagy felelősséget vállalunk magunkra! Hányszor megtörténik, hogy az idősebbek példájukkal rosszra nevelik a fiatalabbakat! Első évben könnyű a szeminárium, és a végén? ... Vegyük a napirendet: elmélkedés, szentáldozás stb., mindenki magára gondoljon, önmagával jöjjön tisztába!

Engedelmesség és alárendeltség szelleme.

Alárendeltség, engedelmesség tekintetében hogy állunk? Azért jöttünk a szemináriumba, hogy kialakuljon bennünk az engedelmesség, alárendeltség lelkülete. Az Egyház hierarchikus. Ez szervezettség, amely azt kívánja, hogy egység legyen és a tekintélytisztelet megvalósuljon. Rendezett sereg vagyunk, melyben mindenki egyet akar és az előjáró akarata indítja a többit. A rendezett seregben engedelmeskedni kell lélekben. Minél bensőségesebb a kapocs Krisztus papsága és Krisztus között, annál inkább kell egyet érteni, egyet akarni, és egyet érezni

az előljárókkal. Vizsgáljuk meg magunkat, megvan-e bennünk ez a szellem? Megtanultuk-e az engedelmesség és alárendeltség lelkületét? Nem okoskodtunk-e egy-egy parancs alkalmával, mely áldozatot kívánt tőlünk? Nem elégedetlenkedtünk-e a helyett, hogy feltártuk volna lelkünket, ha nehézségünk volt? Avagy onnan eredt-e a nehézség, hogy nem tudtuk legyőzni rossz szenvedélyeinket? Nem szítjuk-e önmagunkban és másokban is az elégedetlen, lázadó szellemet? Nem fuvalkodtunk-e fel? Nem helyeztük-e magunkat mások fölé? Az a kispap, aki ilyen szellemű, elvágja az utat Krisztushoz és a lelkekhez. Mit is keres akkor itt? Mit keres Krisztus választottai között az, aki gögjével elvágta a szent köteléket. Nincs kegyelem a gögösöknek, hanem az alázatosak kapják a kegyelmet!

Szigorúságra nevelni magunkat.

3. *A szigorúság és az ellenőrzés problémáját* is megfontolás tárgyává kell tennünk. Most kell komolyan megfontolnunk, vajjon a szigorúság vagy a szabadosság vezet-e? Iparkodtunk-e önmagunkat szigorúságra nevelni, vagy pedig elnézők, engedékenyek voltunk önmagunkkal szemben és nem voltunk szigorúak? A szabadságot arra használtuk-e fel, hogy annál tudatosabban tegyük azt, amit az Egyház vagy a nevelőintézet kíván? Ha visszaélünk a szabadsággal, akkor szabadosság lesz belőle! Ha csak külső látszatra tesszük a jót, akkor emberi tekintet vezet bennünket! Hogyan tekint akkor ránk az Úr Jézus?

A szabadság nem szabadosság.

Ha több szabadság adatik, az csak azért van, hogy az önálló egyéniség jobban kialakuljon bennünk. Ha valaki arra használja a szabadságot, hogy kibújjon minden kötelezettség alól, az nem alakítja ki azt a lelkiületet, melyet Krisztus papjaitól elvár és nem való ide, Krisztus papjai közé! A világi papoknak erős, kemény jelleműeknek kell lenniök! Nem azért kell kitartani Krisztus mellett, mert az emberek nézik, mert botrányt okozhat, hanem szívvel és lélekkel kell élnünk a törvények szellemében. A szabadság eszköz, hogy annál többet tegyünk! A szabadság nem szabadosság! Fontoljuk meg jól, mire használtuk fel a szabadságot, amelyet az intézet nyújtott!

Lelki megbeszélés a lelkiatyával.

Mindenki minden emberi tekintettől mentesen törekedjék Krisztus szíve szerinti kispap lenni! Erre való, hogy a spirituálishoz lelki megbeszélésre jöjjenek. Önálló egyéniségeket, *világi* papokat szeretnénk nevelni, nem szerzeteseket! De ha ezt a kapcsolatot nem veszik fel, nem tudnak jól elkészülni az örök krisztusi papságra. Vannak, akik ezt nem értették meg és egy lépést sem tettek ezirányban. Megfogtuk-e azt a kezét, amely baráti szeretettel akar vezetni az Úr oltára felé?

Tökéletességre törekedtünk-e?

III. Végül a harmadik pont, melyet meg kell fontolnunk: *Milyen volt a tökéletességre való törekvésünk, imaéletünk? Úgy meg-*

szerettük-e ezeket, hogy egész életünkben meg akarjuk tartani, vagy csak most, míg elő vannak írva? Ami közös ájtatossági gyakorlat, ami be van iktatva a napirendbe, ez mind olyan fontos, hogy az életben is folytatni kell, ha meg akarjuk tartani lelki színvonalunkat. Az életben külső akadályokkal kell majd küzdenünk, hogy egyes gyakorlatainkat megtarthassuk. Ha már most, a napirend mellett is hanyagul végeztük, kibújtunk alóla, hogyan fogjuk elvégezni kint az életben? Vegyük részletesen:

Szeressük az imát, a liturgiát!

1. *Megszerettük-e az imádságot, a liturgiát?* Nem esik-e terhünkre az ima? Vajjon nem nyűg-e, mikor találkozunk Krisztussal? Már a kis katekizmusban tanultuk, hogy amikor imádkozunk, akkor az Istennel beszélünk. Vajjon ilyen-e a mi imádságunk? És a liturgia? Megláttuk-e, éreztük-e annak belső tartalmát, nagy értékét és a lelki életben való nagy fontosságát? Szívesen vettünk-e részt a szent ténykedésekben, az oltár szolgálatában?

Személyes kapcsolat a Mesterrel.

2. *Elmélyült-e az Úr Jézussal való személyes viszonyunk?* Testvér, panaszkodol, hogy fáradt a lelked, hogy nehezen megy az elmélkedés, üres a szíved? Azt nézzed, milyen a viszonyod az Úrral! Személyesen mily kapcsolatban vagy az isteni Mesterrel? A leg tudatosabb egybekapcsolódás életét éled-e vele? Vagy pedig el vagy szakadva tőle? Az a tudat vezet-e, hogy még szorosabbra fűzzed

a kapcsolatot Jézussal, mikor vele beszélsz, vagy pedig csak gépiesen végzed imáidat, lelkigyakorlataidat, mindent? Minden áhítatgyakorlatnál ez a legfontosabb, milyen a kapcsolat a Mesterrel, Úrral? Ezen múlik minden! Nem nehéz ezt megállapítani: szíved vonz-e, mikor ide jössz eléje? Vonz-e a szíved napközben szentséglátogatásra? Felujjong-e a lelked, mikor az elmélkedésben találkozni akar veled, vagy pedig napról-napra, évről-évre tudatossá sem válik, hogy szeret, hogy veled akar élni és benned van? Kikapcsolódtál-e, vagy pedig teljesen hozzákapcsolódtál? Ezen múlik az egész lelki élet!

Mindent megbeszélék Jézussal elmélkedéskor!

3. *Vannak nehézségek, problémák, melyeket a Mesterrel most kell megbeszélni az elmélkedésben.* Az Úrral minden elmélkedésben találkozol. De kérdezd csak meg magadtól egészen komolyan: elmélkedéseidben tényleg az Úrral találkozol-e, vagy pedig a világgal, a tanulmányaiddal vagy másokkal? Megbeszélted-e vele az igazságokat, melyeket kaptál, megkérdezted-e, hogy ezeket az igazságokat miért adja, mit akar ezek által tőled valamikor? Nemcsak ismerned kell ezeket, hanem kifelé képviselned és hirdetned, befelé pedig megvalósítanod, hogy azután másokban is meg tudd valósítani. Nem is lehet elmondani, milyen fontos, hogy Krisztussal mindennap találkozzál az elmélkedésben, hogy így kezd el a napot! Ezt a találkozót egész életünkben a leglényegesebbnek tartsuk!

Szerettem-e a lelki olvasmányt?

4. *A lelki olvasmányban:* vezet-e a vágy, hogy jobban megismerjem a lelki életet, a papi életet és aszkézist, mindazt, ami a lelki tökéletesség útját rajzolja? Megszerettem-e azokat, akik példájukkal fényeskednek, és ha megszerettem, követtem-e őket? Vagy pedig üresek voltak olvasmányaim, talán el is hagytam őket? Unatkoztam-e alatta, vagy pedig csak emberi tekintetből végeztem? Úgy végeztem-e, hogy előttem a nyitott könyv és lelkem Istenhez röppent a vágy szárnyán, mondván: szólj Te hozzám, isteni Mesterem! Vagy talán más szólt hozzám azalatt, míg szemem a sorokat átfutotta?...

Scientia et pietas.

5. Végül a lelki életünk fontos tényezője, hogy *összekötöttük-e a scientiát a pietassal, a tudományt a jámborsággal?* Nevezhetők-e tanulmányaim lelki gyarapodásnak? Felhasználtam-e, amit tanultam a lelki élet szempontjából? Beállítottam-e hivatásom keretébe?

Krisztus jó, jobb, legjobb papjává kell lenned!

Ezeket a kérdéseket azért állítottuk fel, hogy ezek szerint komoly lelkiismeretvizsgáláshoz lássunk! Találkoznunk kell az Úrral ezekben a pontokban. Jól vizsgáljuk meg magunkat és őszintén beszéljük meg ezeket Övele magával! „Ad quid venisti?” Ha valaki nem tudja úgy berendezni lelki életét, hogy a szeminárium előkészítő legyen a papságra, ellenállt az Isten kegyelmének, visszaélt jó-

ságával, amely ide vezette s módot adott az előkészületre! Ha valaki úgy látja, hogy visszaesés van, használja fel ezt az alkalmat, pótoljon mindent! De ha most sem tud valaki beilleszkedni ebbe a szellembe, akkor jobb, ha most áll ki a sorból, mintha rosszul készül a papságra és később szégyent hoz a szent ruhára és az Egyházra. Az ilyen Krisztusnak rossz sáfára lenne! Jobb, ha most megy el, mielőtt károkat okozott volna! Itt csak annak van helye, aki minden erejével Krisztus jó, jobb és legjobb papja akar lenni!

AZ APOSTOLFEJEDELEM BUKÁSA

„Elszélednek a juhok.”

Az Úr Jézus kínszenvedésének történetében egyik legmeggrázóbb esemény, amelyet valamennyi evangélistánál olvasunk, Szent Péter bukása. De még meghatóbb az, hogy éppen abban az Evangéliumban olvasuk a legmegkapóbban, amelyben Szent Péter prédikációi vannak: Szent Márknál. Ő maga, Péter mondta el tehát bukását, ő foglaltatta írásba tanítványaival. Mondá Jézus tanítványainak: „Mindnyájan megbotránkoztok én bennem az éjjel, mert írva vagyok: Megve-rem a pásztort és elszélednek a juhok... Mondá pedig neki Péter: Ha mindnyájan megbotránkoznak is Benned, de én nem. És felelé neki Jézus: Bizony mondom neked, hogy te ma az éjjel, mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem.” Mk. 14, 27—30.

Péter tagadása.

Megdöbbentő, hogy Szent Péter tűzbe akart menni az Úr Jézusért, kardot vitt magával, hogy megvédelmezze, mikor megtudta, hogy Jézust elárulják. S aki tényleg kardot ragadott és a főpap szolgájának fülét levágta,

most egy szolgáló szavára megtagadja, hogy valaha is ismerte a Mestert. „Amíg pedig Péter benn volt az udvarban, odajöve a főpap egyik szolgálója, és látván Pétert melegedni, szemügyre vévén őt, mondá: Te is a názáreti Jézussal valál. Ő pedig tagadá, mondván: Nem ismerem; nem is értem, mit mondasz. S kiméne az előcsarnokba, s megszólala a kakas.” Mk. 14, 66—68. Nemcsak egyszer tagadja, hanem ismételten esküvel erősíti tagadását, hogy semmi köze ehhez az emberhez. „Ismét meglátván őt a szolgáló, megint kezdé mondogatni a körülállóknak, hogy ez is azok közül való. Ő pedig újra tagadá. És kisvártatva ismét az ott állók mondták Péternek: Valóban közülük való vagy, mert hiszen galileai vagy. Ő pedig kezde átkozódni és esküdözni, hogy nem ismerem azt az embert, akit mondtok. És azonnal másodszor szóla a kakas.” Mk. 14, 69—72. Ez komolyan gondolkodóba ejt bennünket is, testvérek! Szent Péter, akit az Úr választott ki, aki ismerte az Urat, követte, aki az apostolok élén állt, aki először vallotta meg Őt, aki képviselte az apostoli kollégiumot, mikor az Úrhoz való ragaszkodásról kellett tanúságot tenni, midőn nem tudták az apostolok maguk sem, hogy mit tegyenek, ő mondja: „Uram, kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak!” Ján. 6, 69. Ime, ez az ember most megtagadja Mesterét!

Sok papi bukás képe.

Szent Péter apostol bukásában igen sok papi bukás képe látható. Sokan vannak, akik éppen olyan jól indulnak, mint ő. Jön azon-

ban a kísértés, a megpróbáltatás, és akik jól indultak, akik egykor áldozatot is hoztak, most meginognak és elfordulnak Krisztustól.

Eleinte jól indul minden.

A szent hivatás nagy lendület. Elindulunk az Úr felé az oltár szolgálatában. Érezzük, hogy Krisztus papsága nem kenyérkereset, nem emberi érdek, hanem elhivatottság, melyhez nagy lelki erő, lemondás, áldozatos szellem kell: megosztani az Úr sorsát, aki előre megmondta, hogy ha a Mesterrel ezt teszik, akkor mi sem várhatunk mást! Neki is üldöztetés jutott osztályrészül, szolgálóinak is hasonlóképen! Testvérek, mi sem habozhatunk megindulni az Úr követésének az útján, éppen úgy, mint Szent Péter, aki ott hagyta családját, szeretteit, és követte az Urat, bárhová ment. Minden úgy volt, hogy semmi sem hiányzott szent hivatásunkból. A legtöbben úgy indultunk, hogy a szent idealizmus, áldozatos szellem, melyet a szent hivatás lendülete kíván, nem hiányzott. Eleinte minden jól megy. Megvan a lélek buzgósága és lendülete!...

De résen áll az ellenség!

Azonban: résen áll az ellenség, aki ott leselkedik Ádám és Éva sarkában és minden igaz ember sarkában, a Szűzanya sarkában és az Úr nyomában is! Az ősellenség nem tud abba belenyugodni, hogy nála tökéletlenebb teremtmény részese legyen annak a boldogságnak, melyből a bűn miatt ő kiesett. Mikor ez az ellenség tudomást szerez a mi hivatásunkról, felfigyel és akcióba lép. Koncentrált

támadást intéz egyszer-kétszer, sőt egész életünkön keresztül, utolsó leheletünkig. Ezzel számolnunk kell! Mikor igent mondtunk az Úr Jézus hívó szavára, amikor csatlakoztunk az Úrhoz, olyan ellenséget szerezünk, aki kiengesztelhetetlen ellensége az Úrnak. Ez a mélységes igazság adta Szent Ignác tollára a két zászlóról szóló elmélkedést.

Két zászló.

Választanod kell a szent hivatás folytán két zászló között! Vagy az Úr zászlaját vagy a sátánét választod! Vagy Krisztus katonaságához, vagy pedig a sátánéhoz állsz! Mi az Úrhoz csatlakoztunk olyan szent lelkesedéssel, szeretettel, mint amilyen szeretettel és tűzzel szállott alá lelkünkbe a szent hivatás kegyelme. De a gonosz nem tud belenyugodni, hogy szakítsunk a világgal, a sátánnal, hogy mi az Úrnak hűséges szolgálói legyünk, hogy egész életünkön keresztül harcoljunk ellene és a bűn ellen. Csak az alkalmat lesi, hogy mikor csaphat ránk, mikor fogjon meg és rántson a bűnbe.

Éberség a küzdelemben.

Nehéz a sátánnak célt érni akkor, mikor éber a lélek, mikor ismeri a veszélyt s vigyáz, hogy ne közelítse meg a kísértés. Ilyenkor a lélek minden kísértésnél azonnal észreveszi, hogy miről van szó. Meglátja az ellenséget, tisztába van szándékával. Felveszi a küzdelmet, és mert Krisztus oldalán van, Krisztus erejével küzd, azért a győzelem biztos! Ha minden kísértésnél rögtön meglátjuk

a sátánt, és hacsak egy kis szikrája is van bennünk a hivatásnak, visszaborzadunk a bűntől és utálattal fordulunk el a sától és incselkedéseitől. Ha gyöngék vagyunk is, mihelyt látjuk a bűnt, azonnal utálattal fordulunk el tőle és kapaszkodjunk Abba, aki erős, aki a mi vezérünk. Azonban ezt a sátán is nagyon jól tudja, ezzel teljesen tisztában van, éppen ezért taktikát változtat. Félünk a bűntől? Utáljuk azt? Akkor hát nem a bűn képében mutatkozik, nem a kísértés alakjában jelenik meg, hanem taktikája szerint egész másként! *Nézzük most már a sátán taktikáját!*

A sátán taktikája.

1. *Gyöngíti bennünk azt, ami erős: a hivatás szellemét.* Lelkületünket próbálja megváltoztatni, a hivatás eleven képét elhalványítani. Ha valakiben nem elég erős a papi lelkület, nem elég erősen érez együtt Krisztussal és az Egyházzal: ez nem halálos bűn, nem kézzelfogható nagy bűn, senki sem tartja annak! Sőt még bocsánatos bűnnek sem tartja senki. Ezt nem szoktuk lelkiismeretvizsgálat tárgyává tenni. A lelkületet, szellemet nem lehet sem halálos, sem bocsánatos bűn rubrikájába sorozni. Itt áll meg tehát a sátán, mert itt nem szoktunk vigyázni! Itt nem félünk!

A lelkület állandó habituális gondolkodási mód, érzés, hajlam, tehát még nem tett, cselekedet. De minden tett ebből folyik. Így például a papi lelkület egész életen keresztül az élet minden vonalán Krisztus felé tart, lemondást, engedelmisséget kíván az Egyház iránt. Ki szokta észrevenni, hogy a kritika, kelleltlenség, kényelmesség, lanyhaság, kö-

zömbösség mennyire gyengíti éppen a hivatás szellemét!? A tanulásban való renyheséget, a lelki élet iránt való közömbösséget ki rója fel magának közülünk? Van, aki nem látja, hogy a hallgatagság papi vonás és beszédében a legnagyobb fegyelmezettséget kell tanúsítania, hogy a különködés távolodás hivatásunk szellemétől! Sokan úgy élnek, mint a diákok, akik sohasem tudnak megnyílni és őszinték lenni az előjárókkal szemben. A szabadság zsandárait látják bennük. A lelki életben sokaknak teher, ami közös, sokan nem tudnak mit csinálni az elmélkedés alatt, nem veszik észre, hogy gyöngült bennük a hivatás szelleme! Ezeken már győzött a sátán első taktikája.

Akik a sátánnak segítenek.

A hivatás szelleme a legnagyobb szeretettel csüng Krisztuson. Aki szeret, nem beszél rosszat arról, akit szeret, csak azért, mert szereti őt. De a sátánnak fáj, hogy mi szeretjük az intézetet, előjáróinkat és testvéreinket. Segítőket keres, akik szavaikkal, tetteikkel rontják az intézet szellemét. Így a sátán elégedetlenséget szít olyan apró kis dolgok miatt, amelyeket otthon is nélkülözünk, de itt miattuk elégedetlenkedünk. Aki a papi egyszerűség helyett cicomázza magát, mikor a szülőknek rendes ruhára sem telik, szintén rossz példát ad. Aki kezd szóval vétkezni felsőbbsege ellen, kritizál, elégedetlenséget szít mások lelkében, az megrontja a szeminárium jó szellemét, és nemcsak maga kerül szembe hivatásával, hanem egyenesen a sátánnak segít.

A sátán másik taktikája.

2. Sokkal veszedelmesebb a sátán másik taktikája, mellyel a *testi kívánságokat kezd* *ébreszteni*. Itt se a legsúlyosabbal kezd, hogy észre ne vegyük. Először távolról közelíti meg a testi kívánságokat, és pedig a *restség szellemével*. Kezdetben kisebb kényelmet sugall; sokan sokszor szívesen megengednek maguknak ilyeneket, különféle jogcímeket találnak. Ez a lelkiület átcsap a lelki élet és tanulmány területére és az ilyen lélek nem látja, hogy hivatását veszélyezteti és sorvasztja. Mi lesz vele, ha magára marad az életben? A közösség ereje nem fogja sarkallni, előljáró nem fogja ellenőrizni. Ha senki sem serkenti, senki sem áll mögötte, észrevétlenül felébred a szenvedély.

Koncentrált támadás a lélek ellen.

Itt azonban még nem áll meg a sátán, hanem továbbmegy és folytatja koncentrált támadását. Minden pillanatban kész a támadásra, kísértésre. Nagyon könnyen beleesik az a bűnbe, aki nem fékezi érzékeit, szabadon hagyja szemét az utcán és sokszor a templomban is. Akinek a szíve a szemében van, persze hamar megakad az embereken. Ilyenkor résen áll a sátán és nem egy, hanem hét ördög száll a pokol mélyéből, hogy a bűnbe rántsa. Könnyen elesik az, aki nem fékezte vágyait, hanem folyton gyöngítette a jóra való hajlamot, az ellenálló képességet. Ha nem állunk ellen azonnal, a kísértés elkerülhetetlenül sodor a bukás mély örvénye felé.

A pap bűnének rettenetes súlya.

Ennek az örvénynek a nagysága szabja meg a bűnnek nagyságát. Minden bűnnek a nagysága abból ítélhető meg, aki ellen irányul. Szent Péteré megítélhető abból, hogy kit tagadott meg. Milyen közel állott a Mesterhez és mennyire eltávolodott tőle. Minden bűnben ilyen eltávolodás van, szakítás az Istennel. Minden bűnben bent van a: „non serviam!” sátáni gondolata. Gondoljuk meg, „non serviam!” annak az ajkán, aki Krisztus szolgálói közé akar tartozni, akit arra hívott Krisztus, hogy legengedelmesebb, legkészségesebb szolgálja legyen!... De a bűn nagysága megítélhető az első „non serviam!” következményeiből is. Miatta esett ki az egész emberiség Isten kegyelméből. Nemcsak azért rettenetes a pap bűne, hogy kiesik a kegyelemből, hanem azért is, mert nagyon könnyen másoknak is, sokaknak, ezreknek, százezreknek vesztét okozhatja. Rettenetes közmondás, amely nagyon sokszor hallható, hogy a pokol mélye tonzúrákkal van kirakva. Igaz-e, nem-e? Jaj, ha megtudjuk, hogy így van!

Péter megtérése az Úr egyetlen tekintetére.

Szent Péter bukásának és bűnének nagysága is a Mesterhez való szoros viszonyából világlik ki. Senki sem állt olyan közel hozzá, senkit nem emelt az Úr Jézus oly magasra, mint őt. Éppen ez a kiválasztott az első Krisztus-tagadó. De éppen azért, mert oly közel állt a Mesterhez, mert olyan nagyon szerette egykor Őt, hogy tűzbe akart menni

érte, megtérését is siettette. A Mesterrel való egyetlen találkozás, egyetlen szempillantás Pilátus tornácán elég volt neki, hogy azonnal megálljon és visszaforduljon, hogy bűnbánatot tartson és keservesen sirassa tettét, s azután megtérve, erősítse meg övéit. Az Úrnak egyetlen tekintete elég! Ha bűnös voltál, ne keményítsd meg szívedet és ne essél kétségbe, nem keményíti meg Szívét az Úr sem! Ennek a recollectiós lelkigyakorlatnak egyik feladata ez legyen: úgy megpuhítani szívünket, hogy sohase keményedjék meg az Úr kegyelmi érintésére, az Úr tekintetére, mikor a mi lelki szemünk is találkozik vele. Szent Péter megsiratja bűnét, bánkodik, vezekel nyilvánosan, de nem esik kétségbe. Minden bukásnál az a legveszélyesebb, hogy a sátán a kétségbeesés gondolatával zaklatja a lelket, hogy azt higgye, nincs többé kiút, végleg megpecsételte sorsát, és nem számíthat többé az Úr irgalmára! A sátánnak van rá gondja, hogy akár a legkisebb bűnöknél is sugallja, mikor gyakran visszaesünk: hagyd abba, úgysem boldogulsz! Mindíg ugyanazzal a hibával küzdesz, mindíg ugyanazokat gyónod meg, látod, hogy semmire sem mész!

Abbahagyjuk?

3. A sátán harmadik taktikája: *Hagyjuk abba a küzdelmet*, a megtérést, az Úrhoz való visszatérést. Bár Szent Péter apostol bukásával elrettentő példaként áll előttünk, viszont megtérése a leggyönyörűbb példája annak, hogy ha hiba történt, hogyan kell azt jóvátenni, hogyan kell visszatérni az Úr végtelen irgalmához. Mert hiszen az Úr végtelen irgal-

mas és ehhez a végtelen irgalomhoz akarunk majd mi is ezreket, százezreket visszavezetni hosszú papi életünkön keresztül. Nagyobb legyen a mi bizodalmunk, mint a megtérő bűnösöké, akiket majd egyszer kéznél fogva kell vezetnünk az Úrhoz.

Őszintén bevallja!

Az a legszebb Szent Péter apostol példájában, hogy később nem tagadja, nem leplezi hibáját, ballépését, hanem őszintén bevallja. Ezért olvassuk éppen Szent Márk Evangéliumában ezt a részt. Szent Márk Szent Péter nyilvános beszédeiből ismerte Krisztus történetét. Szent Péter maga elmondotta okulásul a híveknek és buzdításul, hogy legyen bizodalmuk az Úr irgalmában, ha szerencsétlenül eslesek. Szent Péter nemcsak megbánta bűnét, siratta, nyilvánosan bevallotta, hanem a maga lelki javulására fordította okulásul, hogy annál nagyobb szorgalommal, lelkesedéssel szolgálja ezután az Urat.

„Akinek több bocsáttatik meg”...

Ott volt ő is egykor Simon farizeus házában, mikor Mária, a bűnös nő odajött és drága kenetet öntött az Úr lábára, könnyeivel áztatta és hajával törölgette. Simon azt gondolta magában: „Ha ez próféta volna, bizonynyal tudná, kicsoda és miféle asszony az, aki őt illeti”, t. i., hogy bűnös. Lk. 7, 39. Ekkor mondotta az Úr Simonnak: „Megbocsáttatt az ő sok bűne, mert nagyon szeretett. Akinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevésbé szeret engem.” Lk. 7, 47. Ez olyan vigasztaló szó, melyre a bűnös nem mert volna gon-

dolni. Ezt tette programjává Szent Péter is: Több bocsáttatott meg, tehát jobban kell szeretnem az Urat! Ez legyen a mi életprogramunk is: nekem többet bocsátottál meg, Uram, mint testvéreimnek, akik mindvégig állhatatosak maradtak, jobban foglak szeretni, készségesebben lemondok mindenről, hogy jóvátegyem bűnömet és tévedésemet! Szent Péter nem engedte meg, hogy bukása kioltsa buzgóságát lelkében. Annál jobban apostolkodott, mennél jobban siratta tévedését. Ezentúl ő lett a testvérek erőssége. Cseng a főpapi ima fülében: „Te egykoron megtérvén, megerősítéd testvéreidet!” Lk. 22, 32. Úgy érezte, hogy a Gondviselés azért engedte meg a bukást, hogy azután annál erősebb legyen, és ő erősítse meg többi társait is, akik küszködnek a bűnnel.

Hányszor lehet megbocsátani?

Szent Péter saját bukásából tanulta, hogy alázatos, szelíd, kegyes, irgalmas legyen a küszködő testvérekkel szemben, mert most már tudta, hogy az mit jelent. A jók sokszor nagyon kemények! Akik mindvégig tiszták maradtak, sokszor nem értik meg a szegény bűnös rettenetes vergődését, nyomorúságát, fájdalmát. De akinek van mit siratnia, az megtanulja az irgalmat a bűnösök iránt, mint Szent Péter is megtanulta. Mielőtt elbukott volna, azt kérdezte: „Uram, hányszor vétkezhetik ellenem atyámfia, hogy megbocsássak neki? Talán hétszer?” Mt. 18, 21. Nem értette meg Jézus feleletét, hogy hetvenhétszer is. Most már megértette és megtanulta a saját szomorú bukásából, hogy irgalmasnak kell lenni a bűnöshöz!

**„Aki áll, vigyázzon, hogy
el ne essék!”**

Azt mondja a Szentírás: „Aki magát állni gondolja, vigyázzon, hogy el ne essék!” Kor. I. 10, 12. *Aki megkapta a szent hivatás kegyelmét, vigyázzon, hogy el ne veszítse!* Aki fellelkesült és követte Jézust, vigyázzon, hogy a sarkában lefelé forduló gonosz törbe ne ejtse, el ne térítse az Úrtól! Aki nagy, magas méltóságra emelkedett, magasabbra, mint bárki más itt a földön, legyen alázatos, ne bízzék önmagában, ne fuvalkodják fel méltóságának nagyságán, hanem annál alázatosabb legyen, minél inkább megmutatta neki az úr a papi méltóság nagyságát! Aki mindvégig megőrizte a szívét, aki sohasem volt hűtlen, aki nemcsak nem sorvasztotta el hivatását, hanem szebbé és tökéletesebbé fejlesztette, legyen még óvatosabb, hogy megmaradjon ebben a kegyelemben!

**Amitől a szeminárium falai
sem védenek meg.**

Minél szebben halad valaki a lelki tökéletesség útján, annál jobban gyűlöli őt a sátán, és keresi az alkalmat, hogy valahogy kikezdje. Kísértések idején erősek legyünk, de még inkább a lelki életben, az önfegyelemzésben, az óvatosságban, lelki életünk ellenőrzésében, hogy azonnal észrevegyük a sátán legkisebb incselkedését! A szeminárium szent falai kétségkívül megvédnek bennünket a világ káros befolyásától, de viszont egytől nem tudnak megvédeni: a sátántól! Ő jobban tudja, hogy hol van a Központi Szeminárium, mint mi, és többet tartózkodik itt,

mint a kispapok! Hacsak egyet is megfog, ki tudja, hány ezer lélek vesztét okozza és az ő győzelme mekkora veszteséget jelent Krisztus nyájában? A szeminárium magasra emel. Minden magasratörés fáradságos, nehéz, de itt a közösség lendülete ezt a magasbatörést könnyűvé teszi. Az életnek sodra van és nincs mibe kapaszkodni. Azért kérjük azt a kegyelmet, hogy bármilyen nehéz is a küzdelem, megerősödjünk és az életben legyőzhetetlenek legyünk! Akármilyen erős sodra van az életnek, tudjunk mindig Krisztusba kapaszkodni, mert Krisztus itt él köztünk valóságosan, velünk marad az életben is mindvégig, egészen a végső győzelemig!

JÚDÁS ÁRULÁSA

A bizalom feléje fordul.

Szent Péter tagadásánál nagyobb tragédia az apostoli kollégium másik tagjának bukása és hűtlensége. Júdás apostol éppolyan meghívást kapott az Úrtól, ugyanolyan apostoli hivatás részese volt, mint Péter vagy János, vagy András vagy bármelyik. Éppen úgy indult Krisztus nyomában, mint a többi. Hallotta tanításait, katekéziseit, tanúja volt csodáinak, részese volt annak a nevelésnek, melyben az Úr részesítette őket. Sőt az apostolok bizalma is feléje irányult, mert rábízta a szegények pénztárát. És éppen itt kezdődik az ő tragédiája!

Lelelé a lejtőn.

Pénzkezelés közben felébredt lelkében a kapzsiság, amely nagyon emberi, nagyon gyakori, majdnem mindennapi szenvedély. Hiszen minden ember lelkének a mélyén ott lappang a pénz, a gazdagság vágya. Eleinte talán csak egy futó, kis gondolat volt ez. Júdás apostol észre se vette, hogy a pénz szeretete ellentétben áll az apostoli lelkülettel. Ez az átvillanó gondolat egészen észrevétlenül ébresztette fel lelkében a vágyat, hogy anyagiakban gazdagodjék, és ki tudja, hogy milyen vágyai lehettek a pénzzel. Az

apostolok eleinte bizonyára nem vették észre, csak jóval később jöttek rá. A Szentírás egészen őszintén elmondja, hogy az ő belsőleg elkorhadt, bűnös lelkülete egyszer jutott csak kifejezésre, mikor Mária Magdolna értékes olajjal kente meg az Urat. Azonnal szóváltette: mire való ez a pazarlás. „Miért nem adták el ezt a kenetet háromszáz dénáron és adták a szegényeknek.” Ján. 12, 5. Az evangélista siet is megjegyezni, hogy nem azért mondta, mintha szívében feküdt volna a szegények ügye, hanem „mivel tolvaj volt, és nála lévén az erszény, az adományokat elsikkasztotta.” U. o. 6. Többet nem mond Szent János arról, hogy hogyan csúszott lejjebb a lejtőn ez a szerencsétlen apostol.

A szentségtörő szentáldozás.

Első bűnét a többi követte. Leplezni kellett tettét. Nem mert sem nyíltan szakítani Krisztussal, sem arra nem volt bátorsága, hogy bevallja bűnét. Haladt tovább a többi apostollal külsőleg, egészen az utolsó vacsoráig. Tanúja a legnagyobb csodának: az Oltáriszentség szerzésének. Részese az első szentáldozásnak: bűnös lélekkel, gonosz tervekkel veszi az Úr szent Testét és Véré. Gondolhatjuk, mit érezhetett, mikor Szent János az Úr keblére hajolva megkérdezi: „Ki az, ki elárul téged?” És Jézus megmondja: „Az, akinek én a bemártott falatot adom. És bemártván a falatot, oda adá Júdásnak, az iskarioti Simon fiának.” Ján. 13, 26. Ime, az utolsó alkalom, hogy megtérjen! Odaborulhatott volna Jézus lábához és mindent jóvátehetett volna, azonban már erősebb volt a

szenvedély, már megfogamzott a gonoszság lelkében. „És a falat után mindjárt beléméne a sátán.” Jézus pedig mondja neki: „Amit cselekszel, siess vele.” És mit tett? Elment az ellenséghez, elment azokhoz, akik gyűlöltek Krisztust, és megkérdezte őket, hogy mit adnak neki, ha kezükre játssza őt. A tervet is megtárgyalta, hogy mikép adja át nekik Jézust. És harminc ezüstpénzt adtak neki, ennyiért árulta el Udvözítőjét! Nem volt tétlen addig, míg az apostolok az Úr Jézus búcsúbeszédét hallgatták. Megszervezte a katonákból álló kis csapatot, hogy megfogja Jézust.

A szeretet jele.

Júdás jelt is adott: „Akit majd megcsókolok, ő az, fogjátok meg és vigyétek el, jól vigyázva rá!” Mk. 14, 44. Valóban a szeretet jelét, a csókot használta fel, hogy elárulja Mesterét. Az isteni Udvözítő még utolsó kísérletet tesz, hogy emlékeztesse egykori választottját, apostolát arra a szeretetre, mellyel isteni Szíve tele van iránta, barátjának nevezi őt: „Barátom, — mondja — mi végre jöttél?” Mt. 26, 50. A megkérgesedett szív azonban nem indult meg Jézus szeretetének melegében. Jézus már csak egyszer említi nevét: „Júdás, csókkal árulod el az Emberfiát?” Lk. 22, 48. Azonban eldőlt már Júdás sorsa. Maga döntötte el. Ezek a szavak, Jézus végtelen szeretetének és gyöngédségének igéi nem tudják már többé megpuhítani szívét, amely egészen megcsontosodott a bűnben.

Júdás és Péter vétke.

Ha összehasonlítjuk Júdás vétvét Szent Péter hűtlenségével, látjuk, hogy Júdásé mennyivel nagyobb, rettenetesebb. Szent Péter félelemből tagadja meg az Urat. Félt, hogy majd övele is olyan rosszul bánnak, mint a Mesterrel. Júdás azonban kapzsiságból, nemcsak megtagadta, nemcsak elfordult tőle, hanem egyszersmind elárulta és ellenségei kezére adta Őt. Nem tudott egyetlen szenvedélynek ellenállni! Akit legjobban kellett volna szeretnie, azt árulta el és juttatta ellenségei kezébe. Azt, aki többízben különös szeretetének jelét adta, azt szolgáltat ki a poroszlóknak. Az ő bűnének következménye Krisztus kínszenvedése. Azoknak kezére juttatta Jézust, akik életére törtek és elhatározták megölését. Tehát az első rossz hajlam, a pénzvág, végső következményeiben gyilkosságra vezetett, és pedig istengyilkosságra.

Júdás-sors.

De még nem teljes a bukás! Mikor rádöbben bűnének nagyságára, mikor látja, hogy hova juttatta isteni Üdvözítőjét, akkor Szent Máté szerint: „Mégánván tettét, visszavivé a pénzt a papi fejedelmeknek és véneknek, mondván: vétkeztem, elárulván az igaz vért.” Mt. 27, 3—4. Azok azonban így felelnek: „Mi közünk hozzá, te lássad!” És ekkor Júdás, — rettenetes harag, gyűlölség, kétségbeesés dúlván lelkében — a legnagyobb indulatossággal odaveti a pénzt a templomba és eltávozik, de nem siratja bűnét, hanem felakasztja magát. Mikor látja a bűnt, kétségbeesik! A

helyett, hogy kitepte volna magát a bűn karmaiból, teljesen beleveti magát. Megpecsételi sorsát és beteljesedik, amit az Úr előre mondott: „Jobb lett volna annak, ha nem született volna.” Mt. 26, 24. Azt tanítják a teológusok, hogy egészen bizonyosan senkiről sem lehet tudni, hogy elkárhozott, csak egyedül Júdásról, mert Jézus maga mondta meg. Aposztata-sors!... Júdás-sors!... Elhagyva Krisztusát, elárulván Urát, az ellenséghez csatlakozott, és végül is Lucifer és csatlósai közé került örök börtönbe!...

Nem egyetlen eset.

Valami szörnyű és megrázó dolog van Júdás sorsában: az, hogy nem az egyetlen eset! Júdás esete gyakran ismétlődik meg olyankor, midőn valaki hivatást kap az Úrtól, de eltékozza azt, hűtlenné válik az oltárhoz, Krisztushoz, az Egyházhoz. Sokan voltak, akik olyan hivatást kaptak, mint az apostolok, de nem maradtak hűek. Hanyagság folytán, vagy kívülről jövő rossz befolyás miatt, kihűlt szívükben az Úr szeretete, elveszítették a hivatás első lendületét, lüktető erejét. Mindig jobban és jobban elernyedtek lelkükben a hivatás éltető ereje s nem inspirálja őket többé, nincs többé befolyással gondolkodásmodjukra, szavukra, tetteikre. Szent Péter bukásában a bűn ezt nem tudta kioltani. A bűn magával rántotta és elesett, a szent hivatás életereje azonban nem gyöngült meg, s azért vissza tudott térni az Úrhoz. Ezekben a hűtlen Júdás-lelkében azonban *a hivatás is elhomályosodik*. Sokkal nagyobb árulás, mikor valaki már a szentélybe jutott, mikor már

nemcsak megindult, hanem elérkezett az oltárhoz, mikor már fel van szentelve az Úr szolgálatára, és most dob el mindent magától. Hűtlensége a szentélyhez: árulás Krisztus és az Egyház ellen!

Száraz gallyak.

Üldöztetések idején nagy vihar szokott dúlni, a nagy viharban a fák száraz gallyai le szoktak törni. Sokszor azonban egészséges gallyak is letörnek, azok is, akik nem ragaszkodnak elég erősen az élő fához, az Egyházhoz. Sokan csak addig áldozzák fel életüket Krisztusnak, amíg a papi élet kényelmet nyújt nekik, amíg előnyöket, megélhetést ígér és ad. De amikor nehéz órák jönnek, amikor Krisztushoz tartozni, szolgálói közé számítani lemondást jelent, akkor ezek elgyengülnek. Száraz gallyak lesznek és letörnek az élet fájáról.

Örül Krisztus ellensége!

De ha nincs is üldözés, megpróbáltatás, még akkor is nagyon sok papi botrány fordul elő. Júdas árulása sokszor megismétlődik, fájdalmas sebeket ejt az Egyház testén. Az ellenség, a sátán és mindaz, aki hozzájuk csatlakozik, örül ennek. A világ elsősorban annak örül, hogy önmagát igazolva látja. Akik az Egyház ellen harcolnak, azzal próbálják magukat mentesíteni: íme, ilyen botrányok fordulnak elő a papi életben!...

Fegyver az ellenség kezében.

Azután ezeket a botrányokat jelszóknak használják fel, hogy annál erősebben küzd-

hessenek az Egyház ellen. Sőt a legújabb időkben gyűjtik ezeket a botrányokat és az Egyház ellen akarják felhasználni. Nem restellik nyíltan kimondani: Nem fogok az Egyháznak mártírokat csinálni, hanem szolgálóinak botrányával nevetségessé, gyűlöltté teszem az Egyházat úgy, hogy mindenki arcába nevesen és senki se nézzen rá többé tisztelettel! — Ez a mai üldözés politikája, ennek vagyunk tanúi. Súlyra van minden botránynak és árulásnak! Nemcsak egyszer elhangzó szó volt ez a kijelentés, mert rettenetes következményei voltak. Jaj annak, aki botrányt okozott és fegyvert adott bűnös életével az ellenség kezébe! — Van még újabb módszer is: ezeket a botrányos életű és aposztata papokat összegyűjteni, hatalomhoz juttatni, segíteni minden téren, és így felhasználni az Egyház ellen. Megáll az ember esze, mikor látja, hogy miként szervezkednek, sőt egyiknek közülük van bátorsága idejönni és lakást kérni a Központi Papnöveldeben, hogy közben, mint aposztata szolgálja az ellenséget! Az Egyház ellenségeinek, úgy látszik, egyöntetű a programja! Ez a Júdás-sors. Júdás árulásának és az aposztaták botrányának teljesen azonos a képe. Mindkettő megtagadja Krisztust, az egyik pénzért, a másik valami más bűnös szenvedély miatt. Mindkettő Krisztus-tagadó, mindkettő az Egyház ellenségeihez csatlakozik, mindkettő a kárhozát útjára lép, mert nagyon kevesen találják meg az Egyházhoz visszavivő utat!

Hogyan juthat el a pap idáig?

Hogyan jut el valaki az árulásig, aki megkapta Krisztustól a szent hivatást, aki már dolgozott is az Úr, az oltár szolgálatában? Ennek az útja rendkívül egyszerű. Mit kíván a szent hivatás? Azt, hogy lemondjunk önmagunkról, hogy egyedül Krisztusnak áldozzuk fel életünket! Az önszeretet helyébe, amely mindenkiben megvan, az Úr szeretetét kell állítanunk! Azt kívánja a hivatás, hogy tökéletesen meghalljunk magunknak. Amikor tehát az önszeretet újra feléled, amikor harcot indít az Úr iránti szeretet ellen, akkor kezdődik az aposztázia! Ha az önszeretet győz, akkor megindul a lavina. Júdásnál is így kezdődött, az önszeretetről. Minek kellett neki a pénz? Önmagát szerette, s valamit meg akart magának szerezni. Érzékiség és minden egyéb szenvedély, miért kell? Mert önmagát szereti az ember, és Isten helyébe önmaga bálványát állítja. Amikor szeretetünk súlya Istenről visszacsúszik önmagunkra és az Isten szeretete helyett az önszeretet kezd kibontakozni, ott kezdődik az aposztázia!

Az önszeretet álarcai.

Mi a bukás útja? Az első buzgóság alább hagy, a hivatásnak első lendülete elcsendesedik, elhalkul, és az önszeretet különféle álarcokba bújva próbálkozik:

1. Leggyakoribb álarc a *kevélység*. Ez tolja előbbre az „én”-t. Ez mondja: erős vagy, nem kell félned ilyen, vagy olyan alkalommal! Nem vagy gyerek! Meglett férfi, erős-lelkű ember nem ijed meg a maga árnyékától! — Lelkiismeretfurdalás nélkül önmagára

kezd támaszkodni, s nem óvatos többé. És mivel gőg van benne, azért elzárja szívét az isteni kegyelemtől, mert „Isten a kevélynek ellenáll.” Jak. 4, 6.

2. Másik álarc az *okosság*. Azon a címen, hogy okos józanság szükséges a vezeklés túlzásaival szemben, az ember könnyen abbahagyja az önfegyelmezést, a szigorúságot önmagával szemben. Ez az álokosság a legszükségesebb óvintézkedéseket is félretolja. Ennek következtében gyorsul a bukás felé való sodródás, mikor már csak a bűnt akarja elkerülni, s mindenben azt keresi: meddig lehet elmenni! Sokkal súlyosabb, mikor azt nézi: melyik bocsánatos és melyik halálos bűn, mert a bocsánatos bűnt nyugodtan elkövetheti, nem kell mégcsak meggyónni sem. A halálosnál még vigyáz, mert azt meg kell gyónni. A lavina már erősen sodorja. Ez a lelkiület, mikor már nem a szent hivatás szellemét, a szeretet törvényeit nézzük, hanem: melyik bűn halálos, hol a mezsgye, ameddig elmehetünk, már ellenállhatatlanul viszi az embert a végső bukás felé!

3. És most megindul az *érzéki természet*: a pénzvágý, irigység, érzékiség, nagyra-vágýás, alkoholizmus, ambíció és minden szenvedély, a nélkül, hogy az illető észrevenné. Mikor már itt tart, lelki világában annyira hozzászokik e témákhoz, ezeknek az érzéki szenvedélyeknek a tárgyához, hogy lassanként elveszíti szeme elöl még a mezsgyét is. Figyelme arra irányul, hogy mi van a mezsgyén túl. Az érzékiség és szenvedély vágya tüzei belülről is. Mikor már nem látja a mezsgyét, észre sem veszi, hogy mikor és hogyan jutott egészen odáig, mint Júdás!

Őrt állni a lelklismeret kapujánál.

Nagyon jól végig kell elmélkednünk ezeket a fokokat, nehogy valamiképen mi is elbizzuk magunkat: elég erős vagyok, nem fogok megijedni, vagyok annyira bennfentes, mint Júdás! Júdás is, mert mindennap hallotta Jézus szavait, azt hitte kevélységében, hogy meg tud állni. Legyünk okosabbak és ne engedjük szóhoz jutni az önszeretetet. Ott legyünk nagyon kényesek, lelkiismeretünk kapujánál, hogy az önszeretet semmiben se vezessen, olyan tökéletesen haljunk meg az önszeretethez, hogy egyedül az Úr iránti szeretet foglalja el szívünket.

Júdás lelki családjá.

A legmegdöbbentőbb a különbség Péter bűnbánata és Júdás kétségbeesése között. Péter elbukott, a hirtelen feltörő szenvedély elsodorta, Júdásé azonban lassan fejlődő, és mindjobban elhatalmasodó szenvedély volt, mely nemcsak a bűnbe sodorta, hanem teljesen kiölte belőle az apostoli lelkületet. Milyen nagy erő és hatalom szent hivatásunk, mely ha elhalványodik, nem szoktuk bűnnek tartani, pedig a legnagyobb életerőt veszítjük el ezzel! Legjobban erősíti a hivatást az Úrral való bensőséges kapcsolatunk. Júdás már akkor elszakadt az Úrtól, mikor önszeretete annyira megerősödött, hogy nem az Úr szeretete vezette. A két apostol életútja milyen megdöbbentő, az egyik megtér, a másik el-kárhozik. Az egyik jóváteszi hibáját, és a legnagyobb apostol lesz, az apostolok fejedelme; a másik pedig Lucifer legnagyobb

csatlósa. Az aposztaták mind Júdás lelki családjába tartoznak!

És a megtérő aposztaták?

A kárhozat útján alig lehet megállni, és azokat, akik arra ráléptek, alig lehet megmenteni. Tegyük fel, hogy nem ők hagyják el a bűnt, hanem a bűn hagyja el őket, s mikor már a szenvedély lecsillapodott, végül is megtérnek. Akkor is mennyi-mennyi lélek veszett el és milyen nagy kára volt Krisztus Egyházának abból, amit ők okoztak bukásukkal. Mennyi lelket menthettek volna meg azalatt, míg Krisztus ellenségei voltak, ha az Egyház buzgó apostolai maradtak volna! Az elmulasztott kegyelmekért számolni kell az Úr színe előtt! Valóban, még a megtérő aposztatának is teljesen el van rontva az élete!

Júdás és a jobb lator.

Még jobban megkapja lelkünket, ha meggondoljuk, hogy Júdás sorsát nemcsak Szent Péterével lehet összehasonlítani, hanem a jobb latoréval is, aki egész életén keresztül gonosztevő volt. Mit mondott ennek az Úr Jézus? „Még ma velem leszel a paradicsomban.” Lk. 23, 43. Júdásról pedig azt mondja: „Jobb lett volna, ha nem született volna.” Mt. 26, 24. Ott volt Júdás, mikor Jézus az utolsó ítéletről beszélt, hallotta, hogy mit fog az Úr mondani a kárhozottaknak: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek készített és az ő angyalainak!” Mt. 25, 41. Hallotta az Úr ajkáról, hogy mi a sorsa a kárhozottaknak! Nem tartja vissza

az aposztatákat a rettenetes ítélet, melyet Krisztus előre megmondott, pedig hányszor olvasták, elmélkedték, hirdették szószekekről ezeket az ígéket. Ezek az ígék fognak fejükre olvastatni az utolsó ítélet alkalmával, mikor az örök kárhozat örvénye megnyílik számukra.

Az árnyoldalt is fontoljuk meg!

Lelki életünk iránya mindig pozitív legyen. Mindig azt keressük, mit tehetünk, hogy az Úr kedvében járjunk. De a pozitív fényoldal mellett ne mulasszuk el az árnyoldalt is megfontolni! Néha jó, sőt szükséges, ha megfontoljuk lelkünkben ezeket a szörnyű katasztrófákat is, különösen most, a nagyhéten. Ne mulasszuk el az Úr Jézus halála napján Júdas sorsát is megfontolás tárgyává tenni! Jézus keresztfájából fakad minden megváltó kegyelem, de a szent hivatás is. Mikor a szent kereszten Krisztus szent Vére, mely minden bűn váltsága, lehull, ott csüng nem messze az öngyilkos apostol, az áruló is, az egyik fa ágán. Ő az első, aki nem használja fel a megváltás kegyelmét! E szörnyű apostolsorsnak az átelmelkedéséből vonjuk le azt a tanulságot, hogy minden érzéki vágyat, de főleg az önszeretetet, ki kell irtani magunkból!

Cseréljünk szívet!

Minden papi életben meg kell ismétlődnie annak, ami Szent Gertrúd életében történt: az Úr kicserélte szívet saját szívével. Ennek kell valósággá válni a mi életünkben is! Oda kell adnunk szívünket az Úrnak, hogy cserélje

ki az Övével, az Övé legyen a szívem és ne tudjak másként érezni, szeretni, mint csak az Ő szívével! Vigyük oda minden képességünket, egész önmagunkat, gondolkodásunkat, érzelmünket, hogy cserélje ki az Övével, és ne tudjunk másképen gondolkodni, érezni és ítélni, mint Ő! Akaratunkat is cseréljük ki: Krisztus akarata legyen életem, törvényem! Cseréljük ki kezünket, lábunkat, minden képességünket az Uréval, hogy Ő dolgozzék kezemmel, lábammal, hogy Krisztus éljen énbenem egészen! Így valósul meg az „alter Christus” eszméje, mert szent hivatásunk legnagyobb parancsa, hogy közülünk mindenkinek „alter Christus”-nak kell lennie. Bennem Krisztus él, és tovább él, dolgozik, és tovább dolgozik, megváltja a világot, és tovább váltja meg! Bennünk Krisztus szenved, Krisztus hal meg és Krisztus dicsőül meg!

KÜZDELEM A HIVATÁSÉRT

A hivatás nagy hőse.

A szent hivatás drága kincs. Megőrzése, megóvása igen sokszor nehéz, kemény feladat. Vannak, akik nem tudják megállni a küzdelmet. A nagyhéten két tragikumot elméltünk át; az Apostolfejedelem Krisztus-tagadását és Júdás árulását. Ámde, miként a legtöbb apostol hű maradt Krisztushoz, ugyanúgy a későbbi kor apostolai között is sokan vannak, és talán a meghívottak többsége, akik kiállják a próbát, megőrzik s továbbfejlesztik a hivatás kegyelmét és hűséges katonái lesznek Krisztusnak. A mai *consideratióban*, a lelkigyakorlatok mintájára, olyan szentnek életét keressük, aki a hivatásért való küzdelem hősie példáját nyújtja, amely minket is megerősít és lelkesít. A hivatásért való küzdelemnek egyik legszebb példáját látjuk Aquinói Szent Tamásban. Rendesen mint a tudomány nagy emberét szokták tisztelni, és azt csodálják, hogy mennyire a jó Istennek tudta áldozni életét a tudományos vonalon; pedig nemcsak ebben mutatkozott igazi, nagy hősnek, hanem a *hivatásért folytatott küzdelemben is*. Lássuk tehát először hivatásának fejlődését!

Mi az Isten?

Egész kicsi gyermek, alig ötéves, mikor a bencésekhez kerül Monte Cassino-ba, ahol az akkori korban az előkelőségek gyermekei szoktak nevelkedni. Megismerkedik a tudomány elemeivel. Itt még nem érinti a lelkét a hivatás kegyelme, csupán egy gondolat ragadja meg: elmerülni a jó Istenben. Ezen tűnődik, míg társai vígan szórakoznak: Mi az Isten? A jó Isten meggyújtotta már lelke szent tüzét, mely később magasan fog lángolni és fényénél sokan fognak világosságot keresve, melegedni. De e láng még egyelőre érintetlenül hagyja a szent hivatás kérdését.

A világban, de nem a világból való!

A középiskolák végzésére Nápolyba kerül. Itt nem szerzetesek nevelik, kosztoshelyen él. Sokat érintkezik a világgal, hiszen benne él. Ez a környezet emberi számítás szerint nem kedvező a szent hivatás kifejlődésére. Társai hevesebb vérmérsékletű délvidékiek, akik szívesebben keresik szórakozásaikat világias örömekben, mulatóhelyeken, de Tamás nem tart velük. Elmerül a kötelező tanulmányokba, melyek nem kötik le ugyan egészen lelkét, de becsülettel elvégzi. Pihenését abban keresi, hogy séta közben egy-két környékbeli kegyhelyet keres fel s szentséglátogatást végez.

A szent hivatás első csírája.

Közben lelke mindjobban vonzódik az Isten ígéje után. Különösen Szent Juliánról elnevezett János atya, a Domonkos kolduló

rend tagjának prédikációi hatottak rá. Ennek az új kolduló rendnek tagjait, akiket maga a rend szent alapítója nevelt szerzetesekké, a legnagyobb szegénység és apostoli buzgóság jellemezte. Tamás lelkét a szentbeszédnek nagyon meghatották. Kezd kibontakozni lelkében a hivatás első csírája, amelyről eleinte nem tudta, hogy mi, és sokat tépelődött, míg tisztába jött vele. Annyit világosan látott kezdettől fogva, hogy mindjobban és jobban vonzza valami ahhoz a szerzethez, amelynek nemcsak ezt a szónokát tisztelte, hanem lassankint a többi tagjával is megismerkedett. Lelki kérdésekben felkereste őket; a velük való lelki érintkezés érlelte meg a vágyat, hogy szerzetes legyen és egészen szegény és igénytelen, mint a domonkosok. De a hivatás még nem fejlődött ki teljesen.

A szent hivatás kibontakozása.

A szerzetes atyák várták: mikor lép elő a kéréssel, hogy felvegyék. Egymásközt már beszéltek róla, János atya már többször tárgyalt a többi testvérekkel, hogy mit tegyenek? Tamás azonban hallgat és egy szót sem szól hivatásáról. Az atyák ebben a hallgatásban Isten akaratát látják. Imádkoznak, hogy Isten világosítsa meg értelmét. Végre elhatározzák, hogy megpendítik a kérdést: vajjon hova hívja őt az Úr? Ekkor végre Tamás feltárja a lelkét, hogy Isten bensőleg ösztönzi és vonzza a lelkét a szerzetesi élet felé, mert bennük azt a régi apostoli egyszerűséget és szegénységet látja megvalósítva. Azonban az atyák nehézségeket támasztanak, próbára akarják tenni. Talán fiatal kora miatt, vagy

félnek gazdag atyjának a haragjától, vagy pedig azt kívánják, hogy érlelődjék meg a hivatás: nem tudjuk miért, de három évig várankoztatták vele. Nem szólt senkinek, egyedül Istennel beszélt meg. A próbát kiállotta. Három év múlva olyan bensőségesen és lelkesedéssel kopogtatott ajtajukon, hogy nem tudtak neki ellenállni. Azt kéri, hogy azonnal vegyék fel, mert érzi, hogy nehéz lesz a szakadás a család részéről.

A küzdelem megindul.

Valóban a szülők rendkívül nagy felindulással és méltatlankodással fogadták, hogy gyermekük szerzetbe akar belépni, sőt már ott is van. Először az édesanyja, Theodora akar beszélni fiával. Hiszen ő nevelte, oktatta, Isten szeretetének csíráit ő csöpgögtette szívébe. Egy öreg szerzetes már régen megjövendölte neki, hogy fia Istennek szenteli az életét. Mégis úgy érezte, hogy az anyai szeretet melege és az engedelmes fiúi érzés Tamás lelkében, célhoz vezet és vissza tudja őt hozni a világba. Tamás félt a találkozástól és kérte előljáróit, hogy küldjék őt Nápolyból Rómába, hogy ne is találkozassék édesanyjával. Talán attól tartott, hogy ettől a beszélgetéstől függ egész hivatásának a sorsa, talán nem érezte magát még elég erősnek, hogy megvívja a küzdelmet? Kívánságát teljesítették, elküldték Rómába.

A szökevényt elfogják.

Theodora a legnagyobb méltatlankodással és haraggal fogadja a hírt, hogy gyermeke

Rómában van. Utána megy. Kopogtat a kolostor ajtaján, hogy fiával beszélhessen. De fia nem akar vele találkozni, arra kéri előjáróit, küldjék idegen helyre, hogy teljesen elkerülhesse a fogadalomtétel előtt a szülőkkel való találkozást. A tartományfőnök éppen az északi tartományokba indult. Magával viszi azzal, hogy Párizsba fogja küldeni, ahol novicius éveit és tanulmányait végezze. Mikor Theodora ezt megtudta, hihetetlen haragra gerjedt. Úgy tekintette a rendet, mint aki jogtalanul elrabolta gyermekét. Két idősebb fia szolgált Toskanában a császári seregnél, őket értesítette, hogy valamiképen állják útját. És valóban, Toskanában a két testvér déli pihenő alkalmával, mikor a szerzetesek egy kút mellett pihentek, katonákkal megrohanta őket. Tamásról le akarták tépni a szerzetesi ruhát. Mikor tiltakozott és védekezett, a többieket nem bántották, őt azonban foglyul ejtve visszavitték a szülői otthonba.

Az első nagy ostrom.

Itt most bekövetkezett, amitől Tamás félt: az első ostrom. Az édesanya ostromolja először. Le akarta beszélni arról, hogy szerzetes legyen. Anyai szeretetére, gyöngédségére hivatkozott. Mikor így nem ért célt, akkor más vágyakat próbált felébreszteni fiában, azt mondotta: ha már mindenáron Istennek akarja szentelni életét, akkor legalább gazdag rendbe lépjen, vagy valami nagyobb püspökséget fogadjon el. Szent Tamás megborzadt. Most még erősebben ragaszkodott hivatásához, a szent szegénységhez, a domonkosok igénytelen egyszerűségéhez.

Támadottból támadó.

Mivel az anya sehogysem ért célt, most két nővére jött. Próbálják lebeszélni több-
ízben, azonban a fegyver visszafelé sült el.
A sok kérlelés és beszélgetés közben a táma-
dottból lesz támadó, és Tamás nemcsak a
maga hivatását védelmezte olyan bensősége-
sen, hogy abbahagyták a támadást, hanem ő
maga vált a szerzetesi életnek apostolává:
egyik nővérét rábírta, hogy Istennek szent-
telje életét, és a másik is azon gondolkozott,
hogy a maga körülményei között hogyan va-
lósíthatja meg legjobban az életszentséget.

A szent hivatás foglya.

Most kezdődött a komoly megpróbáltatás.
Rocca Secca-ban volt egy várkastélyuk. Ide
zárták Tamást az egyik hatalmas toronyba
mint foglyot. Valóságos fogság volt ez, elvesz-
tette a szabadságát, hosszú, kemény fogság-
gal próbálták megtörni hivatásához való
állhatatosságát. Azonban minden hiábavaló
volt, mert Tamás nem tágított, hű maradt
hivatásához. Mivel nagyon soká tartott a fog-
sága, attól félt, hogy időt veszít, azért titok-
ban Szentírást kért és az akkori teológiai
kézikönyvet: Petrus Lombardus: „*Liber sen-
tentiarum*”-ját. Imádsággal és tanulással töl-
tötte idejét. A Szentírást és a Liber senten-
tiarum-ot szószerint megtanulta.

A legrettenetesebb támadás.

De a legnagyobb küzdelem még hátra volt.
A két fivér is hazaérkezett. Majd ők katoná-
san elintézik Tamást, gondolták. Az apa, aki

időről-időre megjelent a fogolynál, nem tudott célt érni. Mindíg kedvesen kezdődött a beszélgetés, és a legnagyobb szitkozódás közben hagyta ott. A két fivér most a legdurvább módon próbált célt érni. Állandó erkölcsi nyomás alatt tartották, valóban nagy hősnek kellett lennie, hogy kibírja. Mikor ezzel nem érték célt, akkor a sátán taktikájához fogtak. A meggyőző szó, szidalmazás nem használ, akkor majd felébresztik a csúnya érzékiség szenvedélyét! Éppen ezért romlott nőt béreltek fel s azzal a szándékkal küldték hozzá, hogy rontsa meg erkölcsében, mert ha szent tisztasága ellen vétkezik és a bűn fulánkját lelkébe fogadja, akkor már könnyű lesz megfosztani hivatásától, és megszerezni újra a világnak. Tamás mit sem sejtve kelt fel, mikor meglepi a nő. Egy pillanat alatt átlátja a helyzetet... nem tétovázik, nem engedi, hogy a bűnös nő szóhoz jusson és megkezdje támadásait az érzékiség területén, hanem odaszalad a kandallóhoz és egy félig elégett, tüzes fahusángot kikap belőle és szent felháborodásában azzal zavarja ki a betolakodott bűnös nőt.

Szent Tamás öve.

Utána nagy keresztet rajzol a husáng végével a börtön falára, és csak most eszmél rá, hogy milyen nagy veszélyben volt tisztasága. Leborul, imádságba merül, megköszöni a kegyelmet és kéri az Istent, hogy a szent tisztasághoz és a hivatáshoz mindig hű maradjon. Ekkor Isten angyalt küld hozzá, aki körülövezi őt egy övvel. Ettől a perctől kezdve haláláig sohasem lobbant fel többé az

érzékiesség lángja benne. Mikor meghalt, akkor figyelték meg és találták meg a kordát, amely jóformán belenőtt már a testébe. Nagy kegyelettel őrizték a mai napig a Szent Domonkos-rendiek. Jámbor társulatot is alapítottak, melyben Szent Tamást tisztelik és kordáját viselik.

Az utolsó küzdelem.

Még mindig nem volt vége Szent Tamás küzdelmének hivatásáért. Még egy csata hátra volt, de ez már egészen más természetű volt. Az eseményeket hallván, a Domonkos-atyák panasszal fordultak a Szentszékhez. A Szentatya azonnal tiltakozást küldött a császárhoz, amiért két tisztje ilyent művel. A császár erre elrendelte halálbüntetés terhe alatt, hogy Tamást szolgáltatassák ki a szerzetnek. Közbejött az atya hiúsága: nem akarta a világ előtt tévedését beismerni, azért Szent Tamást úgy távolíttatta el a börtönből, hogy titokban szökést játszatott vele: kosárban eresztették le, mintha a maga elhatározásából szökött volna meg. Mikor ez már rendben volt, akkor Tamás fogadalmának érvényességét támadta meg. Pert indított a Szentszék-nél.

Az első győzelem.

A pápa meghallgatta mind a két félt. Tamás, fiatal lévén, kissé elfogódott volt a Szentatya előtt, de olyan ékesen beszélt, hogy a Szentatya meggyőződött hivatásának tisztaságáról. Az édesapa tekintélyére való tekintettel azt az ajánlatot tette Tamásnak, hogy maradjon meg domonkosnak, de a Szentszék felmentésével és az édesapa kívánságára a

közben megüresedett Monte Cassinoi bencés apátság vezetését vegye át. Tamás azonban azt kérte, hogy mindvégig hűségesen maradjon meg hivatása mellett, mert éppen az apostoli szegénység volt az, ami a domonkosokhoz vonzotta szívét. IV. Ince pápa igen megszerette e tiszta szándékú és szent hivatásához állhatatosan ragaszkodó ifjút. További kitartásra buzdította, megáldotta őt és megtiltotta, hogy hivatásának követésében újabb akadályokat gördítsenek eléje. Szent Tamás győzött a szent hivatásért folytatott nagy küzdelemben.

Állandó óvatosság.

Szent Tamást hősie küzdelméért Isten azzal jutalmazta, hogy az érzékiség lángja többé nem lobbant fel benne. Erről az oldalról nem tudta a sátán többé megközelíteni. Mégis sokkal óvatosabb volt, mint sokan, akikben sok veszedelmet okoz a rossz hajlam. Szent Tamás mindig alázatosan és hálásan köszönte meg Istennek ezt a nagy kegyelmet és jutalmat, és sohasem bízta el magát miatta. Nagyon jól tudta, hogy a tisztaság erénye nem negatív letörése a belső hajlamnak, hanem megszentelése, felemelése. Isten szeretete lép az emberi vonzalom és szenvedély helyébe. Ő pedig Istent szenvedélyesen szerette, ez volt hivatásának legboldogítóbb kegyelme. Szent Tamás a tisztaság erényében és a hozzá szükséges óvatosságban Isten kizárólagos szeretetének zálogát látta. S tényleg így van ez — nálunk is! Mindíg óvatosság szükséges, ha tisztaságunkat meg akarjuk óvni, ha szent hivatásunkhoz hűségesek aka-

runk maradni. A legtöbb bukásnak az az oka, hogy a szent tisztaság erényével nem párosul a kellő óvatosság, önfegyelmzés, önmegtagadás!

Scientia inflat.

A gonoszlélek érzéki kísértéssel nem tudta többé megközelíteni, de volt egy másik terület, amelyen megtámadhatta és próbára tehette hivatását. Ez a kísértés pedig a kevélység szelleme volt. Tamás nagyon jól tudta, hogy: scientia inflat. A tudomány sokszor gőgössé teszi a legigénytelenebb embereket is. Neki pedig az engedelmesség nevében előjárói parancsolták, hogy a tudománynak szentelje életét. A tudományok központjába, Párizsba küldték. Novicius éveit és többi tanulmányi idejét is itt töltötte. Hamarosan felfedezték nagy tehetségét. Minél inkább gyarapodott a tudományban, annál inkább fenyegette őt a kevélység szelleme. A legnagyobb sikerrel vívta meg ezt a küzdelmet is. Pedig erről az oldalról nem egyszer fenyegette veszély hivatását!

A keresztfeszített iskolájában.

Mikor rendtársai és az akkori tudományos világ mind nagyobb és nagyobb tisztelettel vették körül, mikor tudását nagyobb dicsérrel magasztalták, mint kortársaiét, megkérdezték, hogy honnan meríti ő ezt a nagy tudományt. S Szent Tamás alázatosan az asztalán álló feszületre mutatott: a megfeszített Üdvözítőtől! Nemcsak álalázatosságból tette ezt, hanem lelkének legszentebb meggyőződéséből, valóban sokkal többet merített

az imádságból, mint amennyit a könyvekből tanult. Amint olyan probléma merült fel, amelyet nem tudott megoldani, nem a könyveket kereste elő, hanem elsősorban imádkozott és Istentől kért világosságot. Tudjuk életrajzából, hogy Isten sokszor rendkívül csodás módon adta meg a megoldást neki.

Küzdelmek a kitüntetések ellen.

Azonban még nagyobb veszedelem fenyegette eredeti hivatását a másik oldalról. Újra a Szentszéknél kellett megvívnia hivatása küzdelmét. A Szentszék több ízben akarta egyházmegye élére állítani és püspöki méltósággal kitüntetni. Szent Tamás ekkor minden befolyását arra fordította, hogy rábírja a Szentatyát, álljon el szándékától és engedje meg, hogy mint egyszerű szerzetes fejezhesse be életét. Olyan nagy volt az alázatossága, hogy mikor életének utolsó szakában eretnekséggel vádolták be Párizs érsekénél, és védekeznie kellett egy tudós gyűlekezet előtt, Tamás olyan nagy szerénységgel, egyszerűséggel, de egyben határozottsággal védelmezte a megtámadott tételeket és cáfolta meg az ellenvetéseket, hogy az érsek és a Szentszék tagjai nem tudták: éles elméjét csodálják-e inkább, vagy pedig azt a határtalan alázatosságot, amellyel nem önmagát, hanem a hitigazságokat tolta előre, mert az igazság nem Tamás, hanem az Isten ügye!

Aminek titkát magával vitte.

Mikor élete vége felé közeledett, azt veték észre rendtársai, hogy egyszercsak leteszi a tollat, elmúlnak hetek, hónapok, és ő,

aki fáradhatatlan volt eddig, nem dolgozik többé a nagy munkán, a Summa Theologica-n, melyet eddig oly lázas buzgalommal készített. Nógatják, hogy írjon, mert különben befejezetlen marad életműve, pedig már csak néhány kérdés hiányzik belőle. De ő fejt rázza: „Ha tudnád, amit én tudok és láttad volna, amit én láttam, — mondá — megértenéd, Regináld testvér, hogy egy betűt sem vagyok képes megírni. Mindaz, amit eddig írtam, szemétnek tűnik fel előttem!” Mit mutatott meg neki az Isten csodás látomásban vagy talán elragadtatásban, ennek a titkát magával vitte.

Végső küzdelme.

De annyi bizonyos, hogy életének ebben az utolsó stádiumában újra feléledt hivatásának küzdelme. A Szentszék elhatározta, hogy őt és Bonaventurát bíbornoki méltósággal tünteti ki. Mindkettőt odarendelték a lyoni zsinatra. Hamar hírül adták neki. Lélekben Istenhez menekült és kérte, adja meg neki, hogy mint egyszerű szerzetes fejezhesse be életét, és így eredeti szent hivatását, mely az apostoli szegénységhez és egyszerűséghez fűzte szívét, mindhalálig megőrizhesse. Rendtársai titokban örültek a nagy kitüntetésnek, amely rendjének is szólt. De Tamás reméli, hogy Isten meg fogja menteni. Jön a parancs: indulni kell, betegen! Elnehezedett járással mégis elindul az útra, amely nem azért volt oly fáradságos, mert nehezen vitte beteg, súlyos testét, hanem mert félt a kitüntetésről, amely ott várt reá, ahová rendelték. A Gondviselés mégis meghallgatta a kérését. Útközben állapota válságossá, halá-

lossá vált. A ciszterciták kolostorában, Fossa Nová-ban halt meg, 49 éves korában, mint Szent Domonkos atyának szegény és egyszerű szerzetes gyermeke.

A tudóst, vagy a hőst csodáljuk jobban?

Testvérek, mit csodáljunk jobban Aquinói Szent Tamásban? A tudóst, vagy pedig a szent hivatásáért utolsó lehelletéig küzdő és mindvégig kitartó apostoli lelket? Mindenesetre Szent Tamásnak tudományos híre nagyobb, mint a hivatásért folytatott hősiességéé, azonban tanuljuk meg ettől a nagy Szenttől, aki minden teológiai iskola védőszentje, szeretni a tudomány mellett szent hivatásunkat is, melyet Istentől kaptunk. Ha mi nem is szerzetesi hivatást kaptunk, mint ő, mégis szent hivatás a miénk is. Olyan hivatás, melyben azt kívánja Isten, hogy egészen az Ő szolgálatára szenteljük életünket. A szent hivatást az isteni ige hirdetésére és tanítására kapjuk mi is. Ennek az igének hirdetői, az oltárnak szolgái leszünk mi is.

Mi vár reánk?

A mi hivatásunk, amíg az oltárhoz elérkezünk, bizonyára nem jár olyan nagy küzdelemmel, mint Szent Tamásé. De nem tudjuk, hogy az a próbatétel, melyet neki a szerzetesi élet kezdetén kellett kiállnia, nem fog-e bekövetkezni nálunk talán később, akár a közvetlen jövőben, akár későbbi papi életünk folyamán! Nem tudjuk, hogy nem kell-e nekünk is kemény ostromokat megvívunk hozzátartozók vagy idegenek részéről, akik

az érzékiség révén akarnak megközelíteni, avagy a kevélységet, vagy más vágyat ébresztenek bennünk, hogy eltávolítsanak Krisztustól! Nem kell-e majd nekünk is harcot vívni, melyben börtön és szenvedés vár reánk? Mindenesetre úgy meg kell erősöd-nünk szent hivatásunkban, itt a szeminárium-ban, hogy ha kilépünk, ne ingasson meg soha az élet vihara, megpróbáltatás, érzékiség vagy bármi más.

Kövessük a hivatás nagy hőseit!

Azzal a tiszta apostoli egyszerűséggel lép-jünk ki a papi életbe, mint ahogyan Szent Tamás indult meg a hivatás útján. Semmiféle emberi szempont és befolyás, hír, dicsőség meg ne ejtse lelkünket! Egyedül Krisztusszere-tete, az apostoli önzetlenség vezessen, amiért ő az utolsó leheletig küzdött és imádkozott. Azt kérjük a jó Istentől, hogy mindvégig meg-maradjunk olyan buzgó, lelkes apostolai az Úrnak, mint amilyenre most fellelkesültünk. Maradjunk meg mindvégig olyanoknak, mint ahogy most rajzoljuk ki azt lelki szemeink elé. Akármilyen küzdelem érjen az életben, ma-radjunk meg mindvégig szent hivatásunk eredeti tisztasága, önzetlensége, energiája és lendülete mellett, mert csakis akkor tudjuk azt a bőséges gyümölcsöt teremni, melyet Isten elvár tőlünk. Akkor majd valóban száz-szoros, ezerszeres kegyelem fakad önzetlen apostoli hivatásunkból és munkánkából. Az Úr akarja, hogy üdvözljünk, de ne egyedül, hanem ezren, százezren legyenek mellettünk, akiket mi mentünk meg a kárhozattól s mi vezessünk az örök boldogság honába!

A SZENT HIVATÁS NAGY ÜNNEPE

„Ezt cselekedjétek emlékezetemre!”

A recollectiós lelkigyakorlat befejező elmélkedése éppen nagycsütörtök előestéjére esik. Menjünk tehát lélekben az utolsó vacsora termébe! Legyünk néma szemlélői és tanúi a Boldogságos Szűzanya és az apostolok gyülekezetének az utolsó vacsora asztalánál!

Az isteni Üdvözítő így vezette be ezt a fenséges jelenetet: „Vágyva vágytam ezt a húsvéti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek!” Luk. 22, 15. Miután megmosta az apostolok lábait és hivatkozott arra, hogy az ő példájára hasonlóan cselekedjenek, leülnek a vacsorához. Az Úr Jézus most egészen váratlanul veszi a kenyeret, felajánlja égre emelt tekintettel, megáldja, megszegei és mondja: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem!” Mt. 26, 26. Majd veszi a kelyhet, megáldja és mondja: „Ez az én vérem, az újszövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára!” Mt. 26, 28. E szavakkal nemcsak egyszerű parancsot ad, hanem hatalmat közöl az apostolokkal. Hatalmat közöl, hogy ők is átváltoztassák a kenyeret és a bort az ő szent Testévé és Vérévé; hogy a kenyér és a bor áldozatában megújítsák azt az áldoza-

tot, melyet holnap fog a keresztfán az Atyának bemutatni!

Az első papszentelés ünnepe.

Igen, nemcsak az Oltáriszentség szerzésének ünnepe nagycsütörtök, hanem egyszersmind az első papszentelésé is, mikor a kenyér és a bor átváltoztatására közli a papi hatalmat az Úr. Ha meggondoljuk, hogy milyen nagy ünnep ez az első papszentelés, a papi hatalom átruházása, nagyot dobban a szívünk! Ebben az ünnepélyes pillanatban közölte Krisztus azt az örök papi hatalmat, amelynek mi is részesei leszünk és egypáran részesei is vagyunk már! Kimondhatatlanul magasztos pillanat, mikor Krisztus Urunk saját főpapi hatalmát az apostolokra, emberekre ruházza, emberekre, hogy sok-sok év után eljőjjön a mi korunk, a mi generációnk, amikor mi is odaállunk az oltár köré, mint az apostolok az utolsó vacsora asztala köré, hogy mi is átvegyük tőle e hatalmat!

Az Egyház az Oltáriszentség szerzésének emlékére szenteli ezt az ünnepet, de mi úgy tekintjük, mint a mi ünnepünket, mint *a papszentelés ünnepét!* Nemcsak az Oltáriszentség ünnepe, hanem elsősorban a mi ünnepünk, akik erre a papszentelésre készülünk, vagy pedig már el is készültünk!

Az apostolok meghívása.

Az apostoli hivatás első mozzanata, mely idevezet az utolsó vacsora termébe, három évvel azelőtt történt, mikor az Úr a Genézreti tónál járván, meg-megállott egy-egy

ismerős, vagy kevésbé ismerős, de buzgó férfi előtt és mondotta neki: Jöjj és kövess engem! Így indult meg az apostolok életútja! Ez a hívó szó a lelkükbe markolt, ennek értelmét megértették, elhagyták hálóiakat, foglalkozásukat, családjukat, rokonaikat, és követték Jézust.

Az apostolok szemináriumi évei.

A következő lépés a szent hivatás útján az Úr követése volt. Szó szerint: ahova a Mester ment, oda mentek ők is, ahol ő tartózkodott, ott volt vele mindig a tizenkettő is. Ajkáról hallották tanításait, és közvetlen személyes vezetésével indultak meg a hivatás útjain. És erre hosszú előkészület következett; az Úr apostolainak sem adta át hirtelen, előkészület nélkül a hatalmat! Szemináriumba kellett nekik is lépni: az Úr Jézussal való közösség szemináriumába. Közvetlenül Jézus vette kezébe nevelésüket, előkészítésüket az oltárszolgálatra és az apostoli életre. Ez a közvetlen előkészítés indít meg bennünket legbensőségesebben! A holnapi ünnepen koronázza be az Úr a hároméves apostoli iskolát, a szemináriumot a papi hatalom átadásával, midőn a kenyér és a bor átváltoztatására hatalmat és parancsot ad nekik.

Igy hívott minket is az Úr!

Ha áttekintjük az apostoli hivatás történetét, nem dobban-e meg a mi szívünk is?! ... Ugyanígy indult meg a mi hivatásunk is! Egykoron minket is így állított meg az Úr az élet útjain, a mi lelkünkben is felhangzott

hívó szava: „Jöjj és kövess engem!” Talán már bölcsőnk felett hangzott el a hivatás hangja, talán már akkor csöpögtette szívünkbe a szent hivatás kegyelmét, mikor még képességeinket sem tudtuk használni, vagy amikor még csak kezdődőben volt bontakozó életünk. Avagy talán később, nagy megrázkódtatások közt szólalt meg az Úr?!... Akárhogyan szólalt is meg, de a hivatás szavában az Úr Jézus hangja csendült meg. A hivatás szózata az Úrtól jött, s éppen úgy hívott minket is, mint az apostolokat! Ifjúkorunkban, amikor tudatára ébredtünk, azonnal indítatva éreztük magunkat a mélyebb lelki életre, lángolóbb vallásosságra, jámborságra, a szentségek vételére, imádságos életre. Megindultunk az Úr követésére!...

A mi előkészületünk.

Azután következett a mi szemináriumunk, előkészületi időnk, melynek külső keretei mások ugyan, de lényegében ugyanaz mégis, mint az apostoloké: közvetlen kapocs az isteni Udvözítővel... És mikor jön a bekoronázás ünnepe?... Akik még nem kapták meg a hatalmat, állandó epekedő imádsággal kérjék, különösen a holnapi napon, hogy adja meg nekik ezt a kegyelmet a jó Isten! Akik már megkapták, mélységes hálával eltelve, boldogan köszönjék meg az Úrnak, és szívük boldogságában mondják: „Most bocsásd el, Uram!”... De mégse! Ne így köszönjük meg, hiszen azért kaptuk ezt a hatalmat, hogy a szélrózsa minden irányában széjjel menjünk s folytassuk az apostolok megkezdett munkáját!

Hivatásunk ünnepe.

Most fordítsuk figyelmünket a holnapi ünnepre! Az Egyház életében vannak nagy és kis ünnepek, kötelező és bensőséges ünnepek. A holnapi nem tartozik a nagyok közé, de legyen a mi számunkra igazi nagy, a legnagyobb! Az egyén életében vannak ünnepnapok, melyeket mások nem is tudnak. Vannak fordulópontok a mi életünkben is, melyeket nem tudunk soha elfeledni, melyeknek évfordulóját belső magunkbaszállással és mély megindulással ünnepeljük. Ilyen a holnapi nap is! Legyen az a mi szent hivatásunk nagy ünnepe!

Series festorum.

Egyénenkint is készítsünk magunknak ilyen „series festorum”-ot, mely csak a mi lelki életünk ünnepeit foglalja magába: kereszteselésünk, első szentáldozásunk, megtérésünk napját és főleg a szent hivatás elnyerésének emlékét! Ebbe az ünnepkörbe foglaljuk bele még a szentelés napját is! Szükség van arra, hogy ünnepeljünk, mert ez hála nevel bennünket. Az iránt, akitől az apostolok és utódaik kapták a hatalmat. Szükség van arra, hogy az apostoli tűz, melyet maga az Úr gyújtott meg, soha ki ne aludjék, hanem újra és újra lánggra lobbanjon és magasra felcsapjon!

Magunknak ünnepelünk!

Szükség van arra, hogy hivatásunk ünnepévé avassuk nagycsütörtököt, amikor is végig gondoljuk hivatásunk eddigi fejlődését, amikor végigolvassuk nemcsak az utolsó

vacsora történetét, hanem feljegyzéseinket, lelki naplónkat is a hivatásról, annak mozzanatairól, a kegyelmekről, melyeket a hivatás kapcsán kaptunk. Legyen nagycsütörtök soha nem szűnő lelkigyakorlat lelkünk számára, melyben magunknak, csak magunknak ünnepelünk. Milyen boldogság tölti el ilyenkor az ember lelkét, mikor elvonul lelki szeme előtt ifjúkora! Még a tévedések, félrelépések is annál jobban felszítják szeretetünket, hálánkat a jó Isten iránt, minél többet köszönhetünk irgalmának, kegyes jóságának, és azt az elhatározást érlelik, hogy mindezt jóvá fogjuk tenni! Önfeláldozó, buzgó apostoli életünk lesz vezeklésünk, jóvátételünk!

Az apostolok első áldozásának ünnepe.

Ne kerülje el azonban figyelmünket az sem, hogy az apostolok szentelésének ünnepe egyben első szentáldozásuk napja is volt! Éppen egy évvel előtte kezdte az isteni Mester előkészíteni őket erre a szentáldozásra, mikor a csodás kenyérszaporítás után átkelt a Genezáreti-tavon. A tanítványok utána siettek és ő azzal fogadja őket: „Bizony, bizony mondom nektek, kerestek engem nem azért, mert jeleket láttatok, hanem mivel ettetek a kenyérből és jóllaktatok!” Ján. 6, 26. De mindjárt buzdítja is őket: „Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre, melyet az Emberfia ad nektek.” Az apostolok az égi kenyérre, a mannára gondolnak, de hogy kétségben ne maradjanak, az Úr hosszasan beszél nekik az égből alászálló kenyérről, mely ő maga. „Atyáitok mannát ettek a pusza-

tában és meghaltak. Ez a mennyből leszálló kenyér, hogy aki abból eszik, meg ne haljon. Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá... és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért." Ján. 6, 49—52. Mikor a zsidók ezt nem értik és botrányozva kérdik: „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?“, akkor az Úr Jézus megerősíti szavait és világos, félre nem érthető módon mondja: „Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véré, nem leszén élet ti-bennetek!“ Ján. 6, 54.

Éppen egy éve, mikor e tanítást adta, de akkor még nem értették meg. Sokan el is hagyták az Urat tanítványai közül ez ígék miatt. És most, mikor valóra váltja, amit ígért, most, amikor szemük láttára átváltoztatja a kenyeret saját testévé, a bort pedig vérévé, egyszerre világosság támad lelkükben, azonnal megértének mindent. Az Oltáriszentség szerzéséből megértették, hogy mit jelent az Úr testét enni és az Úr véré inni! Most már tudják, hogy mit ad Jézus a szentáldozásban: lelkünket akarja táplálni önmagával. Apostoli küzdelemre, kitartásra, önfeláldozásra akar nevelni!

Oltáriszentség és hivatás.

A mi első szentáldozásunk ünnepe talán nem függ össze nagycsütörtökkel és a hivatás elnyerésével. Akármint legyen is, az azonban bizonyos, hogy vannak, kiknek hivatása az Oltáriszentségből fakad, kiknek ezeket a szavakat: „Jöjj és kövess!“, a szentáldozás perceiben mondotta az Úr! Összefügg a szent

hívás az Oltáriszentséggel, a szentáldozással. Gondoljunk csak vissza életünkre: milyen nagy szerepet játszott a mi hívásunk történetében is az Oltáriszentség! Akármilyen kicsik voltunk is, mikor először fellángolt szívünkben a hívás tüze, önkénytelenül is oda vonzódtunk az oltár árnyékába, szívünk-lelkünk oda törekedett az Úr közelébe! Mint kis ministránsok, ott settenkedtünk az oltár körül, hogy szent hívásunk szellemében minél közelebb jussunk Hozzá! Az Oltáriszentségben jelenlévő Jézus mind erősebben, mind ellenállhatatlanabban vonzotta magához a mi kis szívünket, és az egész hitközség ezt a mi buzgóságunkat máris a hívás biztos jelének tartotta! Mi meg kezdtünk gyakrabban áldozni, kiolthatatlan vágyódással vonzódtunk Jézushoz és fogadtuk őt szívünkbe! Éreztük, hogy vele kapcsol össze hívásunk! ... Kinek ne volnának ilyen drága emlékei? ...

Bizonyos, hogy a gyakori szentáldozás védelmezte meg és oltalmazta szent hívásunkat, míg az életben forgolódtunk, mikor sok veszélynek voltunk kitéve a világban! ... Most, érett fejjel látjuk csak, hogy mennyi veszélynek voltunk kitéve, mikor még világi ifjak voltunk! De amikor a sok veszély körül-vett, ugyanakkor az eucharisztikus Jézus kegyelmi légköre távol tartotta lelkünköt a világ szellemét, melyből kiemelt és kiválasztott!

Szeminárium élet és szentáldozás.

Szeminárium életünkben a Mesterrel való érintkezés nem a gyakori, hanem a mindennapi szentáldozás. Az Úr Jézusnak naponta való vétele a napi szentáldozásban lett élet-

szükségletünk! Az Oltáriszentség nevel bennünket napról-napra. A mi szemináriumi életünkben is megismétlődik az apostoli hivatás története. Őket is közvetlenül nevelte az Úr, bennünket is közvetlen közletről, szívünkbe téve és velünk legbensőbbben egyesülve akar szolgálivá, apostolaivá nevelni! Ezért vonzódik ide kispapi szívünk az oltárhoz, az Eucharisziához! Ha elevenen él bennünk a hivatás szelleme, akkor az a nap üres és tartalmatlan, amikor nem vettük magunkhoz az Urat, és nem találkoztunk vele bensőségesen!

Kispapi életünk centruma.

Ezért sürgeti a szent hivatás, lelkünk törvénye, hogy minél gyakrabban látogassuk meg Jézust az Oltáriszentségben, mert sok mondanivalója, sok megbeszéltnivalója van Jézusnak velünk! Tanítani akar minket! Megjegyzései vannak minden cselekedetünkre. Át akarja venni Jézus minden órákat, a nap minden eseményét, hogy hozzá fűzze, miben tetszettünk neki s miben nem jártunk el egészen hivatásunk szellemében. A Mester közvetlen kapcsolatot akar velünk, és aki távol marad, nem tud jól előkészülni az apostoli életre! Hogyne volna az Eucharisztia kispapi életünk centruma, hogyne lenne Jézus szemináriumi éveink középpontja, mikor ő maga akar minket előkészíteni annak a hatalomnak átvételére, melyet holnap ad át apostolainak?!

Papi életünk nagy ünnepe.

Ha tehát nagycsütörtök az Oltáriszentség ünnepe az Egyházban, akkor nekünk kétsze-

res címen ünnepünk: a papi hatalom és a szentáldozás címén. Legyen nagycsütörtök lelki ünnepeink között az első, mikor őszinte és mély hálával köszönjük meg az Úrnak, hogy a papi hatalmat az apostolokra bízta és önmagát adta nekik, mert tőlük és általuk leszek én is részese az Úr hatalmának és szent testének-vérének! Csodás módon velünk is ugyanazt a kapcsolatot akarja Jézus, mint apostolaival, míg előkészít bennünket is a szentelésre. Ezért nagycsütörtök a mi szent hivatásunk és papi életünk nagy ünnepe!

A hűség záloga.

Nagycsütörtök legyen azért is a hivatás ünnepe, mert az Úr Jézus az Oltáriszentségben a leghathatósabb eszközt adja, hogy soha el ne lanyhuljunk a hivatásban, soha hűtelenek ne legyünk hozzá. Ha Szent Péter bukásáról és Júdás árulásáról elmélkedünk, nem nyomhatunk el egy nagy félelmet lelkünkben: „Istenem, talán-talán egykor én sem leszek elég kitartó, elég következetes és erős Hozzád! Közbe jöhet valami, és én is úgy járhatok, mint Szent Péter, aki megtagadott, vagy Isten ments, mint Júdás, aki elárult!”... Ki tud minket biztosítani, hogy ez nem fog bekövetkezni?!... Én gyarló, gyenge ember vagyok, mint a nádszál hajladozom! De ha erős volnék is, jöhet vihar, mely ketté törhet!... Egyedül az Úr tud megőrizni ettől a veszélytől azzal, amit nagycsütörtökön nyújt: önmagát adja az Eucharishtiában, nemcsak, hogy kezünkbe vegyük, hanem hogy szívünkbe zárjuk! Úgy adja magát, hogy miként a kenyér és a bor testünk tápláléka, mellyel

fenntartjuk életünket, úgy az Ő szent Teste és Vére legyen lelkünk, papi lelkünk tápláléka, mely erőnké, életünké fog változni! Krisztusban erős, Krisztusban legyőzhetetlen csakis így lehetek!...

Legyőzhetetlenek az Űrban!

Isten élete beoltatik a mi életünkbe és bennünk él, mint nemes oltás. Ez az én erőm! Ez az én biztosítékom, hogy el ne bukjam, hogy hűtlen ne legyek, hogy soha ne csatlakozzam a másik zászlóhoz, a sátánhoz! Ezért van a nagycsütörtöki ajándék! „Aki eszi az én testemet, élni fog mindörökké!” Aki az Űr Vérével oltja életszomját, soha nem fog megszomjazni, hanem életerőt merít abból és soha sem fog elbukni, elkárhozni! Ha elcsúszik is, felkel, mert ott áll az Űr mellette, le fog nyúlni és fel fogja emelni! Szívére fogja ölelni, mint az elveszett bárányt!... Ha nem volna Oltáriszentség, azt mondanám: senki se merje megtenni a döntő lépést, mert hol a garancia, hogy mindhalálíg hűek maradunk?! De mivel Jézus maga jön hozzánk, maga oltja isteni életét a mi életünkbe, hogy „ne én éljek, hanem éljen Ő bennem”, akkor bátran léphetünk az oltárhoz, erősek, legyőzhetetlenek leszünk *Abban, aki megerősít minket*, aki mellettünk áll és vezet minket szeretettel! Én az Űvé vagyok, szolgája vagyok, apostola vagyok, mert én meghitt barátja vagyok és akarok maradni, nemcsak míg elérem az ordinatiót, hanem mindaddig, amíg lehellet van bennem!...

„Jöjjetek, Atyám áldottai!”

Ezzel fejezzük be recollectiós lelkigyakorlatunkat! Az isteni kegyelem adja meg azoknak, akik igazi hivatással gyűltünk egybe az Úr Jézus köré, azt a nagy kegyet, hogy kivétel nélkül állhatatosak maradjunk a szent hivatásban, és egyikünk se hiányozzék akkor, mikor utolsó seregszemléjét tartja az isteni Mester, mondván: „Jöjjetek, Atyám áldottai, bírátok a világ kezdetétől nektek készített országot!” Mt. 25, 34.

TARTALOM

ELSŐ RÉSZ

SZENT MAGÁNY

Szent magány ölében	7
Ki vagy te?	15
„Nem ti választottatok engem!”	28
„Lupus rapax”	42
„Uram, nem vagyok méltó!”	58
Szent hivatás	70
Közvetítő Isten országában	78
„Doctor gratiae”	88
Önzetlen hivatás	103
„Soli Deo!”	112
Osztatlan szívvel az Úr szolgálatában	123
„A szentség mestersége”	134
„Barátaim vagytok!”	144
„Engedelmességet ígérsz?”	157
A lelkek szolgálatában	171
A keresztény karitás atyja	185
„Omnium servus”	198
„Legyetek tökéletesek!”	211
„Él bennem Krisztus!”	226
„Élő Tridentinum”	235
„Nihil, — ad omnia!”	244

MÁSODIK RÉSZ

RECOLLECTIO

A szent hivatás kötelez	253
-----------------------------------	-----

„Ad quid venisti?“	267
Az Apostolfejedelelem bukása	280
Júdás árulása	293
Küzdelem a hivatásért	306
A szent hivatás nagy ünnepe	320

A K O R D A R. T. könyvkereskedésében
Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4. sz.
megrendelhetők:

A SZERZŐ EGYÉB ASZKÉTIKUS MŰVEI:

Ancilla Domini. A Miasszonyunk Iskolanővéreinek
Kalocsai Anyaházában tartott, szentbeszédék:

1. **Magvetés.** A Miasszonyunk Leányainak szerzetesi életesményéről. Kalocsa, 1933. Ára 2— P.
2. **Magvető.** Az alapító atya, Fourier Szent Péter szelleméről. Kalocsa, 1933. Ára 2— P.
3. **Szántás-vetés.** Fourier Szent Péter pedagógiájáról. Kalocsa, 1934. Ára 2— P.
4. **Jó mag.** A szerzetesi erényekről. Kalocsa, 1935. Ára 2— P.
5. **Jó föld.** Az alapító anya, Le Clerc Alexia szelleméről. Kalocsa, 1936. Ára 2— P.
6. **Kalászosok.** A Miasszonyunk Leányainak igazi szelleméről. Kalocsa, 1937. Ára 250 P.
7. **Mindennapi kenyér.** A szerzetesi életről. Kalocsa, 1937. Ára 250 P.

Unua Eukaristia Esperanto Mondkunveno en
Budapest, 1938. Ára 4— P.

A SZERZŐ EGYÉB TUDOMÁNYOS MŰVEI:

Logica cum introductione in Philosophiam.
(Synopsis Philosophiae Scholasticae, Vol. I.)
Torino—Budapest, 1934. Ára 4— P.

Crítica, seu Philosophia cognitionis certae. (Syn.
Phil. Schol. Vol. VI.) Torino—Budapest, 1938.
Ára 650 P.

Ethica, seu Philosophia Moralis. (Syn. Phil. Schol.
Vol. VII.) Torino—Budapest, 1936. Ára 6— P.

Das Problem der Liebe. Eine metaphysische
Untersuchung. Kalocsa, 1922.

A cserkészpedagógia alapelve. Aquinói Szent
Tamás elméletének világánál. Kalocsa, 1924.
Ára 120 P.

Új utak erkölcszitanításunk rendszerében. Kalocsa, 1926. Ára 3.— P.

Kant valláserkölcsei világnézete. Budapest, 1929. Ára 4.— P.

Mi irányítsa a modern gondolkodást? Kalocsa, 1929. Ára 1'20 P.

Szellemi kultúrélet a XIII. században és Szent Tamás. Kalocsa, 1930. Ára 3.— P.

Egy fejezet a középkori sportetika történetéből. Budapest, 1930. Ára 1'— P.

A XIII. század bölcséletének válsága és Aquinói Szent Tamás. Budapest, 1930. Ára 1'20 P.

A SZERZŐ EGYÉB SZÉPIRODALMI MŰVEI:

Gazdag szegénység. Színmű 4 felvonásban Szent Zita legendaköréből. Kalocsa, 1925. Ára —'80 P.

Karácsonyi aranyszívek. Színmű 4 felvonásban. Kalocsa, 1925. Ára —'80 P.

A porszívó. Humoros karácsonyi színjáték 3 felvonásban. Kalocsa, 1925. Ára 1'20 P.

Árva Verka. Színmű 4 felvonásban. Kalocsa, 1925. Ára 1'20 P.

Válaszúton. Dráma 5 felvonásban. Gonzága Szent Alajos életéből. Kalocsa, 1926. Ára 1'— P.

A mindenttudó rádió. Tréfás színjáték egy felvonásban. Kalocsa, 1926. Ára —'50 P.

Magyar bosszú. Történeti dráma a török időkből. Kalocsa, 1927. Ára 1'— P.

Éjjeli őrségen. Tréfás cserkészjelenet 3 képben. Kalocsa, 1927. Ára —'50 P.

Jön a Mikulás? Tréfás színmű 1 felvonásban. Kalocsa, 1927. Ára —'50 P.

A csataskönyv. Színmű 3 felvonásban. Kalocsa, 1928. Ára —'50 P.

Lenesi hősök. Humoros cserkészkaland. Kalocsa, 1928. Ára —'50 P.

A cucli. Tréfás jelenet 2 részben. Kalocsa, 1929. Ára —'50 P.

Halló . . . itt rádió Infernó! Mikulás napi tréfás színjáték 4 felv. Kalocsa, 1933. Ára —'50 P.

